

RÓNASZEGI MIKLÓS KARTAL KALANDOS ESKÜVŐJE

REGÉNY

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ

GYŐRY MIKLÓS RAJZAIVAL

MÁSODIK KIADÁS RÓNASZEGI MIKLÓS, 1976

ELSŐ FEJEZET

amelyben újra találkozunk a híres szerelmesekkel

Az a bolondos lánya

Az igric és a szerzetes

Utána!

Mit mondana Bankó vitéz?

Együtt a három jó barát--

Hej, micsoda szép tavasz köszöntött a világra! Olyan szép, hogy azt elmondani sem lehet!

Mosolygós égen báránnyelűk sorakoztak, virágos réten kisbáránnyelűk botladoztak, rozsdatollú haris kiáltott a fű között, és lágy szél bontogatta a fák levelét. A tavacszkákban könnyelmű békák kuruttyoltak, a magasban megfontolt gólyák vitorláztak, és a patakok vizén vakítóan villant a napsugár. Egek és földek daloltak és zengtek. Csupa boldogság volt minden, és csupa-csupa szépség!

A gyümölcsfák dús virágai vágyakozva sóhajtoztak, ájult kelyhükben merengő méhecskék kutakodtak. A zombékok mögött talán a róka is vigyorgott, és futni hagyta a megriadt kisnyulat

Amerre csak a szem ellátott, virágok nyíltak mindenütt

A legszebb virág, Bankó Virág hanyatt feküdt a sárga pitypangszőnyegen, és felmosolygott a kék égre

Hallgatta, hogyan dalol a szerelmese: Kartal. Orgonamély, férfias hangja hogyan röppen el messzire a mocsári tölgyes fái között..

Teli kertem zsályával, szerelemnek lángjával, gyönyörű violám, gyönyörű szép rózsám

A te szemed fekete, a szívemet belepte, gyönyörű violám, gyönyörű szép rózsám

Az ám, ők voltak!

Ők voltak ott ketten, a híres-neves szerelmesek, akiknek neve már a nótákba is belekerült, és akiknek kalandjait a széphistóriák cifrázzák majdan. Az ifjú Kartal lovag hőstetteit máris sokan emlegették, mindenki tudta, hogyan vívott meg életre-halálra nagy ellenségeivel, és hogyan lett barátja a magyarok új királyának, Károly Róbertnek, majd hogyan rejtette el Szent István koronáját Csókakő várának mély alagútjában. Irigyelték is érte éppen elegenden, hanem a legtöbben azért irigyelték, mert az ő szerelmes mátkája volt a legszebb és legbátrabb magyar leány, Bankó Virág. Hohó, a Bankó Virág neve is belekerül majd a széphistóriákba, az ő nevét is eldalolják majd az igricek, hiszen mindenki tudja, hogy férfiruhába öltözve versenyre kelt a délceg vitézekkel, a lovagi tornán sem vallott szégyent, bizony még a királyt is megrézfálta. Most azonban túl voltak már minden kalandon, és azt hitték, csak a gondtalan boldogság várakozik rájuk. Bankófalvára igyekeztek éppen, útközben azonban letelepedtek egy ósöreg tölgyfa alá, és ábrándozva, dalolgatva, gyöngéd kézzel cirógatták egymás arcát

-- Ott vagy -- kuncogott Bankó Virág, és fektében felmutatott, egy ember formájú kicsi felhőre

-- Itt vagyok... -- suttogta Kartal, és átölelte szerelmesét

-- Szeretsz

-- Szeretlek

-- örökké

-- örökké

-- Mondd még egyszer

-- örökké, örökké, örökké ..

Negyedszerre Kartal már nem mondta, hanem megcsókolta Bankó Virágot. Az volt az örökké

De hát nincs olyan tavasz, hogy felhő ne futna a nap elé

A szép lány hirtelen elkomolyodott, szemöldökét morcolta, és elfordította arcát az újabb csók elől

-- Elrabolni mégsem akarsz

Kartal szeme elkerekedett. Olyan bután nézett, ahogyan, csak egy szerelmes fiatalember nézhet

-- Mit nem akarok? -- ámuldozott

-- Elrabolni

-- Mit

-- Nem mit, hanem kit. Éppenséggel engem

Kartal körülnézett, mint aki veszélyt szimatol, hogy abból menekítse kedvesét. De hát se közel, se távol nem látszott semmi veszedelem

-- Hiszen itt vagy. Velem vagy

-- Éppen ezért

-- És... honnan rabolnálak

-- Hát az édesapámtól

-- Ne bolondozz már!

Hiszen éppen hozzá készülődünk, hogy tisztelettel feleségül kérjelek tőle

-- Kérni ugyan kérhetsz

-- Talán nem ad?

-- Hát..

-- Azt mondtad, szívesen lát. Utoljára borral is kínált

-- Kínált, kínált

-- Akkor mi a baj

-- Semmi

Ezt a semmit úgy mondta Bankó Virág, hogy több volt az a legnagyobb bajnál is. Megérzi a szerelmes férfi, mikor reszket sebesülten a kedvese galambszelíd lelke. Csakhogy nem mindig tudja, mi olyankor a teendő. Vigasztalni? Nem elég. Dédelgetni? Nem engedi. Észre sem venni? Súlyos hiba!

Akkor hát megérteni. És bizony az a legnehezebb

-- Azt mondtad, szeretsz -- sóhajtott Virág

-- Mondom is

-- Azt mondtad, mindent megtennél értem

-- Akár az életemet is odaadnám

-- Elrabolni mégsem akarsz

-- De hát... mi az isten csudájának rabolnálak?!

-- A, nem értesz te engem!

Kartal, a király ifjú lovagja jó darabig nem válaszolt erre a kijelentésre, hanem a szakállát tépdeste, ahogyan uralkodójától látta nem is olyan régen. A hosszú hallgatásnak azonban csak az lett a vége, hogy Bankó Virág kedvetlenül felült a sárga pitypangszőnyegen, és neheztelő szótlanságban hosszú hollóhaját kezdte fésülgetni

(S, mondjátok, van-e szebb látvány a fésülködő lánynál? Ahogy fejét kissé előrehajtja, illatos fekete haja elborítja vállát, és ő kecses, finom mozdulattal előbb végigsimogatja, csak azután szántja végig az ezüstnyelű, kicsiny fésűvel. Ó, milyen szaporán húzogatja a fésűt, milyen áhítatosan hunyja le közben a szemét, milyen bájos ügyszalmon komolyodik az arcán!

) -- Még hogy nem értelek? -- suttogta Kartal, és elfúlt a hangja, ahogy Virágot bámulta

-- Ugyan ... -- vont vállat a lány, és a fésűvel szagatni kezdte a hajának gubancos végét

Hanem akkorra már a legényben helyet cserélt az értetlenkedés a sértett büszkeséggel

-- Mi bajod van velem? -- kérdezte fojtott hangon

-- Hogy nem szeretsz

-- Még hogy én

-- Ha szeretnél, elrabolnál

-- ...

-- Nem is mersz elrabolni

-- Honnan veszed

-- Szép dolog. Előbb is kérdeztem, és nem feleltél

-- Hogy feleltem volna, ha az orcádat csókolgattam

-- Kétszer is kérdeztem

-- Ahelyett, hogy visszacsókolnál volna

No hiszen, most már mind a ketten félrekapták a fejüket, és dacosan néztek a nagyvilágba. Felőlük ez a szép tavasz akár télbe is fordulhatott volna, azzal sem törődnek. S jó lovaik is -- mintha csak megéreznék, mi dúl a gazdáik lelkében -- lassacskán hozzájuk kocogtak, jóllehet addig tapintatos messziségben legelésztek

-- Azt pedig még egyszer ki ne mondd, hallod-e!

-- dohogott Kartal, akár egy öreg kemence

-- Szép dolog

-- Az a szép, hogy előbb csókolgatsz, életemnek, kedvesemnek nevezel, aztán meg a szemembe vágod, hogy gyáva vagyok

-- Nem mondtam!

-- Azt mondtad, nem merek... pedig tudhatnád, Hogy a pokolbeli ördögöt is nyakon vágom, ha kell

Virág parányit biccentett a fejével, amiben több volt a kételkedés, mint az elismerés. Hogy jó, jó, könnyű beszélni, de most bezzeg, ha tenni kéne valamit..

-- Hej, a jebuzeusát!

Elrabollak én, ha olyan nagyon akarod!

Még meg is kötözlek, úgy viszlek majd Csókavárba!

Az én váramba!

Aztán megüzenem az édesapádnak, akit tisztelek és becsülök, hogy kértem volna szép szóval a lányát, de az a bolondos lánya ..

Kartal valósággal háborgott. A méreg és a sértett büszkeség vihara dúlt benne. Dehogyan beszélt emelt hangon!

öklével hadonászva, pulykavörös képpel -- kiabált. Mi több, ordított

-- De az a bolondos lánya ... Az a bolondos lánya!

... Tovább aztán nem folytatta, mert elakadt a szava, és egyszeriben elpárolgott a mérges is, ahogy világszép mátkája ráemelte meleg datolyaszemét. Abban a pillanatban annyi szelídség volt, abban a mosolyban annyi gyengédség, abban a két kitért karban annyi szerelmes irgalom, hogy a kősziklák is megindultak volna tőle, nemcsak egy szerelmes fiatalember szíve

Kartal melléből felszakadt a megennyhült sóhaj. Ismét átkarolta a kedves hófehér nyakát, játékosan összebörzölte szépen fésült, hollófekete haját, és megbocsátó szeretettel suttogetta a fülébe: -- Megmondom, hogy az a bolondos lánya mindent kitalál..

-- Kartal... drága szerelmem

-- Legyen, ahogy te akarod

-- Elrabolsz? -- El

-- Olyan szép... ha rabolják a lányt

-- Még szebb, ha ölelik

-- Az egész falu kergeti

-- De csak egyvalaki öleli

-- Ha szeretsz, elrabolsz

-- Szeretlek

-- örökké

-- örökké

-- Mondd még egyszer. Sokszor

-- Szeretlek, szeretlek, szeretlek

Kartal negyedszerre megint csak nem mondta, hanem megcsókolta Bankó Virágot. Az volt az örökké, de most már igazán

-- Ott vannak!

Egy távoli domb tetején két ló tűnt fel. Nyergükben két furcsa ember. Egyik is, másik is fura figura volt önmagában, még furcsábbnak tűnt, ahogy egymás mellett léptettek. Az egyik nyurga volt és bánatos tekintetű. Barna csuha lógott rajta rendetlenül, a nyakában maga faragta fakereszt csüngött apró szemű láncon

bárki, ha ránézett, bánatos barátnak hihette volna, aki naphosszat csak ájtatoskodik, és megveti e hívságos világot. Az ám, az ám, de ne tévesszen meg senkit a szomorú szem és a barna csuhán a durva cingulum. Benedek barátot nemhiába nevezték mindenfelé csalafinta barátnak -- rászolgált a nevére bőségesen

Ha pedig ő volt Benedek, a társa nem lehetett más, csakis Fintor, a mókás kedvű, híres igris. Ha Benedek nyurga volt, ő annál kicsinyebb, már-már szinte törpe. Ha Benedek álmatag képű, ő annál vidorabb. Pisze orra és kis bajuszkája alatt mindig nevetésre állt a szája. Az öltözéke nem volt egyszerű -- amióta Kartal a barátja, nincsen gondja szalonára --, ámbár nem is hivalkodó. Éppen csak vidám, akárcsak ő maga. S mert Fintor szerette a színeket, magyaros süvegébe fehér kócsagtollat tűzött, erős izmait olaszos, lila zeke takarta, a lába szárát szűk, piros harisnyaszár fedte, a csizmája pedig sárga volt

(Szó ami szó, olyan volt a mi Fintorunk, akár egy kakadu; csak hát akkortájt még nem ismerték sem itt, sem Európában a kakadut, hiszen messze van még Amerika felfedezése, még csak a XIV. század első évtizedeit írják a naptárak. Ami pedig az öltözködést illeti, arra még nincsenek sem szabályok, sem a megszokások; aki gazdag, magára aggat minden szőrmét, gyöngyöt, pitykét, firlefáncot, aki pedig szegény, az bizony még a piszkot sem szégyelli.) Fintor tehát nem keltett különösebb feltűnést, csak hát meglátszott rajta a mestersége, annál is inkább, mert rézveretes szíjon ott függött a hátán gyöngyház berakásos, drága lantja, amelyet mindenhová magával cipelt, bárhová is kergette a sorsa. Bizony jobban becsülte, mint a kardját, noha azzal is mesterien bánt

Benedek és Fintor jó cimborák voltak, és éppen azóta, hogy mindketten Kartalnak lettek jó barátai

-- Ott vannak!

-- rikkantotta megint Fintor, és előremutatott. -- Gyere, siessünk hozzájuk!

-- Ne, ne menjünk, Ne zavarjuk őket -- ingatta fejét a barát, és zavarában még el is pirult

-- Ohó, fráter, hagynád, hogy azok ott bűnbe essenek!

Úgy sejtem, nagyon incselkedik velük a sátán!

-- Botor lélek vagy, Fintor, Az igaz és hű szerelem Isten ajándéka. Ha két szerető gyengéd szavakkal találkozik, bizony olyan az, mint templomban a szentmise. És vajon mernéd-e megzavarni templomban a szent áhítatot

Fintor már-már azon volt, hogy valami rosszmájú megjegyzést tegyen -- látszott a képén, ahogy félrehúzta a száját --, amikor ismét a nagy tölgy felé tekintve váratlanul felkiáltott: -- Húha!

-- Mit húha? -- ijedt meg Benedek

-- Nahát!

-- Mit nahát

-- Gyere, nézd!

-- Még mit nem!

Nem illik!

-- Képmutató csuhás -- hadarta Fintor. -- Ha kíváncsi vagy, nézz, ha nem vagy, ne is kérdezz!

Egyébként pedig nézz oda, nem jutsz tőle a pokolra

Benedek tehát fél kezével a szemét árnyékolva maga is elmerült az öreg tölgy és környékének a vizsgálatában. De nem sokáig nézelődött, hamarosan ő is felkiáltott, s hangjában több volt az aggodalom, mint a kíváncsiság, mint ahogy Fintor is gondterhelten csóválta a fejét

-- Ezek bizony összevesztek

Mert annyit láttak, és nem többet, hogy Kartal is, Virág is nagy hirtelen felugrik, izgatottan tárgyal valamit, aztán ki-ki a lovához fut, nyeregbe kap és sebesen elvágat

-- Büszke lány a Virág!

-- lelkesedett Benedek. -- Híresen büszke lány

-- Kartal sem anyámasszony katonája

Amott a tölgnél a szerelmespár jócskán eltávolodott egymástól, mire itt a dombtetőn a két cimbor a észbe kapott

-- Uramisten, a király parancsa!

-- Utánuk!

-- Melyik után

-- Hát... hát... te a Virág, én a Kartal után

-- Inkább te a Virág, s én a Kartal után

Nem folytatták a disputát, mert egy darabig úgy látszott, hogy a vágató Kartal éppen feljűk tart. Ezért nagy kiabálás és integetés közben mindketten lezúdultak a dombról. Csakhogy a király ifjú lovagja, mintha se látna, se hallana, észre se vette őket, hanem szó nélkül ráfordult az útra, amelyen a szekérmokok éppen Fehérvárra vezettek. Nem maradt más hátra, mint hogy utána eredjenek, ami csöppet sem volt könnyű feladat, mivel Kartal lovát, a Sárkányt mindenki nagyszerű vágózónak ismerte. A két cimbor tehát ugyancsak igyekezett: ráhajoltak az állatok nyakára, és a sarkantyú sem maradt használatlanul. Rohantak, mintha a tatár kergetné őket

-- Kartaaal!

Kartaaal!

Dehogy hallotta ezt Kartal!

Nem hallott, nem is látott semmit, hanem csak vágtatott, mintha saját maga elől menekülne. Ahogy távolodott az ő világszép mátkájától, rátört a keserűség. Miért vette a fejébe Virág, hogy elszöktesse

"Hajnal előtt ott legyél -- mondta. -- A kert végében foglak várni, a palánkon kívül. Az öreg fűzfa alatt

Gyere csak, drágám, és ne tarts semmitől. A kutyáimat csendre intem. Vágtass oda, ne szólj semmit, kapj fel magadhoz a nyeregbe." "Szép, szép, de hát miért van erre szükség? Miért ne járhatnának az egyenes úton. Ahogy ő már sokszor elképzelte. Kézen fogná Virágot, odavezetné az ősz Bankó vitéz elé, és azt mondaná: "Kedves bátyám-uram, ősz Bankó vitéz!

Én a kegyelmed lányát nagy tisztelettel feleségül kérem. Igaz szívvel megszerettük egymást, és már meg is fogadtuk, hogy csak az ásó-kapa választhat el bennünket. Kérjük, áldjon meg minket, ahogy a jegyeseket szokás." Csakhogy mit válaszolna erre Bankó vitéz? Mert nem akárci ő!

Híres, kemény katona volt valamikor, és ma is jól ismerik a nevét az egész országban. Büszke férfi. És nagyon szereti a lányát. Megnézi, kihez adja feleségül

"Kartal vagyok, mondanám -- fűzte tovább a gondolatait Kartal, és észre sem vette, hogy Sárkány lova lassan lépésre váltott --, én vagyok a hajdani Kartal-Kurszán nemzetség utolsó sarja. Nevem és családom becsületét visszaszereztem. S noha lovagi iskolát nem járhattam, nem voltam sem apródja, sem fegyvernöke egyetlen főnemes úrnak sem, azért mégiscsak lovag vagyok, a király barátja." Kartal azt is tudta, mi lenne erre a válasz

"Lehetsz te akármilyen család sarja, fiú -- mondja majd az ősz Bankó --, lehetsz te a római pápának is a barátja, annyit tudhatnál, amennyit a legszegényebb jobbágyparaszt is tud. Ha borral kínálnak, illik elfogadnod. Márpedig emlékezz, én egyszer borral kínáltalak, és te nem fogadtad el. Megsértettél, fickó!

Kívül tágasabb!

" -- De hát a mindenit, vegye már eszébe, hogyan történt, ami történt!

kiáltotta most fennhangon Kartal. S föl se tűnt. neki, hogy magában beszél

Nem, nem, ez így nem lesz jó!

Szó szót követ majd, és a leánykérésből még párbaj is lehet. Mert akármennyire tiszteli is az ősz haját és a hajlott kort, lefitymálni mégsem engedi magát. A szép Virágnak könny szökik majd a szemébe, amiért az édesapjával olyan kemény hangon beszél az ő szeretett Kartalja ..

Nem jó, nem jó, sehogy sem jó!

Nincs más hátra, mint az ősi szokás, a még dívó kun szokás. Elrabolni a menyasszonyt. Elrabolni, oltár elé vezetni -- akkor aztán minden rendben. A szülők büszkeségén sem esett csorba, nem is perelhetnek, nem is szégyenkezhetnek, és a fiatalok is egymáséi lehetnek

Ahogy idáig ért gondolatban Kartal, derűs mosoly ömlött el az arcán. Büszke volt, mint minden fiatalember, aki azt hiszi, megérti a nőket. No lám, lám, hát ezért erősködött annyira az ő világszép mátkája. Ezért ragaszkodott oly nagyon az elrabláshoz

Ő pedig, amilyen ostoba, fickó, majdnem megharagudott rá

"Hát legyen, ahogy te jobbnak látod, kedves Virág. Elrabollak én, megszőktetlek én még ma éjszaka." Ámbár ... jobb lett volna előbb kifundálni ezt a dolgot. Csókavár (az ő vára, amelyet nemrégén kapott a királytól) ide már messze van. Segítség nélkül pedig kockázatos dolog a lányszöktetés. A két emberrel terhelt ló hamar kifárad, s nincs, aki az üldözőket tévútra vezetné. Ha előbb tudja Virág kívánságát, a fél vára népét magával hozza, és olyan szöktetést rendez, hogy zeng tőle a környék

De így ... hm. Legfeljebb arra lesz érkezése, hogy most ellovagoljon Fehérvár falaihoz, a Cibele asszony kocsmájába. Ott megeteti a lovát, felhajt maga is egy pohár bort, aztán igyekezhet vissza az úton, hogy első kakasszóra a Bankó vitéz házához érjen..

Kartal megint csak sarkantyúba kapta a lovát, és nekivágott a lankás réteknek. Később sarjadó gyümölcsösök, virágzó rétek között vezetett az útja. Szolganépek tanyáit kerülgette. A földeken szántóvetők serénykedtek

Aztán véget ért az ösvény. Ligetes tájra jutott. Árnyékos fák alatt jó szagú füvekkel, aprócska virágokkal teli vidám mezők következtek. Ahogy belelovagolt ezekbe a virágos mezőkbe, a pillangók egész serege rebbent fel a ló lába előtt, hogy aztán verdeső szárnyalással szétterüljön, akár a felkavart úti por

S mintha csoda történné, Kartal éppen azt forgatta a fejében, milyen jó is volna, ha összetalálkozna régi jó címbóráival, Benedekkel meg Fintorral, hogy legalább ők segítenének elterelni az esetleges üldözőkét -- amikor észrevette, hogy hát ott lovagolnak mellette az ebadták. A jobbján Benedek, a balján meg Fintor, és mókás pofákat vágva nagyokat hallgatnak

MÁSODIK FEJEZET

amelyben Kartal háborog

A Hunya mester nagy ötlete

A békesség oka

Nyughass, te barom!

A leányrablás szép szokása

Mókázz egész!

Egy hallgatag nemesúr

-- Menjetek!

-- Látod, komám, látod, ilyenek a lányok!

Ez a rendkívüli bölcsességre valló kijelentés a Cibebe asszony kocsmájában hangzott el, és pedig Fintor ajkáról, aki éppen egy kupa borral akarta jobb kedvre deríteni híres barátját. A kísérlet azonban nem sikerült. Kartal félretolta az italt, és vészjósló tekintettel fordult Benedekhez

-- Azt mondod, móka az egész

-- Szokást mondtam. Nem mókát

-- Egyre megy. Én meg azt hittem, az apjával akar békítgetni. -- Ismerem Bankófalvát. Meg arrafelé a vidéket. Jó magyarok lakják, akik még őrzik a régi szokásokat

-- Móka az egész!

-- mordult fel Kartal szörnű keserűen, és gyilkos szemmel nézett körül a kocsmá népén. Azt mondta, gyáva, vagyok, nem merem elrabolni. Pedig csak móka az egész!

-- Sose búsulj komám. Igyál egyet... No, még egy kicsit. Aztán majd nótázunk egy sort. Ha pedig lelohad a kedved, elindulunk mind a hárman. Megszöktetjük azt a világszép leányzót. Ha jólesik neki, már miért ne szöktetnénk? Hármunknak majd csak sikerül!

Fintor fintorgott, mókázott, hangoskodott, meg-megcsapta lantjának húrjait, de hiába. Kartal olyan mozdulatlanul ült a helyén, akár egy kőszobor. Legfeljebb ha a kupáért nyúlt, de azt is úgy tette, mint aki mérget iszik. Hiszen ivott, ivott, annyit ivott, hogy ha abban a kupában mérge lett volna, bizony régen lefordul a padról. De hát úgy érezte, a borból neki meg se kottyán -- a Cibebe asszony borából még kevésbé, hiszen több abban a patak vize, mint a hegy leve

-- Kartalom, édes barátom, figyelj rám. Hallgasd meg, amit mondok!

Elmesélem, neked röviden ezt a szokást... Fordulj már ide, a szakramentumát!

Isten ne vegye bűnül, hát még engem, a szent életű remetét is káromkodásra bujtatsz

-- Móka az egész -- ismételte Kartal eszelősen, és olyan arcot vágott, hogy a körülötte ülők is felfigyeltek rá

-- Él egy szokás, nagyon szép szokás Bankófalván meg a környékén, ami a régi leányrablásoknak az emléke. Szép szokás, érdekes szokás, kár, ha másfelé elfelejtették volna -- így kezdte Benedek fráter a mesélést, de elszontyolodva látta, hogy barátjának mérge sehogyan sem csillapodik, és az ő szavaira inkább figyel a kocsmá nép, mint Kartal

Bizony, Benedek is, Fintor is ezerszer megbánták már, hogy kikottyantották: ismerik a Virág óhajának titkát. De hát amikor összetalálkoztak, Kartal örült nekik, és elmondta, milyen nagy gondban van. Márpedig az ilyesmibe csak akkor szabad belevágni, ha feltétlen sikerül, máskülönben nagy baj, sőt

fejvesztés lehet belőle. Benedek, hogy megnyugtassa Kartalt, nagyot nevetve kijelentette: hiszen semmi az egész, nem kell azt a szöktetést "olyan komolyan venni, mert nem más az, csak egy vidám és kedves szokás. Bankófalván nem akadt még olyan lány, akit -- ha ő is meg a család is úgy akarta -- simán meg ne szöktettek volna. Ekkor borult el a Kartal kedve, és ettől fogva ismételtette folyvást: -- Hát csak móka az egész

A kocsmai nép persze mit sem törődött vele, inkább a Benedek fráter szép szavait hallgatta. Sokszínű, fura népség gyülekezett össze a Cibebe asszony kocsmájában, amely vendégeihez méltóan fura létesítmény volt. Kocsmának fészere, fészerek kocsmája, s az egész nem más, mint egy jókora körülkerített udvar -- amelynek azonban megvolt a maga históriája

Az történt ugyanis, hogy a fehérvári káptalan sütőembere, bizonyos Hunya mester, aki illatos cipóival és foszló kalácsaival alaposan behízelegte magát a páterek szívébe, egy napon azzal a kéréssel állt elő, hadd állíthatna a város falain kívül betérő szálláshelyet olyan hívő, keresztény utasemberek számára, akik ilyen vagy olyan okból alkonyatra a falakon kívül rekedtek. Hiszen jól tudja mindenki, hogy az úton járó embert sokféle baj utolérheti. Láz leveszi a lábáról, szekerének tengelye törik, a lova lesántul, no meg kósza fegyveresek is kirabolhatják. Ráadásul mindez időbe telik, ergo, ha mindezt túlélte, és a város falaihoz jut, eléri az újabb csapás: az orra előtt zárják be a szöges tölgyfa kapukat. Mert abban a polgár nem ismer tréfát. Megtörtént bizony, hogy napnyugta után a királyt sem engedték be -- jóllehet nyakazás lett a vége, mert a király, ugye, mégiscsak király

Szó ami szó, ha zárva vannak a kapuk, fő az utasember feje -- mert nincs hova lehajtania. A szabadban éjszakázni kész veszedelem -- meg aztán nem is lehet rendes ember az, aki napszálltakor nem húzódik fedél alá. Legalábbis így tartja a közhit meg a szokás, és ebben van is valami igazság. Az éjszaka maradjon csak a macskáké meg a kóbor zsványoké

Így már érthető, milyen keresztényi gondolat volt a Hunya mester gondolata, és ő addig-addig sütögette a foszlós kalácsokat meg az illatos cipókat a páterek asztalára, amíg meg nem sütötte közben a maga pecsenyéjét is. Egy napon felépült az a bizonyos beszállóhely a város déli kapujától nem messze. Félig valóban csak karám volt, félig meg fészere. A karám mellett állások voltak a lovak számára meg a szekereknek, a fészere alatt baklábás asztalok álltak az utasok kedvére. Ha utas érkezett, ellátta a lovát, aztán letelepedett az asztalokhoz, mert ott mégiscsak kényelmesebb a tarisznyázás. Kirakta maga elé a maradék cipót, a szalonnát, a hagymát, az almát, és nekilátott, hogy falatozzék. Ha pedig falatozott, innia is kellett -- bor pedig bőven termelt a Hunya mester szőlőjében meg a káptalani szőlőkben

Egyszóval nagy elme volt ez a Hunya mester. Valóságos lángelme

A kocsmája pedig valóságos világcsoda. Mert senki se hitte, amíg a maga szemével nem látta, hogy a Hunya mester kocsmájában békésen megfér egymással a vándorkalmár a környékbeli paraszttal, a zsebmetsző az adószedővel, a pap a katonával. Az asztalok mellett éjfél is eldanozásnak, ha meg belefáradnak, hát elvackolódnak valamelyik sarokban, fejük alá teszik a nyeret, kezük ügyébe a kést, a törst, a furkósbotot, már kinek mi jut, és hajnalig valahogy elszenderednek. S azt hihetne bárki, hogy ebben a kocsmában naponta történtek szörnyű rablások, még szörnyűbb gyilkosságok, mivel a város falain kívül és bizonyára a törvényen is kívül állt. Csakhogy ezt a helyet nemcsak a hívő keresztény lelkek, hanem a félelmes garázdák is megbecsülték. Jó tanyájuk volt ez nekik is, itt békésen kiszemelhatték maguknak másnapi áldozatukat. A zsebmetszők szemügyre vették a

másnap vásározókat, az útonállók a másnap pénzes úton járókat... és persze itt üldögélt sokszor közönyös pofát vágva a városi dézsaszedő is meg a vámos embere, hogy kitapasztalja, ki mennyi és miféle áruval igyekszik a piacra, és ki mi mindent akarna eldugni másnap a hivatalos szemek elől

Volt persze a békességnek más oka is. Úgy hívták, Cibebe asszony

Ő volt a Hunya mester felesége, amiért is sokan szánakoztak a derék sütőemberen. Cibebe asszony ugyanis egy széle-hossza egy, szörnyen kövér nőszemély volt, kócos, lompos, mogorva perszóna, aki egész nap. Mozdulatlanul ült a mérőasztalnál, és bambán bámult maga elé, akár egy pogány kőisten. Minden mozdulata csak annyi volt, hogy fél kezével marokszám tömte szájába a mézes lepénykéket, fél kezével pedig egy hatalmas kancsóból a bort mérte. Ebben a kocsmában ugyanis nem volt szíves kiszolgálás, aki inni akart, az a Cibebe asszony lucskos asztalához járult, hogy italt vegyen magának. Ha a kancsó kiürült, egy szomorú szemű szolgálóember tüstént újratöltötte a mérőasztal mögött hasasodó óriási hordóból

Ez a hordó volt itt az egyetlen, amely versenyre kelhetett a Cibebe asszony természetével

Cibebe asszony tehát csak ült, csak figyelt és csak hallgatott. Ezért mindenki tartott tőle, és nyugton maradt a közelében. Mi tagadás, veszett híre volt a duhaj kedvű legények között, mert azt mesélték, hogy nem is olyan nagyon régen -- a Csák Máté hadai vagy talán a Németújváriaké égették Fehérvárt, ugyan ki tudja azt mind észben tartani? -- a fegyveresek közül egy kivagyri legény harmadmagával berontott a kocsmába, és kardot rántva így dörrent a megszeppent kalmárságra: -- Ide minden aranyat, mert végetek van!

Megszeppent az utasnép, az is, akinek aranya nem volt, és nagy hallgatásba hőkölve várta a szörnyű véget

Hanem akkor a mérőasztalnál felbőffent a Cibebe asszonyság bölömbikahangja: -- Nyughass, te barom!

Azzal felkapott egy ónkancsót, és ültéből úgy vágta a fickó fejéhez, hogy az azonmód felbukott. A nagy rablásnak azzal vége is volt, mert a másik két cimbor a tüstént elszelelt

Ennek az esetnek nagy híre támadt, jól ki is cifrázták, vagyis országszerte mesélgették, hogy a Cibebe asszony kocsmája így, meg a Cibebe asszony kocsmája úgy. S mi tagadás, a Hunya mester nagy ötletét, a Hunya mester keresztényi menedékét mindenki egyszerűen csak a Cibebe asszony kocsmájának nevezte, és lassacskán senki sem gondolt többé a lángelméjű alapítóra. Ebben bizony volt némi igazságtalanság

Szerencsére Benedek fráter nem a Cibebe asszony kocsmájának történetébe kezdett. Ha azt meséli, talán senki sem hallgat rá, mert azt amúgy is mindenki tudta, és az asszonyság is az orruk előtt volt, hát nem találtak volna benne semmi érdekeset. Benedek egészen másról mesélt -- amit mondott, az már majdnem mese volt --, ezért hát elkerekedett szemmel hallgatták a szavait

(Jobban tette volna talán, ha nem olyan fennhangon beszél. Ámbár amit mondott, Kartalnak mondta, őt akarta meggyőzni, jobb kedvre deríteni mindenáron.) -- Arrafelé a magyarok között él még a szokás -- kezdte --, hogy rabolják a leányt. Csakhogy a leányrablást, az igazit, már régóta bünteti a törvény, jóllehet garázda főurak és fenekedvű legények még manapság is sokszor fittyet

hánynak a törvényre. No de Bankófalván meg a sárföldi falvakban jól kigondolták, hogy lehet a Krisztus urunk tanácsa szerint élni, hogy adjuk meg Istennek, ami az Istené, és a császárnak, ami a császáré. Nem vétének a törvény ellen, mégis rabolják a leányt. Hallgassátok meg, hogyan!

Megszereti a lány a legényt, a legény a leányt, már ahogy fiatalok között ez szokásos, ámbár megesik az ilyesmi vénemberrel is. Találkoznak itt meg ott, a kert alatt, a pataknál, vasárnap a templomban, és előbb-utóbb módját lelik, hogy szót váltsanak, csókot cseréljenek. Már én azt mondom, jól teszik, ha ezzel Isten, ellen nem vétének. Hm, már ugyan miért is véténének? ..

(Az anyja, jól adja, pedig csuhás, a mindenit!

-- röhintett ekkor az asztalnál egy legény, és vigyori képpel oldalba bökött egy prémes süvegű, hallgatag úrfélét, aki olykor-olykor ráviggyantotta szemét Kartalra meg a két cimborájára.) -- Mármost elhatározza a két fiatal, hogy egymáséi lesznek, vagyis hát a fiú feleségül veszi a lányt -- folytatta Benedek. -- Szokás ilyenkor háztűznézőbe menni. A legény tehát egy napon beállít a lányos házhoz, de a mátkájáról egy szót sem ejt, hanem csak köszön illendőképpen, hümmög és szétnéz, és mit tudom én, megkérdi, hogy milyen a termés, meg hogy áll a kendtek egészsége. Ez ugyan mindkettő szörnyen buta kérdés, de máskor sem kérdez okosabbat az ember. No, szerét ejti annak is, hogy magáról meséljen, mi mindene volna neki: háza, lova, szőleje, marhája, szolgája. Mármost aztán kettő lehetséges. Az első a rosszabb. Jövetkor levette szűrét, és letette a padra. A lány anyja azonban felveszi, és kiteszi a szűrét a tornácra. Az már rosszat jelent, s még rosszabbat, ha a gazda borral nem kínálja. Akkor vagy lemond a lányról, vagy mindketten kútba ölik magukat, mert házasság abból a szerelemből nemigen lesz. De hát ne szomorkodjatok, arrafelé ritkaság az ilyesmi, hiszen ott még nincs sok különbség ember és ember között, ezért mindenki tiszteli és becsüli egymást, hacsak éppen nem haragosok, vagy netán vérbosszúra esküdt ellenségek

A másik eset annál vidámabb!

Ha szíves szóval fogadják a legényt, a szűrét ki nem teszik, ha helyel, borral megkínálják, az már annyit jelent, hogy megvan a szülői beleegyezés. De most jól figyeljete, leánykérésről egyetlen szó sem esik!

Hohó, megtörténik, hogy a lány elő sem dugja az orrát. De ez nem szabály. Hanem ahogy a legény kitette a lábát a házból, megkezdődik a nagy diskurálás, kuncogás. Így-úgy, szép szál legény, derék legény, gazdag legény, már melyik háznál mit tartanak fontosabbnak

Az egyik szüle így szól: "Úgy láttam én, szemet vetett a lányunkra." Mire a másik: "Hajaj, csak el ne rabolja!

" Mire a lány: "Jaj, édes szüléim, vigyázzanak rám, mert úgy hallom, az ilyen kócos legények vasárnap rabolják a lányokat!

" (De mondhat bármilyen napot, amiben a fiúval megegyeztek már jó előre.) Szó szót követ aztán, hanem a házasságról szó sem esik, de mindenki egyszeriben nagyon serény lesz: készítik a hozományt. Bőröket, takarókat, mindenféle edényeket, olykor sőt is. A megbeszélte napon aztán a lány nagy óvatosan kilopózdik a találkozó helyére, ahol már várja a fiú, aki gyorsan felkapja a nyergébe, és vágtazni kezd vele. Hát a lány azonmód elkiáltja magát: "Hajaj, apám, anyám, visznek már!

... Visznek mán!

" No hiszen, szempillantás alatt ébren van a ház meg az egész falu. Nem aludt ott senki. Fáklyákat gyújtanak, lóra kapnak, és nagy hejehujával, iszonyú zenebonával üldözni kezdik a leányrablót. Olyan ordítózást csapnak, hogy azt hihetne bárki, tatárral viaskodnak. Nosza, vágat a legény, zsákmányával, és vissza-visszakiált az üldözőinek, hogy ez a lány már az övé, és életre-halálra megvív azzal, aki vissza akarná venni

Mehetne akár lépésben is, senki sem akad, aki kezét emelne rá. A falubeli fickók gyors lovaikon hamar utolérnék, de bizony csak hujjogtatnak, kiabálnak, elébe azonban nem vág egyik sem. Pedig élükön éppen a lány apja vágat, és kardot, fokost vagy akárcsak egy vasvillát is emelve, nagy bőszen, kiabálja, hogy: megállj, megállj, te rabló, te tolvaj, aki elvetted egyetlen lányomat!

Ezt kiabálja akkor is, ha tizenkét lánya van, amitől még vidámabb lesz az üldözés

Mondom, üldözik nagy bőszen a szerelmeseket egészen a fiú házáig, ahol már nyitva a kapu. A szerelmesek bevágatnak a kapun, és az nyitva marad mögöttük. Hogy betódulhasson a lány apja, anyja, testvérei meg az egész násznép. Hát lássatok csudát!

A fiú apja ott áll az udvaron, és szíves szóval fogadja a lány családját. Akkor aztán elkezdődnek a mondókák, versikék, énekek. Hogy így, hogy úgy, kérjük vissza a lányunkat!

Nem úgy van az, az már a mi lányunk, de adunk helyette ezt meg azt. Hát mit adnak érte? Sokra tartjuk!

Sokat adunk!

Eladjuk hát? Sose látjuk. Adunk ökröt, nagy patájút!

Dolgos lány az eszemadta!

Itt a tíz ló, érte kapja!

Hamarosan kész a vidám alku, a legény meg az apja leparoláznak a leány apjával. Addigra megérkezik a nagy szekér, rajta a lány minden cókókja, ami persze nem más, csupán emlék a szülői háztól

Mit is mondjak még? A férfiak nagyokat isznak, ahogy szokás, az öregasszonyok meg szepegnek, de ők se nagyon. Másnap aztán együtt mennek a templomba, hogy a Mindenható is adná áldását az ifjú párra. A lakodalom meg olykor eltart egy hétig is

-- No hát, Kartalom, ennyi az egész!

Bizony mondom neked, soha sehol nem láttam még ennél vidámabb esküvőt. Mert máshol rendszerint annyit rínak, óbégatnak a kis menyecske körül, hogy szegénynek egészen elmegy a kedve a házasságtól

-- Akár csak nekem -- mordult fel Kartal. -- Azt hittem szüksége van rám, hogy megvédjem, hogy menekítsem... de csak móka az egész!

Megint a boroskupa után nyúlt, de Fintor most elkapta előle

-- Pajti, vigyázz, részegen nem illik lányt szöktetni!

-- Illik, nem illik ... úgyse szöktetem

-- Sokat ittál, komám!

-- Fintor már bánta, hogy imént rátukmálta az italt

-- Hagyjatok békén, mert biz' isten, odavágok!

-- Megígérted... Virág várni fog. Azt mondtad: a falu végén, a patak partján, az öreg fűzfa alatt

-- Engem ugyan várhat!

Kartal megragadta a kupát, és olyan vészjóslóan, ahogy könnyű részegségétől tellett, kijelentette: -- Ha ő mókázott, hát én is mókázom!

-- Egy pillanatig várt, mély lélegzetet vett. -- Te fogod elszöktetni Bankó Virágot!

És hogy a tisztesség meglegyen, veled megy Benedek is. Úgy indultok, hogy éjfél tájban ott legyetek

Erre a kijelentésre a két cimborának leesett az álla. Sápadtan egymásra néztek, majd megint Kartalra. Olyan szent megdöbbenéssel, hogy Kartalnak az az érzése támadt, mintha mindenki őt nézné. Amerre csak fordul, mindenhol bamba tekintetek bámulnak reá, s talán már mindenki tudja, miféle nagy szégyen érte őt. Hogy a mátkája rávette egy bolond leányrablásra, amiben semmi, de semmi virtus, amit bármilyen kótyomfitty anyámasszony katonája is könnyűszerrel megtehet. Hiszen csak az kéne, hogy a fél falu röhögjön rajta, amikor nyergébe kapja Virágot. Húha, milyen bátor legény ez a Kartal!

Hallod-e szomszéd, ne kergesd már olyan nagyon, mert még utóbb megijed!

Erre a gondolatra aztán végképp előntötte Kartalt a pulykaméreg. Egy hajtásra kiitta a borát, és férfiasán asztalhoz csapta a kupát

-- Amit mondtam, megmondtam!

-- És ha nem megyünk? -- lázadozott Fintor

-- Akkor majd hiába vár

-- Kartalom, csillapodj -- hallatszott Benedek csendes hangja. -- A harag nem jó tanácsadó. És gondold meg, Virág szeret téged

-- És is szeretem őt

-- Akkor hát mi a baj

-- Bolondot csinált belőlem!

-- Meddig magyarázzam még, hogy ez nem bolondság. Ez a szokás náluk. -- Nálam meg az a szokás, hogy a vőlegény barátai rabolják el a lányt. Hát ha ti a barátaim vagytok, érte mentek és egyenesen Csókakőre hozzatok. Ha mókázott, megérdemli, hogy egy mókamester rabolja el

Fintor gondterhelten vakargatta a feje búbját. Áthajolt az asztalon, úgy mondta: -- Csakhogy mi nem azért jöttünk, komám ..

-- ... hogy végigminisztráljuk veszekedésedet a mátkáddal -- fejezte be a mondatot Benedek

-- Ugyanis a király úr üzent!

-- Mit üzent? -- hökkent meg Kartal

-- És Bankó Virágnak is üzent

-- Mit

-- Ugyanazt!

Kartal nem nevetett

-- A szakramentumát!

Rosszkedvemben vagyok, velem most ne tréfáljatok!

Nyödjétek ki végre, mit üzent őfelsége, aztán hagyjatok magamra!

A három jóbarát most semmi jelét nem mutatta a jó barátságnak. Farkasszemet néztek, és sokáig hallgattak. Igaz, háromféleképpen hallgattak, mivel Benedek hamarosan lehajtotta a fejét, és egy páter nostert kezdett mormolni a foga között, ámbár lehet, hogy csak kuncogott magában. Fintor bezzeg állta a sarat, bőszen meresztette a szemét, de közben a száját csücsörítette, az orrát csavargatta, és mókásan pislogott. Végül Kartal haragosan összevonta a szemöldökét, időről időre a bajuszához kapott (jócskán kinőtt, már pödörni is lehetett), majd megtörölte homlokát, fejébe csapta sisakját, szóval úgy viselkedett, mint aki nagyon elszánta magát

Végül maguk sem tudták, melyikük törte meg a csendet. Lehet, hogy nem is ők, hanem körülöttük a zsvajgó kocsmánép, amely már szép számmal összegyülekezett. Igaz, ami igaz, Fehérvár kapui még nyitva voltak, de hát egyelőre nem is azok jöttek, akik kívül rekedtek, hanem akik be sem akartak menni a városba. Odabent ugyanis csak pénzért kaphattak volna szállást, itt azonban megalhattak fizetség nélkül is. Cibebe asszonynál csak az italért kellett fizetni

Az emberek többet isznak, mint amennyit alusznak -- ez is a Hunya mester nagy felfedezése volt, hogy az igazságnál maradjunk

Most tehát még a szegényebbje gyülekezett. Azok, akik óvatosan besettenkedtek, hogy meghúzódjanak a jászlaknál, vagy a kerítés tövében, és várják a bezárt kapuk miatt izgatottan loholó kalmárokat vagy a hangoskodó vitéz nemesurakat. Ebben a tömegben persze még feltűnő volt az olyan társaság, mint a Kartalé, vagy a nagy asztal túlsó végén a prêmes kucsmás uraságé. No, sebaj, a szegény nép, ha meg is bámulta őket, azért csöppet sem zavartatta magát. Ment a diskura, folyt az éneklés, és percenként ajánlkozott valaki, hogy asztalhoz hozza Cibebe asszonytól a teli kupát

Ebben a fel-felcsapó zsongásban mégiscsak megeredt a három jóbarát szava. Kartal újabb kérdései a királyról, az udvari életről meg az ország dolgáról enyhítettek a feszültségen, és hol Benedek, hol meg Fintor adta elő nagy lelkesen, hogy Caroberto (vagyis hát amióta korona van a fején: I. Károly

Róbert magyar király) merrefelé jár, mire készül, mit mond, mit csinál. (Éppen csak azt felejtették el megmondani, mit üzen.) Úgy belefeledkeztek a beszélgetésbe, hogy még az sem zavarta nagyon őket, ami körülöttük történt. Ügyet sem vetettek két suhancra, akiket már a kapuban megállított Cibele asszony bölömbikahangja. Hogyan, hogyan nem, fizetés nélkül akartak volna kióvatoskodni. A leleplező hangra vihogva, pimaszul válaszoltak, ocsmányul feleltek, vagyis megvárták, amíg Cibele asszonyság dühében rákvörössé nem lesz, akkor aztán nagy kegyesen rámutattak a hallgatag nemesúrra, aki szintén a nagy asztalnál üldögélt. Az meg nagy kegyesen bólintott, jelezvén, hogy a fickók borát majd ő fogja kifizetni -- azzal a dolognak vége is lett, a kocsmai nép pedig csalódottan tovább zajongott: megint elmaradt egy várva várt csihipuhi

S még az sem zavarta meg Kartalt a nagy beszélgetésben, hogy az önjelölt pincérkedők éppen rajtuk vesztek össze, mert nem tudták eldönteni, vajon melyikük hozza az újabb kupa bort a mérőasztaltól. A hangoskodó suhancok között "országoló főúrhoz illően" igricünk teremtett rendet, mert pénz helyett néhány rövid nyaklevest osztott ki, majd súlyosbításul ő maga ment a mérőasztalhoz

Így telt az idő a Cibele asszony kocsmájában jó néhány óra hosszat, mígnem Kartal fölpillantott az égre, és így szólt: -- Múlik az idő

Mert régen eltűntek már a lenyugvó nap utolsó, lilászörös sugarai is. Fejük felett az ég magasában rövidlátó csillagok hunyorogtak

-- Megyünk -- bólintott Benedek

-- Menjetek -- mondta Kartal és keményen nézett a szemükbe

HARMADIK FEJEZET

amelyben Bankó Virág kioson az öreg fűzfa alá

Én, aki azelőtt vértben, sisakban jártam

Ott viszik a Bankó Vitéz lányát!

Az az átkozott bor!

Nem kell a pénze, lovag úr!

-- Petőnye várába vigyétek!

-- Éjfél... Csönd, nyugalom, szépség

Csak egy várakozó, megriadt szív zakatol izgatottan

Szelíd és langyos az éjszaka. Az égen milliárdnyi csillag. Úgy ragyognak, mint kék bársonyterítőn az apró aranypénzek

Valaki mégis didereg. Bankó Virág reszketve húzza össze vállán nagy fehér kendőjét

Az a kendő lesz a jel. A zászló. A csillagok fényében valósággal világítani fog, hogy az "üldözők" el ne veszítsék majd szem: elől

De hát vajon üldözik-e majd

Hiszen ha nem lesz, aki elrabolja, nem kell majd üldözni se..

Ó, Szűzanya Mária, segíts meg!

Már maga sem tudja, igazán gyávának nevezte-e Kartalt, vagy sem!

Lehet, hogy kicsúszott a száján ilyen butaság... és az is lehet, hogy a drága valóban zokon vette. Akkor talán el se jön!

Csak ígérte

mégse jön!

Hiszen a férfiak amúgy is olyan megbízhatatlanok. A legderekből is széltoló. Legalábbis ezt mondják az öregasszonyok

Bankó Virág néhány lépést tett előre. Egy ideig még fogta a kert falát, mintha könnyű székülésben ahhoz támaszkodna, aztán halkán és könnyedén előreosont a nagy fűzfa alá -- ahogy az egyezés szólt. "Az öreg fűzfa alatt várlak... vágtsd oda, ne szólj semmit, kapj fel magadhoz a nyeregbe." Vajon eljön-e

Bankó Virág felnézett a csillagos égre, és reszketve sóhajtott

Ó, milyen szépek is a csillagok!

Milyen sok van, milyen teméntelen sok!

Ahány ember a Földön él, annyi csillag van az égen. Kicsiny lámpások azok. Mindegyiket egy-egy kis angyal tartja. Tartják, tartják a lélek lámpáscskáit, közben elámulnak, mi minden történik ideleln a Földön. Az ám, de addig ámulnak, addig bámulnak, hogy egyszerre csak elejtik a lámpást, amely nagyot villan, azután lezuhan

Olyankor meghal a Földön valaki

Bankó Virág nézte, nézte a csillagos eget, vajon nem hullik-e alá odafentről egy ragyogó lámpás. És arra gondolt, ha most lehullik egy, az biztosan a drága, kedves, hős Kartal lelke lesz. Akkor pedig ő hiába vár, valami baj történt, s meghalt az ő egyetlen, igaz kedvese ..

Nézte, nézte hát a csillagokat, de minden csillag a helyén maradt, nem hullott le egy se. Gyorsan elkapta a tekintetét, föl se mert nézni többet, mert ha nem néz oda, nem is hullik le az a csillag. Nézte inkább az éjszakai tájat, a fák és a bokrok mesés, ijesztő árnyait, a szemérmes füzeket közel, a büszke tölgyeket távolabb, még messzebb a távoli dombok szinte csak sejthető lágy vonulatait. És hallgatta az éjszaka apróbb-nagyobb neszeit. Álmos madárcák pityegését, az erdő felől a baglyok vészjósló sóhajtásait, a rétek felől egy megszorult nyulacska panaszos sírását

Reszketett

Oly meleg volt az éjszaka, és ő mégis reszketett

Közel az idő... Még egy fertályóracska talán, és előrobog az éjszakából a legnemesebb, legnagyobb férfi: Kartal. Még egy fertályóracska talán, és ő felkiálthat: "Visznek már!

..." Aztán feltámad a zaj. Ólba zárt kutyái veszett csaholásba fognak, kiabálás, nevetés hallatszik, fáklyák gyulladnak, lóra kapnak a legények, élükön apja, az Ősz Bankó vitéz, hatalmas karéjban megindul a falu... az ő fehér kendője pedig messzire lobog, jelezve az utat

Hátrapillantott. A cölöpfá mögött, a nagy kert túlsó végében ott a ház, amelyben meglátta a világot. Mennyi szép napot és mennyi kalandot ért meg abban a házban. A "palotában" ahogy Ősz apja szokta mondogatni. Mert a híres-neves Bankó vitéznek sosem telt kőházra, nem volt ő nagy szerző, sem keménykezű, vérszívó földesúr. Testvériesen élt együtt faluja népével, hát a palotája sem volt más, éppen csak valamivel nagyobb, mint a falusi házikók. Jókora épület, félig gömbfából, félig meg vályogból emelve. A tetején zsindegy

Kedves ház. Szép, erős. Akár egy vár. Hiszen megostromolták már nem is egyszer rablók és zsványok

Nehéz lesz itt hagyni

Az asszonynak az a sorsa, hogy elhagyja a szülői házat..

(Miért is nem jön Kartal? Lassanként megfordul az égen a Göncöl szekere.) S Bankó Virág észre sem vette, fennhangon imádkozott

-- Szűzanya Mária, ne hagyj el!

Nézz reám és hallgass meg!

Erős fogadalmat teszek, hogy én, aki azelőtt vértben, sisakban jártam szívesen, ezentúl női ruhát öltök, szoknyában, pruszlikban lát majd a világ, és lábamat is topánkába dugom a nehéz csizmák helyett. Én, aki azelőtt kardot forgattam, ezentúl a fakanalait forgatom; aki a ménesünk körül a pányvát hajítottam, ezentúl a rokkát pörgetem, és aki azelőtt napestig lovagoltam, megülök majd csendben a kemencepadkán, és szerelmes szívvel várom az uramat... én, aki azelőtt csak a csatára, a bajvívásra gondoltam, nem gondolok másra, csak a szerelmemre... Ámen

Bizony, bizony ilyen imádság volt a Bankó Virág imádsága. Nem örült volna egyetlen pap se, hogyha hallja talán csak a csalafinta Benedek fráter

S Virág éppen folytatni akarta volna az imádságot, hogy további szent és súlyos fogadalmakat tegyen, amiért a Boldogasszony hozzávezeti daliás mátkáját

amikor a tágas rétek felől nagy hirtelen lódobogás hangzott. A boldogságtól felnevetett Virág. Könnyű papucsában előreszökkent, hogy mihamarabb lássa a cserjés mögül felbukkanó kedvesét

Ámde meghökkeni sem volt ideje, amikor a lombok fekete sátra mögül két fekete lovas vágatott elő. Feléje dübörögtek, majd szempillantásba sem telt, felkapták a földről, mintha csak könnyű

rongybaba volna. Az egyik maga elé ültette -- nem nyereg volt, csak egy pokróc a ló hátára terítve --, a másik pedig a kendőjét ragadta el

Virágnak éppen csak annyi ideje maradt, hogy egyetlenegyszer elkiáltsa: -- Visznek!

..

Azzal máris rohantak vele, akár a szélvész

De hát a leányrablásra a háznép is készült. Ott lapultak a kertben, a ház körül és a templomocska tövében a jó paripás suhancok, a telkesek fiai meg a vidámabb kedvű férfiemberek. Alighogy a kiáltás elhangzott, mint valami nevetős, hatalmas visszhang, ráfelelt a többi: "Viszik már, viszik már a Bankó vitéz lányát..." És felnyihogtak a lovak, felvillantak a fáklyák, egy-két minutumba telt csupán, és megindult az űzés. Elsőnek persze a kiskamasz legény kék vágattak elő, valamennyien a szép Bankó Virág lelkes imádói, és nagy hujjogás közepette, megeresztett kantárú lovaikon beleszánguldottak az éjszakába. Nyomukban az igazi násznép, élén az apával, az ősz Bankó vitézzel. Ők már fáklyásán lovagoltak, még énekeltek is közben, már amennyire vágta közben énekelni lehet, és szalagos, bokrétás gallyakat lóbáltak: azzal fogják díszítem a vőlegény háza kapuját

Igyekezniük kellett, mert az ebadta leányrabló elhatározta, hogy jól megfuttatja jövődőbeli apósát. A csillagok meg a fáklyák fényében messzire világított az a fehér kendő, a Virág kendője, és az űzők bosszankodva vették tudomásul, hogy egyre távolodik a fekete messziségben

-- Hajrá, utána!

-- Ott viszik, ott viszik!

..

-- Kerístd!

-- No nézd a bolondját!

-- Ejnye, hát így szaladni mégse kell. Nem szokás!

-- Hajrá, hajrá!

De az a kendő sehogy sem közeledik. Inkább mintha veszett gyorsasággal távolodna. Mesebeli paripa lehet az, amely két ember terhével olyan nagyszerű hajrára képes

-- Hohó, hahó, viszik, viszik már a Bankó vitéz lányát!

-- Hahó ... Virááág!

-- szállt a kiáltás

De válasz nem jött. Virág csak egyszer kiáltott, és többet nem

Az a kendő egyre távolabb villogott az éjszakában

A legényeket elragadta a hév. "Hej, Kartal, Kartál, velünk ne cicázz!

Sárkány lehet a lovad, akkor is utolérünk!

Vitézek vitéze lehetsz, bennünket mégse ugrass, mert megbánod!

" Azzal nekieresztették a kantárszárat... és vágattak árkon-bokron át!

Bankó vitéz megállította lovát egy vízmosás partján, levette fejről a süvegét, és megtörölte a homlokát. Kimelegedett a rövid vágóban. Hadd száguldozzanak tovább a fiatal legénykék, az már nem neki való. Jó emberei körülvették, és méltatlankodva csóválták a fejüket

-- Bolondját járhatja velünk az a fiú!

-- Talán nem ismeri, mi a szokás

-- Hallod-e, Bankó sógor, az a fiú megijedt. A lányod nem szólt neki

Bankó vitéz nagyot sóhajtott

-- Hiszen ha tudnám. De azt sem tudom, miért hallgat

Ezen elgondolkozhattak a többiek is. Mert az a szokás, hogy a lány ilyenkor végigkiáltozza az egész szöktetést. Némelyik olyan rikoltozást csap, hogy majd leesnek a lóról neveltükben

Egy vénasszonyesű ember megjegyezte: -- Talán szégyelli a faluját? A királynál járt, nagy urak között. Szégyelli a magyar szokásokat

-- Elhallgass, te!

- csattant fel Bankó vitéz. -- Nem olyan lány az!

Erre megint rábólintottak. Bankó Virágnál nincs derekabb lány!

Aztán egyszerre csak nagy tömeg árnyék tűnt fel a csillagos mezőn. És szapora lódobogás hangzott. A legények tértek meg a nagy kergetőzés után. Két idegen lovast fogtak közre szótlanul

A fáklyák fényébe érve derült csak ki, mifélek. Az egyiket ismerték Bankófalva táján. Keszeg ember volt, barna csuha rajta, s a nyakában nagy fakereszt. , -- Dominus nobiscum... Isten legyen velünk!

-- köszönt Benedek fráter csöndesen

-- Hozott isten!

-- bólintott Bankó vitéz, és a tollas süvegű kis emberhez fordult. -- Hát benned, barátom, kit köszönhetek

-- Fényesfia Fintor a nevem. A király igrice vagyok. Énekes históriamondó és nagy mókamester. De ha most nem mókázom, ne vegye zokon. Kartal barátunk küldött, hogy rabolnánk el számára a kenduram lányát... hkm, mivel az ő falujában ... hkm ... az volt a szokás ..

Egy pillanatra elhallgatott. Mélyet sóhajtott

-- Nem messze innen... ezt a kendőt találtuk egy ágon fennakadva

És a döbbsent csendben felmutatta Virág fehér kendőjét

A lélek sosem alszik

Felráz álmainkból, és azt súgja: vigyázz!

önfeledt pillanatainkban is emlékeztet egy szóra, egy hangra, egy mozdulatra ... értelmet és jelentőséget ad közömbösnek vélt pillanatoknak, és elhitei velünk, ha nem hinnénk, hogy a világ dolgai összefüggnek

Kartal is úgy ült magában, öklére hajtott fejjel, mint akit letaglózott a sértett legénybüszkeség, a hiúság, no meg a bor. Körülötte elrendeződtek lassan a Cibebe asszonyság kocsmájának zajongásai. Késő éjjel volt már, aki elálmosodott, lekuporodott a vackára, miután botot, fokost, kést vagy tört helyezett nagy akkurátusan a keze ügyébe; aki pedig ébren töltötte az időt, ott üldögélt az asztalok mellett, evett, beszélgetett, vagy csöndesen dúdolgatott. Ezen az éjszakán valami okból elmaradtak a duhajok, és Cibebe asszony csalódottan majszolta a mézes lepénykéket

Egy elkésett posztókereskedő jelent meg csatakos lován, és megnyugodva vette tudomásul, hogy van még hely, elalhat reggelig. Később három nemesúr vágtatott be a nagy kapun, káromkodtak, körülnéztek, majd megint káromkodtak, és lenézőleg legyintve elszárguldtak az éjszakába. Később egy öreg paraszt óvatoskodott befelé, kajla ökrét vigyázva terelgette, aztán megállt az állat mellett, majd pedig leült elébe a földre, de a kötelet semmi pénzért el nem engedte volna a kezéből. Állatnak is, embernek is a szeméből annyi ijedt bizalmatlanság sugárzott, hogy aki rájuk nézett, ismeretlenül is megszánta őket

Kartal mindebből semmit sem látott. Borgőzös fejjel, konok hallgatásba merülten, már órák óta egy helyben ült. Mintha eszét veszttette volna, vagy talán aludna... Ki tudja, ültében bizonyára elnyomta egy pillanatra az álom, mert észre sem vette a teli kupát, amit elébe tettek. Ahogy föleszmélt, kiitta a bort, majd ismét lehajtotta a fejét. Gondolatban százszor is, ezerszer is elképzelt, hogyan rabolja el a két cimborá az ő szerelmesét. Csakhogy ahányszor elképzelt, annyiszor változott is a kép. Először még úgy gondolta, Fintor is meg Benedek is nagy nevetés közben éppen ide jönnek, hogy innen továbbsiessenek majd együtt Csókavárba. Aztán az is eszébe jutott, hátha hiába tölti itt az időt, hiszen meghagyta a fiúknak, hogy egyenesen Csókavárba vigyék a mátkáját -- ergo mennie kéne minél hamarabb

Csak a lába ne volna olyan nehéz. Mintha sóból volna mind a kettő

S bizony át-átvillant az agyán az is, hátha nem jön az ő világszép, bátor mátkája. Meglehet, szörnyű méregbe gurul, és amilyen kardos leány, talán még alaposan el is páholja Benedeket meg Fintort. Mert ki látott már olyat, hogy valaki ne saját maga rabolja el menyasszonyát

-- Csak meg akartalak leckéztetni, amiért a bolondját járattad velem ...

motyogta maga elé Kartal, mintha éppen Virággal társalogna

Részeg álmában aztán Bankó Virág szörnyű dologra vetemedett. Ha te úgy, én is úgy -- kapta fel a fejét, és nemcsak hagyta magát elrabolni, hanem azonmód ... Fintornak nyújtotta a kezét. Benedek is ott volt, rögtön összeadta őket, Kartalra meg csak annyit mondtak: akkor lássuk, amikor a hátunk közepét

Erre a gondolatra ökölbe szorult a Kartal keze. A fél szemét óvatosan felnyitotta, ahogyan a részegek szokták, hogy túlságosan ne forogjon velük a világ. Azzal a fél szemmel pedig azt látta Kartal, hogy egy mezítlábas, mihaszna legény áll az asztal túlsó végén, a prêmes süvegű, hallgatag nemesúr előtt. Az mond neki valamit, mire a legény bólint, sarkon fordul, és a Cibebe asszony mérőasztalánál egy kupa bort vesz. Azt a kupa bort pedig nagy óvatosan keresztülhordozza a kocsmaudvaron -- és lerakja egyenesen az ő orra elé

"Vigyázz!

" -- súgta ekkor egy hang valahol a tudata legmélyén

És egy reszketeg, mély sóhajtással úgy letisztult fejből a részegség, mintha sose lett volna. Egyszerre csak tisztán látott mindent, és ijesztő összefüggések váltak világossá előtte

Vajon mióta itatják szinte észrevétlenül? És ki az a hallgatag ember

Lehunyta azt a fél szemét, egy arcizma sem árulta el, mennyire ébren van, sőt mennyire éber máris. Bizonyosságot akart. Színlelt tétovassággal a boroskupa után nyúlt. Sikerült fellöknie. A bor szétfolyt az asztalon

Kábán felemelte a fejét

És a következő percben újabb teli fapohár állt előtte

Ékkor még egyet sóhajtott. Felállt, és egyenesen az asztal túlsó végéhez ment. Megállt a hallgatag ismeretlen előtt, és keményen a szemébe nézett

Most látta csak, kiféle-miféle. Fiatalember létére korai szakállt növesztett, nagy bajuszt viselt, és hosszú haját két varkocsba fonta a füle mellett. A zsenge tavasz ellenére prêmes süveg nyomta a fejét, és a vállán is prémgalléros, bő köpönyeg díszlett. Ahogy Kartal szemügyre vette, régi, sanda ellenségére ismert benne

-- Gyulafia Ivánka -- mondta diadalmasan. -- No, szép, hogy látlak!

De szó ne essék a régi dolgokról. Elintéztük, a király úr is döntött

A részegség ismét elhatalmasodott rajta. Úgy érezte, kicsit megszédül. Gyulafia Ivánka lehorgasztott fejjel, alulról felfelé nézett rá. Kilátszott a szeme fehérje

-- Elárulnád, miért vendégelsz ilyen bőségesen?!

-- Sokat ivott kend uram!

-- Ivánkának arcizma sem rezdült, hogy komoran és jó hangosan kijelentette. -- Az én nevem Búfia Mikucska, és sose hallottam arról, akit kend emleget

-- Ivánka... Ivánka ... -- csóválta a fejét Kartal

-- Ne Ivánkázzon kend ... és tudja meg, hogy nem az én vendégem, hanem a magnificus Csák Máté fejedelem úré

-- Csák Máté ... fejedelem

-- Ahogy kend, lovag uram, mondja

-- Magyarországnak királya van

-- Mátyus úr nem fogadta el a királyi címet. Ezért nevezzük fejedelemnek

-- Csakhogy Magyarországnak Károly Róbert a királya!

-- csattant fel Kartal. -- Én őrá esküdtem, és senki másnak sem a borát, sem a kegyét nem kérem!

Kartal legyintett, sarkon fordult, és már azon volt, hogy a lovára kapjon, amikor eszébe jutott, hogy fizetség dolgában a Cibebe asszony asztalához járuljon. Leoldotta övéről a pénzes zacskót, és egy aranyat dobott az asztalra. Királyi ajándék volt az pár kancsó borért

Az arany csengése és csillogása egy pillanatra mintha kizökkentette volna a szörnyű némbert zsíros, gonosz közönyéből. Rámerezgett szemét a pénzre, majd laposan Búsfia Mikucska felé sandított. Végül kövér, nehéz mozgású kezével újabb mézes lepényt markolt fel a tányérról

-- He? -- nyögte

-- Itt a pénze, asszonyság!

A szomorú szemű jobbágy szólt közbe hadarva: -- Nem kell a pénze, lovag úr. Megmondták, hogy Csák Máté fe ... fejedelem úr vendége

-- Nem vagyok vendége senkinek!

Itt a pénzük!

Fizettem!

-- De mi ezt nem fogadhatjuk el -- nyögte a jobbágy, és vállvonogatva hajlongott

Kartal megfordult, és a lovához ment. Vezetete volna kifelé, ám ekkor váratlanul négy marcona fegyveres ugrott be odakintről. Mintha régóta csak erre vártak volna, elébe álltak

-- Fizetés nélkül innen ki nem megy!

-- Hej, az áldóját!

-- kiáltotta dühösen Kartal, és kardot rántott. -- El az utamból, amíg baj nem lesz!

-- Baj lesz, ha fizetés nélkül megy ki!

-- hallatszott most az asztal mellől Búsfia Mikucska, más néven Gyulafia Ivánka hangja

-- Ne mókázz velem, hallod?!

Most fizettem

-- Hallhatta kend, hogy nem fogadták el. Ha pedig nem fogadták el, nem is fizetett kend

-- Az ő bajuk, ha nem fogadták el

-- Nem az ő bajuk, hanem a kendé. Megmondtam, hogy amíg itt van, Csák úr vendége. Tehát nem fizet. De mivel nem fizet, el nem mehet..

Ha másról nem, hát erről Ivánkára ismerhetett Kartal. Ilyen csavaros, gonoszkodó kedve csak ennek a pulykatojásképű, fakó szemű fickónak van széles e hazában. És hozzá a gúnyos, fölényes mosolya

No hiszen, meddig

Kartal a lovához lépett, hogy nyeregbe ugorjon. De abban a minutumban még váratlanabb dolog történt. Kötél csattant a vállán, és egy pányva nagy hirtelen köréje tekeredett. Elvesztette egyensúlyát, és talán a földre zuhan, hogyha erős kezek el nem kapják, és minden átkozódása, erőfeszítése és kapálózása ellenére alaposan körül nem tekerik. Azzal visszaültették az asztal mellé a lócára, és örülhetett, ha helyben marad, mert egy rossz mozdulat, és elvágódik a földön. Akkor pedig senki sem akad, aki visszasegítse

-- Fél kezét hagyjátok szabadon -- röhögött Mikucska a legényeire. -- Hadd legyen mivel innia

Úgy is tettek. Fél kezét szabadon hagyták, és egy teli kupát toltak elébe

A kardját is a derekán hagyták, hogy annál nagyobb legyen a szégyene

Aztán meg vigyorogva lesték, mihez kezd majd

Hát mihez kezdetett volna? Semmihez. Nem volt ő se holt, se eleven a szégyentől és a méregtől. Az a csillagfényes ég most igazán koromfeketévé változott. Az elmúlt nap eseményei pedig az időtlen messziségbe tűntek. Szabadon hagyott fél kezére támasztotta fejét iszonyú bánatában, most igazán tépdeshette a szakállát nagy keservében. Mint akit fejbe kólintottak, csak szédelgett és sóhajtozott. Nem is a kötelek hasogatták, kis híján a szíve hasadt meg nagy szégyenében

Hej, Kartal, Kartal, bolond ember az, aki virtusból, dacból itálnak adja a fejét!

Most aztán megnézheted magad. Világ csúfjára kelepcébe estél. Ugye, ugye, pár napja-hónapja csak, hogy sokan rémülettel emlegették a nevedet. "A rettenetes Kartal" -- mondták, és tudták rólad, hogy az ifjú király jó barátja, a gonosz nagyurak ellensége vagy

Most pedig ..

Hej, Kartal, Kartal, későn jött a te nagy józanságod!

És oda a mátkaság, oda a leányszöktetés. Mindjárt megjön Benedek és Fintor.. Hozzák majd Virágot. És utánuk a násznép

Vajon megjönnek-e? -- villant át Kartal agyán a rossz sejtelem

S a lelke mélyén azt kívánta, bár inkább látnák őt így megkötözve, csak bizonyosságot szerezzen, hogy Virágnak baja nem esett. Hadd jöjjön a násznép, lássa bár a csúffá tett vőlegényt..

De hát telt-múlt az idő, és senki sem jött

Szabad kezével nem nyúlt a borhoz. Nem is erőltették

Mintha kifelé figyeltek volna erősen

A kocsmánép is hallgatott. Bizony senki sem akadt, aki a védelmére kelt volna. Látták, hogy mit tesznek vele, de Csák Máté nevétől, az álnok Mikucsá szemé villanásától mindenki rettegett. Cibe asszony sem vágta Mikucsá fejéhez a kancsót, mondván: nyughass, te barom!

Az emberek átnéztek felette, mintha ott sem volna. Vagy mintha ők maguk sem volnának ott. Bizonytalan csendesség terpeszkedett közöttük. Újabb utas, késői vendég sem érkezett. S nem volt kedve senkinek a beszédhez vagy a daloláshoz

A jászlak előtt dobbantak néha a lovak

Csend és hallgatás

A távolból ekkor halk patakopogás hallatszott. Ügető lovak zaja, amely mind közelebb és közelebb hangzott

Mikucsá és emberei feszülten figyeltek

Kartal lehunyta a szemét. Gyakorlott füllel úgy próbálta kiokoskodni, vajon hány ló közeledhet

Kettőnél nem több, az már bizonyos. Nem olyan sok, hogy násznépet, nagyobb tömeget várhasson

A lovasok az úton egyre közeledtek

Aztán éles fütty harsant, háromszor egymás után

Mikucsának fülig szaladt a szája örömeiben. Két tenyerét dörzsölte, mint a kalmár, ha sok pénzt lát. Csak intett a szemével, a cimborái máris tudták, mit kell tenniük. Felkapták Kartalt, és a Sárkány lova nyergébe zökentették. Fél kezével megkapaszkodhatott a nyeregkápába, de hogy eszébe ne jusson a szökés, a kantárszárat hosszúra engedve, az egyik zsivány tartotta kezében

A füttyező elhalt odakint. A lovak továbbügettek

Ekkor nyeregbe ugrott Mikucsá is. Embereivel és a megkötözött Kartallal kilovagolt a kapun. Nem vágatott széleseben, sőt kényelmesen kocogott az éjszakában. Minek is siessen, ha minden rendjén van, és minden sikerült. Talán még több is, mint amire számított

Megkerülték a várost. Egy kápolnaromnál, ahol kétfelé ágazott az út, Mikucsá megállította a csapatát

-- Petönye várába vigyétek!

Adjátok át Kevergének, a várnagynak azzal, hogy ne is szóljon róla az urának. Majd dönt Csák fejedelem

Kajánul felvihogott, és két emberével elvágatott a másik úton

NEGYEDIK FEJEZET

amelyben a nyomkeresők végre nyomra lelnek

Fiat piscis!

Virág elrabló

Hagyd el, Tege, ecetlány ez

Csak aztán megkapjátok a pénzt

A Csák-vár

A madárcú ember

Beléptél a kapun, és most már itt maradsz!

-- Erősen hajnalodott, mire tajtékos lovakon megállt a romnál Benedek és Fintor. Fáradtak és gondterheltek voltak, jóllehet Fintor most is vidoran nézett a világba.

-- No, komám, most merre

-- Szerencse, hogy az út csak kétfelé ágazik

-- De vajon ők is kétfelé váltak-e

Nem voltak restek, leszálltak a lovokról, és nagy gonddal kezdték vizsgálgatni a nyomokat. Kevés ember járt errefelé, Fehérvár felé jobb út is akadt

-- Gondolkozzunk csak -- mondta Benedek, aki térdig felhúzott csuhában hajolgatott a nyomok fölött. -- Kartal megharagudott Virágra, velünk akarta elraboltatni. Virágot azonban mások rabolták el. De ki tudhatta, hogy éppen ma éjszaka kerül sor a leányrablásra

-- A falubeli legények tudhatták. Hiszen tudta az egész falu

-- Sokkal jobban tisztelik ott Virágot, semhogy szemet vetnének rá. Aztán meg bizony nem sok öröme telne Virágban annak, aki akarata ellenére rabolná el

-- Tehát

-- Tehát nagyon is hangoskodtunk ott a kocsmában.. Valósággal felkínáltuk az alkalmat minden gézengúzoknak. Vagy ki tudja, hátha egyébként is Virágot akarták elrabolni azok, akik a beszélgetésünket kihallgatták

-- Kartalt is elrabolták. -- Ő már csak ráadás volt. Nem is hiszem, hogy egy helyre vitték volna mindkettőjüket

A két jó barát újra a nyomok vizsgálatába merült. Nehéz éjszaka volt mögöttük. Alig bírták lecsillapítani a felháborodott násznépet. Egész Bankófalva azonnal a leányrabló gazemberek után

akart vágtatni. Hiszen csináltak volna olyan felfordulást, hogy az egész vármegye visszhangzik tőle -- csak hogy nagy tömeg könnyen nyomot vesz. A két jó barát Kartalt akarta mindenképpen értesíteni. Döntsön ő, mi legyen most már a teendő

Hiszen döntött volna, ha megtalálják. De nem találták sehogy sem. Körbejárták a nagy kocsmaudvart. Szólongatták. Sehol. Az emberek feltűnően hallgattak, a nyakukat tekergették, mondván, ők nem láttak, nem hallottak semmit. Cibebe asszonyosság pedig olyan vasvillaszemeket meresztett rájuk, hogy már-már reményvesztetten kíódalogtak volna, ha melléjük nem somfordál az ökröcskéjét vigyázó jobbágy. Azt a vitéz urat, mondta, kötözve vitték a kapun kívül jobb felé

Kikerültek hát a kapun. Jobb felé a városba vezetett az út. Oda semmiképpen sem vihették éjnek évadján foglyukat a rablók. Maradt tehát a falak mentén vezető elágazás, amely később egy elhagyatott útban folytatódott. Ez az út vezetett a kápolna romjához

-- Megvan, megvan!

-- rikkantott fel az igric. -- Nézz csak ide pajtás!

Itt három ló haladt. A középsőnek csillagos patkószöge van. Igen, igen, ez nem lehet más, csakis a Sárkány patkójának a nyoma. Az ő patkóját verték fel csillagos szögekkel bajvívás előtt a király udvarában

-- Ha te a Sárkány nyomát látod, én sem tévedhetek!

lelkesegett Benedek. -- Itt két ló nyomát látom. Kissé letértek az útról, talán mert a sötétben nem jól látták. A többi nyomot más lovasok összetaposták, de itt tisztán látszik, hogy az egyik ló lába mélyebben süppedt a talajba. Mi másért, ha azért nem, mert kettős teher volt a hátán. Bankó Virág meg az elrablója

Ettől a felfedezéstől mindketten megvidámodtak. Nincs más hátra, mint hogy szépen elváljanak, és ki-ki a maga védencének segítségére siessen

Előbb azonban pihentetniük kellett az állatokat. A lovat nem lehet a végtelenségig hajszolni. S amennyit most ők pihennek, annyit pihenniük kell a rablóknak is. Ezért a közeli patakhoz mentek, és amíg a lovacsák ittak meg legelésztek, ők is előhalászták a nyeregtáskából a kenyeret meg a kolbászt

Leheveredtek a fűbe, és szótlanul, de vidáman falatoztak

Benedek pap volt, rövid imát mormolt tehát, mielőtt hozzálátott volna az evéshez. A tisztesség kedvéért Fintor is keresztet vetett, de azért sandán bámulta a szerzetest

-- Hallod-e -- dörrent rá hirtelen mókás szigorral --, hallod-e, fráter Benedictus, milyen nap van ma

-- Hm ... péntek

-- És milyen nap a péntek napja, fráter Benedictus? emelte fel kése hegyén a kolbászdarabot Fintor

-- A szent böjt napja, kedves testvérem -- bólított teli szájjal Benedek, és szomorú, hosszú képén nyoma sem látszott, érti-e, mire akar kilyukadni az igric

-- Úgy, tehát tudod, hogy ma böjt napja van. Akkor hát azt is tudod, hogy a római anyaszentegyház parancsolatja szerint böjt napja a szigorú önmegtartóztatás napja, amikor is legfeljebb halat ehetsz, ha nem akarsz halálos bűnbe esni!

-- És szűrős szemmel nézett a füstölt kolbászra, amit Benedek kés nélkül rágcsált

Benedek nem zavartatta magát. Lenyelte a kolbászdarabot, megtörölte a száját a keze fején, aztán kegyes megértéssel fordult pajtásához

-- Ejnye, testvérem, Fényesfia Fintor, hát nem láttad-e, mit tettem, mielőtt enni kezdtem volna? A kereszt jelével megáldottam ezt a kolbászdarabot, miközben így fohászkodtam: fiat piscis!

Vagyis hogy változzék hallá. És lehet, hogy te, amit a kezemben látsz, kolbásznak véled, én azonban hal gyanánt eszem. Hiszen ha a szentmisében a kenyeret Krisztus urunk testévé tudom változtatni, már igazán nem nagy művészet egy darab kolbászt hallá változtatnom

Markos legények és jó lovasok voltak, akik Bankó Virágot elrabolták. Aki a lovára felkapta, a karját rögtön hátrakulcsolta. A másik meg valami rongyot gyömöszölt a szájába, hogy majd megfulladt tőle. Virág hiába kapálózott, hiába dobta-hányta magát, erősen tartották, még meg is ütötték, amikor nehezen bírtak vele. Hiába volt bátor és erős lány, a meglepetés és a hiábavaló küzdelem végül mégiscsak kimerítette. Ájultan ernyed el keze-lába. Akkor aztán, mint egy zsákot, keresztbe csapták a ló hátán, úgy lovagoltak vele tovább. Később magához tért. Addigra kivették szájából a rongyot, úgy látszik, nem féltek az üldözőktől. Valami romnál megpihentek, inni adtak neki, azt elfogadta de étellel már hiába kínálták

-- Ejnye, ne légy már olyan haragos, galambom!

-- röhögött az egyik suhanc.

Biz' isten nem merlek megcsókolni

-- Nem ajánlom -- mondta halkán Virág

-- Ne is tedd, koma!

-- nevetett a másik. -- Ez a lány még leharapja az orrodát. Hanem azt mondom, elszánt ember lehet, aki ezt a vadmacskát feleségül akarta. Hiszen jóképű, csinoska lehet, mert ha nem tudnád, éjszaka minden nő gyönyörű, bár én legjobban szeretem a fehér bőrű kövérkéseket, akiknek olyan a húsup, mint a foszlós kalács

-- Höhö, úgy beszélsz, mint aki inkább enné a lányokat, mint szeretné. Csak nem te vagy az emberevő lidérc

-- Embert inkább ez a vadmacska eszik. Ha látnád, hogy beleharapott a kezembe

-- Ott a kantárszárad, verd meg alaposan, hogy megemlegesse

Megtehetnék volna, mert Virág összekötözve feküdt előttük a fűben. A két suhanc azonban mégsem volt olyan gonosz, amilyennek mutatta magát. Még évődtek vele egy darabig, faggatták, mi a neve, ki lett volna a mátkája, meg hogy jól vigyázzon, ha hajnalban kiderül, hogy nem szép lány, hanem

valami lepcsészájú néember, biz' isten elviszik Sümegre, ahol már sok boszorkányt megégettek. Ám hogy a szavát nem vehették, végül békén hagyták

-- Hagyd el, Tege, ecetlány ez, nem lehet vele szót érteni. Átadjuk János úrnak a várban, megkapjuk a pénzt, és visszaúton nagyot iszunk. De nem ám Cibelenél, hogy fulladna bele a vizes borába

-- Hitvány kis fehérnép ez. Hallod, hogy szipog? Hej, de utálom a síró nőket!

Szeretnék kifutni előlük a világból

-- Fussunk inkább János úrhoz. Ott kapjuk a pénzt. Méghozzá sokat

Felnyalábolták Virágot és most már valamivel gyengédebben felültették a lóra. Azzal továbbmentek

S mi tagadás, Bankó Virágnak valóban hullott a könnye. Maga sem emlékezett vissza, mikor sírt utoljára, özvegy apja keménynek, férfiasnak nevelte, éhezést, fájdalmat, sebet is zokszó nélkül elviselt. Hogy nem olyan régen Metőnek, a csorba fogú zsványnak a bandája megtámadta házukat, karddal viaskodott, és nem is akárhogyan. És nem is olyan régen még ott táncoltatta lovát vértbevasba öltözötten a király előtt, hogy lovagi tornát vívjon ősz apja helyett

De most könnyű ing van rajta csupán és gyöngye papucska a lábán. Keze összekötözve. Lába összekötözve. Féloldalasán ül a lovon, mint a kényes úri kisasszonykák, ha vadászni mennek

"Kartal, drága Kartalom, hová lettél, miért nem jöttél

Hová visznek ezek engem? Azért sem szólok hozzájuk" -- határozta el magában, és leszegett fejjel hallgatott. Most már nem kapálózott, nem próbált szabadulni. Hiszen egyszer csak leveszik majd a kötelet róla ... Akkor. Majd akkor ..

A két legény ugyancsak igyekezett. Ahogy az égen lassan halványulni kezdtek a csillagok, ők azonnal vágta csaptak. Hiszen se sisakjuk, se fegyverük, mégis egy megkötözött lányt hurcolnak magukkal - hát a bolond is látja rajtuk, hogy rosszban sántikálnak. És tudni való, hogy akinek fegyvere nincs, annak joga sincs. Akinek fegyvere nincs, annak csak a munka, az imádság meg a keresztényi alázat dukál, míg akinek fegyver csörög az oldalán, az kedvére féktelenkedhet, vagdalkozhat, erőszakoskodhat, amíg emberére nem talál

A két suhanc tehát nógatta a lovakat, hogy még hajnal, előtt céljukhoz érjenek

Virág kényelmetlen helyzetben ült az egyik ló hátán. Hogy egyensúlyt tartson, akaratlanul is nekidőlt elrablójának. Az meg kaján fickó volt, vidáman heherészett, és folyvást biztatta, hajtsa csak fejét bátran a vállára, ő is van olyan legény, mint a vőlegénye lett volna

-- Vigyázz, hogy ne találkozz vele!

-- suttogta Virág. A fiú meghallotta

-- Attól ne tarts!

-- vihogott. -- Szépen átadjuk Csák János úrnak Csák-várban, és mihelyt a pénzt megkaptuk, úgy eltűnünk, hogy bottal ütheted a nyomunkat

Lovagoltak tovább

-- Vajon megkapjátok-e? -- kérdezte egy idő múlva Virág

-- Mikucska úr nem beszél a világba. Ne aggódj. Ismerjük őt, de ő is minket. Jaj annak, aki bennünket lóvá tesz... Mikucska úr azt mondta: "Tege, Mágó, két aranyat kaptok, ha még ma éjszaka leszaladtok Bankófalváig, és ott a nagy fűzfa alól elraboltok egy lányt. Ott fog várni, csak hát nem rátok. Ha már nincs ott, gyertek vissza, és jelentsétek, mit láttatok." Hát mi téged láttunk meg, és most itt vagy a karomban

-- Hm, hátha nem is engem kellett volna elrabolnotok szólt nagy sokára Virág, mintha feledte volna, amit nagy dacosan elhatározott, miszerint szóra sem érdemesíti elrablót

-- Hát vajon kit

-- Tudom is én ... Talán magát Bankó Virágot? A két fickó nagyot nevetett

-- Még hogy őt? Hohó!

Arra én semmi pénzért nem vállalkoztam volna!

Bankó Virág? Hej, kislány, tudod-e, kicsoda ő

-- Hogyne tudná -- dörmögte a másik, hiszen egy faluból valók. Talán még látta is. Talán éppen a szolgálója

-- Mondd, igaz, hogy hollófekete haja derekáig omlik? Hogy mindig páncélban jár, hogy fehér kezén vaskesztyű, finom lábán szattyáncsizma díszeleg? És mond, olyan szép is, amilyen bátor? Mert azt mondják, úgy forog kezében a kard, akár a motolla, és hogy lovagi tornán még a királyt is legyőzte!

Bankó Virág akaratlanul is elmosolyodott. Hiába, nem rossz dolog, ha így szembe dicsérik az ember lányát

-- Hát... -- suttogta bizonytalanul -- én csak ritkán látom

Ami igaz is volt, meg nem is. A tükrébe ugyanis naponta belenézett

A két suhancot azonban jobban érdekelte a pénz, amit rabjukért kapni fognak. Hosszasan tervezgették, mire költik majd a két aranyat. A tervekben sok minden szerepelt, ám csak egyvalami győzött. Nagyot isznak, annyi szent

-- Csak aztán megkapjátok azt a pénzt -- jegyezte meg Bankó Virág minden gúny vagy fenyegetés nélkül. Végére is már nem haragudott erre a két mihasznára. Közben kiteljesedett a hajnal. Előbb csak színtelen árnyak mozogtak a derengő ég alatt, majd életre kaptak a fények, és kirajzolódott a fák lombja, az emberek alakja és arca is. Virág szemügyre vehette elrablót. Csodálnivaló nem akadt rajtuk. Pimasz képű, mégis bárgyú tekintetű suhancok voltak, abból a fajtából, akik szörnyen ravasznak, szörnyen erősnek, mi több, okosnak is tartják magukat, de bizony nem többek mafla kölyköknél

Lám, lám, most is milyen ügybuzgalom sugárzott az arcukról. Amíg az éjszaka sötétje tartott, hetvenkedtek, kötekedtek, évődtek Virággal, most azonban, hogy a lány szemébe kellett nézniük a

reggeli fényben, bizony nagyokat hallgattak, fontoskodva köszörülték a torkukat, és lapos pillantásokat vetettek foglyukra. Akinek a lován ült, az már nem tartotta olyan szorosan, sőt olyan mereven felszegte a fejét, mintha kardot nyelt volna

Virág szelíden mosolygott

Hiszen ez a két fiú észrevette, hogy ha páncéling nincs is rajta -- hollófekete haja a derekáig ér

De hát mire ennek igaz értelmére rádöbbenhettek volna, megérkeztek a Csák-vár falai alá. Jókora irtás közepén állt ez a vár, fala körbefutott, és se bástya, se torony nem látszott rajta. Csak egy jókora kapu, előtte egy csapóhíd a szárazárok felett. A várárokból nem víz csillogott, hanem teméntelen sok éles kasza meg vastüske. Ezt az árkot bizony nem lehetne átúszni

Sem a falak közelében, sem az irtás szegélyén nem látszottak parasztkunyhók. A Csák-vár a híresen hírheft trencsényi grófnak, Csák Máté vértesi birtokainak erődje volt. Falu sem tartozott hozzá, valahonnan az erdő mélyéről, más telepről táplálják bizonyosan

-- Héj, te,- Isten nevében, ki vagy?!

-- kiáltott le az őr

-- Mikucska úr küldött. Engedj be gyorsan... és szólj az úrnak!

János úrnak!

Csák Máté testvéröccse volt Csák János, a vár ura

Láncok csikorogtak. A csapóhíd leereszkedett

A lovak óvatosan lépegettek a dongó deszkákon. Parasztlovak voltak, nem szoktak az ilyen utakhoz

Mintha varázskapun léptek volna át, amely a mennyből a pokol tornáczára vezet. Odakint a kelő nap sugarai harmatos lombokon, pompás virágokon, sarjadó füvön villogtak, idebent azonban nyoma sem volt még a napnak, hideg és rideg volt minden. És színtelen. Nyers, szürke kövekből állt a fal, amely egy behemót, szürke kőházat vett körül. A vár udvarán kopasz nyakú csirkék futottak a szemetes homokon, a ház mögöl disznók rőfögése és lovak nyerítése hallatszott. A falak tövében álmos katonák hevertek. A jövevények láttán unottan kászálódtak elő pokrócaikból, A csúcsíves ablakok fatáblái most sorra kinyíltak, de csak egy sápadt kéz látszott, mely kitarja őket. Az arc rejtve maradt a nehéz vasrács mögött. Megcsikordult a ház durván vasalt, nehéz ajtaja. Egy láthatatlan kéz kitarta mindkét szárnyát. De odabent sem látszott semmi, csak a hideg sötétség. Mintha ásítana ez a ház

"Kitátja száját, hogy bekapjon..." Bankó Virág megborzongott

Vacogott a foga. Didergett

Fáradt volt, reménytelen és álmos

-- Drága Kartalom, hol vagy? -- suttogta alig hallhatóan. Lehunyta a szemét, és talán egy pillanatnyi ájult álom is rátörhetett, mert nem hallotta sem az őrök kiáltásait, sem a két suhanc alázatos

köszönetét, hanem egyszerre csak azt érezte, hogy leemelik a lóról, és ahogy felnyitja a szemét, egy hajlott hátú, madárcú férfi előtt áll

Ijesztő volt ez az ember. Fekete haját kun módra varkocsba fonta, ám kicsi feje, borotvált, beesett arca, betegesen tág szeme és e szemek közül előremeredő hegyes orra sem kunra, sem magyarra, sem másféle népre nem ütött. Inkább látszott emberbőrbe bújt mesebeli madárnak, semmint embernek. Holló csőrére emlékeztető orra alatt alig látszott a szája. Álla nem is volt, sovány nyakával szinte egybefolyott. Két csorba fog lógott ki szájából

A keszeg test nagy prémes köntösbe burkolózott. A vércseujjak fonatos korbács nyelére szorultak

-- Miért zavartok? Miért zavartok? -- rikácsolta a madárember

-- Csák János nagyurunk... -- dadogta az egyik suhanc. -- Meghoztuk a lányt!

-- Miféle lányt

-- A ... a Mikucska úr küldötte velünk

Villámnál gyorsabban lendült a korbács, és lecsapott. A sápadt arc egyszeriben vérlila lett a dühtől. A meredt, nagy szemgolyók ijesztően ugráltak az egyik fickóról a másikra, majd esedező csodálattal megállapodtak Virág alakján

-- Állatok!

Állatok!

-- rikácsolta János úr. -- Bankó Virágot így hoztátok? Mit parancsoltam? Hogy selyemben-bársonyban, hódolattal vezessétek elém. A magyarok szűz Vénuszát, a magyar nemzet Pallasz Athénéjét. Ó, mindenható Isten, megkötni ezeket a csodálatos kezeket, béklyót tenni ezekre a tündéri lábakra ... oldd le azonnal, te ebfajzat, mert széthasítom a fejedet!

A korbács ismét lecsapott. Most már a másik fiú is megkapta a magáét. Mint az eszelősök, villámgyorsan oldozták meg Virág kötelékeit

Térdre esett az egyik

-- Nagyuram ... a fizetségünk ..

-- Hogy mered kinyitni a бүdös, ronda szádat?!

Nesze!

Nesze!

-- Uram, két aranyat, ha kegyeskednél..

Csák János úr nem volt kegyes kedvében. Kegyetlenül elpáholta a két legényt, akik ijedtükben ismét lóra kaptak, és vágatában menekültek a kapun kifelé

Aztán megfordult, széles mozdulattal kitérte karját, és, ájulatos, vad szemével sokáig nézte foglyát

Bankó Virág szeméből eltűnt az álom. Most már szabad volt a keze is, lába is. Leszegte a fejét, és óvatosan körülnézett, hogyan szabadulhatna különös és érthetetlen helyzetéből

A katonák körülállták, illő távolságban ugyan, mégis úgy, hogy ne legyen módja a menekülésre

A csapóhidat felvonták. Csák János azonban mintha észre sem venné ezt az ördögi kört és ezt a szörnyű helyzetet, fél térdre ereszkedik Bankó Virág előtt, megragadja és megcsókolja a kezét. Úgy néz rá, mint egy istennőre. Ijesztő madár képe csupa áhítat

-- Hála legyen az Úrnak. Az ég sohasem hazudik. Minden egyezik. Ezen a napon. Igen. Beléptél a kapun, és most már itt maradsz. Ó, te bájos, te ártatlan. Látom a szemedben, hogy nem érted, amit mondok. De tudd meg, hogy én mindent előre látok. A csillagokban minden meg van írva, A múltunk és a jövőnk egyaránt. Bankó Virág ... szép név, híres név ... neked mégsem ez a neved. A te neved Ursula, és tudd meg, amióta csak megszületted, a lelked mindig erre a találkozásra készült. Jöjj hát, és ne félj. Légy e háznak úrnője!

Szelíd szavaival ellentétben nem várt a válaszra, hanem felugrott, megragadta Virág karját, és vad erővel betaszította a lányt a ház ajtaján

ÖTÖDIK FEJEZET

amelyben megismerjük Petőnyét, a híres katonát

Az agyafúrt emberek

A részeg várnagy

Nem lehetsz te magyar ember

Megszököm

A vár titka

A vajákos asszony

Párbaj a sötét szobában

Isten hozott

A váratlan meglepetés

-- Petőnye várát nem védte fal. Lerombolta azt még Csák Máté, amikor elvette a Kőszegiek hűségese emberétől, Béla úrtól. Szabályos ostrommal esett neki, és a maga sajátos módszere szerint tette tönkre. Odaállított négy szolgálóembert a falak alá, és azok szépen, komótosan ásni kezdtek. A sereg közben kövekkel bombázta, tüzes nyilakkal lőtte a fal védőit. A négy emberhez később még négy társult, és nyolcan már gyorsabban ásták a gödröt egy egyszerű deszkatető védelme alatt a fal

tövében, azzal párhuzamosan. Amikor aztán a gödör már akkora volt, hogy az álló embernek feje sem látszott ki belőle, abbahagyták a mélyítést, ellenben befelé kezdtek haladni a várfal alá. Akár egy kőbányából, egymás után fejtették ki a hatalmas, formátlan köveket. Ez már veszélyes munka volt, mert bármikor megindulhatott a kőzuhatag (mint ahogy megtörtént nem is egyszer, s olyankor az ásó emberek mind odavesztek). Béla úr várának ostromakor azonban ügyesek voltak az ásó emberek, közepes kapura való nyílást mélyítették a várfalban. Akkor aztán csak egy-két dőfés kellett a faltörő kossal, és a hatalmas kőrengeteg nagy zajjal leomlott.

Ahogy leomlott, Csák Máté emberei betódultak, lekaszabolták a védőket, elhajtották a parasztokat (akik ha bajuk nem esett az ostromban, még örültek is, mert néhány évig minden adó alól mentesítette őket új uruk), és a kiégett, lerombolt várat most már Csák Máté híve, Petőnye úr vette kézbe.

Petőnye valamikor híres katona volt, Csák Máténak jóban-rosszban töretlen híve. Valahányszor Csák a régi ellenségnek, a Kőszegi családnak birtokait fosztogatta, Petőnye ott harcolt az élen. Valahányszor Csák egyszerűen elfoglalt egy királyi birtokot, Petőnyét küldte "rendet teremteni". S ez sűrűn előfordult, mert III. Endre magyar király halála és Károly Róbert, Anjou-házi új király trónra lépése között jó tíz esztendő telt el. Az interregnum, vagyis a két királyság közötti állapot idején az ország leghatalmasabb nemesurai igyekeztek annyit harácsolni, amennyit csak tudtak. Csák Máté sokat tudott, sokat is harácsolt. Ámbár akadtak is olyan segítőtársai, mint Zách Felicián, Gyürkefia vagy a kövér Csobánka, aztán Csellei, Ibor vagy Elefánti Mátyás. És persze Petőnye, aki egy idő óta mintha kiesett volna a trencsényi kiskirály kegyéből. Azelőtt zsákmány osztáskor, jutalmazáskor kérnie sem kellett, az elsőik között volt, utóbb már akkor sem kapott, ha szóvá tette. Csák jóvoltából már előbb nagy birtokai voltak, s végtére Csák jóvoltából a Béla úr lerombolt várának ura lett.

Kell ennél több

Petőnyét már hosszú ideje ismeretlen betegség kínozta. Fülét fájalta, és folyton szédült. Vándor kuruzslók, nagy hírű doktorok és szent életű szerzetesek vizsgálgatták, s megegyeztek abban, hogy Petőnye urat megszállta az ördög. Befészkelődött a fejébe, és kész csoda, hogy nem veszi rá valami szörnyű istentelenségre. Mert megtörténhetne ám, hogy fogát csikorgatva az Istent káromolja, vagy csúnyán káromkodva megtagadja a vasárnapi szentmisehallgatást, hogy végül habzó szájjal sikoltozva a földön dobálja magát.

Petőnye azonban semmi ilyesmit nem cselekedett. Fájó füllel és folytonos szédülésben megrohanta a várral szomszédos földesúr házát, a családot kiirtotta, az embereket meg elhajtotta a maga földjére kemény robotra, hiszen a bélavári jobbágyokat Csák úr az ostrom után a Felvidékre telepítette le. Ehhez hasonló dolgokat azonban sok hívő keresztény nagyúr megcselekedett akkortájt, ezért ugyan nem átkozta ki őket az egyház.

Petőnye úr súlyos betegségét tehát egyelőre buzgó imádkozással gyógyították. Káplánja mindennap misét mondott, tömjénnel körülfüstölte urát, és fennszóval parancsolta az ördögnek, távozzék Petőnye úr fejéből, amíg jó dolga van. Akadt egy javasasszony is, híres ráolvasó, aki esténként, vacsora után jelent meg uránál parazsas tálacskájával. A faszénparázsra gyógyfüveket szórt, azoknak füstjét kellett hangos imádkozás mellett Petőnyének beszippantania. Olyankor a füle mellé a feje is megfájdult, részben a faszénparázs gázaitól, részben az ocsmány szagú füvektől, hogy már-már azt hitte, belehal. Ez azonban jó jel volt, a javasasszony is, a káplán is úgy vélté, ilyenkor próbál az ördög

nagy szorultságában kibújni az uraság fejéből. Csakhogy buta egy ördög lehetett, mert az utat nem találta, s Petönyére másnap megint rátört a szédülés

Így ment ez már hosszú ideje, és nem segített semmi. A kúrát azonban szorgalmasan tovább csinálták, mert egy híres orvosdoktor megfenyegette a beteget: ha az imádságtól meg nem gyógyul, bizony meg kell fúrni a fejét. Meg is mutatta a fúrószerszámot, amivel majd a kemény koponyát felnyitja, hogy végre eltávozhasson az az ördög

Petönye sokat hallott már agyafúrt emberek szörnyű haláláról, és a fúrótól úgy megijedt, hogy most meg búskomorságba esett. Nem törődött már Csák Máté hívásaival. Visszaüzent, hogy nagy beteg, legyen az úr türelemmel. Családját másik birtokán hagyva bezárkózott a várába, amelynek a falát sem javíttatta ki. A nagy résen az mászhatott be, aki akar

Ám furcsa mód senki sem vállalkozott rá. Petönye várát most már az ördög is védte: félték tőle

Akárcsak Petönye

Nem csoda hát, hogy este, mire a megkötözött Kartal és két kísérője a vár alá érkezett, csak a komor csendesség fogadta őket. A kapu tárva-nyitva, és mintha a falakon sem állna senki

Óvatosságból az egyik fickó mégis felkiáltott a kapubástyára

-- Hééé!

Te ott!

-- Nem ott. Itt... hehe!

A bástyán senki sem volt, ellenben a nyitott kapu alól előtámolygott egy részeg katonaféle. Félrerűgött egy macskát, és rekedt hangon így szólt: -- Ne üvölts, te marha. Zavarod az urat!

-- Marha vagy te magad!

-- vágott vissza fojtott hangon Mikucska legénye

-- Marha marhával, kutya szalonnával, siess, malac, fokhagymával, hehehe!

-- Ne mekegj, ebfajzat!

-- Nono!

-- Keverge várnagyot keresem

-- Hiszen keresd. Megengedem

-- Fene a jó dolgodat. Nem tudod, mi a szokás!

-- Nocsak hát

-- Ha a várba idegenek jönnek, bárki beszél velük, szalad, és jelenti a várnagynak. Aki ez ellen vét, ötven bot illeti

-- Nocsak hát... -- A részeg vállát vonogatta. A fegyveres odatáncoltatta hozzá a lovát, hogy majdnem letaposta. Ráordított: -- Isten barma!

Foglyot hoztunk!

A híres Kartalt!

Mikucska úr küldi, hogy őrizzék, amíg Mátyus úr rendelkezni fog vele

-- Ne ordíts!

Zavarod az urat!

-- Majd téged zavarlak meg mindjárt. Lódulj, és keresd Keverge várnagyot!

-- Dehogyan keresem -- mondta a részeg. -- Én vagyok Keverge várnagy

A váratlan kijelentés hatását meg sem várva, nagy komótosan előrement, a két meglepődött bamba meg utána. Bekocogtak szépen a Petőnye várába. Jöhettek volna a másik oldalon is, mert itt nagy rész tárongott a falon. Odabent aztán Keverge meghagyta nekik, hogy a foglyot kössék az udvar közepén álló cölöphöz, a lovakat meg vigyék hátra a jászlakhoz

A két legény nagy zavarban volt, rá se mertek nézni Keverge várnagyra, bosszúságukat ezért Kartalon töltötték ki. Amúgy is egész nap összekötözve hurcolták magukkal, néha vágtaztak is, csak a szerencsén múlt, hogy Kartal le nem zuhant a Sárkány hátáról. Most sem kímélték. Alig tudott mozogni a sok kötélből. Egyszerűen lelökték hát a nyeregből, és amikor a földre zuhant, odaráncigálták a cölöphöz

-- Na, te híres!

-- sziszegte a szószóló Mikucska-legény, és az elgyötört, holtra fáradt Kartalt kezénél is, lábánál is odakötözte

Bosszúsak voltak, mert Kartal egész nap szóba sem állt velük. Sem ételért, sem italért nem könyörgött, azt sem kérte, hogy lazítanak meg a teste köré tekeredett pányvát. Ha kérdezték, nem felelt, ha ütötték, meg se nyikkant, és amikor nagy hangon fenyegetőztek előtte, csöppet sem riadozott

Persze, mit tudhatta a két ostoba, hogy Kartal nem magával törődik, hanem folyton-folyvást csak a szerelmese, Bankó Virág jár az eszébe. Nem a félelem, hanem a féltés van a szívében, no meg a szégyen is, amiért mindez megeshetett. Nőtt benne a bosszúvágy is, de jól tudta, hogy megkötözött embernek előbb a szabaduláson járjon az esze, a bosszúra ráér később is

Ahogy most a földre lökték -- valóságos megváltásnak érezte. Ha megkötözik, a legjobb lovas sem képes úgy ülni a nyeregben, hogy előbb-utóbb el ne zsibbadjon az egész teste, és föl ne törjön az ülepe. Neki is fáj minden porcikája, mégis abban reménykedett, hogy most már történni fog valami, amit a maga javára fordíthat

Történt is. Olyasmi, amire nem számított

A két legény elvezette a lovakat -- a Sárkányt is -- a várudvar végében álló jászlakhoz. Fojtott torokhangok hallatszottak, majd egy-egy nyerítés. Aztán sietősen visszatértek, mint akik jól végezték a dolgukat, és várakozóan krárogatva igyekeztek Keverge várnagy után, mert az részeg kedvében megint a kapubástya körül imbolygott

Kartal a szeme sarkából figyelte őket. S legnagyobb meglepetésére azt látta, hogy a várnagy egyszerre csak valamerre a sötét udvarszegletbe int, ahonnan azonmód előront egynéhány fickó, körülveszi Mikucska két legényét, ütik, verik, lefegyverzik őket, lánc csörög, rémült kiabálás hallatszik, de egy-egy tompa puffanás után az is elhal, és a jelentős csöndességben szinte csaknem józanul így szól Keverge várnagy: -- Úgy látom, fiam, nem lehetsz te magyar ember, hihi... mert akkor tudnád, hogy az "ebfajzat" a legcsúnyább sértés, amit ember embernek mondhat... Vágjátok a pincébe őket!

Ne mondják, hogy enyhén bánunk velük

Elhalt a zajongás. Megüresedett az udvar

Egy fáklyás ember jött elő a ház mögül, a fáklyát beszúrta a ház ajtaja mellé, a fali karikába, aztán, mintha meggondolta volna magát, megint kiemelte onnan, és továbbvitte

Azzal végleg elaludt minden. Csak a ház emeleti ablakában égett a mécses. Időről időre hangos nyögés hallatszott onnan, meg valami siránkozó ének. Kartal ismerte ezt a fajta óbégató, fel-feljajduló siránkozást. Ráolvasó vajákos asszonyok az ő falujában is így énekelték ki a gonoszt a beteg ember testéből. Úgy látszik, beteg van a háznál -- gondolta, s mindjárt arra is rájött, amiről előbb nem tudhatott, hogy a beteg nem lehet más, csakis a vár ura. Máskülönbem nem állna tárva-nyitva a kapu, a katonák nem heverésznének a falak aljában, és a várnagy sem volna ennyire részeg

Kartal hümmögött, fejét csóválta, a sűrűsödő éjszakában megpróbált körülnézni az udvaron. No, a cölöp, amihez kötve volt, afféle szégyenoszlop lehetett, és ez nem jót jelent. Tovább azonban semmit sem látott, csak arrább a fal nagy részét, ami az éjszakában is jól látszott, aztán magát a nagy, emeletes kőházat -- a palotát --, amelynek formáját azonban már nemigen tudta kivenni. Tornya nem volt, ami arra vallott, hogy hajdani építetője elégségesnek tartotta a falakat is védelem gyanánt

Kartalnak minden idegszála megfeszült. Ez most a cselekvés ideje

Bizonyosság kell, hogy sikerül, amire készülődik

Hát mi volna más bizonyosság, mint a szerencsecsillag, A Kiskereszt az égen

Az ám, de azt első pillantásra kell megtalálni az odafönti nagy csodavilágban. Lehunyta hát a szemét, egy darabig szorosan tartotta volt erre valami mondóka is gyerekkorában, de hát azt már elfelejtette --, aztán nagy elhatározással felpillantott a csillagos ég egyetlen pontjára

Diadalmasan felnevetett

Mert a tekintete éppen a Kiskeresztre esett

Most már nincs baj, nem is lehet

A kapubástya felől hangos kiáltás és rögtön utána zavaros, harákoló motyogás hallatszott. Egy részeg alvót kínoztak az álmok. De nem szólt rá senki, mindenki mélyen aludt

Így van jól

Halk fütttyentés. És még egy. -- Sárkány ... -- suttogta Kartal

Türelmesen várt. A fészker alatt, ahol a lovak álltak, dobbanás hangzott. Majd mintha reccsent volna valami. Aztán a csillagfénytől derengő udvaron megjelent egy nagy árnyék. Olyan lassan és halkán lépdelt, mintha nem is ló volna, hanem settenkedő macska

-- Sárkány ... kis lovacska! Odalépdelt Sárkány a gazdájához. Megbökte az orrával, rálehelt az arcára, aztán gondolt egyet, a kezét kezdte keresni. Rá is talált, és mert a gazda keze össze volt kötözve, hát szorgalmasan rágni kezdte azt a kötelet. Ha beszélni tudott volna, talán azt mondja közben, hogy de utálom, de utálom, így azonban csak sóhajtott meg fűjt közben, de abba nem hagyta volna semmi pénzért

-- Sárkány ... siess ... -- suttogta Kartal

"Még hogy siessék? Azt már nem!

" Sárkány dacosan megrázta a fejét. Az ám, de a kötélfalatja a foga közé szorult, s azzal reccs, el is szakadt

Kartal abban a minutumban kirántotta a kezét a kötélfalhurkából. Nyújtóztatta, ropogtatta két elgémberedett karját, aztán nagy sietve letekerte magáról a pányvát, kioldozta lábán a béklyót, és azzal teljesen szabadabbá lett. S lám, mit tesz a szabadság!

Olyan pihent és gyors volt minden mozdulata egyszeriben, mintha csak paplanos ágyból kelt volna ki hirtelen, örömeiben megveregette, meg is ölelgette a ló nyakát

Bár ne tette volna!

Egyszerre csak egy súlyos kéz vasmarka szorult a vállára, és egy borszagú hang rekedten ráförmedt: - He... hát te mit csinálsz

Kartalnak nem jutott más az eszébe, csak az igazság

-- Megszököm - vágta rá, és visszakézből akkorát csapott a Keverge képébe, hogy a borissza várnagy pontosan, a cölöp tövébe csuklott

Éppen jó helyre -- villant át Kartal agyán, és az imént magáról lefejtett kötélfalal gyorsan körültekerte és a cölöphöz kötötte a kábultan horkoló embert. Amikor ismét felemelte fejét, csodálkozva tapasztalta, hogy a Várudvaron senki és semmi sem mozdul. Késő éjszaka volt már, a nyugodt álom órái ezek; de hát miféle vár az, amelynek tornyában nem áll őrt éjszaka senki, amelynek kapuja tárva-nyitva, amelynek udvarán leüthetik a várnagyot, és azt nem látja, nem hallja senki?!

Hol vannak azok az emberek, akik nem is olyan régen még nagy fürgén ugrottak Keverge egyetlen szavára

Annál jobb. Itt az alkalom, hogy nyeregbe kapjon, és nekivágasson az éjszakának

Ez volt az első gondolata -- a második ennél merészebb

Ha már szabadon a két keze, és szerencsére oldalán a kardja -- nem hagyja annyiban a rajta esett sérelmet. Odafent ég egy mécses. Talán ott választ kap rá, hogy kinek a parancsából történt minden

Kutya sem ódalog az udvaron

Minden-minden olyan halotti csendes. Az épületek, a fészerek, a kocsik, a hordók árnyai tompán sötétlenek. Semmi sem mozdul

Kartal óvatosan kihúzta kardját, majd néhány öles lépéssel- átvágott az udvaron

Nehéz, vasalt ajtaja volt a háznak. Nehéz, gombos vaskilincse. Ahogy lenyomta, arra várt, talán csikorogni, zörrenni fog a súlyos tákolmány, de az bizony meg se nvikkant. Valaki akkurátusan megfaggyúzhatta minden eresztékét. Kartal sikló mozdulattal belépett a házba

Odabent koromsötétség fogadta

Hirtelen égy kéz ragadta meg a karját, és egy ingerült női hang így káromgott: -- Hol a pokolban mászkál kend? A vénasszony mindjárt kész!

Kartal ettől a váratlan hangtól úgy megijedt, hogy csuklani is elfelejtett

-- Pszt!

-- csúszott ki a száján akaratlanul

-- Jól van na, már itt se vagyok!

-- A hang sértődötten visszavonult, a kéz elengedte Kartal karját

Odafönt ebben a pillanatban ajtó nyikordult. (Azt már nem faggyúzták meg olyan ügyesen.) Halvány fény vetődött a keskeny falépcsőre. Majd megint minden sötétségbe burkolózott

-- Isten áldjon, Isten áldjon -- hadarta nyöszörgősen egy vénasszonyhang.

Feküdj fiam, és aludj. Vigyázzon rád a Szűzanya és szent Márta

Recsegték a falépcsők. Nyiszegett a korlát. A vajákos asszony vigyázva, egyesével lépdelt lefelé. Úgy látszik, ellátta a beteget, kiimádkozta belőle az ördögöt (az már az ördög dolga, hajlik-e a jó szóra vagy sem), és most magára hagyta, hadd pihenjen

Sípolva szedte a levegőt. Énekelve, sírdogálva mondogatta egyre, amit már odafönt sokszor elmondogathatott

-- Jaj nekem, jaj ... jaj a hátam, jaj a lábam ... menjetek már, hagyjatok!

Csak az én fájdalmam marad meg... Szűzanya, Mária, malaszttal teljes ... fuss el, fuss el... kenderrel áztattam, békával etettem ... hogy a béka megdöglött, hetednapig elástam ... Késő van már, aludjál... Szűzanya. Mária, malaszttal teljes. Akasztófa magját leltem, azzal a fülét bekentem ..

-- Bori néne -- suttogta most Kartal mellett a hang. Mehet-e már az uram

- Pszt, ne ordíts, te istenátká!

Föl ébreszted!

-- Pszt -- pissegett Kartal is a nagyobb nyomaték kedvéért, és mert megszólalni nem lett volna tanácsos

Az öregasszony leért a lépcsőn. A fal mentén botorkált, valami edényfélét zörgetett. A másik asszony karon foghatta, mert egyszerre csak biztosabbá lett a lépte

-- Ide, ide, Bori néne!

Az uram megparancsolta, hogy ki ne dugjuk az orrunkat, amíg nem szól. De hát mehet-e már

A vajákos fulladozva kapkodott levegő után: Hangosan sípolt a tüdeje, ahogy suttogni próbált: -- Mehetsz, fiam, Keverige... Jaj, csak meg ne nyikkanjon... Jaj, csak a vérét ne ontsátok. Mert- ha vére hullik, ördög - vére hullik. Ahova az lehullik, minden lánggra lobban. Jaj, fiam, Keverige ..

-- Hallgasson már, öreganyám. Kend pedig menjen, mit áll itt!

Hiszen ment már, ment, kétszer se kellett neki mondani. Buta magas lépcsői voltak a Petőnye várának, létrának is beillettek volna, ráadásul egyetlen ablak se nyílt rájuk, hogy legalább a csillagok fényénél derengene a formájuk. De annyi hasznuk mégis volt, hogy mire felért rajtuk az ember, elrendezte a gondolatait is. Kartalnak zúgott a feje, mire az emeletre ért, de akkor már szentül tudta, mi folyik és mi készül ebben a várban

A nehéz padlódeszkák megreccsente a lépte alatt. Nem törődött vele

A sötétben kitapogatta az ajtót, megkereste a kilincset, és lenyomta

Benyitott Petőnye szobájába

Szinte mellbe vágta a kábító, undorító illatok tömege. Egy pillanatra visszahőkölt

Odabent, a szoba közepén, jókora vasserpenyőben faszén parázslóit. Az izzó foltokról fehérén gomolyogva szökött magasba a füst, és betöltötte az egész helyiséget. Mellette állt a beteg duzzadó párnákkal telirakott, nagy karosszéke, bizonyára, hogy gazdáját minél jobban körüljárják az ördögűző illatok. Ám az a szék üres volt. -- Nesze!

Talán az üres szék, talán az imbolygó árnyakat rajzoló füstfelhők láttára tette -- Kartal ösztönösen maga fölé emelte kardját s éppen jókor, mert akkora vágás szikrázott rajta, hogy kettészelte volna a derekáig, ha ki nem védi

-- Hé!

-- Nesze!

Nesze!

Hogy a pestis rágja a beledet!

Előbb kell ám fölkelni ahhoz, ha egy Petőnyét ölni akartok!

Innen élve ki nem mégy!

Ha ... haha ... nesze ... fogsz te még vallani is, nemcsak hadonászni!

Mert szíjat hasítok a hátadból, ha meg nem mondd,, ki biztatott fel, hogy megölj!

Magad eszéből nem tehetted, mert eszed nincs, te kerge Keverge!

Kartal szóhoz sem jutott. Egyik csapást a másik után kellett kivédenie. Kis híja, hogy baja nem történt, mert hiszen csak vaktában védekezhetett. Köhögés fojtogatta, a szeme könnyezett, mi más tehetett volna, mint hogy fürge szökkenésekkel kitért a gyilkos támadások elől

Márpedig Petönye úgy támadott, akár egy tigris. Vadul, elszántan és gyilkos indulattal. Tajtékozott a dühtől, tombolva, ordítva vagdalkozott, és elállta az ajtót, hogy nagyobb súlya legyen a szavának, miszerint élve ki nem engedi a látogatóját

Szikrázott, csattogott a két kard

-- Hej, vakapád!

Nesze!

Nesze!

Végül Kartal is magához tért első meglepetéséből. Megszokta a szoba levegőjét, a gyöngye mécsesek és a parázsló szén félhomályát. Most már könnyedén háritotta el a dühöngő minden támadását, sőt ijesztgetésül -- még inkább józanításul

vissza-visszavágott. Dehogyan akart ő az ajtón kiszaladni. Vívás közben óvatosan megkerülte a parazsas serpenyőt, majd egy hirtelen szökkenéssel a nagy karosszék mögött temett. Petönye utolsó vágása az egyik párnát érte. Nyomában magasra repültek a tollak

Kartal kinyúlt, és oda vágott ellenfele kardjára. A markolathoz közel. A tövére

Petönye kiejtette kezéből a fegyvert. Rondán káromkodott

A váratlan fordulat meglepte. Ugrásra készen, óvatosan a fal felé húzódott, ahol a buzogánya volt felakasztva

-- Hagyd azt a helyén, Petönye úr!

-- kiáltott rá Kartal. -- És térj magadhoz, azt ajánlom, mert biz' isten felrúgom ezt a parazsat. Akkor pedig a házad leég, benne égsz te is, és Keverge jót röhög a markába ..

Petönye felhorkant. Tátott szájjal bámult előre. Nagy bajusza volt, kerek szakála és nagyon sápadt arca

-- He? -- nyögte végül. -- Mi a fene

-- Nézz csak ki az ablakon!

Ott ül a földön derék várnagyod. Sajnos mozdulni nem tud, mert egy kissé megkötöttem

Petőnye úr egy pillantást vetett az udvarra, aztán csodálkozva bámult egy darabig Kartalra, aki felegyenesedve állt a karosszék mögött

-- Mit beszélsz? -- hápogott még mindig a meglepetéstől

-- Azt, hogy a nevem Kartal, és adj hálát az Istennek, mert véletlenül idehozott a balszerencsém..

-- Megmentetted az életemet -- nyögte Petőnye, és újra kitekintett az ablakon. -- Mivel háláljam meg

-- Hogy te is megmentetted az enyémet... De hát, ejnye, le sem ültetted a vendéget, Petőnye uram

A várúr még mindig óvatoskodott. A tomboló harag lecsillapult benne, de még mindig nem hitt igazán a szemének. Jó, jó, nem Keverige lépett a szobájába, hanem valaki más. De hátha az is az életére tör. Ezért szépen a szoba túlsó sarkába lépdelt, felemelte a padlóról leejtett kardját, majd azzal mutatott helyet egy díszes lócán

-- Ül le, Isten nevében, aztán mondd el, mi szél hozott ide!

Vagy küldtek talán

ő maga a nagy karosszékbe telepedett. A kardját ölébe tette, és várakozóan hallgatott

Kartal lihegve nézte és mosolygott. Mielőtt leült volna, fogta a paraszas serpenyőt is, és kitolta az ajtó elé

-- Megbocsáss, Petőnye uram, de ki nem állom az ilyen büdösséget

Petőnye végre elnevette magát

-- A jebuzeusát... én is utálok

-- Akkor hát...

-- Hát akkor...? -- Beszéljek

-- Halljam... de várj csak, az istállóját!

Erre iszunk egyet. Nahát, majdnem széthasítottam a koponyádat. De hát hogy az ördögbe? Hiszen mindent kihallgattam, azt a nyavalyás Kevergét vártam ... hm, aztán egyszerre csak te vagy itt. Még ilyen!

Petőnyének nagyon tetszett a dolgok váratlan fordulása, mert vidor képpel ismét felkelt a székéből, csupasz kardját a padlóba szúrta, a pohárszékhez ment, kancsót vett elő, és két pohárba töltött

-- Isten hozott!

He!

Ha ez így megy tovább, talán a Csák Máté úr haragját is sikerül elkerülnöm. Mert tudod-e, miért haragszik rám? Eh, a nyavalyás dolmányomért!

Az aransujtásokért, az aranypitykéért!

Egye meg a fene azt a dolmányt. Azóta sem volt rajtam, hogy a kassai kalmártól elvettem ... izé megvettem ... eh, a Mátyás úr pedig megtudta, azt mondta, neki adjam. Akármi pénzt kérek érte, csak adjam neki... Hm. Hát nem. Azt mondtam: nem, uram. Az a dolmány az enyém, nem adom. Szolgád vagyok, nemesember létemre a pofámba vágatsz, a családomat kiirthatod, engem meg felnégyelhetsz, istenítéltre vihetsz, mint tetted a Divéki Jánossal meg a többiekkel, akik ujjat mertek húzni veled. De hát arra a nagy eszedre kérlek, gondold meg uram, ilyen hű embered csak kevés akad!

Ha kell, a halálba is veled megyek!

A sírba is melléd fekszem!

Az ám, de az a pitykés dolmány rajtam legyen ott is!

... Na, isten, isten, igyál, pajtás!

-- Meredt szemét hirtelen rávillantotta Kartalra. -- Vagy lehet, hogy te is az embere vagy? Meglehet. Mindenki az ő embere. Vagy az ellensége, ő is csak ezt a két szót ismeri, akárcsak Szent István király urunk ama régi időkben. Velem vagy ellenem. Más út nincs. Hej, az istállóját!

Ez az átkozott ebfajzat, Keverge!

Ez volt az embere. Hiszen lehetett. Ennek aztán nem adom a várat. Nem én!

Mert az lett volna a jutalma bizonyosan. De kihallgattam ám, mit forralnak. Megjátszottam a bénát, az elesettet. És megéreztem, hogy ma lesz a nagy nap. He... a vénasszony főztjét lecsurgattam a padlóra. Különbén úgy aludnék, mint mindenki odalent. Leitatta az embereimet. Hiszen csak hajnalodjék. Szétcsapok köztük. Vagy mégse. Szétcsapok már most. Hadd emlegessék meg a Petőnye haragját..

Felemelték végre a poharakat, koccintottak és ittak. Kartal csak keveset, mert megharagudott ő a világ minden borára

- Aztán mióta csinálod ezt, Petőnye uram? -- kérdezte Kartal

- Fél esztendeje. Bizony már annyi. Hej, a jebezeusát, ha tudnád, mennyi ocsmány teát kellett elszürcsölgetnem, mennyi ronda, bűdös kenőcsüket elkengetnem, mennyi füstjüket beszívnom!

Hohó, de én sem hagytam ám annyiban!

Volt nekem is orvosságom!

Égett bor, amit drága pénzen izmaelitáktól vettem. Valahányszor a vénasszony kifordult innen, meghúztam a bütyköst... hehe ... hát nem csoda, hogy szédültem, ugye

Kartal is nevetett. Elnézte Petőnyét, sápadt arcát, fekete szakállát, pillantása a kezére esett, és feltűnt neki, hogy a várúr keze milyen fehér. Márpedig férfiember keze sosem fehér. Férfiember, legyen bár paraszt, katona vagy király, a kezét csak ritkán takarja be. Harc közbeni igen. De máskülönbén napon ég, fagyban fázik, megcserződik, megbarnul a bőre

Petőnye keze feje egészen fehér volt, és rajta kék erek látszottak

"Pedig jól vív -- gondolta Kartal. -- Kemény ember lehet. Kegyetlen is talán." Kezdte volna mondani a maga históriáját, amikor a házigazda hirtelen felemelte ujját

Csönd. Valaki jön

Odalent halkán nyikordult egy ajtó

ők ketten nesztelenül felkeltek a helyükről, és az ajtó két oldalán a falhoz lapultak

Petőnye megint intett: egy szót se!

És vadul villant a szeme

Ekkor gyors egymásutánban megreccsentek a falépcsők. Aztán csend

-- Keverge ... Keverge ... -- hallatszott a várnagy feleségének suttogása

Az asszony, hogy választ nem kapott, felhagyott a suttogással, és hangosabban szólt: -- Szűzanya Mária... Keverge, szóljon már kend!

Vagy baja esett

Az asszony felért a lépcsőn. A nyitott ajtó elé ért, ám abban a pillanatban fájdalmasan felkiáltott, és valósággal bezuhant a szobába. A sötét folyosón meztelen talpával belelépett a paraszas tálba ..

-- Istenítélet!

Istenítélet!

-- harsogta diadalmasan Petőnye, és felrántotta a padlóról a kócos némbert. -- Most megkaptad, átkozott perszóna!

A gyilkos uraddal együtt fogsz lógni!

Keverge felesége előbb még sikoltzott a fájdalomtól, és a fél lábát pátlyolgatta volna, most azonban körülnézett a szobában, és mert nem találta Kevergét, vadul rikoztásba fogott. Dülledt szemű, fogatlan, nagyon piszkos asszony volt, ahogy dühösen és rémülten Petőnyén követelte az urát, hatalmasra tátotta a száját, és az ajka felszaladt az ínyére

-- Hova tetted az uramat!

Megölhetsz, de te előbb halsz meg. Ördögös!

Te vagy a sátán. Jaj, testvéreim, keresztény testvéreim, a sátán elrabolta az én drága uramat, öljétek meg, akasszátok fel, égessétek el ezt az ördögöt!

Jaj, Bori néne, most segítsen!

Szenteltvizet hozzon!

-- Elég legyen!

-- szólt most váratlanul Kartal. Nem kiabált, az asszony mégis meghallotta. És elnémult

Kartal az udvarra mutatott

-- Ott az urad. A cölöphöz kötöttem

Petőnye harsogva nevetett, leakasztott egy korbácsot a falról, kiteszkolta Keverge feleségét a szobából, és maga is utána ment. Az asszony jajgatva, siránkozva omlott le a lépcsőn, és kegyelemért könyörgött, mondván, sem ő, sem Keverge nem tört a Petőnye életére, csak az a boszorkány. Ahogy kikerültek az ajtón, elzuhanja földön, nem akart továbbmenni. Akkor újra kezdte, hogy elátkozta Petőnyét, segítségért kiáltott, ördögösnek nevezte ..

Petőnye rá akart sújtani a korbáccsal, de Kartal megragadta a karját

-- Petőnye uram -- mondta --, mi ez a csöndesség? Tőlük zengett az egész vár, és íme, senki sem volt, aki előfutott volna

Kartal lova, a Sárkány még mindig ott állt a fehér udvaron, csöndesen lógatta a fejét, mintha csak vigyázna a cölöp tövébe kötözött emberre

Hagyták az asszonyt, átvágtak az udvaron, és odasiettek

És akkor Kartal felkiáltott meglepetésében

A cölöphöz kötözve -- Fintor kuporgott a földön

HATODIK FEJEZET

amelyben Bankó Virág megismeri a félelmet

Ne vágj ilyen buta képet!

Aludj, felejts el mindent!

Korbács lesz a délebéded!

A láda titka -- Orsolya a nevem

Ne tétovázz!

-- Szürke ház, szürke udvar, szürke emberek

Halott várban eleven halottak. Nevük nincs, szavuk sincs, csak az úr kiált, csak az úr szava csattan. Itt a kutya is szürke, itt a csirke is csupa por, madár sem repül át a falak felett. Bútor alig van a szobákban, sem üveg, sem hályog nincs az ablakon. Ki-be jár a hideg szél. Az a szél lehet bár meleg, langyos, tavaszi áramlat, ebben a szörnyű, lélektelen világban jegessé válik. A nap sem süt be ide

soha, a nehéz függönyök elzárják a fényét, el a melegét. De a szelet nem zárják el, az szabadon süvölt, és ki-be csapkodja a nehéz ajtókat. És sehol egy virág

Három fekete öregasszony mint a hollók állják körül Bankó Virágot. Karmos ujjuk szakításra kész, gonosz szemük a lány ruhájára tapad

Bankó Virág a szoba közepén állt, és sápadtan lihegve próbálta leküzdeni növekvő félelmét

Mert itt minden más volt, mint amihez eddig szokott. Ő, aki az ijedséget ismerte, de a félelmet soha, most egyszerre csak szívszorító rettegést érzett. Ismerte ő az emberek gyilkos indulatait, felemelt kard vagy tör ellenében bármikor kész volt a küzdésre, de itt... de itt..

-- Drága Kartalom -- suttogta, mint egy imádságot --, jöjj és segíts. Szabadíts meg a gonosztól, ámen

A gonosz pedig a szoba közepén ült egy hatalmas, támlás karosszékekben

Csák János úr volt a neve

Ült és hallgatott, meredt szemével egyre csak őt nézte

Bankó Virág először még lázadni akart, később kérdezni, faggatózni, de ez a csökönyös némaság megdermesztette, hogy elakadt a szava. Ahogy egymással farkasszemet néztek, benne nőttön-nőtt valami ismeretlen, különös félelem. Olykor úgy érezte, menten elájul, majd meg forogni kezdett a szoba, a falak helyében csak elmosódó fénycsíkokat látott, és mintha Csák János lángot fújt volna, akár a táltosok; a homlokán meg két szarva nőtt, mint az ördögöknek. Virág egy más világ törvényeit érezte maga körül. Az ördögök, boszorkányok, álmok és látomások világának törvényeit

-- Mit akarsz tőlem?!

- bukott ki belőle végül a kiáltás. A vénasszonyok dühösen piszszegtek. Csák János felemelte az ujját, csendre intett

És hallgattak tovább: A némaság elkábít, gúzsba köt, lefegyverez. De a hang megszüntet minden varázslatot

Bankó Virág karba fonta kezét, és nem törődve Csák szigorú szeme villanásával, dobbantott. -- Széket adjatok, fáradt vagyok!

Kendőt adjatok, fázom!

Gyerünk!

Mozgás!

A vénasszonyok sziszegtek, nyárvogtak, de nem mozdultak. Csák János felkelt a székéből, lekanyarította prêmes nagy köntösét, és széttárva kínálta, mint aki kendővel akar lepkét fogni. Sápadt arcán várakozó mosoly derült. Hegyes, hosszú orrát felhúzta. Odvas lapátfogai kivillantak szájából

-- Ej, János úr, ne vágj ilyen buta képet, mert így maradsz!

Virág hirtelen mozdulattal -kíragadta a várúr kezéből a prémes mentét, és magára terítette, aztán sietős léptekkel került jobbra, került balra,, majd egyszerre csak beletelepedett az imént elhagyott nagy karosszékbe. Ez igazán ügyes játék volt, ráadásul a prémes köntös olyan jól illett Virág szép arcához, fekete hajához, hogy akár egy királynő a trónusán, most úgy festett a székben. S minthogy a szobában más ülőalkalmatosság nem akadt, Csák János a szigorú és titokzatos Csák János úr -- szépen állva maradt

Csák egy legyintéssel kizavarta három hollóját a szobából

-- Minden egyezik -- kezdte titokzatosan halk hangon. A csillagokban megíratott minden. Ne tiltakozz és ne háborogj!

Életünket felsőbb hatalmak irányítják, és mi fejet hajtunk előttük. Ne szólj!

Kérlek, hallgass egy kicsit. A jelet várom. A jelet!

A Szűz, íme, belépett a Mars házába. Az én életem a Mars jegyében fogant. Megjósolták már születésemkor, és megállapíthattam én magam is, hogy az égi jelek egy napon hozzám vezérelnek téged. És akkor legyőzhetem a halált, amely már oly régóta környékez. Ez az a nap ... tudtam előre

-- Miért raboltál el, János úr? -- kérdezte Virág nagyon józanul, és nyugodt szigorúsággal állta a madárcú ember hipnotizáló, merev tekintetét

Csák János vércsevigyorral mosolygott

Most, hogy nehéz köntösét levetette, és bő zekében, bő szárú csizmában állt a szoba közepén, most látszott csak igazán, milyen ösztövé, csirkenyakú, madárfejű ember. Hosszú karja, hosszú lába mintha külön élt volna a testétől, mintha csak valami négy lábú pók hadonászott volna szögletes mozdulatokkal, hogy megkezdje gyilkos hálójának szövését. Fölhúzta vállát, és kitért két karja végén ideges csápok gyanánt rebbentek hosszú ujjai

Ám bármilyen vézna alkat volt is, valami különös, szinte földöntúli erő sugárzott belőle. Szavai nyomán különös jelentőséget kapott minden, szavai nyomán suttogni kezdtek a falak, libegő árnyak suhantak át a szobán, kezében szellemkardok villogtak, és mély hangja a túlvilág üzenetét zengte

Mit sem törődött Virág követelő kérdéseivel. Nem felelt rá, miért rabolta el, mit akar vele, folyvást újra- meg újrakezdte már ismert mondatait, s közben egyre hangosabban, egyre parancsolóbban ismételte: -- Ne tiltakozz!

Ne háborogj!

... Ne tiltakozz, ne háborogj!

A csillagos eget Isten teremtette, a csillagok jelei Isten akaratának jelei. Isten tehát úgy akarta, hogy ide jöjj, és jöttél volna akkor is, ha nem hívlak. De én hívtalak. Éjszakákon át lestem az ég csillagait, és közben folyton folyvást csak egy szót suttogtam: Ursula... Ne tiltakozz, ne háborogj!

Hallgass inkább, és figyelj a jelre!

Nézd az ujjamat!

Az égre mutat... Az ég jelére várunk mind a ketten. Nézd az ujjamat, és ne mozdulj ... Ülj olyan mozdulatlanul, akár csak én ülök éjszakákon át, amikor a csillagokat figyelem. Az ég feltárlja csodálatos kincseit, és nem hallgatja el szörnyű fenyegetéseit sem. A halál házának szörnyű fenyegetéseitől meg kellett szabadulnom. És te vagy a szabadítóm... Ursula. Mától fogva felejts el mindent. Elfelejtetted, ki voltál, mi voltál, nem emlékszel anyádra, apádra, mátkádra, nevedre ... az mind-mind az álmok világának káprázata volt csupán. Mert árnyak jönnek, és hangok hallatszanak ... Kardok suhognak, és kettébe vágják a nap sugarait. Születés és halál, házasság és betegség, négy sugara a napnak... Ne mozdulj!

Figyelj a jelre!

Már hallom messzi lépteit. Nincs hajnal, nincs dél, nincs napsugár. Csak a jel van. Csak az éjszaka. Emelnéd a kezed, de nem tudod; nyitnád a szemed, de lassan lezárul!

Ne tiltakozz, ne háborogj!

Orsolya vagy, és az is maradsz!

Mától csak Orsolyának hívnak, és te nem tudod, mi a másik neved... Lidércek jönnek, imbolyogva szállnak, ráülnek szívedre, elszorítják torkodat, kiégetik a szemedet. Lidércek jönnek!

Menekülj. Hunyd le a szemed, menekülj ... aludj, menekülj... Orsolya ..

Már egészen közel állt Virághoz. Hosszú keze előrenyúlt, a lány szeme előtt körözött, akarva-akaratlan követni kellett szédítő mozgásait. A hang egyre halkult, a meredt szempár sugalmazó tekintete azonban nem lanyhult, a feszült, sápadt arc valóban ijesztő volt, annyira, hogy ha menekülni akart a látványtól, Virág újra meg újra lehunyta a szemét

Ahogy lehunyta a szemét, jólesően elernyedett, de valahányszor újra felnyitotta, a zavaros szavak és a kábító feszültség félelme kínoztá

-- Aludj, aludj ... felejts el mindent... -- hallotta nagyon messziről a szavakat

Mélyet sóhajtott. Már-már az álom sóhaja volt az

"Elfelejteni... Kartalomat nem tudom elfelejtem!

"suttogott a szíve mélyén egy ijedt hangocska

"Kartal. Öt is elrabolták, meg is ölték bizonyosan

Kartal... mondd, mit kell tennem, hogy megszabaduljak ettől a szörnyetegtől

Kartal... Kartalt meg nem ölhetik. Kartal jön, és megszabadít innen." Lehunyta szemét. Rabtartója azt hitte, végleg belezuhant az önkívület árkába, és ujját mereven a lány arca elé tartva türelmesen várt. Figyelte a lélegzetvétel ritmusát. Igen, még néhány riadt, kapkodó sóhajtás, aztán megnyugszik az alvó. Mire felébred, nem emlékszik majd semmire

Kartal..

Bankó Virág hirtelen felnyitotta a szemét. Szinte emberfeletti erővel fordította el tekintetét Csák János horgas ujjáról. Sápadt arca egészen kipirult a haragtól

-- Ebből most már elég volt!

-- kiáltotta bőszen, és eltaszította arca elől a kezét. -- Velem ne játssz, hülyének ne nézz!

Felelj, de azonnal!

Miért raboltál el, és mit akarsz velem?!

Felugrott a karosszékből, nagy haragjában megtaszította az ösztövért embert, és bizony kis híja volt, hogy meg nem kaparintotta a kardját. Hej, ha azt megkaparintotta volna!

... De hát Csák János mégiscsak kemény és kegyetlen ember volt. Iszonyúan erős, mint az eszelősök. Hiába esett neki Virág olyan dühvel, akár egy vadmacska, ő csak fél kezével ragadta meg a vállát, és úgy odébb penderítette, hogy szegény lány elzuhant a padlón. Az imént ügyesen megszerzett köntös lehullott róla, ismét csak fehér, gyöngé ingében feküdt a hideg szobában

Lázadása szörnyű haragra gerjesztette Csák vár urát

Hatalmas csizmaiban néhány lépést tett feléje, mintha el akarná taposni, majd megállt a szoba közepén, és eltorzult képpel harsogta: -- Nem tűröm!

Nem tűröm!

Orsolya vagy, és az is maradsz!

Ma éjszaka éjfél után feleségül veszek!

Már láttam a jelet, és te elzavartad. Bűnös vagy és ostoba!

De lesz időd a vezeklésre, Orsolya!

Szörnyű tortúrákat eszelek ki számodra!

Sündisznó tüskéiből vettetem az ágyad, korbács lesz a délebeded, tüzes kampó a vacsorád ... Hohó, éjfélig még jut rá időd, hogy megtanuld a leckét!

Én vagyok a te urad, Orsolya a neved, és jaj neked, ha bármit is ellenemre teszel!

A szavadat ne halljam!

A vénasszonyokkal fogom összevarratni a szádat!

Felkapta prémes köntösét, és kiviharzott a szobából. Úgy bevágta maga után az ajtót, csak úgy dongott

Bankó Virág ájultan feküdt a padlón. Imént, hogy elzuhant, homlokát beleütötte a szék sárkányos lábába, elsötétült előtte a világ, később pedig, hogy szűnt a fájdalom, az ájulás átadta helyét egy rövid, fáradt álomnak. Csák János ördögi szavai nem tudták legyűrni, de legyőzte őt az éhség és a fáradtság..

Arra ébredt, hogy fázik. Hanyatt feküdt a padlón, és könnyes szemmel bámulta feje fölött a mennyezetet. Fehérre meszelték azt valamikor, de szürkére gyötörte az idő és a félhomály. Nehéz függöny takarta az ablakot, csak a széle fénylett, jelezvén, hogy odakint teljes pompájában ragyog a tavaszi nap

Napsugár ... tegnap még gondtalanul tartották arcukat a nap felé ők ketten. Tegnap még gondtalanul mosolyogtak egymásra, gondtalan csókokat váltottak, és bizony civódtak is ..

"Kartalom, drága Kartalom!

Miért is esküdöztem, hogy soha többé nem fogok kardot a kezembe? Hej, csak fegyverre akadhatnék ebben a szobában ..." Körülnézett. Amióta ide behozták, nem volt alkalma rá, mert egyetlen percre sem szabadulhatott Csák szörnyű szemének bűvöletétől. Igen, igen, a vénasszonyok tuszkolták ide be, a szoba közepére lökték, hogy úgy álljon itt, fehér ingben, kibontott hajjal, mint aki istenítéletre vár ..

Ó, csak fegyver volna itt!

Ahogy visszatért belé az élet, úgy feszült meg minden idegszála. Már nem érezte sem a hideget, sem a fájdalmat. Hirtelen felült, hallgatózott. De hiába várt hangokat vagy neszeket a közelben. Csak valahol messze, a függönyön túl, odalent az udvaron hangzott durva kiabálás. Ekkor felugrott. Az ajtóhoz szaladt, noha sejtette, hogy zárva találja. A nehéz, vasalt alkotmány valóban nem mozdult, hiába is rázta kilincset, hiába döngette az öklével. Az ablakhoz szaladt hát, és félrerántotta a nehéz bársony függönyt

Napfény, napfény!

Áldott napocska melengette arcát és karját, friss jó szagú szellő simogatta, nyugtatgatta. Fölnézett az égre, a szálló felhőkre, tekintete a szürke kőfalon túl a dombok felé röppent. Ha az utat látná, talán meglátná rajta szerelmesét, talán megláthatná rajta apját és egész falunépét... Mert nem lehet, hogy ne követte volna senki; nem lehet, hogy egyszerre csak kiragadják a világból, és azontúl híre-nyoma vesszen. Volt kalandban része, volt ő már veszélyben, de ilyesmi még sosem történt vele. Hogy egyszerűen foglyul ejtsék, börtönbe zárják és fenyegezzék. Ez több volt, mint amit szabadságszerető, szép lelke könnyek nélkül elviselhetett. És miközben pillantása a messzi külvilág felé repdesett; miközben gondolatai áttörték a falakat, és szállva szálltak távoli szerelmese felé, bizony megint csak elfogta a sírás. Most már nem a reménytelenség könnyei gyűltek a szemébe, hanem a harag és a megalázottság gyöngyei. Megragadta a kaján fekete rácsot, amely az ablakot befonta, és újra meg újra a nap felé feszítette arcát. Ütni, vágni, tombolni szeretett volna, tíz körömmel esni mindenkinek, aki meg akarja törni szabad büszkeségét

Az ablakkal szemközt egy fegyveres sétált végig a fal gyilokjárdáján, és unott pillantást vetett rá. Úgy lehet, látott már itt foglyot éppen elegendőt, és nem a katona dolga, hogy az úr tetteibe beleártsa magát

Odalent az udvaron kutyák marakodtak. Ugatásukba durva emberi szavak is vegyültek. Mindenkit túlharsogott Csák János hatalmas hangja. Aztán jajgatás kezdődött, de nem sokáig. Kapu csapódott. A ház túlsó felén, a nagyobb udvaron zajlott az élet

Lassan kúszott odébb az árnyék meg a fény. A napocska hűtlenül elhagyta Virágot, átkerült a háztető másik oldalára. Vigasztalanul szürke és hideg lett megint minden

Virág visszafordult a szoba belseje felé. A tulsó falnál hosszú vasalt láda állt: (A ládán és a nagy karosszéken kívül nem is volt más bútor a szobában.) A ládán jókora lakat díszelgett. Hát az is zárva volt, akárcsak az ajtó. Elbújni sem tudna, ámbár ládába bújni csak a nyúlszívűek szoktak, meg a kisgyerekek, ha meg akarják tréfálni anyjukat. Most meg az jutott eszébe, hogy az édesanyja korán meghalt, és ő voltaképpen nem is tudja, milyen az édesanyák cirógató keze. Távoli, homályos emlékek élnek benne, no meg a jobbágyasszonyok szerető kedvességére emlékezhet... de amióta igazán az eszét tudja, özvegy, öreg apja mindig fiú módra nevelte

S lám, most úgy kuporog itt, mint egy megalázott, gyöngye kis fehérnép. És szava sincs, hanem csak a könnye csorog

Igaz -- hát meg is éhezett

Ha bánat éri, mindig megéhezik

Elmosolyodott, majd el is nevette magát. Fiatal, egészséges természete mégis legyőzte a lélek háborgásait. Éhes. Igen. Teli a szíve bánattal, mert elszakították kedvesétől, mert fogva tartják, és tudja, milyen sorsot szánnak neki ellenben korog a gyomra, a kutya fáját!

Az ajtóhoz lépett. Dörömbölt rajta

-- Hé, te odakint!

Éhes vagyok!

Mondjátok meg az uratoknak, hogy még a halálraítéltnek is adnak enni

Nagy mérgesen föl-alá járkált a szobában, mert a kiáltására nem hangzott semmi válasz. Még csak nevetést sem hallott, ahogy az őrálló katonák nevetnek a foglyukon

-- Hej, hogy a pestis essen belétek!

Aztán leült a karosszékebe, és várt. Nézte, hogyan múlik el a nap odakint

Hiszen nemsokára itt az este

Majd eljön az éjfél

Belép Csák János. Papot hoz talán, aki összeadja őket? Vagy csak finomkodott, amikor erről beszélt? És nem akar mást, mint meggyalázni, ahogy kósza katonák szokták a parasztok asszonyait. Hiszen akár így, akár úgy, hiába jön. Bármilyen legyen is a szándéka, őhöz nem nyúlhat

Ha bezárták, ám legyen. Az ajtón nincs retesz belülről, de ő majd a ládát elébe húzza... Nehéz nagy láda az, mire betaszítják, addig ő sem lesz tétlen. Talán a nagy kavargásban, tusakodásban meg is szökhet

Felállt ismét, a ládához ment, megpróbálta eltaszítani a helyéről. De az, mintha só volna benne, meg se mozdult. Virág lehajolt, megragadta jobbról, megragadta balról, de hiába. Már a veríték

csörgött a homlokáról, ahogy kétségbeesetten birkózott a súlyos alkotmánnyal, de megmozdítani mégsem tudta

Megkopogtatta. Ugyan mitől lehet olyan nehéz

A láda üresen kongott!

Sápadtan nézte Virág a titokzatosládát, amely üres, és mégis olyan nehéz, hogy erős lány létére sem bír vele. Most már ijedt kíváncsisággal esett neki, körbekopogtatta az elejét, sem az alján, sem a tetején nem hangzott más, csak üres döngés

Miféle titok, miféle varázslat ez

Mégis megbabonázta volna Csák János szörnyű tekintete? Lám, csak, lám, elvesztette minden erejét. Hogyan is küzdhetne hát, hogyan is védekezhetne? ..

Ráült a ládára, és megint sírva fakadt. Most már dühös volt saját magára

-- "Ostoba csirke vagyok!

Bőgök, mint a duda. Virág, Virág, nem ismerek rád!

Ugye, most bújnál a szerelmes Kartalodhoz, most bezzeg nem vitatkoznál vele, nem évődnél vele?!

... Miért is sírok? Hiszen ezek itt éppen ezt akarják!

Hogy zokogjak, kegyelemért könyörögjek, hogy szelíden, megalázottan fejet hajtsak, akár egy rabszolga. Miért is sírok? Miért is sírok?" De csak sírt, sírt, megállíthatatlanul

És miközben az egereket itatta megint, csak a ládát vizsgálgatta, ámbár jószerevével az ajtót vagy akár a nagy karosszéket is vizsgálhatta volna

De mégsem

Mert lám csak, lám, ahogy a nehéz láda hátsó lapját szemügyre vette, akkor látta csak, hogy abból a két szélén két vaspánt nyúlik ki. Az a két vaspánt pedig a padlóhoz van csavarozva nagy, erős csavarokkal

Még egyszer megdöngötte a ládát -- és tudta már, hogy az nem igazi láda, hanem csak takar valamit.. Talán egy lejáratot? A szabadulás útját

Csakhogy a lakat igazi lakat!

Ki tudja, mikor és hogyan nyílik rajta

Most rá tapasztotta a fülét a láda tetejére. Hallgatózott, hátha hangokat hall. De csak valami távoli, messzi zúgás jutott a füléhez. Mint mikor a kagylóban meghalljuk a tenger zúgását. Észre sem vette, a sok sírásban, az izgatott kutatásban, a ládával való izgatott bíbelődésben eltelt az egész nap; Mire odakint bealkonyult, már szédelgett az éhségtől. Újra meg újra nekiesett az ajtónak. A rácsos ablakon át számtalanszor lekiabált az udvarra. Most már az őrállóhoz is át-átszólt, szólj az uradnak,

éhes vagyok, jöjjön valaki, hozzád beszélek, te mulya -- de sehonnan semmi válasz. Mintha süketek volnának. Mintha ő nem is létezne

Ámbár lehet, hogy csak álmodja az egészet. Lehet, hogy még mindig ernyedten ül a nagy karosszékben, és János úr diadalmasan mosolyog fölötte

Nagy Isten, ki tudja, mire ébred..

Mire leszállt az alkony, Bankó Virág magába roskadtan, fásultan ült az ablaknál, és nézte, nézte, hogyan gyulladnak ki egymás után odafönt a csillagok. Elfáradt a kiáltásban, elfáradt a sírásban, belefáradt az éhségbe is. Várt. El is bóbiskolt kissé. Gyűjtötte az erejét, mert sejtette, hogy nehéz napok következnek

Hogy a retesz megzörrent, már nem ugrott fel, nem rohant az ajtóhoz, hogy a belépőt félretaszítva szökni próbáljon

Egy öregasszony lépett a szobába. Nem a három holló közül való, hanem egy ismeretlen. Fekete kendőjét mélyén a szemébe húzta. Hosszú, fekete ruhája a földet súrolta; Fekete madár...
Halálmadár

-- Hagyj békén!

Mit akartok már megint?!

-- szólt rá Virág, és fásult hangjában most már harag sem csendült

A vénasszony nagy tálcát tartott a kezében. A tálcán étel-ital. Csak úgy összedobva, mintha kisebb gondja is nagyobb lett volna, mintsem hogy jól ellássa. A köcsögben tej vagy talán bor, egy tányéron szalonna és valami maradék sült hús. Egy másik tányéron meg savanyú káposzta és egy félbe vágott hagyma

Ahogy belépett, a lábával belökte maga mögött az ajtót. Odakint aztán visszatolták a reteszt

-- Az úr küldi. Egyél

A vénség rekedt suttogását alig lehetett hallani

-- Nem eszem. Megvárom az uratokat -- vetette oda Virág, a magában azt gondolta: hiszen fegyver lehet a tányér, a tálca vagy akár a csupor is. A vénség nem válaszolt. Fáradt léptekkel átment a szobán, letette a tálcát éppen a titokzatos láda tetejére, aztán megállt fölötte összekulcsolt kézzel, mintha imádkozna

-- Hiába vársz -- vetette oda Virág. -- Mondd meg az uradnak, hogy először ő fog enni abból az ételből, először ő iszik majd abból a borból. De ha egyik sincs megmérgezve, akkor se reménykedjen. A felesége nem leszek. És még át is keresztelne. Hát meg vagyok én keresztelve ... Ó, az eszelős!

Még hogy Orsolya!

Hiszen van nekem "becsületes keresztény nevem. Biz' isten, csak szabaduljak ki, utánajárok, miféle ocsmányságban töri a fejét. Megmondhatod neki, hogy a király úrnál is bevádolom én. Be én!

Biz' isten. Szabad nemesember lánya vagyok, nincs jussa hozzá, hogy így bánjon velem!

Az öregasszony hallgatott, de mintha a háta görnyedtebb volna, mint előbb

-- Menj a dolgodra!

Nem eszem!

Mondtam már!

-- kiáltott rá ingerülten. -- Vagy ha már ott állsz, mondd meg: miféle láda az, amit a padlóhoz szögeltetek

-- A halálé... -- hallatszott a suttogó válasz. Az öregasszony hirtelen kezébe temette arcát, mintha sírna

Bankó Virág hátán végigfutott a hideg. Hiszen sejtette ő, hogy nem ruha van abban a ládában

-- Mit beszélsz

Az öregasszony válasz helyett az állához kapott, fekete kendőjét kibontotta, és gyors mozdulattal levette fejéről. Aztán feléje fordult

Bankó Virág meglepetésében felkiáltott

Egy fiatal, szőke nő állt előtte

Az alkonyi homályban is látszott, mennyire fáradt, meggyötört a tekintete. Finom arcára korai ráncokat véstek a testi-lelki szenvedések. Amikor megszólalt, fél ajkát fájdalmasan felhúzta, mint a gyermek, hogyha ütéstől retteg. A hangja is olyan volt: sírós, reszketeg

-- A halálé!

-- ismételte tompán. -- Az én uram azt mondja, kincsek vannak benne. De jaj annak, akinek megmutatja kincseit!

Felnyitja előttük, azok ráhajolnak, akkor megtaszítja őket, és máris zuhannak lefelé ... a halálba. Valami mély kút vagy barlang van ez alatt

Ismét kezébe temette arcát. Egész teste reszketett a zokogástól

Virág odaszaladt hozzá, átkarolta vállát, és gyöngéden a nagy karosszékhez vezette

-- Nyugodj meg kedves ..

-- Orsolya a nevem. Csák János úr felesége vagyok

-- Orsolya? Akkor hát mindent értek

-- Bár úgy lenne... -- Orsolya asszony fájdalmasan lebiggyesztette ajkát.

Mert az elmúlt hetekben oly kedves lett hozzám hirtelen. Tüntetően kedves. Láttam a szemén, hogy valami szörnyű dologra készül. Azt mondta, el kell válnunk ... És én vártam, hogy a sorsom ugyanaz

lesz, mint apámé, bátyámé és mindazoké, akikre megharagudott, vagy akiktől rettegett. Ez a szoba a halál szobája. Ebben a ládában a halál rejtőzik

Hirtelen elcsuklott a hangja

-- Oly nehéz erről beszélni

Lehajtotta a fejét. Sokáig hallgatott. Virág lehajolt hozzá, megsimogatta a szőke fejet

-- Hogy segíthetnék rajtad, kedves Orsolya? Ha az urad életedre tör, ugyan miért teszi? És miért kívánja, hogyan játsszam el a te szerepedet? Hiszen téged bizonyára sokán: ismernek, senki se hinné el, hogy én vagyok Orsolya,.. de megígérhetem, hogy ezt a szerepet akkor sem vállaltam volna, ha nem ismerlek meg téged. Egymásra nézett a két fiatal nő

-- Még éjfél előtt Budára kell indulnom - suttozta Orsolya.-- öreg dajkám, aki most az ajtó előtt vigyáz, velem jön. Miért éjfél előtt, nem tudom, de talán ebben is a csillagoknak és mindenféle jóslatoknak van szerepük, amelyekben erősen hisz. Azt hiszem, parancsot kaphatott Csák Mátétól, hogy téged vitessen Budára, a domonkos apácák Nyulak szigeti zárdájába. De hát miért adna tovább, ha már megkaparintott? Te vagy a híres Bankó Virág, tudom. A te réveden sokféle kincshez, gazdagsághoz juthat

-- Hogyan? Hiszen az én apám a királyi nemes vitézek legszegényebbje

-- Váltásgdíj, zsarolás... Képes ujjat húzni a rettenetes Kartallal is. A saját bátyjával, a nagy Máté úrral is

-- És te?... -- És én... Mondhatok majd bármit, a zárda befogad, és onnan nincs szabadulás. Az örökségem nem az enyém. Ámbár nem is az övé. Azon a Máté úr adószedőit járnak ..

Mélyet sóhajtott Orsolya. Megfáradt szemét ismét lehunyta. Egy pillanatra megingott, Virág azt hitte, elájul. Szorosabban karolta, át a vállát, majd a kancsóért nyúlt, hegy megitta. De félúton megállt a keze

Orsolya észrevette

-- Idd bátran. Én töltöttem meg. Tej van benne mondta

Csak pár kortyot ivott, s azzal mintha visszatért volna belé az élet. Felkelt a székből, szembefordult Virággal, és így szólt

-- Szörnyű hatalma van az én uramnak. Olyan hogy csak ránéz a katonáira, és azok sírnak, mint a csecsemők

Olyan, hogy a három fekete boszorkánya egyszer térdén csúszva megy a templomba, majd meg szemérmetlen dalokat énekel, és azt sem tudják, mit csinálnak. De most az egyszer nem az ő akarata fog győzni. -- Megragadta Virág két kezét, és könyörögve nézett rá. -- Kérlek, nagyon kérlek, cseréljünk ruhát!

A fekete ruha alatt úti öltözékem van rajtam. Ha azt felveszed, a sötétben senki sem fogja észrevenni, ki távozik a várból. Veled megy a dajkám is. Ő mindenről tud ... Kérlek, nagyon kérek. Virág a fejét rázta

-- Nem tehetem. Ha János úr rájön a dologra, téged azonnal megöl

A törékeny szőke asszony azonban hajthatatlan maradt. Most mintha az ő szemében is felvillantak volna azok az eszelős tüzek, amelyek a férje szemében villogtak. Most mintha gyöngye kezébe hirtelen vad erő költözött volna. A hangja is más lett

-- Érts meg engem, Bankó Virág!

Nem téged akarok én megszabadítani!

A te dolgod, hogyan szabadulsz meg a kísérelőktől. Lehet, hogy útközben megölnek majd, ha azt a parancsot kapták, hogy engem öljenek meg. Ha meg a zárda ajtaja becsukódik mögöttem ... onnan nem szökhetsz meg olyan könnyen, ahogy hiszed. Az ájtatos nénék vigyáznak ám, hogy rossz híre ne támadjon a kolostoruknak

Ha innen kijutsz, az még nem a szabadság. Ne félts te engem!

Így is, úgy is halálra vagyok én szánva. De nem adom semmiért azt a pillanatot, amikor majd belép ide ... kegyetlen képén győzelmes vigyorával... és fellengzőn szaval majd, mi mindent írtak meg a csillagok akkor ... Ej, hát ne tétovázz!

Gyorsan cseréljünk ruhát!

És mert az ajtón három lassú koppanás hallatszott, reszkető kézzel, sietve oldozni kezdte magáról előbb a fekete vénasszonyruhát, majd meg úti öltözékét

Virág pedig -- mi mást tehetett volna ennél okosabbat? követte példáját, ám közben suttogó szavakkal százszor is megígérte, hogy mihelyt megszabadul Csák János ördögi hatalmából, fegyverrel jön majd, és kimentí innét Orsolyát. Néhány pillanat múlva aztán halkán félrecsúszott az ajtó retesze. Szürke bársonyruhában, fején rojtos fekete kendővel kilépett onnan egy nő. Az ajtó előtt várakozó kövérkés öregasszony megfogta a karját, és vezette. -- Lassabban -- suttogta. -- Orsika mindig vonszolódva jár..

Végimentek a palota emeletén,, majd lesiettek a lépcsőn. A kapuhoz közel nyolc ló állt. Négy a fegyveres kísérelőké, kettő az övék, kettőn pedig a málha

-- Ne ints fel, ne is válaszolj. Sosem beszélnek egymással

A fal egy kiszögellő részén ott állt Csák János úr. Titokzatos csillagászati műszerei vették körül. Egy kis mécses fénye megcsillant az armillaris abroncsos rézgömbjén, a triquetrum kinyúló háromszögén ... Csák János látszólag az eget kémlelte, de fél szeme biztosan az udvart vigyázta. S tudta bizonyosan, hogy ebben a pillanatban vág át az udvaron felesége és az öreg szolgáló, mert hirtelen felcattant a nevetése

Virág felült a nyeregbe, és már az öregasszony is felkapaszkodott volna a másik állatra (bársonypárnás, női nyergek voltak, féloldalt kellett ülni bennük), már nyitották a kaput, és már eresztették a csapóhidat lefelé, amikor a várúr kaján hangja utolérte őket

-- Lencse, te vén szipirtyó!

Vissza!

Holnaptól más úrnőd lesz!

Orsolya asszony öreg dajkája ellenkezés nélkül fordult vissza. Hiszen csak ő tudta, hogy nem az új, hanem a régi úrnőjét fogja szolgálni holnap is

A kis csapat akkor már kidübörgött a kapun. Sokáig szállt utánuk Csák János félelmetes bagolynevetése

HETEDIK FEJEZET

amelyben Benedek fráter igazságot tesz

Ejnye, hát mit látok

Búsfia Mikucska

Amikor az ördög a gyomrot kíséri

Micsoda hazugság!

Menjetez csak Orsolya asszony után

-- A jó Benedek fráter kezdetben még lelkesen dudorászva követte a felismert nyomokat. Ott futottak előtte a puha tavasi homokban, majd letértek a gyöngye rétekre, hogy továbbvezessenek a szekérmarta úton. Könnyű mulatságnak ítélték a nyomolvasás

Csakhogy a nyomokat hirtelen elvesztette. Órák teltek el, mire megint biztos nyomon mehetett. Hanem alig fertályóra múlva megint eltévesztette a dolgot, hamis nyomot követett (két vadászt talált egy mocsár szélén, lovaikat kikötve éppen egy csónakkal bajlódtak: kócsaglesre indultak volna). Bizony szegény jó Benedek fráter egész nap étlen-szomjan lévén, hamar felhagyott a dudorászással, sőt lassanként a reménnyel is, hogy valaha nyomára juthat az elrabolt Virágnak

Már nem volt messze az alkony, és egy távoli erdő lombjai felett feltűnt Csák-vár szürke tornya, amikor hirtelen visszafogta lovát, és így kezdett morfondírozni magában

"Ejnye, hát mit látok!

Három lovas ember vadul kerülgeti egymást. Kettő afféle rongyos suhanc, aki bottal szorongat egy fiatal nemesurat. Ha oda nem sietek, bizony még meg is ölik. Mármost elgondolkozhatnék afelett, hogy vajon kinek van igaza. Ha jól emlékszem, talán Hérodotosz mondta volna, hogy annak van igaza, akinél a hatalom. Persze mindegy, hogy ki mondta. Ami igaz, az igaz. A hatalom naturaliter a nemes oldalán áll, tehát neki volna igaza, hacsak vissza nem élt a hatalmával, vagy éppen valami istentelen praktikába nem keveredett, és a két suhanc joggal kiáltozza: most aztán megdöglesz, ha meg nem adod a két aranyunkat. Hűha, két arany!

Hatalmas pénz!

Közelebb lovagolt a viaskodókhoz, és kivonta hüvelyéből a nyeregkápán fityegő kardját

"Mármost édes mindegy, hogy min töprengek és min nem. A felebaráti szeretet úgy kívánja, hogy siessek segítségére annak, aki egymagában van, és kettő ellen vív. Másrészt nem feledhetem, hogy Bankó Virágot keresem, márpedig ez a fiatal nemesúr nekem nagyon ismerős. Ha nem csalódom, egy asztalnál iddögáltunk a Cibebe asszony kocsmájában. Hogy itt találom, fölöttébb különös.. Hm, hm, valami azt súgja, hogy a két suhancnak van mégiscsak igaza... másfelől ettől a nemestől megtudhatok valamit, aki talán útbaigazít..." -- Ekkor már ő maga is megunt a hiábavaló morfondírozást. Egy pillantást vetett a Csák-vár felé vezető útra, amelyen bizony jócskán összezavarodtak a patanyomok azzal magasra emelte kardját, és vad kurjongatással a küzdők közé vetette magát, hogy mint az ecclesia militans, a harcos egyház katonája, megvalósítsa köztük a Treuga Deit, vagyis az Isten békéjét

-- Hej, pokolra való gazemberek, takarodjatok innen!

Legnagyobb meglepetésére nemcsak a két suhanc, hanem a fiatal nemesúr is hátrább táncoltatta a lovát, és már-már úgy látszott, mindhárman egy akarattal kerek oldanak. Benedek fráter ezen a közös ijedtségen akkorát nevetett, hogy majd leesett a lóva nyergéből. De nem nevetett sokáig... mert hogyha nem is volt ő felszentelt pap, értett annyit a lelkek tudományához, hogy a rossz lelkiismeretre magyarázza a három ember viselkedését

Elkomolyodott hát, leeresztette a kardját

-- In nomine Domini... Isten nevében kérlek, kedves felebarátaim,, békéljete meg egymással

A két suhanc nem ismert rá Benedekre. Csak a papot látták benne. A csuhát, mely tiszteletre méltó, nyakában; a keresztet, amely még nagyobb tiszteletre méltó, és kezében a kardot, amely még azoknál is több... Leengedték hát a husángjaikat, és az egyikük felmordult: -- Jó, hogy jön, tisztelendő atyám!

Legalább Isten nevében igazságot tesz

-- Mi a baj köztetek, édes fiaim? -- kérdezte Benedek őszinte érdeklődéssel, ám észrevette azt is, hogy a fiatal nemes vasvillaszemmel méregeti őt is meg iménti ellenfeleit is, miközben hol sárga, hol lila a képe dühében

-- Csak annyi a baj, tisztelendő atyám, hogy ez az úr nem hajlandó kiadni jogos bérünket. Nagy munkát végeztünk, biz' isten, talán még az üdvösségünk is odalesz miatta ... egyszóval bűn is lehet

belőle ... még az is... aztán előbb a Csák János úr ütlegelt fizetség gyanánt, most meg ez a pokolra való nem fizet. Hát most már aztán kihez forduljunk a sérelemmel

-- Kérjete, és megadatik nektek!

-- emelte fel ujját Benedek, miként a szentek teszik a templomi képeken, de azért egy rosszalló pillantást is vetett a nemesúr felé. Hát mondjátok csak, felebarátaim, miféle bűn nyomja a lelketeket

Tegét is, Mágót is váratlanul érte a kérdés

--Még le sem nyelték előbbi mérgüket, hát csak hebegtek-habogtak. -- Hát az úgy volt, hogy menjünk el... és rabolnánk el... de mi tisztelettel voltunk ám vele, mert most már tudjuk ... tudjuk ám, hogy ..

A nemesúrfi közbekiáltott: -- Elég legyen, te marha!

Nem hallottad, kérjete, és megadatik nektek. Hát akkor ne pofázz itt!

Harciasán toporzékoltatta a lovát, közben gyorsan leoldott az övéről egy pénzes zacskót, és odavágta Tege képébe

-- Nesze!

És takarodj!

De a szemem elé ne kerülj, mert szíjat hasítok a hátadból!

A pénzes zacskónak megvolt a hatása. A két suhanc többet nem magyarázkodott, hanem megfordította lovát, és eliramodott

Magukra maradtak hát ők ketten. Benedek fráter meg a fiatal nemes. Az utóbbi még mindig dühösen forgatta a szemét, és gyanakodva méregette kéretlen védelmezőjét. Végére, hogy latin tudását fitogtassa, kelletlenül így köszönt: -- Laudetur Jesus Christus. És ráfelelt Benedek: -- In aeternum, amen

Egy sóhaj. Aztán megint a nemes: -- Sokba került a segítséged, atyám

-- Többre tartod a pénzt, mint az életedet

-- Életem? Az sokat amúgy sem ér... de ezek csak szemtelen szolgák voltak. János úrnak ... izé... a sógoromnak a jobbágjai. Robotban kellene ellátniuk a kíséretet, de fizetségét követelnek a nyavalyások

Benedek arcára kiült az a méla szomorúság, ami nála a megfeszített gondolkodás jele volt

-- Bűnről beszéltek ..

-- Eh, ostoba parasztok!

Csák János várába kísérték valami lányt... De hát az ilyesmi megtörténik máskor is. János sógorom is jobban tenné, ha megbecsülné a húgomat ... eh ..

Elhallgatott, mint akit valami nehéz titok súlya nyom. Vállat is vont, de futó, lapos pillantását Benedek azért csak észrevette, noha még nem tudta, mire is vélje

Hallgattak megint

-- Heves legények voltak -- kezdte Benedek. -- Úgy látom, a fegyvereseid nem sokat érnek

Fejével a közeli vadrózsabokor felé intett, amelynek tövében két bőrmellényes atyafi feküdt, no nem éppen lustaságból, hanem mert elsőbben őket kólinthatta fejbe és csak azután fordult a nemesúr ellen a két suhanc. Alapos munkát végezhetek, mert fegyver ide, fegyver oda, a két atyafi ájultan hevert. Annyira, hogy lovaik a fejük mellől legelték a fűvet

-- Meg vagyok én áldva ezekkel is -- nyomta meg a szót az ifjú nemes, és nyögve, nehézkesen lekászálódott a nyeregből. Leült egy nagy fehér kőre, amely cipó formán domborodott ki a földből. Most látszott csak, mennyire megrongyolták. A homlokán púp nőtt, a füle tövéből vér szivárgott a nyakába, a mentéje elszakadt, a süvege meg sehol. Nem is volt nyugta addig, amíg azt meg nem találta. Nagy akkurátusán leporolta, és a fejébe csapta. De azzal sem tért vissza a kedve. Lihegve, sziszegve próbálta kipihenni a csihi-puhi fáradoalmait

Benedek melléje telepedett a nagy kőre

-- Az én nevem Benedek. Fráter Benedictus -- mondta

-- Szép név -- hangzott a kurta válasz

Megint hallgattak, nem is rövid ideig. Bizony sokáig tartott, amíg mindketten elrendezték egy mászt a gondolataik sorában

-- Ha nem csalódom, láttuk már egymást

-- Az én nevem Búsfia Mikucska. Bocsd még, fráter, a méltatlan hangomat

Benedek mosolygott, őszintén és megértően. Hanem aztán megint csak visszazuhant a méla szomorúságba

-- Ne is emlegesd!

-- mondta. -- Hidd el, máris elfelejtettem. Rendünk intése amúgy is úgy szól: ne légy serény a gonoszokra, haragot megenyhíts

-- Bölcs intés. Hanem ... ha nem csalódom, láttuk egymást

-- Ezt mondtam én is az imént

-- Ugyan hol

-- Hát... emlékezz csak

-- Ej, nem vagyok olyan kedvemben!

Legszívesebben kifutnék a világból..

-- A Cibeles asszony kocsmájában. Az asztal egyik végén te ültél, a másikon meg mi. Mármint Kartal meg Fintor, meg jómagam

Búsfia Mikucska vágott erre olyan pofát, mint aki az angyali üdvözlést hallja. Valóban, hát ez hogy nem jutott eszébe!

Még hogy Kartal lett volna ott? De régen is várja, hogy megismerje a híres vitézt. Hej, az az igazi lovag, az az igazi magyar ember!

Micsoda nagy megtiszteltetés számára, hogy éppen Benedek barátta hozta össze a sors!

Ez igen. Végre valami jó is történik ezen a napon... És igaz-e, hogy Kartal vitéz elhagyta volna a király zászlaját? Hogy a híres nagyúr, Csák Máté trencsényi fejedelem oldalára állt volna? -- Mit beszélsz!

-- pattant fel Benedek barát hirtelen elveszítve szelíd nyugalmát

-- Nem én mondom. Hinni sem akarom. Eh... -- Búsfia Mikucska lekapta fejről a kucsmáját, keservesen gyűrögette egy darabig

-- Hallod-e... -- kezdte Benedek nagyon harciasan, majd hirtelen imára kulcsolta a kezét, és így hadart: -- Sancte Michael archangele defende me in, proelio contra nequitiam et insidias diaboli esto presidium ..

Búsfia Mikucsának idáig már nem terjedt a latin tudománya. Bambán és gyanakodva hallgatta Benedeket, és közben-közben lapos pillantásokat vetett a két atyafi felé, akik már lassacskán emelgették a fejüket a vadrózsabokor tövében. Benedek észrevette szégyellős zavarát. Mihály arkangyalhoz fohászoktam. Kértem, legyen oltalmazom a sátán gonoszkodásai és incselkedései ellen, és legyen őrzőm a veszedelemben

-- Mi bajod velem?!

-- mordult fel Búsfia Mikucska, és harciasán ismét fejébe csapta a süvegét

-- Veled talán semmi... de amit mondtál, akkora rágalom, hogy ha pap nem volnék, úgy vélném, csak a vér moshatja le. Károly Róbert, a magyarok megkoronázott, megválasztott királya. Kartal barátom felesküdt rá. Hogyan is hagyhatná el őt?!

-- Ezt mondtam én is -- vetette oda a szót Búsfia Mikucska. -- De azt válaszolták, kérdezzem meg tőle. Hát neked én is most azt felelem: kérdezzem meg tőle. Elhallgatott Búsfia Mikucska. Úgy tett, mint akinek jóval több van a szívében, mint a száján. Felállt, lassú léptekkel odasétált a csipkebokorhoz, és a csizmája orrával megbökdöste bőrmellényes vitézeit

-- Na, ti isten barmai, észnél vagytok-e már

Azok előbb a fejüket emelgették, s vissza-visszaejtették, majd felültek, zavartan pödörgették a bajuszukat, mígnem magukhoz tértek, és akkor gyorsan felugorva, nagy alázatosan összekapták magukat

-- Igenis, uram!

-- Hát akkor gyorsan rakjatok tüzet. És készítesek valami harapnivalót. -- És még hozzátette: -- A barátoknak nem kell. Ma péntek lévén, ő teljes böjtöt tart

Benedek bólintott, mint aki rámondja az áment. Ha nem lett volna olyannyira elmélyedve súlyos gondolataiban, a poklok fenekére kívánja Mikucsát. Hiszen már kopogott a szeme az éhségtől, de hát ilyenek az önként felvett láncok. Akárki húzhat rajtuk akkorát, amekkorát csak akar

Benedek fráter ezen az alkonyaton nagyon elmerült a gondolataiban. Virág eltűnt, Kartalt meg elhurcolták valakik valahová. Ez a Mikucs... hej, édes istenem, sok minden nem tetszik ebben az emberben!

Csak hogy a gyanakvás is az ördög incselkedése, és hátha valóban csak annyit mond, amennyit maga is hallott

Hogy került ide ez a Mikucs

Búsfia Mikucs... Hm

Sok minden meg-megvilágított Benedek fejében, de csak olyan messzi maradt minden megoldás, mint szárazvillám nyári égen. Anyyira, hogy a végén maga is belefáradt, és köznapibb dolgok felé fordult a figyelme

Nem messze Csák-vártól, a gyorsan ereszkedő alkonyaiban elsőt sercent a fonnyadó szalonna zsírja

Szegény Benedek gyomra akkorát kordult, hogy azt hitte, attól visszhangoznak a Vértes bércei. Ha lehet, hát még szomorúbb lett a képe, de hősiesen állta az ördög újabb kísértését. Nehéz próba volt, mert az ördög nem akárhogyan kísértette. Ezúttal nem mosolygó menyecskeképe jelent meg előtte (azt ő amúgy is inkább angyali üdvözlőnek tartotta volna), hanem éppenséggel csodálatos illatok kerülgették az orrcimpáit. Az a kis tábortűz, amit a Mikucs két legénye rakott serényen, maga volt a pokol tüze. Benedeknek végig kellett néznie, hogyan vágják nagy élvezettel a kenyeret, hogyan szelik a szalonnát, hogyan hasítják hasábos darabokra a bőréig, hogyan húzzák vékony nyársakra, végül hogyan tartják a parazsába hulló tűz fölé, hogy megfonnyadjon, zsírt eressen, paradicsomi illatokat áraszson -- és persze az ő gyomrát megkordítsa, az ő szemét kiguvassza, és a gondolatait messzire hajszolja, a legsúlyosabb eretnokség eszméit riasztva fel benne

-- Már akárhogyan történt, akármilyen történt, Benedek hősiesen állta a sarat, és a szeme sem rebbent, amikor a csodás falatok egymás után tűntek el a szakállak és bajszok zsíros rengetegében. Hangosan nyeldekelt, de csöndesen imádkozott, közben arra gondolt, hogy lám csak, lám, ahogy Búsfia Mikucs a tűz fölé hajlik, és arcát alulról éri a lángok fénye, ocsmány, szakállas ördögre hasonlít egészen

Már ahogyan az a templomok képein meg a szentek legendáiban látható és olvasható

Mikucs a lakoma végén elővette kulacsát, nagyot kortyolt a borból, de abból sem kínálta meg a barátot. Ahogy ivott, fél szemmel ugyan őt vigyázta. Aztán egy legyintéssel elparancsolta két emberét (nézzenek a lovak után, húzzák meg a nyeregszíjakat, mert hosszú út előtt állnak még ma éjszaka), majd pedig Benedekhez fordult

-- No, Benedek fráter -- kezdte leereszkedő jóindulattal. -- A mese is úgy tartja, jó tett helyébe jót várj. Te megvédtél engem a két bitang ellenében, ezért most elmondok neked valamit, aminek talán hasznát veheted ... Hanem azt dönts el magadban, kardot rántasz-e rám minden szavam után, vagy pedig végighallgatsz türelemmel

Kedvetlen, már-már szigorú hangjára nem lehetett mást tenni, csak beleegyezően bólintani

-- Kezdd

-- No, akkor hát elkezdem -- sóhajtott nagyot Búfia Mikucska, és a szalonnabőrökés nyársat belevágta a tűzbe, hegy csak úgy pattogott, villogott a sok zsír lángocska. Hallottad már hírét Csák Jánosnak. Különös ember az, kegyetlen. Ráadásul ördögi praktikákkal foglalkozik, hát nem fogja jól végezni, annyi szent. Az ő felesége az én húgom, Orsika. Kiállta már a pokol minden kínját az ura mellett, meg is elégelte, és úgy döntött, hogy kolostorba vonul. Csodák csodája, az ura nem ellenkezett. Orsi tehát az én segítségemmel elrendezett mindent a Nyulak szigetén, hogyan és mikor költözzék be a szent nénékhez. Nem volt ahhoz Jánosnak egy szava sem. Csupán ahhoz ragaszkodott, hogy a felesége éjnek évadján hagyja el a házat, és hogy nagyon kevés kísérettel menjen. Ez nekem nem tetszett. Sóhajtott egyet. Megint előhalászta a kulcsát. Most már kínálta volna Benedeket, de a fráter nemet intett, ezért csak ő maga húzta meg alaposan. Utána még meg is rázogatta, kotyog-e tovább. Kotyogott, hát kiitta a maradékát is

-- Ma éjfélkor megy Orsolya Budára

Benedek rábólintott, és várakozóan nézett. Mikucska pedig titokzatos képet vágva előrehajolt, és fojtott hangon mondta: -- Csakhogy rájöttem, nem Orsolya megy ma Budára. Hanem Bankó Virág. És nem a maga szántából megy, hanem viszik

Noha valami hasonló kijelentést várt, Benedeket mégis meglepte a hír. A nyakában függő kereszthez kapott, és mintha ütni akarna vele, megragadta

-- Mit... mit beszélsz? És honnan ismered Virág nevét? Búfia Mikucska keserűen felnevetett

-- Bankó Virág nevét mindenki ismeri. Akárcsak Kartal nevét. Az egész ország... Azt mondtad, Kartallal együtt ültél a Cibeles asszony kocsmájában. Hát sajnálom, hogy nem nézhettem a szemébe ..

-- Miért

-- Mert János sógorom meghagyta, kevés kísérettel menjen a felesége. Megparancsolta, várjam meg itt az erdő szélén, és azon túl is csak ötven lépésről kísérhetem Budáig. Ez már több mint bolondéria. Valami gázság lapul itt

Ma hajnalban egy rablott lányt vittek be a Csák-várba. Bementem, megkérdeztem, ki az, és mi végre hozták. Nagyot nevetett, az arcomba vágott, és azt felelte: kuss legyen a nevem!

Ha mégis tudni akarom, hát Kartal rábízta a mátkáját, mert ő maga Máté úr oldalára állt a királlyal szemben, és a lány ezt nem akarta volna. -- Ó, hazugság!

Micsoda hazugság!

-- fakadt ki Benedek. Búsfia Mikucska megragadta Benedek karját, úgy sziszegte az arcába: -- Már akár hazugság, akár nem az, egyet biztosan tudok. Ma éjszaka nem az Orsolya húgom, hanem Bankó Virág fog kilovagolni azon a kapun!

-- És fejével a Csákvár felé intett. -- Mire a csalás kiderül, Kartal ügye is elrendeződik

-- Ó, micsoda hazugság!

-- Ha nem hiszed, várd meg velem az éjfél. Menj oda az élen lovagló nőhöz, kérdezd meg, Bús Orsolya vagy pedig Bankó Virág-e a névé. Leköphetsz és kiátkozhatsz, ha az a nő nem Bankó Virág lesz

-- Ó, te..

-- Én sem akartam elhinni. Nagy ocsmányság János részéről, ha becsapja a szent nénéket. Apácát kapnak, de pénzt vagy földet semmit. Mert mire kiderül, kit küldött János a felesége helyett, addigra már Csák Máté..

Jelentősegteljesen elhallgatott. Oldalvást pislogott Benedekre. Várta, milyen hatása lesz a szavainak. De nem láthatott mást, mint hogy a fráter szemét lehunyva, kezét imára kulcsolva, csöndes imát mormol

-- Már megint a Mihály angyallal diskurálsz? -- kérdezte bután

-- Vele -- bólintott Benedek

-- Miért

-- Hogy fogja le a kezem... hogy el ne feledkezzem a keresztényi béketúrásról

Csúnyát káromkodott erre Búsfia Mikucska, és felugrott a tűz mellől. A lovához ment, megigazgatta rajta a nyeret, a takarót, aztán felnézett az égre, végül odaszólt a két legénynek: -- Hé, ti!

Megyek

-- Már megbocsáss -- rémüldözött a két atyafi. -- János úr haragudni fog!

-- Megmondtam neki is!

Nem hagyom magam kijátszani!

-- Megparancsolta, mi is vigyázzunk Orsika asszonyra!

Hogy meg ne szökjön

-- Haha!

Hallod, fráter? Hogy meg ne szökjön!

!

Miért szökne meg? De ezt már rád bízom!

-- Hirtelen nagyon elszánt, parancsoló lett a hangja: -- Halljátok, ma éjszaka Benedek fráter parancsoljon nektek. Megvárjátok, amíg Orsolya kilovagol a kapun. Aztán utána... Ha a fráter meg akarja szöktetni, ám tegye. Segítsetek neki. Nekem más dolgom van

Hirtelen nagyon nagy mehetnékje támadt, mert sűrűn kapkodta a fejét hol a vár, hol meg a fehérvári út felé pislogva. Nyeregbe ugrott, lovát táncoltatta, durván káromkodott, és elkívánta Csák János urat a pokol fenekére. Aztán egy "Elegem volt már belőle!

" felkiáltással gyorsan elvágatott

Utána nagy csend maradt, meg a hamvadó parázs

Benedek visszaült a cipó formájú nagy kőre. Intenie sem kellett, a két bőrzekés, kardos legény melléje telepedett a tűzhöz, amelyre új gallyakat dobáltak, hogy hamarosan ismét szikrázva lobogott

Nagy sokára megszólalt az egyik: -- Nagy baj lesz ebből

-- Ne aggódjatok. Kísérjétek csak Orsolya asszonyt a Nyulak szigetére. Nem megyek veletek

-- Hiszen tudtuk mi azt. Szerzetes, aki asszonyt rabol... eh, mindenfélét összebeszél a fiatalúr

-- Hazudik -- mosolygott titokzatosan Benedek. -- Egyszerűen csak hazudik. Hazudott, amikor a két suhanc dolgát mesélte; hazudott, amikor a barátomat szavaival mocskolta; hazudott, amikor a nevére mondta. Az igazi Mikucska sosem nevezi magát az apja után Búsfának, hanem mindig csak Süveges Mikucsának. Ebből a ti Mikucsátok csak annyit jegyzett meg, hogy a süvegét a fejébe nyomkodja... s hazudott, amikor azt állította, hogy Orsolya asszony az ő húga volna, és hogy jószántából akar zárdába vonulni

-- Az ám. Az ura küldi. Erőszakkal

-- Menjetek csak Orsolya után. Őrizzétek. Ha menekülni próbál, szelíden mondjátok neki: Benedek fráter azt kéri, ne féljen a kolostortól. Ott biztonsága lesz. Ha emlékszik a nevemre, hinni fog nektek. Mondjátok: várjon reám, érte megyek

A két legény bizalommal rábólintott Benedek szavaira, Ennyit igazán megtehetnek, és a kötelességen sem esik csorba. Nagy kedvük lett volna mindent elmondani, ami a szívüket nyomta. Mi minden történt ma a várban, hogyan pofozta fel János úr a hamis Mikucsát, aki most, lám csak, megszökött, mert valahol, nem is olyan messze kincset akar találni. Tudott az a két legény sok mindent. Hogy mi készül Visegrádon, hogy János úr elfogatta Bankó Virágot, és az ál-Mikucska elfogta Kartalt is. De hát mindez a Csákvár nagy titka volt -- és ők nem tudhatták, kiféle-miféle szerzetes ez a Benedek fráter. Jóllehet okossága, nyílt szava és szelídsége bizalmat ébresztett bennük. Ezért, hogy ők se maradjanak le a társalgásban, nagy komolyan és megértően hümmögtek, és buzgón rakták a tüzet, mint akik a fontos munkát holmi válaszok miatt nem hanyagolhatják el. Benedek azonban nem kérdezte őket. Elég volt neki a hallgatásuk, így üldögéltek sokáig a tűz mellett, meg-megjegyezve, hogy lám csak, milyen szép és korán meleg az idén a tavasz, meg hogy ma hűvös az éjszaka, noha tegnap éjjel nyáriasan meleg volt a levegő. A két legény borral kínálta a szerzetest -- s Benedek elfogadta a kínálást

Aztán, hogy éjfélre fordultak a magas ég csillagábrái, az erdő mélyéből, Csák-vár irányából idáig elhallatszott a kapu éles csikorgása, majd pedig tompa döndülése

-- Orsolya jön -- bólított Benedek, és hirtelen valami másfajta szomorúság derengett az arcán

-- Isten veled, fráter!

-- A két legény gyorsan lóra kapott. -- Vigyázunk majd, és az üzenetet is átadjuk

Elvágtatták arrafelé, ahol az út kiszakadt az erdő fái közül. Mire odaértek, akkor fordult ki éppen azon az úton egy kis csapat. Meg sem álltak, ügettek tovább a budai úton

Benedek sóhajtott. Most nem kulcsolta imára kezét

Még megvárta, amíg lelohad a tűz. A parázsra földet rugdalt, eltaposta

Aztán megindult Csák-vár irányába azzal a szent elhatározással, hogy még ma éjszaka kiszabadítja onnan Bankó Virágot

NYOLCADIK FEJEZET

amely épületes párbeszéddel kezdődik

Ne bolondozz, te!

Parancsra tettük!

Mátyus úr az igazi

Mi az első?

Megostromoljuk a Csák-várat

-- Fintor, Fintor, mit csinálsz te itt

-- Nem látod? Játszom

-- És mit játszol

-- Sonka vagyok .. sétálgatok

-- Megkötözve

-- Kötözött sonkát játszom

-- A sonka nem sétál

-- Látod, komám, ez benne a játék

-- No, szerencséd, hogy aki megkötözött, nem akasztott a füstölőbe

-- Ennél nagyobb szerencse már nem is érhet -- Kartal és Fintor épületes párbeszédét leesett állal hallgatta Petőnye. Megpróbálta valamire vélni a dolgot, de sehogy se sikerült, hiába bandzsított hozzá

-- Keverge hol van? -- kérdezte bambán

-- Fene essen a kend uram Kevergéjébe!

Nagyobb baj van itt!

-- kiáltotta Kartal

-- Jól sejted -- sóhajtott Fintor, és hozzátette: -- Virágot elrabolták

Hiába számolt ezzel a hírrel Kartal, hallatára most mégis elszorult a torka. Reszketett a keze, ahogy elvágta a Fintor kötelékét. Az igríc felugrott, megrázta magát, kinyújtóztatta apró termetét, megropogtatta elgémberedett tagjait, és ott helyben elmesélte, mi történt vele

A barátja nyomán elért a Petőnye várához. Késő éjszaka volt már, kereste hát, hogyan tudhatna észrevétlenül bejutni. Néki az ilyesmi úgymond igazán semmi, mert belopózott ő már a magas Déva várába is észrevétlenül, ez a kis vár tehát igazán nem akadály. Körüljárta a falakat, meglátta a beomlott részt, azon át szépen bemászott. No, látta, jöhetett volna a kapun is vidáman, mert az tárva-nyitva volt. És hogy minden megegyezzen, észrevette Kartal lovát, a Sárkányt az udvar közepén. Odaosont hozzá. Akkor tűnt csak a szemébe, hogy az állat mellett egy megkötözött ember hever a földön. "Ez nem lehet más, csakis az én jó pajtásom" -- gondolta magában, és azzal se szó, se beszéd, egyetlen nyisszantással elvágta a fogoly kötelékeit

Bezzeg annál nagyobb lett a meglepetése, amikor a frissen kiszabadított fogoly hálálkodás helyett dühösen állon vágta, hogy elájult. Mire magához tért, már ő hevert megkötözve a földön

-- Aztán? -- hördült fel Petőnye

-- Mi aztán

-- Hát... aztán

-- Hát aztán

-- Ne bolondozz, te!

-- Kicsoda az úr? Még nem is ismerem -- hunyorgott Fintor

-- Hogy az a mennydörgős fészkes fene essen a világba!

Nyögd már ki, hogy hol az az átkozott Keverge, hadd hasítsam ketté!

-- harsogta Petőnye

-- Az bizony nehéz lesz -- vigyorgott epésen Fintor, és fájósan dörzsölgette a karját. -- Mert ha a kend Kevergéje ugyanaz, aki engem megkötözött, hát akkor az éppen akkor lovagolt ki a kapun, amikor én

magamhoz tértem. Hallottam is, ahogy fojtott hangon így szólt: "Gyerünk, fiúk, miénk lesz a dicsőség!"

" Kartal felkapta a fejét

-- Miféle dicsőség

Választ egyelőre nem kapott. A vár fejfájós ura ismét sűrű káromkodásba fogott, és tehetetlen mérgét a Keverge csúnya feleségén töltötte ki. Visszazavarta a házba, és szörnyű fenyegetések közben betuszkolta abba a kamrácskába, ahonnan azóta sem mert kilépni a sok kiabálástól és ijedségtől halálra vált vajákos vénasszony. Aztán Kartalt is, Fintort is magával cipelve, döngő léptekkel megindult, hogy fellármázta mihaszna cselédeit

-- Szíjat hasítok a hátukból!

-- fenyegetőzött, de hiába járta végig a kaputorony kis kamrácskáit, senkit sem talált. Csak az ebédlőszobában hevert a padlón három legény. Hangosan horkoltak, és sem szép szóra, sem pofonra nem ébredtek fel -- Ezeket bizony megittatták, Petőnye uram -- állapította meg Kartal

Megittatták bizony, s nemcsak őket, hanem a kis vár egész népét. Az udvaros fiút, a főzőasszonyt, a mosóasszonyt, még a nyársforgató koldusgyereket is. Úgy aludtak mind, akár a bunda. Keverge meg a két ocsmány némben jó munkát végeztek, soha senki sem tanúskodhatott volna, hogyan ölték meg Petőnyét

-- Segítségért is hiába kiáltottam volna... -- rémüldözött a várúr

Kartalt azonban már csöppet sem érdekelték a megghiúsult merénylet körülményei. Miközben fél füllel a Fintor szavait hallgatta (hogyan rabolták el Virágot, s ők hogyan találták meg azt a fehér kendőt), egyre csak azt a két fickót kereste, akik tegnap idáig kísérték, és akikkel Keverge olyan kurtán-furcsán elbánt

Azok bezzeg nem aludtak. Ott kuksoltak az istálló mellett, egy börtönnek használt pincelyukban. A két öntelt vitézkéből hajnalhasadtára alázatos szolga lett. Térdre estek Kartal előtt úgy kértek kegyelmet

-- Parancsra tettük, amit tettünk -- bizonygatták

-- Bocsáss meg, amiért... kezünkkel illettünk. Fintor felrikkantott a gyönyörűségtől

-- Ejha, de finomak vagytok!

Akár az egri püspök. Hát igaz ez, komám, hogy a "kezükkel illettek"

-- Ha csak a kezükkel "illettek" volna -- csóválta fejét Kartal. -- Sajnos a lábukkal is illettek, sőt a dárdájuk nyelével is

-- Ezt a két illetőt egy kissé megilletteném

-- Hagyd el. Nem vagy te hóhér. -- A két legényhez fordult. -- Halljátok-e, ha igazat beszéltek, akár mindent elfelejték!

De beszéljeteek ám, ti mihasznák, mielőtt megmérgekedem!

Visszamentek az emeleti szobába, miközben Petönye "rendbe szedte" a várát. A rendbe szedés annyit jelentett, hogy a két néember segítségével (korbáccsal állt a hátuk mögött) az ebédlőszobába hordta a vár minden alvóját. Aztán a Keverige feleségét meg a banyát is bekergette hozzájuk, és az egész díszes társaságra rázárta az ajtót

Kartal igazán otthonosan érezte magát. Nem várta be a ház urát, hanem maga töltött a kancsóból Fintornak is, magának is, még a két fickónak is, hogy megoldja kissé a nyelvüket, ámbár csupa készség volt mindkettő

-- Uram, híres Kartal. Kérdezz, és mi mindenre válaszolunk !

-- Először is mi a nevetek

-- Az én nevem Pörke, az övé Szemőcs

-- Úgy vélem, szolgálak vagytok

-- Az ördögös Csak János úr szolgálai volnánk, uram. De János úrnak úgy tetszett, hogy fegyveresen kísérik őt

-- Mivelhogy bátrak és jó katonák vagyunk -- hadarta Szemőcs, és szemérmesen lesütötte a szemét

-- Hogy kerültetek a Gyulafia Ivánka mellé

-- Őt most Búsfia Mikucsának kell szólítanunk. Amióta János úr vendégségbe hívta Mikucsát. A sógorát, kérem

Azzal, hogy meg akarja mutatni neki a kincseit. Egymásra villant Kartal és Fintor tekintete

-- Megnézném én is a János úr kincseit... -- szólt fojtott hangon Kartal

-- Nem tanácsos, uram... -- Pörke sápadtan elhallgatott, mint aki máris megbánta, amit eddig elmondott

~- Kik rabolták ál Virágot

-- Nekünk kellett volna. Mármint Mikucs... Ivánka úr vezetésével. De ő nagyon háborgott, amiért János úr ezt parancsolta neki. Mindenáron Csókavárba szeretett volna menni. Amíg nem késő, azt mondta

-- Amíg nem késő? Hm. -- Kartal várakozóan nézett Petönyére, aki miután a várát rendbe szedte, elégedetten lépett a szobába

-- Hogy övé legyen a dicsőség -- tette hozzá Szemőcs, folytatva a Pörke szavait

-- Ehhez mit szólsz, kend uram, Petönye? A te Keverged is valami efféle okból szökött meg az éjszaka

Petönye vállat vont. Isten tudja -- ez volt a vállvonogatás értelme. Azzal levetette magát a nagy karosszékre, hátracsapta a fejét, és a boltíves, fehér mennyezetet nézte sokáig

A kihallgatás folytatódott. Hamarosan kiderült, hogy a két legény nem ismerte a másik kettőt, akik Virágot elrabolták. Ivánka emberei voltak, Ivánka ismerte őket természetesen, és mivel meglátta Kartalt és a barátait a Cibebe asszony kocsmájában, mivel kihallgatta, mire készülnek, azonnal készen volt a terve. Az ő két legényét küldte Bankófalvára (lesz ott egy lány az öreg fűz alatt, azt ragadjátok el, és vigyétek a Csák úr várába), Pörkével és Szemőccsel pedig magát Kartalt ejtette foglyul

-- Vajon miért? -- menesztette a szemét Fintor

-- Hogy Mátyus úr, mármint Csák Máté fejedelem úr majd intézkedik

Kartal felkapta a fejét. No lám, ismét Csák Máté

-- Mit tudsz te Csák Mátéről? -- kérdezte Pörkétől, de elfordult tőle, ahogy a választ hallgatta

-- Annyit, uram, hogy ő a legnagyobb és leghíresebb úr Magyarországon. Annyit, hogy amikor az Árpádok kihaltak, ő tartotta az ország gyepeljét. Aztán sokan akartak még királyok lenni, de senki sem volt az igazi. Mert idegenek voltak valamennyien. A magyarok ellenségei. De Máté úr más

-- Ő talán nem pusztít, nem rabol

-- De csak az ellenségeinek a földjét. A Kőszegi grófok várait, tanyáit

-- A Kőszegi grófokat? Vagy a jobbágyaikat

-- Hát... azokat

-- A szegény népet

Szemőcs fel vihogott, okoskodva emelte az ujját

-- Tévedsz, uram. Azt hiszed, hogy Mátyus úr a szegény nép ellensége. Hát jó, nem mondom, a seregei sokakat megölnék, ha rámegegy egy-egy várra, de hidd el, akiket elhajt ... hohó, azoknak aztán jó dolguk van!

Amarra a Felvidéken akad olyan falu ám, amelyik negyedik esztendeje egyetlen nap robotot, egyetlen pénz adót sem fizet. Semmi. Se élés, se szolgálat!

Az ám

-- Hidd el, uram -- hajtotta le a fejét Pörke --, Mátyus úr az igazi

-- Arról tudsz-e, hogy Magyarországnak van koronázott királya, Károly Róbert

-- Hát tudok éppen, tudok. De az nem lehet az igazi. Idegen

-- Azt akarja, hogy rend legyen ezen a földön

-- De hát... idegen

-- Azt akarja, hogy béke legyen itt és igazság

-- De..

-- Azt akarja, hogy a nagyurak: Csák Máté, Aba Amadé, Brebiri, Kőszegi, László vajda meg a többiek ne rontsák, ne pusztítsák naponta egymást, mert az ilyes háborúskodásnak csakis a szegény nép látja kárát

Pörke is, Szemőcs is hallgatott. Lesunyták a fejüket, nem válaszoltak. Szolgák voltak, akik megszokták, hogy mindig az úrnak van igazsága. Ha most Kartal előtt állnak, hát a Kartal szava az igazság

-- Miért nem jó nektek Károly Róbert?!

-- dörrent rájuk az ifjú lovag

Választ nem kapott. Pillantása Petönyére esett, aki tünetően közömbös képpel nézett maga elé. Mint aki ostobaságnak tartja az efféle prédikálást. Szolgának kuss a neve, a hatalom a nagyurak dolga. Ha Károly egy napon legyőzi minden ellenségét, ő lesz az ország legjobb királya. De amíg ezt meg nem teszi, addig megmarad a bűne, hogy idegen. Ha a feje tetejére áll, akkor is idegen, tehát rossz ..

-- Csák Máté parancsa volt, hogy Bankó Virágot elraboljátok

-- A János úr parancsa volt. De lehet, hogy neki Mátyus úr parancsolta. János úrnál az ilyesmit sosem lehet tudni. Mert ő nagy hatalmú ember. Táltos vagy efféle. Mágusnak is mondják. Varázsló, na. Jeleket lát a csillagokban, intéseket hall az álmaiban. Akkor aztán minden úgy legyen, ahogy az intés szólt. Azt parancsolta, nagy tisztelettel és hódolattal vigyük el hozzá Bankó Virágot

Pörke még hozzátette jóindulatúan: -- Ne féltsd, uram, tőle a mátkádat. János urat jobban érdeklik a csillagok, mint az asszonyok

Kartal bólintott

-- Jól van hát. Menjetek, hozzátok rendbe a lovakat!

Nemsokára indulunk

-- Oltalmadba fogadsz, uram? Mi már nem kerülhetünk János úr szeme elé

-- Pedig éppen oda készülök

Amikor a két legény kilépett a szobából, Kartal Petönyéhez fordult

-- Hogy vélekedsz a dolgokról, Petönye uram

-- Egyelőre megúsztam

-- Nem rólad kérdezlek. Csák Mátéről... meg ami velem és a mátkámmal történt

-- Máté úr nagy politikus, annyi szent. Isten tudja, mit akar. Engem bizonyosan halálra szánt, nem is hívott meg Visegrádra, ahol nagy tanácskozást készít

-- Ejha, erről se tudtam még!

És kikkel tanácskozik ott

-- Mindenkiel. A híveivel. Az országló nagyurakkal

Ha lehet, Petőnye még jobban kimeresztette nagy szemét annak jeléül, mennyire fájlalja, amiért nem lehet ott a visegrádi tanácskozáson. Fájdalmában meghúzta a kancsót istenesen, majd megkapatos ügy buzgalommal ledübörgött a lépcsőn, mondván, ő is nyergeltet, mert nem maradhat tovább ebben a várban egyes-egymagában

Amikor magukra maradtak, Fintor odalépett Kartalhoz, és megragadta a karját

-- Hallod-e, komám -- kezdte --, ne törd a fejedet, nem érdemes!

-- Hagyd el, Fintor!

Minden összejött. Ki kell szabadítanom Virágot. Elhiszem, hogy János úr nem szeretőt akart magának raboltatni. Nem is úgy fest a dolog

-- Ivánka téged is foglyul ejtett, hogy ne tudd kiszabadítani Virágot

-- Hm, de miért hagyta Csák Mátéra a rendelkezést? Úgy érzem, országos becstelenség készül itt..

Kinézett az ablakon, ahol már reggeli napsugár ragyogott a homokon. Éhes csirkék szaladgáltak, álmos kutyák vakaróztak, az istállóban bőgtek a tehenek. Ébredezett a vár, legalábbis minden az ébredésre várt, de hát ember nem lévén, alvónak tűnt minden. Pörke és Szemőcs a kút körül serénykedett. Inni adtak a lovaknak. Valahonnan Petőnye ordítóása hallatszott. Az alvókat ébresztgette bizonyára

-- Kartal

-- Hm

-- Tegnap nem hallgattad meg, mit üzent a király

-- Az ám. Tökrészeg voltam. Szégyellem

-- Mindkettőtöknek üzent. Neked is, Virágnak is

-- És mit

-- Hogy hadba indul. Amikor elköszöntünk tőle Temesvárbán, már nyeregben volt minden embere. Debreceni Dózsa vezeti a hadat. Nagy viadal készül

-- Kikkel? -- Az Amadé fiúkkal. Apjukat valahogy megölték a kassai polgárok. A fiúk pedig nem állják a szerződést, amit apjuk meg Károly kötött volna. Cicáznak a királlyal. Csakhogy a magyarok királyával nem lehet cicázni

-- És mit üzent a király? És a barátaim? Mondd, Szavatartó Loránd is ott lesz

-- A királlyal tart. Károly pedig azt üzeni, segíts neki. Azt üzeni Virágnak is

-- Merre megy a sereg

-- Északra. Sárvár vagy Kassa felé. Oda gyülekezik a kiskirálykodó nagyurak minden serege. Ha Károly győz, igazán övé lesz az ország

Kartal megragadta az ablak könnyű oszlopocskáját, olyan erővel, mintha menten kettébe akarná törni

-- Hív a király... és én a mátkámat keresgélem... A király harcol, és én ostoba suhancokkal vitatkozom. De hiszen Károly nemcsak engem hív, hanem Virágot is. Igen. Igen, előbb Virágot kell kiszabadítanom, aztán együtt megyünk a király segítségére... -- Kartalban olyan belső vihar dúlt, amilyen csak ritkán feszíti az ember mellét. Szép barna képe belesápadt, sötét szeme villámokat szórt, dacos ajkát keményen lebiggyesztette, a szavai mégis szörnyű tanácsalanságról árulkodtak. -- Virág a szerelmem, Károly a barátom. Mondd, Fintor, mi az első? A szerelem vagy a barátság

Fintor mókás pofát vágott, mint mindig, hogyha komoly dolgokról esett szó, és így válaszolt: -- Ha Benedeket kérdeznéd, ő azt válaszolná, első a szerelem. Ha Virágot kérdeznéd, ő azt felelné, első a király, a barátság. Ha engem kérdezel, persze bolondozom, és azt felelem, használd az eszedet is, ne csak a szívedet. És hallgasd meg még egyszer a király üzenetét

-- Meghallgattam már. Igazán ne bolondozz!

-- A király azt üzente, segíts neki. Azt üzente Virágnak is. És nem azt üzente, hogy loholj utána. Hiszen ha szárnyad volna, akkor sem érnél oda idejében. Temesvár messze van ide. Ha siettünk is, a lovainkat nem cseréltük. Több mint egy hete úton voltunk már. Újabb hétbe beletelik, amíg te Sáros felé elrohansz, ha ugyan előbb megtalálsz Virágot, és meg is szabadíthatod. Akár győz, akár veszít Károly királyunk, nagy röhej volna az utolsó percben vagy éppen csata után megjelenni, hogy no, itt vagyok, hol az a macska, hehe... És meglehet ám, hogy belebotlasz a Csák Máté úr lándzsásaiba. Mert úgy hallottuk, hogy ezerhétszáz lándzsást küldött titokban Károly királyunk ellen

-- Ezerhétszáz ... iszonyú sok!

-- Képzelheted

-- De ő maga Visegrádon van. Tanácsot tart..

Kartal komor arcán egyszerre csak előmlött a vidám jókedv. Mint akinek rendben a szénája, teli a butykosa, nagy nevetéssel hátba veregette Fintort. Az meg hirtelenjében nem tudta mire vélni a nagy jókedvet, hát csak fintorgott és pislogott és együtt heherészett a barátjával. Azt hitte, annak örül Kartal, hogy nem kell a király serege után sietnie

-- Hej, komám, de jó is, hogy vagy!

Hohó, hohó ..

-- Hohó, hol a hó? Tavaszodik, ha jól tudom

-- Most már mindent értek. Minden világos

-- Boldog ember!

Hát nem mégy a csatába

-- Lesz csata itt is!

Hajaj!

Már el is kezdődött

Fertályóra sem telt belé, kis csapat vágtatott ki a kapun. Az élén Kartal, mellette Fintor. Mögöttük szorosan Pörke és Szemőcs. Utolsónak pedig egy álmából felvert, kókadt legény társaságában a vártalan várúr, Petönye, -- Ideig-óráig meghúzódnék a Csókavárban. Ha befogadsz

-- Légy a vendégem, Petönye úr!

-- bólintott Kartal. Aztán Fintorhoz fordult.

Vezesd el Petönye urat a váramba. És készítsd fel Surt meg a legényeit, ahogy megbeszéltük

Fintor bólintott

-- Megostromoljuk a Csák-várat

-- Ha másképp nem megy -- mosolygott Kartal

Egy útkereszti kőszentnél kettévált a csapat. Kartal a két legénnyel a Csák János vára irányába fordult. Fintor pedig a legényekkel Csókakő felé vette az útját

KILENCEDIK FEJEZET

amelyben nem történik semmi különös

Hol van a magyar Szent Korona?

Izgalmas lopakodás

Igenis elfogtam a királyt

Kár volt ujjat húzni velük

Keverge, hogy kerülsz te ide

Hajnalodott

Csókakőtől délre, a fehérvári út szélén csorba fogú, madárképű zsvány lapult egy fa tövében. Olykor kilesett az útra, aztán a várra figyelt, majd meg a szőlők felé rebbent a pillantása. Fázósan köhécsejt, karját dörzsölgette, oldalát csapkodta, mint akinek sehogy sincs ínyére a hideg tavaszi harmat

-- Csak-csak-csak!

A közeli bokorból harsány cserregéssel hosszú farkú szarka rebbent fel. Megült egy ágon, és tovább mondta a magáét

-- Csak a fene egyen meg!

-- sziszegte a zsvány, aki halálra rémült a hirtelen zajtól. Kibontotta rongyos motyóját, és jobb híján száraz kenyeret rágcsált. Azt se sokáig, mert közeledő lovast pillantott meg az úton

-- Na végre!

-- morogta

Amikor a lovas odaért, kilépett a fa mögül

-- Vártalak, uram -- mondta, -- Te vagy az, Mető

-- Két napja kuksolok ezen a helyen. Már azt hittem, valami bajod esett. Mi tagadás, eléheztem. Nem mertem elmozdulni innen

-- Egyél!

-- Gyulafia Ivánka levette tarisznyáját a lova nyergéről, és odavetette Metőnek. -- Egyél, de beszélj is. mert nincs sok időnk. Bankó Virág Csák János úrnál. Kartal a Petőnye várában. Megy minden, mint a karikacsapás. Most aztán hamarost meg kell találnunk a koronát is

-- A koronákat, Ivánka úr!

-- Mikucsának szólíts!

Mondtam már

Mető bólintott, és kenyér nélkül harapdálta a szárazkolbászt. Talált a zsákban két fonnyadt, tavalyi almát, azt is bekapta

-- Ez hát a vár -- kezdte

-- Ismerem. Jártam benne ... egyszer

-- Nem ismered eléggé. Tudd meg, hogy ez a vár a híres Rikalffia Kakas úré volt, amíg Károly Róbert el nem vette tőle. És odaadta Kartalnak

-- Ezt is tudom

-- Ennek a várnak az alagútjába rejtette el Kartal a Szent Koronákat

-- Hát... hány korona van

A zsvány diadalmasan vigyorgott. Meg maradt foga most még jobban kilógott a szájából. Megvakargatta piszkos szakállát

-- Akkoriban mindenki úgy tudta, hogy csak egy van. Amellyel még Szent Istvánt koronázták. De hát a koronát egymástól lopkodták a király jelöltek. Legalábbis úgy hírlett, hogy hol ettől, hol attól lopták el a magyar Szent Koronát, így aztán, aki tehette, másolatot csináltatott. Nem is lett volna, semmi baj, ha meg nem jelenik Kartal, és nagy titokban össze nem gyűjti a hamis koronákat. Csak egyet hagytak meg, amely aztán Károly király fejére került

-- Az az igazi

-- Tudja isten. Azzal koronáztak. Mindig az az igazi, amivel koronáznak

Ez nagy bölcsesség volt. Ivánka gyanakvó tisztelettel nézett a zsványra. Túl sók esze van -- gondolta

-- Erről nem írnak majd a krónikások -- mondta. -- De folytasd tovább

-- Úgy tudom, hogy a hamis koronákat a csókakői alagútba rejtette el Kartal. Az a híres ötvös, aki a hamisítványokat csinálta, meghalt az őszön, most hát senki sem volna, aki Mátyus urat kiséghetné a bajból. Károly koronáját jól őrzik. Messze is van. De hogyha előkerülne egy másik, akkor már könnyen ki lehetne mondani, hogy a Károly királyé a hamis ... -- Sokat beszélsz

-- Igenis. Hát... ha korona kell Mátyus úrnak, akkor azt csakis a csókakői alagútban lehet megtalálni. Azt híresztelték ugyan, hogy Kartal berontatta az alagutat, de én nem hiszem. Nincs olyan vár, amelynek alagútja ne volna. Egy bizonyos, ez az alagút nemcsak folyosó, hanem egy helyen barlang is. Úgy vélem, az alagút megvan, csak a barlang omlott be. Azt pedig könnyen megtaláljuk

Gyulafia Ivánka türelmetlenül bólintott. Kivette a maradék kolbászt a Mető kezéből, és visszacsapta a tarisznyába. Kulacsát kotyogtatta, de hiába, nem volt abban semmi. Vállat vont, és ingerülten nézett az emberre

-- Hát akkor találjuk meg, de gyorsan. Látom, csákányt, ásót hoztál

-- Mehetünk -- bólintott Mető. -- A lovat talán szíveskedj itt hagyni

Gyalogszerrel indultak tehát. Lóháton valóban feltűnő lett volna a szőlőtőkék között felkaptatni a magyalosi dombra, így is azon igyekeztek, hogy minél kevesebb feltűnést keltsenek, ámbár ezen a kora tavaszi hajnalon igazán néptelen volt közel és távol minden. Csupán a Csókavár kéményeiből szállongott a fehér füst, jelezvén, hogy ott emberek élnek

-- A paraszt ilyenkor már nem tüzel -- mutatott Mető a vár alatti viskókra

-- Mi gondod velük?!

-- mordult rá Ivánka. -- Talán közéjük kívánczol

-- Ahogy öregszik az ember -- vont vállat Mető --, megkívánja a paraszt életét

-- Megmondtam, ha meglesz a korona, kapsz házat is, telket is, barmot is

-- Szolgát is, uram, ha lehet

-- Fene a beledet!

Munkához már nem fűlik a fogad

-- Annyira mégsem vagyok paraszt, uram

Rikalffia Kakas hajdani zsványlegénye szélesen vigyorgott. A szeme szaporán járt körbe, nehogy valaki észrevegye őket. A szőlőföldek között, mély kapavágások nyomán siettek fölfelé. Aztán egyszerre csak elébük került a préház; nádfedeles, kissé roskatag épület, előtte nagy térség a

taposókádnak, a hordóknak, no meg a szüretelő népnek, hogyha itt a szüret ideje. A falánál kocsikerék, rozszant hordó, törött donga meg rozsdás abroncs árválkodott. Még egy szalagos pálca is akadt a tavalyi hejehujából

Gyulafia Ivánka mogorván káromkodott, és meglökte a ház díszesen faragott ajtaját

-- Zárva van

-- Magyar ember a prэшázat sose zárja be. Előbb azért, mert amíg a bora erjed, ugyan ki vinné el; másodjára azért, mert mire kiforrt, ő már úgyis megitta

-- Harmadjára, mert a borát amúgy is a pincében tartja

-- A pince mindig üres. Kérdezd meg a dézsaszedőket. A paraszt mindig arról káral, hogy üres a pincéje

-- De beletanultál a parasztiságba. Na, előre!

Ez az előre akkor hangzott el, amikor Mető igen ügyes kézzel leemelte az ajtó keresztvasát. Valójában nem volt azon lakát, csak egy zárópecek. Némi taszigálás után az ajtó kinyílt, és ők beléptek a prэшázba

-- Ez az

-- Ez, uram. Jól emlékszem rá, amikor Károly királyt foglyul ejtettem..

Nem folytatta tovább, mert Ivánka szúrós tekintetet vetett rá, mint aki nagyon nem szereti, ha bolondnak nézik

A zsvány magabiztos léptekkel körbejárta a hordókat. Meg is kopogtatta egyikét-másikat. Az ablakfáról levette a mécses, megnézte, van-e olaj benne, aztán kovát, taplót halászott elő az iszákjából, és nekilátott, hogy tüzet csiholjon

-- Fáklyákat persze nem hoztál!

-- háborgott az ifjú nemesúr

-- Nem kell, uram, megteszi a mécses is

-- Szeretném látni, hova lépek

" Az sosem árt -- bólintott Mető jelentőségteljesen. Jó ideig elbabrált a tűzgyújtással. Ivánka is elővette a maga csiholóját, hátha ketten előbbre jutnak, Nagy buzgalommal csattogtatták a követ, mígnem végül szikrát fogott a tapló. Akkor a szapora fúvogatás következett, és alig félóra múltán lángot fogott a mécses kanóca is. Akkor Mető nagy biztonsággal rámutatott egy hordóra, hogy az lesz az alagút rejtett bejárata, mert jól emlékszik rá, oda bújtak be annak idején, amikor Károly királyt titokban a Csókavárba kísérte

-- Hagyd már a meséidet!

-- Biz' isten úgy volt. Igaz, ami igaz, nem tudtam, hogy ő a király. Azt hittem, Kartalt ejtettem foglyul

-- Hehe, még hogy Kartalt? Kis ember vagy te ahhoz!

Ivánka öntelten nevetett. Vizeskék szeme csak úgy csillogott az örömtől. -- Ha már hazudsz, hazudj vastagot!

Bankó Virággal nem párbajoztál

Mető úgy emlékezett, a hordóba bújva lehetett megközelíteni az alagutat. Most azonban sehogy sem találta a nyitját. Mögéje bújt hát, aggódalmasan tapogatta a falat, aztán vidáman felrikkantott: -
- Itt van!

Csak másik hordót toltak elébe. Beleizzadtak, amíg ezt a hordót csak kicsit is félretaszigálták. Falas lett a ruhájuk, ahogy mögéje becsúsztak. A falban valóban akadt egy nyílás, akkora, hogy az ember jócskán meghajolva bebújhasson rajta

-- Vigyázz, uram. Lejtős!

Akkor már csúszott is lefelé. Hanyatt vágódott Ivánka is

Ülepükön, hátukon zuhantak jó négy ölnyit. Odalent aztán egymásba gabalyodva akaratlanul meg is rugdalták egymást

-- Isten barma, te!

-- sziszegte Ivánka. -- Hol a süvegem?!

A mécses is elaludt. Szerencsére nem tört el. Kezdhatték újra a csiholgotást. Most már szótlánul, kölcsönösen megsértődve dolgoztak. Ahogy felvillant a láng, Mető azonnal megindult. Most már nem szólt, nem figyelmeztetett, boldoguljon a másik, ahogy tud

Gyulafia Ivánka valóban nem láthatta, hová lép. Mető magasra tartotta a mécses, őrá csak az árnyéka esett, az ásóval botozott, fél kezével meg a falat tapogatta. Nyirkos pincszakállba markolt a keze, salétromos tégladarabok akadtak az ujjá köré. Ha orra előtt Mető kezében lejjebb ereszkedett a láng, abból sejtette, hogy jó lesz, ha a fejét lehajtja. A lába megcsúszott a tapadós tócsákban

Lassan mentek. Inkább csak botorkáltak. Mető is vigyázott minden lépésére. Mintha a kedvét veszítette volna, néha meg is állt. Gyulafia Ivánka ott lihegett mellette, de most nem hajtotta tovább. Hiszen elintézték a dolgot, ha meglesz a korona, meglesz a telek, a ház, a barom meg a szolga is. Persze nem a Gyulafia Ivánka vagyonából, mert olyan neki nincsen, hanem a Búsfia Mikucsáéból, ha János úrnak kegyeskedik azt felosztani

Hanem egyszerre csak megállt Mető, és hátra se fordulva így szólt: -- Igenis, vívtam Bankó Virággal!

Ivánkának szava sem akadt, úgy meglepődött

-- Hát ez meg hogy az istenbe jutott most az eszedbe

-- Igenis elfogtam a királyt!

-- Megvesztél

-- Nem ... csak úgy mondom

-- Fogd be a szád, és menjünk tovább, öreg este lesz, mire végzünk. Milyen hosszú ez az átkozott alagút

Mető nem felelt a kérdésre, hanem ennyit mondott: -- Kár volt ám ujjat húzni velük

-- Kikkel, te barom?!

-- Kartallal. Meg Bankó Virággal

-- Károgysz, mint a varjú. Mátyus úrnak a magyar Szent Korona lesz. Ez a dolgod, a többivel ne törődj

-- Mert valami védi őket... valami védi..

Ivánka megint káromkodott. Ha tehette, mindig káromkodott, noha ez ellen sokat ágáltak a papok, és büntették is, ha teheték. Megcsúszott ugyanis, az ásó meg kiesett a kezéből

-- Állj meg, hogy a lepra vigye el a lábadat!

Itt hagynál a sötétben? Na megállj, lesz gondom rád, ha kiérünk!

-- Remélem... kiérünk!

-- sóhajtott Mető egy csöppet sem bizakodóan

Egy ideje ugyanis az volt az érzése, mintha túlontúl messzire nyúlna ez az alagút. Annak idején -- biz' isten Károly királyt kísérték itt -- sokkal hamarabb a várba értek. Most meg mintha a fele útnál se tartanának

Megtorpant

Elöl, nem is olyan messze, halvány derengést vett észre. Az alagút, amelynek egyenest a vár alá kellett volna futnia -- a szabadban ért véget

-- Hát ez mi?!

-- hördült fel Gyulafia Ivánka

Pár lépés után kiderült, hogy a derengés nem más valóban, mint az alagút kijárata. Az erdő sűrűjében, egy meredély aljában ért véget a föld alatti folyosó. Mindenféle gizgaz, lonc, borostyán nőtte be a romos nyílást

Gyulafia Ivánka megragadta Mető karját

-- Hallod-e, hülyét csinálsz belőlem? Ide napvilágon is eljuthattunk volna, ahelyett hogy sárban, piszokban botladoznánk

-- Nyugodj meg, kend uram ... -- váltott hangot Mető hűvös tisztelettel.

Odafönt nem tudtunk volna észrevétlenül idáig jutni, így pedig bizonyos, hogy jó helyre jutottunk

Félrehajtották a kijáratot sűrűn beszövő ágakat, és kiléptek a szabad ég alá

Az erdő félhomályos, hűvös világa fogadta őket

Ahogy körülnéztek, akkora nagy gödörben találták magukat, hogy akár egy templom is elfért volna abban. Látszott, hogy nem is olyan régen hatalmasat szakadt itt a talaj. Körös-körül szabadon lógtak ki a földből a szálas fenyők gyökerei. Hiába nőtte be a talajt a fű, hiába vert tanyát rajta a sárga kankalin, a fehér virágú csillaghúr meg a magas sombor, a föld még friss volt a meredély szélein

Gyulafia Ivánka tépetten, piszkosán és nagyon tanácstalanul állt Mető mellett. Félzett süvege egyetlen maszat a fején, prémes köntösén nagy szakadások, zsenge szakálla, varkocsba font haja csupa kosz

-- Jó helyre jutottunk? -- kérdezte rekedten

Jó helyre, Ivánka úr... -- hallatszott egy öblös hang némi csörtetés után a bozótból. -- Hanem a dicsőség most már a kettőnké!

-- Hogy azt a mennydörgős Krisztusát!

Keverge, hogy kerülsz te ide?!

TIZEDIK FEJEZET

amely megint csak egy alagútban játszódik

Ki is az a Csák János?

Ki vagy, testvérem?

Mi lesz a bosszú?

A föld alatt

Magas a víz!

Meg ne ijedj!

Tudom a titkodat!

Élhettél volna, Orsolya A csalafinta Benedek fráter kitörölt egy könnyet a szeméből, ahogy a sötétben eltűnő Orsolya asszony után nézett. Ő tudta, miért

Aztán elindult a Csák-vár felé, hogy kiszabadítsa onnan Bankó Virágot. Sok mindent tudott a várról, sok mindent tudott az uráról is. Az az ördögös Csák János úr nem is régen még a Károly király hívei közé számított. A király ugyan nem nagyon kedvelte, mert mindig is óvakodott a kiismerhetetlen, eszelős emberektől, de szeretettel megtúrta maga mellett, mert szívesen látott mindenkit, aki a nehéz időkben melléje állt. Sejthette volna ugyan, hogy a Csák-vér nem válik vízzé, hogy a Csákok nagyra törő fiai akár négy-öt királyt is kiszolgáltak, be is csaptak, hogyha kellett

Csák Máté, a hírhedt trencsényi gróf felbérelte öccsét, ölné meg a királyt. Csúnya merénylet volt ez, mert addigra János alaposan befészkelte magát a király bizalmába. Sikerült volna a merénylet, ha minden úgy történik, ahogyan Csák Máté meghiúsította. Csakhogy János urat nem a bátyja, hanem a csillagok parancsolták. Addig körülményeskedett, amíg a dolog kipattant, akkor aztán csillag ide, csillag oda, menekülnie kellett. Meghúzta magát régi várakban, a Csák-várban

Csák Máté közben fellázadt a frissen koronázott király ellen. Végigrabolta-pusztította Esztergom, Veszprém, Vác környékét. Hogy megszelídüljön végre, a pápa legátusa, Gentilis bíboros tárgyalta vele. Kár, hogy nem a király, mert azzal bizonyára szót értett volna. Gentilis azonban dölyfös, és ezért talán buta is. Nem tárgyalta, hanem parancsolgatott. Csáknak csak ez kellett. Nemet mondott. Gentilis a végső fegyverhez, a kiátkozáshoz nyúlt. Nagy büntetés volt a kiátkozás. Az exkommunikáció. Akit az egyház kizárt szent közösségéből, az templomba nem léphetett, misét nem hallgathatott, a szentségekben nem részesült

(Benedek, hogy idáig ért gondolatban, keserűen elmosolyodott. Hiszen bánta is Csák Máté az egyházi kiátkozást. Megvoltak a maga papjai, azok sem sokat törődtek a bíborossal, legalább nem kellett neki adót fizetniük. Hiszen Gentilis nemcsak a pápa nevében járt el Magyarországon, hanem a maga érdekében is. Soha annyi külön adó, külön ajándék, teméntelen teher nem sújtotta a szegény papságot, mint Fra Gentilé küldetésének éveiben.) Károly király óvatosságból délre húzódott. Temesvárbán ütötte fel a tanyáját. Csák Máté ellenben vérszemet kapott, és elfoglalta a magyar királyok kedvelt székhelyét, Visegrádot. Onnan kormányozza a Balatontól a Kárpátokig terjedő, országnyi birtokát

És most hogyan tovább? -- tette fel a kérdést magában Benedek, mert csak annyit tudott, hogy Károly király északra indult az Amadé család ellen, arról azonban nem volt tudomása, hogy Csák Máté miben mesterkedik

Szorosabbra húzta csuháján az övet, és gyalogosan indult a vár felé

Miért rabolták el titokzatos merénylők Bankó Virágot? Miért ejtették foglyul Kartalt? Olyan kérdések ezek, amelyekre csak akkor kaphat választ, hogyha legalább egyikük szabadon lesz

Benedek sem tudta másképpen elképzelni Bankó Virágot, csakis vértben, sisakban, karddal a kézben. És jót mosolygott azon, hogy megtépzázhatta elrablóját a vitéz leány, mire elbírtak vele

Talán meg is sebesítették? Talán meg is ölték? -- komorodott el hirtelen, és gyorsabban lépkedett

Hold nem világított, de a csillagok fényében is jól látszott a Csák-vár körüli nagy irtás. Azon senki át nem osont: hat anélkül, hogy nyilat ne kapjon a mellébe. És ha megússza is sértetlenül, ott az árok. Benedek nem tapasztalta még, de hallott a hol szárazon meredező, hol meg a víz alá rejtett kaszárkóról, vas villákról

Mielőtt kilépett volna a tisztásra, meghúzódott egy fa mögött, és halkán fohászolt. Az Isten segítségét kérte, de jól ismervén a mondást, hogy segíts magadon, az Isten is megsegít, ima közben egyre a vár falait fürkészte. Merre sétálnak, merre figyelnek az őrszemek? És amott a fal egyik fokán mintha mécses égne..

-- Fráter, fráter ... -- Kamaszos hang suttogott a fülébe, és egy kéz hirtelen megragadta a karját

-- Ki vagy, testvérem?!

-- Benedeknek ijedtében a keresztről a kardja markolatára csúszott a keze

-- Én vagyok az -- hangzott a válasz

-- Ki az az én

-- Hát én. Tege. Ez itt meg Mágó

(Szent butaság. Hogy nevük van, már azt hiszik, mindenki ismeri őket.) -- Most sem tudom, hogy kik vagytok, fiaim -- rebegte

-- Dehogynem tudod, fráter. Hát eljöttünk, hogy megháláljuk az aranyakat

-- Vagy úgy -- rántotta ki karját a kéz szorításából Benedek.

Visszasompolyogtatok, hegy bosszút álljatok? Nos, rajta!

Bár sötétben nem szívesen vagdalkozom, akár vívhatunk is. De... állok elébe, fogjatok meg, és kíséritek a várba. Csák Jánossal, az uratokkal akarok beszélni

Azt hitte, egyszeriben megoldotta a gondját. De a válasz csak csendes kuncogás volt

-- Nem urunk nekünk Csák János. Éppen csak megismertük ... igaz-e, Mágó

-- A korbácsát, azt igen

-- És semmi közünk ahhoz a nemesúrhoz sem

-- A Mikucsához

-- Ha most az a neve. Mi csak Ivánkának ismerjük még gyerekkorából, amikor korbáccsal kergetett, mert kisebbek voltunk nála. Na, jól megjártuk volna vele most is, ha te nem jössz, fráter. Nagy hazudós az, talán az ellenkezője sem igaz, amit mond

Rábólintott erre Benedek. De hát azt amúgy sem látták a sötétben. Most már egyszeriben megenyhült a kedve, noha szertefoszlott minden reménye, hogy valami furfanggal kerül a falakon belülre. -- Ti vittétek a várba Bankó Virágot

-- Mi. -- A válasz rövid volt és büntudatos. -- De nem tudtuk ám, kicsoda. Bizony isten nem tudtuk. S amikor rájöttünk, akkor már késő volt. Jaj, pedig micsoda szép lány!

Én vittem a karomban. Még a haját is megsimogattam. Egyszer ..

-- Fogd be már a szád, Tege!

Azt nyögd ki, hogy mit akarunk!

-- Hát megbosszulni..

Ez eléggé homályos elhatározás volt, Benedek mégis úgy érezte, ezt a Tegét meg a Mágót az ő fohására küldte hozzá a jóisten. Márpedig ha így van, nem szabad elkergetnie őket. Indítványára

szépecskén leültek a fa alá a nagy gyökerekre, és akkor a két legény halkán elmesélte, hogyan és miképpen történt a leányszöktetés

-- Biz' isten nem tudtuk, kicsoda -- hajtogatta Tege, akit nagyon furdalt a lelkiismeret. -- Ivánka úr két aranyat ígért, ha elraboljuk, Hát mi elhoztuk. De János úr arany helyett végigvágott rajtunk, örültünk, hogy mentjük az irhánkat. Gondoltuk aztán, hogy megvárjuk- Ivánkái, és ha nem fizet, ellátjuk a báját. Mert megtesszük ám

Beletelt egy kis időbe, amíg Benedek megtudta, mire határozta el magát a két legény. Szörnyen bántotta őket, amiért kutyául túl akartak járni az eszükön. Azt hitték, két aranyért valami kalandos leányszöktetést hajtanak végre (még egy kissé meg is rémültek, amikor mögöttük feltámadt az egész Bankófalva). Hanem amikor az az "átkozott halálfej", Csák János úr kipenderítette őket, amikor az a "hazug kutya" Ivánka nem akarta megadni nekik a két aranyat, akkor már sejtették, hogy valami nagyon nagy ocsmányság van a dologban

Legjobban mégis az bántotta a lelkiismeretüket, hogy éppen Bankó Virággal történt ez a csúfság. Akiről már annyi szépet hallottak. És akibe ma hajnalban talán egy kissé beleszerelmesedtek

-- Elhatároztuk, hogy jóváteszünk mindent. Kiszabadítjuk Bankó Virágot

-- Nagy bajban voltunk. Mert ugye, úgy festhetett volna, mintha csak azért tennénk, mivelhogy nem kaptuk meg a pénzünket. Most azonban, hogy te megjelentél, fráter, a pénzünk már a kezünkben van. Jöhet a bosszú

-- Bosszú? -- Benedek kissé lassan fogta fel a két legény szavának értelmét

-- Bosszú hát. Hogy megszabadítjuk Bankó Virágot. Az lesz a bosszú

Benedek meghatottan nyújtotta kezét Tegének és Mágónak. Barátainak nevezte őket, az Isten áldását kérte rájuk, de tovább egy percig se várt, hanem nekik szegezte a kérdést: -- Hogyan

Barátaim, ne higgyetek azoknak, akik égre-földre esküdöznek, hogy véletlenek pedig nincsenek, hanem a világ dolgai szigorú rendben összefüggnek

Úgy gondolom én, hogy a világ dolgai -- véletlenül összefüggnek. S engem igazol az emberiség hosszú történetének megannyi valóságos vagy kitalált históriája

Mert ki hinné, ugye, hogy valamikor élt a Vértes déli hegyeiben két kócos gyerek, akik madártojás után keresgélve, őzike vacka után kutakodva sorra-rendre felfedeztek a nagy erdőségben minden rejtett barlangot. Várak körül az ásott alagutat. Mi több, be is járták azokat. Bejárhatták, hiszen kicsi kölykök voltak, s ha felnőtten vagy éppen katonával találkoztak, akkor sem lett semmi bántódásuk

-- Menjetek, amíg jó dolgotok van!

-- Legfeljebb így szóltak rájuk

Aztán, no lám csak -- felcseperedett a két kölyök. No, nem álltak éppen első helyen, ahol a jóisten a talentumot osztogatta, de azért nem felejtették el, amit kisgyerek korukban megismertek

S hiába hitetlenkedett Benedek fráter, mi több, hiába bizalmatlankodott, szép gyengéden karon ragadták és magukkal vonszolták a Csák-vártól kissé távolabb, az erdő sűrűjébe

Benedek előbb úgy érezte, levegőben kalimpál a lába, de aztán leengedték szépen, és azontúl az ő barátsaruja is ott csattogott a másik kettő bocskora mellett

Mentek egészen addig, amíg egy kicsi patakhoz nem értek. Keskeny szurdokból hirtelen tört elő a patak, és menten szét is terült a fák között, mintha nem találná útját

-- Itt megyünk be -- szólt Tege, és se szó, se beszéd, egyenesen belelépett a vízbe

-- Nem látok semmit -- habozott Benedek

-- Nem látni kell. Érezni. Elég hideg

Hideg volt a patak vize. Valósággal harapott. Benedek, ha szelíd lelkű volt is, és ha jó katona volt is máskülönben -- ezt csak nehezen állta. Riadtan kapaszkodott kísérőibe, mert hirtelen megszédült

A patak medrében haladtak fölfelé. Nagy köveken és apró kavicsokon botladoztak. A két legény úgy lépkedett, mint akik csak tegnap jártak ott, Benedek azonban sokszor elvesztette egyensúlyát, és olyankor négykézláb igyekezett tovább

-- Halljátok-e, azt mondom ..

Megálltak egy pillanatra. Mágó tapogatózva megkereste maga előtt a négykézláb didergő Benedeket, és talpra állította

-- Higgyél nekünk, fráter!

Az imént azt mondtad, te magad is meg akarod szabadítani Bankó Virágot. Hát mi is azt tesszük. Akkor jártunk itt, amikor a vár még az Ugrin úré volt. De senki sem lakott benne. Emlékszel, Tege? Itt bementünk, és a kapun kimentünk

Hát jó, botladoztak tovább. Most már a két legény sem haladt olyan gyorsan, mint előbb. A szurdokba értek, ahol kissé megnőtt a víz ereje, majdnem térdig ért, és csak úgy haladhattak előre, ha kezükkel a sziklafalba kapaszkodtak. Az erdei sötétben Benedek észre sem vette, mikor jutottak a barlangba. Éppen felnézett volna az égre, vajon látja-e még a csillagokat, de nem látott semmit, hanem csak a feketeséget. Felnyúlt, és keze nyirkos mennyezetet ért

Elég nagy terem lehetett ez, amelyben meggyűlt a víz

-- Itt kapaszkodni kellett. Jobbra

-- Most inkább mélyül..

-- A fal mellett menj

-- Ott vagyok. Mondom, hogy mélyül. Árok van itt, ami akkor még nem volt. Fogd a kezem, átlépek rajta

A víz munkája alig egy évtized alatt sokat változtatott a barlang talaján. Ahol annak idején a kisgyerekek még vidáman ugráltak a lépcsőzetes falakon, ott most mélyedés húzódott a föld alatti tavacska medrében. Némi segítséggel, egymás taszigálásával, csendes biztatgatással azonban átlépegettek rajta, és máris ott álltak (ha úgy tetszik, száraz lábbal, noha jócskán vizes volt az) a barlang falának peremén

-- Gyertyát kéne gyújtani. Van nálam -- mondta Benedek

-- Kár lenne, atyám. A szél elfújná

Valóban állandó, eléggé erős légáramlást éreztek. Az olykor megáradó patakok jókora alagutakat vájtak maguknak a hegy belsejébe. Ezekben a vajatokban most szelíden, haladt a víz, ám valahonnan, ki tudja, milyen messziről, talán a víznyelő lyukak nyílásai felől erősen húzott a levegő

-- Mágó, te..

-- No

-- Szerencsénk, hogy csak kevés hó volt

-- Az ám.. Nyakig érne az ár. Vagy még följebb

-- Áradás mindig van... Jó lesz, ha sietünk. Ki tudja, vissza tudunk-e jutni ezen az úton

-- Előbb odajussunk

Nyakig vizesen és fog vacogva másztak tovább. Benedek most már nem ellenkezett, bízott a dologban, és határozottan tetszett neki, hogy túljárnak a Csák János eszén és a vár szigorú őrségén. Úgy sejtette, a vár kútjához fognak majd elérkezni, annak a falán majd csak felmásznak, és hogyha szerencsésük van, vagy a pincében, vagy a konyha mellett találják magukat

Lihegve, fújtatva mászott hát a két legény nyomába

-- Erre -- mondta Tege, és hirtelen jobb felé rántotta magával

Most négykézlábra ereszkedtek, úgy bújtak be egy nagyon szűk, kicsi nyíláson. Itt is vízfolyással szemben haladtak, kezükkel tapogatózva a víz alatti köveken

-- Magas a víz

-- Ühüm -- nyögte Mágó, s prüszkölt, A víz alaposan képen csapta

-- Árad, ha mondom. Mégiscsak árad

-- Siessünk!

-- Minden tavasszal áradnak a vizek. Akár van hó, akár nincs

-- Siessünk!

-- mondta most már Benedek is. Esze ágában sem volt visszafordulni

Csúszva-mászva, prüszkölve és lihegve, fejüket, karjukat véresre horzsolva haladtak tovább. A vaksötétben semmi másra nem hagyatkozhattak szinte, csak az ösztönükre. Ám a sötétség csalóka világ. És- az emlékezés még csalókább. A hajdani távolságok hol megnőttek, hol meg összezsugorodtak, úgy tűnt, hogy az út sosem akar véget érni

-- Ott kéne már lennünk

-- Ott -- lihegte Tege, és csupa aggodalom volt a hangja. Nő a víz

-- Dehogyan nő

-- Érzem

Noha a föld alatti patak medrében csúsztak-másztak, azért a fal vezette őket, amely egyszerre csak elfordult, és ahogy az irányát követték, két-három lépés után újra kikecmeregtek a vízből. Talpuk alatt most már csak egy vékony erecske csordogált, ám az alagút akkora volt, hogy majdnem felállhattak benne. Most észlelték csak, tőlük néhány ölnyire hogyan zúg a patak

-- Ez az

-- Remélem ... -- suttogta Mágó

Lehajolva siettek tovább, ha ugyan sietésnek lehet nevezni a tétova igyekvést, ahogy a vaksötétben tájékozódni próbáltak. Nedves falak között surrantak most már, igazán csak a szerencsére bízva magukat

Benedek egyszerre csak megállt, és visszafogta társait

-- Mi ez

Különösen csörrent valami a lába alatt

-- Álljatok meg!

Gyertyát kéne gyújtani

Gyertya még csak akadt volna, de tűz sehogyan se. A tapló, ami Benedek iszákjában rejtőzött, alaposan elázott. Csak a kovakő meg az acél maradt meg, az mindhármuknál volt, ezért riadt kíváncsiságukban versenyt csattogtatták valamennyit, hogy a felröppenő szikrák pillanatnyi fényénél próbáljanak tájékozódni

Benedek hirtelen lehajolt, vaktában felragadott a földről valamit, majd Tege kezébe nyomta

-- Hová vezetted, Tege? Miért, atyám

-- Fogd!

De meg ne ijedj!

Isten velünk van

Kár volt a biztatásért, Tege hangosan hördüléssel ejtette ki kezéből a koponyát

-- Mágó, Mágó, meneküljünk!

Ezek itt csontok...

-- Állj!

Nem mentek sehová!

Idáig eljöttünk, vissza nem fordulunk!

Benedek erélyes hangja lelket öntött a két merész, ám ijedős legénybe. Egyszeriben megváltozott a sorrend, most már egészen a fráterra hagyatkoztak, reszketve szorosan melléje álltak, és könyörögve kérték, csináljon valamit, vezesse őket, mert se holtak, se elevenek a félelemtől

Mozdulni nem mertek, mert valahányszor megcsoszant a talpuk, élesen zörgő csontok gurultak szerteszét

Ám ahogy így kővé dermedve álltak, el is csendesedtek. És ahogy elcsendesedtek, hirtelen meg is némultak egészen, mert fejük felett, mintha csak e szörnyű cinterem felett égi szózat hallatszana, valaki halkán imádkozott

Szűzanya Mária, malaszttal teljes, segíts engem nagy nyomorúságomban, nagy magányosságomban, íme, eljött a sátán órája, eljött a szörnyűség órája, eljött a halálé. Adj erőt, hogy a gonosznak szemébe nézzek, és ne fordítsam el én a szememet. Adj erőt, hogy ne reszkessen a szívem, és ne háborogjon az én lelkem. Mert a sátánnak annyi az ember jajgatása, mint teneked az angyali ének, és az emberi könny az ő keserű májára csak reá hulló harmat..

Benedek akaratlanul is feljebb hágott volna, hogy hallja e különös imát, de érezte, hogy emberi tetemre lép. Keze a vízjárat mennyezetét vizsgálta

-- Kürtő alatt vagyunk -- suttogta Tege

-- Nem látni a végét. Lezárhatták

-- Kút volt ez. Csak a víz elszökött

A halk női hang most mintha elhallgatott volna. Valahonnan, a falak visszhangzó labirintusából, nehéz lépések zaja hallatszott

-- Halálakna ez -- suttogta most Benedek, -- És átkozott legyen, aki ártatlanokat pusztít el vele. A hang után ítélve nem lehetünk nagyon mélyen, de ha úgy van, akkor is felmegyünk

-- Fel? -- bizonytalankodott a két legény

-- Azért jöttetek, ha jól tudom... Én megyek elől. Úgy vélem, ez a kürtő nem nagyon széles, ölnyi ha lehet. Aki itt lezuhan, előbb veri halálra magát a kiálló kövekben, mielőtt még elérne

Bizony más dolog volt itt lezuhanni rémülten és tehetetlenül, mint elszántan felkapaszkodni azokon a kiálló köveken. Ez utóbbi szinte könnyűnek bizonyult. Egyetlen ugrás kellett csak, hogy a kürtő alsó száját elérjék, aztán már szinte fokról fokra kínálták magukat a kövek kapaszkodónak. Elöl Benedek haladt, óvatosan előbb a kezével szilárd fogódzót keresve, majd a lábával tapogatva biztos támasz

után. Olykor, ha elég szilárdan állt, óvatosan átnyúlt a sötétben a szemközti falig, azt vizsgálgatva, vajon nem tágul-e az akna. De hát nem tágult az, legfeljebb mintha az alakja változott volna. A henger szabálytalan lett, egy helyen egészen szögletessé változott, mintha falat törtek volna a kedvéért

Benedek után. Mágó következett, mert félt utolsónak maradni. Remegve, reszketve mászott Benedek után, legszívesebben a lábát fogta volna, mert abban jobban bízott, mint a kövekben. Utolsónak Tege maradt, aki elszántan szökkent fölfelé, még hajtotta is a társait, úgy lehet mihamarabb túl akart jutni e veszélyes szakaszon, hiszen a sötétben ő sem nyúlhatott kipróbált kövek, után, nem bízhatott meg egyetlen támaszban és egyetlen kapaszkodóban sem. S ha megcsúszik, lezuhan, nincs, aki meg tartsa..

Talpa alól olykor kifordult egy-egy kődarab, és pattogva hullott lefelé. A Csak ő tudta, csak ő figyelte, milyen sokára koppan odalent. És jó, hogy vaksötétben másztak följebb, egyre följebb, mert hogyha visszaneézhetek volna, elrémülnek, és a rémülettől lezuhannák bizonyosan. Hiszen csalóka volt a hang: a Csák János szörnyű aknája a vár emeletén kezdődött, és a pincénél is mélyebbre nyúlt a hegy oldalában

Másztak, másztak, olykor pihentek, és úgy tetszett, hogy már órák óta törekednek egyre feljebb

Benedek halkán pisszent, és nem ment tovább

Keze most durva deszkákba ütközött. Mintha egy alja nélküli ládába jutott volna. Egy nő suttogott valahol a közelben. A suttogása is visszhangzott, mert a láda, akár egy lant doboza, felerősítette. Suttogva imádkozott, és egyre szaporábban, akár egy madár, amely a veszélyt érzi, és riadtan csipog, mielőtt elhallgat. "Virág, Virág..." -- akarta suttogni Benedek, de ebben a pillanatban erős, csattogó, nyikorgó zaj hallatszott

A fráter rést talált a deszkákon, éppen ott, ahol a padlóhoz vasalták azokat, és kilesett rajta. Csak a nehéz padló szintjét látta. És hogy a gyöngén megvilágított szoba túlsó falán kinyílik az ajtó

A suttogó ima elhallgatott

Az ajtón súlyos csizmákban belépett valaki. Mintha megfagyott volna a levegő

A rémület és a düh egyszerre szorította el a torkukat. Ha nem is látták, tudták; ki lépett a szobába

Benedeknek vér fakadt a körme alól, ahogy az utolsó kövekben megkapaszkodott

Tege odalent egész testében reszketett, mert terpeszállásban állt a szörnyű szakadék fölött, mintha szét akarná feszíteni a halál aknáját

-- Eljöttem!

-- hallatszott Csák János hangja. De nem kapott választ

-- Tudod a leckét? Orsolya vagy!

-- Orsolya vagyok -- hallatszott a csendes válasz

-- Én vagyok a te urad

-- Te vagy az én uram

Csák János most kurtán, eszelősen felnevetett. Aztán hosszú csönd támadt. Nagy-nagy csöndesség

-- Vesd le fejedről a kendőt. És fordulj felém -- mondta különös hangon János úr

-- Ahogy kívánod, uram -- hallatszott a válasz. Vagy inkább csattant

Mert a meglepett hördülés e csattanó válasz visszhangja volt csupán. Aztán mint az ostor pattogása, úgy hullottak a nő szavai az ördögös várúr fejére

-- Ahogy kívánod, uram!

Ahogy kívánod, uram!

Tessék. Én vagyok!

Azt akartad, hogy Orsolya legyek. Hát itt vagyok. Orsolya. Csakhogy a régi Orsolya, akit megaláztál, akit eltiportál, akit tönkretettél. Most az egyszer nem úgy fordul a világ kereke, ahogy Csák János csillagai parancsolják. Most az egyszer magadra vess, te sátánfajzat, mert amit kifőztél, kifutott a fazékból!

-- Parancsolom!

-- süvöltötte Csák János

-- Parancsolhatsz!

Fújd föl magad, te átkozott!

Apám és bátyám az oltár elé ráncigált, hogy a feleséged legyek, pedig én tudtam, hogy mi lesz a sorsom, és sejtettem azt is, hogy mi lesz az ő sorsuk. Leszámoltál apámmal, és itt a szemem előtt taszítottad mélybe a bátyámat... ó, te... hogy a pokol kénköves lángjai marják a lelkedet!

Ó, te, nem vagy te olyan eszelős, amilyennek mutatod magad!

Tudom én jól, te szemét, hogy ez a titkod!

Hogy még az átkozott bátyád is féljen tőled ... de én nem félek!

És itt vagyok!

A madárkád pedig a te nagy hatalmad ellenére kiröppent a kalitkából. Úgy ám!

-- Parancsolom!

-- süvöltötte újra Csák János, és dobbanó léptekkel közeledett a feleségéhez

-- Semmit se parancsolsz!

Az asszony csak állat, ahogy mondjátok. De lelke is van, ha nem tudnád. És akarata is van, ha tetszik, ha nem!

-- Akarata

-- Amíg itt vártam rád, rájöttem, mi volt a terved. Mátyusod azt parancsolta, dugd zárdába Bankó Virágot, ő tudja, miért. De te ... akinek a csillagok parancsolnak ... úgy gondoltad, engem küldesz oda. Neked pedig megmarad a világszép, világhíres leány ... Hej, János, milyen ocsmány és buta vagy te!

Bankó Virág a te karodban? ..

Hallgass!

És elhallgatott Orsolya. Sokáig csend volt: Szörnyű csend

-- És mi a te akaratod? -- kérdezte, végül Csák János, gúnyosan húzva a szót

-- Hogy itt vagyok. Hogy nekem nem parancsolnak sem a csillagaid, sem pedig te mágiád. És hogy tudom a titkodat

-- Sokra jutottál

-- Asszonyállatnak ennyi is elég

Aztán megint a hallgatás

-- Meg akartalak menteni, Orsolya -- hallatszott ismét a Csák János szava. -- A zárdában nyugtod lett volna. Imádkoznál a szelíd nénék között, és éjszakánként arról álmodozhatnál, hogy eljön érted a te titokzatos, csodálatos szerelmesed, akit annyit emlegettél, de akiről máig sem tudom kicsoda. Bankó Virág pedig szelíden megfért volna velem, amíg Mátyusom úgy nem akarja, hogy ismét megjelenjék a világ előtt,, és immár királyi udvarában tiszteletét tegye!

-- Átkozott!

-- Ostoba a te akaratod, Orsolya. Gyere hát, nézd meg a kincsesládámat!

Ez a jutalmad

-- Kész vagyok rá

-- Magadtól jössz ... Ne kívánd, hogy hozzád nyúljak. Benedek úgy hallgatta ezt a szörnyű párbeszédet, hogy a szíve majd kiugrott a helyéből. Nehéz lihegését alig tudta elfojtani

-- Élhetnél volna, Orsolya. De most meghalsz

Kulcs csikordult Benedek füle mellett. Felcsattant a nehéz láda fedele

És akkor egy hördülés!

Egy sikoly!

Egy bőszült kiáltás!

Mintha maga a sátán volna, amely a pokolból ugrik elő, a felnyílt ládából előszökkent Benedek

És utána Mágó, Azután Tege

Leírhatatlan volt Csák János rémülete

Sápadt arca most igazán mézsfehér lett. Szörnyű szeme most igazán eszelős

Vércsekarmai maga felé fordultak, és reszkető görcsbe merevedtek, akár a meghalt pókoké

-- Orsolya, Orsolyám!

-- kiáltott Benedek, és az ájultan hanyatló asszonyt a karjába kapta

-- Mi is tudjuk a titkodat, ebellette kurafi!

-- harsogta a két suhanc, és fegyver híján ököllel esett a vár urának

De egyet sem ütöttek, mert az ember halottat nem ütlegel

Csák János holtan esett össze

Talán a rémület végzett vele. Mert olyan a gyilkos, hogy fél saját magától. Fél a késtől is, amellyel gyilkol, ő félt a ládától, amely szörnyű merényleteinek eszköze volt. Attól tartott talán, hogy egy napon feljönnek abból a megholtak kísértenei

És íme, feljöttek

A Csák-vár őrsége azon a napon és éjszakán sok mindent átélt

Még hajnalban két legény jelentkezett, és Bankó Virágot hozták

Aztán János úr elkergette a suhancokat, végigverte a vár kutyáit

Majd múlt az idő, leszállt az éj. János úr a csillagaival bajlódott

Orsolya asszony elhagyta a várat. Dajkáját, Lencsét visszaparancsolta János úr, aki továbbra is a csillagos eget kémlelte erősen

Aztán odahagyta műszereit, bement a belső várba. A nagy szobába

Az őrálló legények összenéztek. Ott várja az urat Bankó Virág. Az a híres leány

Aztán alig telt el egy fertályóra, megjelent az erkélyes ablakban -- Szűzanyám, ne hagyj el!

-- Orsolya asszony

És így kiáltott: -- Hé, legények!

-- Igenis!

-- felelték a legények

-- Uratok meghalt!

Isten kegyelmezzen neki!

Olyan csend lett erre, hogy a denevér röptét is meghallották

- Vivát!

-- nyikkant egy hang. (Ámbár aki meghalt, ne éljen.) -- Senki a helyét el ne hagyja!

Ti, ott lent!

Lovat nyergeljete!

Négyet!

Már fogytán volt a hajnal. Reggeli nap sütötte a világot, amikor a csáki úton összetalálkozott a két kis csapat. A veszettül vágató Kartalé, meg a Benedeké

Kartal már messziről megismerte Benedeket. Ki ne ismerne fel egy lovaglószerzetest? És azt hitte, Virágot hozza az magával. Ám amikor meglátta a szőke asszonyt az oldalán, előntötte a méreg

-- Benedek!

A krucifixumát... Már megint csalafintáskodol!

-- Hej, Kartal!

Virág jó helyen van. A Nyulak szigetén megtalálod ... Azt üzentem neki, érte megyek

-- És? -- Hát menj inkább te. Én már megmentettem a magam szerelmesét

TIZENEGYEDIK FEJEZET

amelyben Kartól Budára vágat

Nincsen ember hiúság nélkül

Gergely mester, a kovács

Megvár-e a munka?

A vadász meséje

Butaságot kérdeztél

Vigyázz, Kartól!

-- Bizony, bizony, nincsen ember hiúság nélkül

A mi Kartalunknak is megkeseredett a szíve, amióta Benedekkel találkozott

Mert hát sietség ide, sietség oda, azért csak megálltak egy szóra. Sőt többre is. Kartal töviről hegyire kifaggatta barátját, hogyan történt a csákvári kaland. Meghajolt Orsolya asszony előtt, és Isten segítségét kívánta, hogy élete most már szelídebb mederben folyjék. Legyen a Csóka vár vendége és

védence, amíg őfelsége Károly király neki nem ítéli apjának és bátyjának birtokait. Megkérte Benedeket, fújja le a nagy készülődést odahaza a csókakői várban. Az ostrom elmarad, de minden más ügy legyen, ahogy megbeszélték

-- Veled megyek Budára ... -- mondta Benedek, de nagyon meglátszott rajta, hogy nem a szívéből beszél. Úgy szorongatta Orsolya kezét, mintha sosem akarná elengedni

-- Maradj csak -- legyintett Kartal. -- De ne feledd, amit Fintornak is mondtam. Visegrádról..

Aztán Pörke és Szemőcs kíséretében vadul tovavágtatott

Sárkány megérezte, mi dúl a gazdája lelkében. Sarkantyú nélkül is úgy repült, akár a szél

Kartal pedig így háborgott magában: No, hát ide jutottam. Nagy vitéz vagyok, mondhatom. Én vagyok a rettenetes Kartal. Az ám!

"Nem is olyan rettenetes ez a Kartal" -- nevet odafönt, a visegrádi várban Csák Máté, a hírhedt kiskirály. Mert ugyan mitől olyan rettenetes ez a Kartal? Hohó, összekülönbözik a szerelmesével, leissza magát a sárga földig, lovag létére megkötözve hurcolásszák, öklét rázza, fenekedik, hogy most aztán meglesz a nagy leszámolás..

Úgy ám, lovag úr!

Hová száguldasz olyan nagyon? Talán a csatába? Oda hát!

A lovagok mindig csatába sietnek. Más dolguk sincs, mint hogy vitézül megvívjanak a királyuk oldalán. Eteti őket a paraszt, ruházza a mester, mind, aki kétkezi, csak azért van, hogy ők csatázhassanak

Ha nincs háború, a lovagember akkor is csatázik. Új udvart hirdet a király, odatódul a lovagok színevirága. Olyankor áll a bál, folyik a bor, és zajlik a vitézi torna. Az is csata, csak éppen-játék csata. Ámbár sokban nem különbözik attól, mert ha balszerencsés az ember, éppúgy meghalhat benne, mint az igazi csatában

Csakhogy most nem csatába sietsz, Kartal!

A csata messze folyik, ha ugyan folyik már. A király Sáros felé indult, hogy leszámoljon a hitszegő Amadé fiúkkal. Arra készültél, hogy megostromlod a Csák János várát -- aztán tessék. Megelőztek

Dehogysis előztek

Benedek fráter egyszerűen halálra ijesztette az ördögös János urat. Igazán nevetséges

Annyit mondott csak, hogy "huh" -- és János úr holtan esett össze

Ez fáj neked, Kartal, ez bizony. Hogy maholnap Benedeket nevezhetik Rettenetes Benedeknek. Téged pedig, aki most is szoknya után loholsz -- még hogyha a mátkád szoknyája is az -- Csalafinta Kartalnak nevezhet, aki akar

-- Miért mosolyogsz, uram? -- hallotta Pörke hangját. Észre sem vette, lépésre fogta csatakos lovát. A két suhanc végre beérte

-- Nagyszerű lovad van, uram. Akár a sárkány

-- Az a neve: Sárkány

Hanem a Sárkány is csak állat. Annak is legelnie, innia, pihennie kell. Letelepdedtek hát egy patak partjára, elővették a nyeregtarisznyából a harapnivalót, aztán azt tervezgették, hogyan fogják megszabadítani Bankó Virágot a kolostorból

-- Nehéz lesz az, uram -- aggodalmaskodott Pörke. -- Egyszer jártam ott az Ivánka úr kíséretében. Ivánka úr a főnökasszonnyal tárgyalt. Vele is csak rácson keresztül. Apácákat egyet sem láttunk, mert magas fal mögött élnek, férfiembert sosem látnak. Talán csak a papjukat, aki misét mond nekik, és gyóntatja őket, -- Majd meglátjuk, majd meglátjuk -- mondogatta Kartal

-- A vak is azt mondja -- nevetett Szemőcs. -- Majd meglátjuk

Mentek tovább. A Vértes-széli dombokon át

-- Uram -- szólta ismét Pörke

-- Beszélj!

-- Ilyen sisakot még keveset láttam, mint a tied. Nagyon szép. Cirádás, mintás. Ha feltollazod a forgóját, a királyok is megirigyelhetik

-- Éppen hogy a királytól kaptam

-- És a sodrony ingedet is tőle kaptad? Mert csuda ám!

A nyíl sem üti át az ilyet. A nyakánál meg veretes

Kartal erre már nem felelt. Férfiember egymás öltözékét nem dicséri. Oldalvást rosszálló pillantást vetett a két suhancra. Nem is váltott velük szót sokáig. Úgy érezte, kajánkodnak vele. Sietésre ösztökélte Sárkányt, de annak mintha elment volna a kedve a vágától. Neki-nekilódult, majd bicegősen megállt

-- Hát beléd mi ütött

Leszállt, megnézte az állat patáit. Az egyik első patkó valahol leesett

-- És még veled akarok leányt szöktetni!

Megveregette a Sárkány nyakát, rápaskolt a2 orrára, aztán visszaugrott a nyeregbe

-- Gyí, te!

,- mondta, mint a kocsisok, mert tréfára fogta a dolgot. Lépésben mentek tovább, a legközelebbi faluig

Az országút itt egyenesen a kovácműhely udvarára futott. Nem a műhely állt az út mentén, hanem az út vezetett egyenesen a portára. Ház az út egyik oldalán, műhely a másikon, így hát az út nem más, mint a mester udvara. Megállhat ott a szekér, a ló, ha meg éppen tovább akar menni, akkor se

mehet anélkül, hogy legalább egy istenáldja el ne hangozzék a mester felé. Kartal is bekocogott hát a kovács udvarára, leszállt a lováról, a szarát odavetette Pörkének, és bement a műhelybe

Nagy, sötét pokoltornácára jutott

Orrát megcsapta a kovácsműhelyek különös, nehéz levegője. Az izzó faszén, a pörkölődő vas, az égett olaj szaga. És a füsté, amely az égett rozsdától, a lehulló pernyétől kesernyés és a vízgőztől tapadós. És feketére fest mindent. Itt is feketék voltak a falak, feketék a nagy szerszámok a falak tövében, a kerék- és hordóabroncsok, a félig kész patkók, amelyek úgy lógtak az ajtó szemöldökfája meg az ablak fölött, mint más házaknál a tányérok. Fekete volt a koromtól meg a vas porától a kovácsmester is, egy hatalmas, csupa izom óriás, aki vidáman és szélesen nevetett két kis inasára. Az inasok szorgalmasan rángatták a fújtató karját, és együtt énekelték a mesterrel: Kovácslegény tüzes vasat sűrűre kopogtassa. Odahaza szeretőjét más legény karolgassa. Ne karolgasd szeretőmet!

Ne szomorítsd víg szívemet, mert egy kislány nem érdemli legény szívét szomorítani

A tűzhelyen apró, vörös lángnyelvek ugráltak, közöttük fehéren izzóit a vas. A kovács időnként vizet szórt rá, majd hosszú nyelvű fogójával meg-megforgatta. A víz sistergett a tűzön, a vasrúd fehér testéről sötétedő salakdarabok váltak le

Egyszerre csak elhallgatott az ének. A mester két kézre kapta a fogót, és az izzó rudat nagy ívben kiemelte a tűzből. Oly könnyedén és kecsesen, mint ahogy a horgász emeli a botját, ha nincsen hal a horgán. Az izzó rúd halkán pattogott, és vad hőséget árasztott magából. A mester megforgatta a magasban, megnézte jobbról is, balról is, mintha azt latolgatná, vajon hogyan is birkózzék meg ezzel a szívós, rideg, kegyetlen fémmel. Aztán éppen olyan könnyedén, ahogyan felemelte, finoman ráhelyezte az üllőre

Ettől kezdve egész lénye megváltozott. A mosolygós, nagydarab férfiból dühös és haragvó óriás lett, aki nem ismer kegyelmet. Szemét összehúzta, és már nem latolgatott, már nem tétovázott, hanem felragadta böhom kalapácsát, és lecsapott. Egyszer. Kétszer

Ám ezt még csak beköszöntőnek szánta. Még forgatott egyet a vasdarabon, másképpen helyezte, közben aprókat ütögetett az üllőn. És az üllő zenélve felelt. Mintha dob volna, vagy még inkább vidám triangulum, amelyet udvari muzsikuskok ütögetnek könnyű kézzel. Zengett, bongott, csengett, csattogott a fekete műhely, sziszegve szálltak szerteszt a szikrák, az izzó vas vonaglott minden egyes csapásra, alakja megnyúlt, behajlott a kínba, de nem volt ám kegyelem, nem volt ott nyugovás, a fogó megforgatta, a kalapács megveregette, s az erős ütések nyomán a vas, akár a vaj, úgy mállott el, s akár a puha agyag, úgy vette fel leendő alakját

A fehér izzásból a színe hamar átváltozott. A fehér gyorsan vörössé lett -- ám a mester ennél is gyorsabb volt. Erősebb inasa éket szorított egy másik fogó pófái közé, az izzó darab közepére helyezte, a mester magasra emelte kalapácsát, és lesújtott. Két-három csapás mindössze, és a szögletesé változott hajdani vasrúd közepén jókora nyílás tátongott. És újrakezdődött a kalapácsok eszeveszett tánca. Most már a ráverő inas is ütötte a ritmust, aprókat az üllőn, nagyokat a vasra, szaporán, szaporán, üsd a vasat, amíg meleg, most már nem alakult, most már finomodott a darab. Egyik vége szögletesen, csőrösen lehajlott, a másik; vége, mint a véső, szétterült -- üss még rá, most simítsd, vágj bele, no, segíts --- és a kalapácsok nehéz fejét szinte nem is lehetett látni, a hosszú fogók szinte eltűntek a fekete félhomályban, és csak a vörös vas hánykolódott, vonaglott az üllőn,

míg nem csakugyan készen lett, mígnem vörös fénye kékesfeketébe olvadt -- és akkor újra felkapta őt a kovács, akárcsak az előbb, megforgatta a magasban, és nevetve belemártotta a hűtődézsza vizébe, hegy gőzölögve sistergett, morgott az egész

Hát készen volt egy csákány, már csak a nyél hiányzott bele

- Adj isten, mester uram!

-- köszönt Kartal akit még mindig megigézve tartott az előbbi látvány

Fogadj isten, lovag úr!

Mivel lehetek a szolgálatodra

-- Lerúgta a lovam a patkóját. És sürgős utam volna. Nevetett a kovács. Nagy kerek arcából fehéren villant elő a foga

-- Sürgős, sürgős. Bizony mindenkinek- sürgős minden dolga. Az apát úr is a lelkemre kötötte, ennyi meg ennyi csákányt üssek neki szombatig. Csak tudnám, hogy minek!

A csákánnyal dolgozni kell, nem harcolni, A munka pedig megvár. Hát nem igaz

-- Megvár, megvár -- bólított Kartal. -- Hanem úgy láttam, az imént te sem kényelmeskedtél

-- Nem is az mondom én

-- Siettél

-- Már miért siettem volna

-- Mert kihűl a vas

A kovács felkapott egy rongyot. Megtörölte a kezét. Megint mosolygott. Olyan vidáman és elégedetten, mint akinek az égvilágon semmi Ipája nincsen

-- Nocsak ... hát észre sem vettem

-- Lásd, ezért siet más is a munkájával

A mester kivette a dézsából a csákányt, és most már hideg állapotban is alaposan megvizsgálta. Szólt az inasának, menjen, nézze meg a lovat, milyen patkó kell fája. Válasszon ki a meglevők közül, aztán majd ő is utánanéző, hogy vajon megfelelő választott-e

-- Jót válassz, mert hátrakötöm a sarkadat!

-- szólt utána. És hozzátette:

így tanul a gyerek. Van ám ez is olyan tudomány, mint a pátereké

-- Talán még több is annál -- bólított Kartal, és elnézte a csákányt. Végig-végig egyenletesen sima volt az, mintha öntötték és nem kalapálták volna

-- Lehetne jobb is -- szólt a mester művészi elégedetlenséggel, amikor befutott az inas, és nagy titokzatosan magával hívta. Kartal magára maradt pár percre, s lám, amikor a kovács visszatért, mintha minden megváltozott volna körülötte. A-: hogy darab ember eddig is szívélyes volt; most már zavar is látszott az arcán

-- Ne vedd el az álmunkat, vitéz lovag. Foglald helyet a lócán. Tiszteld meg a műhelyemet... Vagy dehogyis, jöjj velem a házamba, hadd kínáljalak meg a boromból. Mondhatom, legjobb a környéken. Az apát úr misebornak viszi, és" külön fizet érte

Kartal előbb csak csodálkozott, ám amikor a ház tornácára lépett, mindent megértett. Mert a kovács így hívta a feleségét: -- Örzse, gyere elő!

Kínáld meg borral a mi híres vendégünket!

És úgy hozta a harapnivalót, hogy a híres-neves, rettenetes Kartal tisztelte meg a házukat. Az ilyen invitálásnak nem lehetett ellenállni. A két volt Csák-vitéz is belakmározott odakint az udvaron. Az inasok jelentették, lehet már jönni, előkészítettek mindent, hát maga a mester ment ki, és készítette elő a patkót, csillagos szegeket ütött ki a számára (erről ismerte fel az inas Kartál lovát), és a maga kezével, verte fel a Sárkány lábára az új patkót. Sárkány büszkén nyihogott, érezte, hogy nagyon megbecsülik

Aztán meg a fizetésre került a sor. A mester sehogyan, sem akart elfogadni semmit, Kartal meg váltig erősködött, hogy így meg úgy, végül egy valódi, sárgán fénylő aranyat kapott elő az erszényéből, és nem is a mesternek, hanem az asszonyának a kezébe nyomta, mert jól tudta, hogy az asszonyok a pénzt mindig elfogadják. -- Isten áldjon, Kartal lovag!

Járj szerencsével!

És ha a király, úrhoz mégy, mondd meg neki, hogy tisztelettel hódol neki Gergely mester, a kovács

Vágtattak tovább. Megvidámodott kedvvel, tele reménységgel. Csak Szemőcs kapott a fejéhez jó óra múltával, mondván, hogy hát a kését nem otthelyezte a padkán, ahol a szalonnát szelték, meg a bort itták. És hiába ígérte meg Kartal, hogy kap másikat, ha Budára érnek, csak erősködött, az a kés kell neki, mert azt az apjától kapta, híres kés az, apja valamikor medvét ölt vele

Hát jó, visszavágtatott Szemőcs, ők ketten pedig leültek egy fa alá pihenni és várni, no meg mérgeledni is, hogy ilyen ostobaság miatt nem haladhatnak tovább. Vártak egy órát, vártak kettőt is talán, Szemőcs csak nem jelent meg. Elhatározták, nem várnak tovább, hanem mennek, amerre az út visz. Ha utánuk jön, majd csak megtalálja, őket a legközelebbi fogadónál

Ámbár jobb lett volna talán, hogyha visszafordulnak, és a szemébe néznek Szemőcsnek. Akkor talán megtudták volna az igazságot, miért léptet a lován a kócos suhanc, miért kókad a feje, és miért szivárogoz vér a homlokából

Ha Gergely mester kalapácsa csak egy ujjnyival is odébb repül, bizony szétzúzza a fejét. Az történt ugyanis, hogy Szemőcs a késéért visszaloholván, bevágtatott a kovács udvarára. A kését megtalálta, megkapta, köszönte szépen. És már indulóban volt, amikor elkomorult az ábrázatja, visszafordult, és így szólt a mesterhez: -- Hallod-e, Gergely kovács!

Úgy vettem észre, a királynak jó embere és igaz híve volnál. Hát kár, volt az imént annyira igyekezned, mert tudd meg, Kartal cserbenhagyta a királyát, és Csák Mátéhoz igyekeznek, hogy a koronát vigye neki

Tovább nem folytathatta, lesunyta a fejét, és vágta kapta a lovát, mert Gergely mester meglóbálta kalapácsát, és "hazudsz kutyát" bömbölve utána vágta. Repült a súlyos szerszám, oldalasan el is találta Szemőcsöt, aki megingott a nyeregben, de szívós fickó lehettemért továbbvágott

Később aztán megfáradt. Zúgott a feje. Patakhoz tért, lemosta a vért az arcáról, nyögött és sóhajtozott. Szédült

Megnézte képét a vízben, és elvigyorodott

"János úr már nincs -- mondta saját magának. -- De Mátyus úr még él. És nagyobb úr ő mindenkinél." Aludt egy fertályórácskát. Amikor felébredt, szinte folytatta előbbi gondolatait

"Megkapom sisakját meg a sodronyingét. Vagy inkább a kardját és a lovát? Ki tudja?" Buda várától nyugatra akkoriban sűrű, nagy erdőség borította a hegyeket, őserdő volt ez a javából, aki az útját elvesztette benne, és a járást nem ismerte, napokig, talán hetekig is tévelyeghetett. És örült, hogyha valahol Esztergom táján, Visegrád alatt vagy éppen Zsámbéknál ép bőrrel kerül ki a rengetegből. Az erdőség szélein ámbár szaporodott az irtás, de hogyha háborúság, járvány, vagy más miatt évekre elmaradt & mezei ember munkája, a fák világa hamarosan visszakövetelte jussát; Nemes vadak paradicsoma volt ez a hatalmas erdő, amely Budától északra, a Duna könyökében mindent ellepett. Szarvasok, őzek, vaddisznók tanyáztak benne, és persze barnamedvék, amelyek oly egykedvűen ültek barlangjaik mélyén, mintha elkívánták volna az ájtatos remeték méla nyugalalmát, akik olvasójukat morzsolgatva, üres barlangokban tanyázva vészlik át az életnek, e siralomvölgynek gyötrelmes esztendeit

Budánál az erdő a királyok kedvelt vadaskertje volt. Ősz jöttével, szarvasbőgés idején kürtök szóltak, kutyák csaholtak benne. Ám a budai polgárok dolgos keze már elhódított jó néhány nyíllövésnyi, ekeszántásnyi helyet az erdőtől. Szőlők futottak fel a dombokra, szőlők szaladtak a patakpartok mentén befelé a völgyekben, és itt-ott már falvak is szaporodtak jócskán

Budát egész sereg kis falu vette körül

Közöttük is leghíresebb volt abban az időben Lógod falva, mivelhogy az itteni nép kevesebbet törődött a szőlőkkel, többet azoknak levélével, hogyha nem must gyanánt, hanem erjesztve ihatta. Azt mondták a rossznyelvek, a budai szőlők borának jó részét a lógodiak nyakalják fel, de meg is látszik rajtuk, különösen az asszonynépen. Mert férfiembernél virtus, hogyha iszik, ámde, asszonyállatnál egyenesen vétek. Férfiember, hogyha fejébe, száll a bor hangos lesz és bátor, az asszonyállat nagyszájú és buta, a férfiember erős lesz és hódító, az asszonyállat gyöngé és hűtlen

No persze mindezt a büszke, magyarul sem nagyon tudó budai polgárok híresztelték, ahelyett hogy hálások lettek volna a teméntelen tojásért, amivel a lógodiak láttak el a városi piacot. Mi tagadás, a lógodi tyúkok olyan tojást-tojtak, amelyet más tyúkoknak eszükbe se jutna tojni. Mert a lógodi tyúkok tyúkesztől ez is kitellett. Azok a tojások szépek voltak, nagyok voltak, a sárgájuk igazán sárga volt, és zápot sosem talált köztük, aki megvette. Fogalom lett a lógodi tojás; ha más vidéken olyan

sikeredett, azt is elnevezték lógodi tojásnak, és a budai piacon hiába gyűlt össze Pestről, Kelenről, Felhévízről, mindenhol a parasztasszony -- az mind lógodi tojást árult

Mégsem volt becsülete a lógodiaknak. Annyi szóbeszéd járta róluk, hogy az eredetét sem tudták már. Nem is törődtek vele. Mi több, ők maguk emlegették. Nagy szájuk van, mint a lógodi nénéknek. Több esze van a tyúknak, mint a lógodi asszonynak. Tojást tojt, mint a lógodi plébános

Ez utóbbinak a történetét is tudták a lógodi kocsmában, ahová Kartal, Pörke meg Szemőcs betért. Jólesett már megpihenni, Szemőcs amúgy is kutyául érezte magát, azt mondta, a lovát bögöly csípte meg, megugrott egy fa alatt, amelynek alacsony ágajébe vágta őt. Ha hosszú haja volna, talán rajta is marad, mint a bibliabeli Absolon, így azonban utolérte új urát, és nagy sopánkodva bizonygatta, hogy többé semmit sem hagy el

A kocsmá a falu szélén állt, jókora nagy helyiség volt, teli hangoskodó, danolászó néppel. Kartalék azért csak találtak helyet maguknak, közel egy másik asztalhoz, amely mellett két sisakos, vaskesztyűs hadfi markolászta a fakupát tollas kalapú vadászok társaságában

Az egyik vadász éppen a lógodi plébánosról mesélt. -- Úgy volt az, hogy ezek a tyúkeszű lógodi nénék mert hogy minden lógodi asszonyállatot nénémnek szólítanak, akárcsak a szent apácákat, legyen bár csak eladó sorban levő lányka - fejükbe vették, hogy megkérdik a plébánost: ugyan miért nem lehetnek az asszonyok is papok? Hiszen olyan Isten teremtményei ők is, akárcsak a férfiember, és hogyha akad is valamelyes különbség férfi meg asszony között, hát az olykor csak olyan kicsi, hogy szóra sem érdemes. Meg is keresték a plébános urat -- hiszen ismeritek ti is, most Budán él, belépett a domonkosok rendjébe. Úgy van, na, Timót atya a neve, ő a szigeti apácák gyónatója .. hát mondom, körülvették Timót atyát a lógodi asszonyok, és egyre cserfeltek, egyre szájaskodtak, hogy így; hogy úgy, ott az a sok apáca a szigeten, aztán mire mennek, még a boldog emlékű Margit királylány sem juthatott odáig, hogy felszentelt pap lehessen. Már aztán Timót atya alig tudott szót érteni velük, azaz hogy szót sehogy sem értett velük, mert egyre hajtották a magukét. Végül a jó atya nem tehetett, mást, a szemükbe mondta: "Halljátok-e, nénék, azért nem lehet asszonyból pap, mert nem tudná a gyónási titkot megtartani!

" Hű, ha láttátok volna, micsoda felfordulás támadt a faluban, egy álló hétig háborogtak!

Még a budai piacon is csak arról sopánkodtak, hogy kiosztotta nekik a plébánosuk

Nos, történt aztán, amikor a kedélyek megültek volna kissé, hogy egy napon sápadozik, görnyedezik Timót atya, és hiába kérdi tőle a cselédasszonya, Magda néne, mi a baja, csak nem válaszol. Kérdi tőle, hívassa-e a kenőcsös asszonyt, az olvasó asszonyt, a füves asszonyt. Nem kell egyik sem. No, nagy nehezen aztán, már úgy vacsora táján végre-kibökte a plébános. "Hallod-e, Magda néne, neked megmondom, de senkinek árva szót, se beszélj róla. Nagy a betegségem. Mész van az én hasamban., aztán időnként ... tojást tojok. Azt hiszem, ez bánt most is, ne törődj vele, majd elmúlik." No, rémüldözött Magda néni, és esküdzött, hogy a világ minden kincséért sem árulja el senkinek, a plébános úr nagy baját. Timót atya rábólintott, "és azontúl nagy huncutul figyelte, most vajon mi lesz

Hát ő maga is elcsodálkozott, ami történt. Mertképpen harmadnapon a szigeti apácák jöttek át Lógódon. Fehérvárra mentek vagy tízen, a Szent István urunk sírjához zarándokoltak, és hogy a faluba értek, Timót atya nagy szeretettel ebédre hívta őket. örültek az apácák, nagyon eléheztek, hiszen hajnal óta úton voltak. Messze van innen a Nyulak szigete

Csakhogy pénteki nap volt, és ezért az ebéd is bőjti ebéd volt csak. A vendégasztalon korai saláta díszlett olajjal leöntve, és mindegyik tányéron négy-négy darab tojás

És akkor történt, amit Timót atya sem várt

A derék apácák a salátát még csak elcsipegették, hanem a tojásokat mind otthagyták!

..

Itt abbahagyta beszédét a vadász, úgysem lehetett volna érteni a szavát a harsogó nevetésben. Az emberek ide-oda dőltek a kacagástól, csak az egyik buta katona ült bambán a helyén, és amikor tehetett, jó hangosan megkérdezte: -- Az apácák honnan tudták, hogy az atya tojást tojik? Na, lett erre még fergetegesebb röhögés, csak úgy rázta a kocsmát a jókedv. Kartalnak a könnye csörgött, és rájött a csuklás a nevetéstől

Ám egyszerre csak árnyék állt előtte. És az árnyék a katona volt

-- Úgy látom, a vitéz úrnak jó a kedve

-- Jó bizony

-- Talán rajtam nevet bizony. -- Rajtad bizony

-- Aztán-miért

-- Mert butaságot kérdeztél

Körülöttük elhalt a nevetés. A részeg katona egyszeriben véget vetett a vidámságnak. Kíváncsi képpel, meredt szemmel várta mindenki, hogy mi lesz. Az óvatosak suttymban kiitták a borukat meg a szomszéd borát is, hiszen előbb vagy utóbb dőlni fognak a kupák. Pörke és Szemőcs kakaskodva felálltak az asztaltól, hogy uruk védelmére keljenek, ha kell, de Kartal leintette őket

A katona vörös képpel, szemét forgatva nézett körül. Szégyellte magát, és mindenkire haragudott

-- Én a Csák Máté úr kapitánya vagyok!

-- bömbölte

-- Én pedig Károly Róbert koronázott magyar királyunk lovagja vagyok!

-- mondta vészjósló nyugalommal Kartal

-- Eredj a fenébe a királyoddal!

-- ordította a katona. Idegen fattyú!

A vérünket szipolyozza!

A magyarok nyakán élősködik!

-- Csák Máté magyar

-- Magyar hát. A legmagyarabb főúri Árpád vére csörgedezik benne, -- És ő kinek a nyakán élősködik

A katona pár lépést hátrált. Az asztalára nyúlt, elvette és fejébe csapta a sisakját. Aztán tüntetően a kardja markolatára tette a kezét

-- Károly király megostromolta Budát!

Elpusztította itt a szőlőket!

-- Csák Máté felégette Veszprémet, Szentendrét, Vácot..

-- Csák Máté azt akarja, hogy a magyar magyar legyen..

-- A király azt akarja, hogy végre béke legyen

Ez a szó, hogy "béke", a katonát mintha szívéen ütötte volna. Mint amikor ájtatos apáca csúnya káromkodást hall, úgy pirult el a képe. Kivicsorítottá odvas fogát, és hörögve kardot rántott

-- Ebanyád!

-- Az anyámat ne szidd!

-- S Kartal kihívóan hozzátette: -- Szolgályn volt

-- Ha ... haha .. és ez a király vitéze!

Ilyen vitézei vannak az idegen fattyúnak!

-- Hallod-e, Kartal a nevem!

És most már elegendem van a szájadból!

Kartalt valóban elöntötte a méreg. Kardot se rántott. A részeg egyetlen csapását sodrony ingének vértezett karjával fogta fel. Elcsúszott a kard csapása a könyöké irányába, ő abban a pillanatban megragadta ellenfele csuklóját, és hatalmasat szorított rajta. A kard a földre esett, de a katona észbe sem vehette, mert Kartal máris penderített rajta egyet, fél kézzel megragadta a yagallért a nyakán, aztán térdével az ülepét megtaszítva akkorát rúgott rajta, hogy ajtóstul zuhant-ki a házból

Amikor megfordult, halálos csend fogadta. Az emberek nyakukat nyújtva, szemüket meresztve bámultak reá

És nem mozdult senki. A katona társa se, a kocsmáros se

Kartal visszament az asztalához, és hogy az ijedt feszültséget megtörje, felemelté a boroskancsót

-- Csak a lógodi nénék meg ne tudják -- mondta, és szemével a kiebrudalt katona felé vágott

-- Vivát, vivát!

Éljen!

Éljen!

- kiáltozta most egyszerre 3 kocsmánép, és mosolygó arcok derültek feléje. Akik a közelében ülték, kezüket nyújtották, a hátát lapogatták, és boldogan ismételték a nevét. A vadász, aki imént a

tojások históriáját elmesélte, egyszerre csak így hajolt hozzá: - Lovag úr... mi sosem hittük ám, amit mostanában beszéltek

-- Mit beszéltek? -- kérdezte Kartal, és úgy érezte, a nagy örömujjongás közben ráfagy arcára a mosoly, és lefut fejéből a vér

-- Azt mesélték, hogy te meg a mátkád..

-- No

-- Hát... hogy átálltatok volna a Csák Máté oldalára

A nagyurak vendégszobájában díszes faragott ágyba gyömöszkölik a szalmazsákokat, a fogadóban pedig Csak a padlóra dobják. A lógodi kocsmában erre sem telt, ott a padlóra szalmát szórtak, arra pokrócokat terítettek,; és még fizetni is kellett érte

Kartal a legényeivel egy ilyen szobában aludt. Melyen aludtak, fáradtak voltak, de hát nem tartottak semmitől még a részeg katona bosszújától sem, mert az miután Szemőcs utána dobta a kardját -- úgy eltűnt, mintha sose lett volna

Másnap Kartal már hajnal előtt ébren volt. Izgatottan dobogott a szíve, mert tudta, nagy napokra virradt. Ma vagy holnap megszabadítja, vagy legalább is meglátja Virágot. Behatol a Nyulak szigetére, ha kell, erővel töri be a zárda ajtaját, hogy kiszabadítsa kedvesét

Vigyázz, Kartal!

Mintha csak jelkép volna az a zárda

Még gyermekkorából emlékezett, mert apja sokszor elmesélte a zárda ostromának szomorú történetét. Apja volt annak a történetnek a hőse. Fiatalember korában esett, hogy ráébredt: őt, a hajdan oly híres Kartal-Kurszán nemzetség utolsó sarját ki akarják semmizni az örökségéből. Akiket barátainak hitt, felbirtatták, törjenek be a Nyulak szigeti zárdába, ott vannak az örökségről szóló igazi okmányok, rabolják el, és vigyék a király elé, adjon igazságot

Meg is rohanták a zárdát, az okmányokat meg is találták, de az ifjú ember elrémülve látta, barátai már a templomot fosztogatják. Az igazságkeresésből így lett csúnya rablókaland. Kartal apját később egy ravasz, kivagyfi lovag -- Gyula vitéz, Ivánka apja -- párbajra hívta, és csalárd módon legyőzte. Vérbe fagyva menekítették, haláláig szolgáskorban élt, és mindig arra vágyott, egyetlen fia majd csak igazságot talál a királynál..

Hiszen régi história ez. Azt az igazságot ő már megtalálta ..

Most mégis... egy Kartal újra betör a Nyulak szigetére

Vajon nem járatták-e megint a bolondját? Vajon Virágot csakugyan ide hozták-e

Hm

Az a Timót atya az apácák gyóntatója ..

Behunyt szemmel feküdt a sötétben, és hallgatta az éjszaka neszeit. Halk cincogást, halk surranást.
Az egérekék lassan visszavonultak vackaikba

TIZENKETTEDIK FEJEZET

amelyben Bankó Virágot kísérjük

Benedek fráter azt üzeni

Milyen is a zárdai élet

Csák János nagyurunk küldött

Nem vagyok Orsolya

Jól ki van ez találva

Drága Kartalom, mit hallottam rólad!

Bankó Virág lefátyolozott arccal lovagolt a Csák János katonái között

Úgy kísérték, akár egy királynőt

Vagy. inkább, mint egy foglyot

Amikor a Csák-várból elindultak, csak négyen lovagoltak körülötte, de csakhamar még ketten csatlakoztak a menethez, és azóta hat hallgatag, marcona legény őrzi minden lépését. Ha kezdetben azt hitte, hamarosan megszökhet, kísérőivel talán még szót is érthet? ez a reménye csakhamar szertefoszlott. Az ostoba női nyeregben bizonytalanul érezte magát, lóvá is buta, kissé lomha állat volt; hogyan is gondolhatna arra, hogy egyszerre csak neki vágat az éjszakának? Ilyenkor sokféle kalandos dolog megfordul az ember, fejében, de vigyázni kell ám, mert más, amit az ember kitalál, és megint más, ami meg is valósulhat belőle. Hiába képzeli el, hogy hirtelen felveti a kendőt az arca elől, és így szól: "Nem Orsolya vagyok, hanem Bankó Virág", mert úgy lehet ám, hogy nem a nagy tisztelet és csodálat lesz a válasz, hanem csak ennyi: "Katonának mindegy, hogy kit kísér, előre!

" És hiába képzeli el, hogy egyszerre csak sarkantyúba kapja a lovát, nekivágat valamelyik legénynek, elorozza a kardját, és akkor aztán lehetnek ám akár tízen is ... de hát meglehet, hogy ez a buta ló csak bakkol egyet, csak tekereg, és talán még le is veti a hátáról, mert csak a jóisten képes megmaradni ebben az ostoba székecskében, amit női nyeregnek hívnák. Ismeri az effajta állatot, amelyik a fülét sosem hegyezi, szelíd, de konok jószág, semmire se megy vele. És megeshet ám, hogy ebben a nehéz bársonyruhában, amit Orsolyától kapott, még le is huppan a földre, és akkor a nagy vitézkedésből csak-nagy röhögés lesz a végén

Nem, nem, sehogy sem jó, ki kell várni a kedvező alkalmat

Ám akkor, ahogy a sötét éjszakában tovaügettek, fojtott hangon megszólalt mellette az egyik katona:1 -- Orsolya asszony ..

-- Hm

-- Benedek fráter azt üzeni, ne tessék ám megszökni. Bankó Virág örömeiben és zavarában majdnem felkiáltott: -- Benedek

-- Azt üzeni, a zárdában várja meg. Elmegy Orsolya asszonyért

Az élen lovagló mogorván hátraszólt: -- Hé, te ott!

Ne zavard az asszonyságot!

A katona lemaradt, helyébe másik ugratott. Hajnalban Bankó Virág már hiába nézte sorra minden kísérőjének arcát, nem láthatott egyebet szoborszerűen egyformára szabott bajuszos barna képeknél, az utat meg a felkelő napot vizslató, keskenyre húzott szemeknél. Ki szólt hozzá, nem tudta meg egész úton, ám élt és növekedett benne a remény, hogy már nincs egyedül, és közel a segítség. Megjelentek a jóbarátok. Ha nem Kartal üzent, annak is oka lehet, és hogy éppen Benedek jön érte a zárdába, az csakis azt mutatja, Volt idejük kitervelni a szöktetést. Ugyan ki más juthatna a híresen szigorú klastromfalak mögé -- csakis egy szerzetes barát

Derék, jó Benedek. Te csalafinta Benedek. Vajon hány apáca szerelmes beléd? Bankó Virág derült szívvel lovagolt tovább Buda felé

Most már nem zaklatta a szívét szökési tervekkel. Meg kell várnia Benedeket, Mosolygott. Bolondos kép jutott az eszébe. Azt képzelte, Kartal is barátcsuhát ölt egy napon. Ledobja díszes csizmáját, és sarut húz a lábára, ledobja vértjét, drága ingét, és helyette barna darócba bújik. A fején sem lesz csillogó sisak többé, hanem csak a kámzsa, és a derekára kard helyett durva kötélből való övet teker

Nahát, igazán jól fest a csuhában!

Abban sem akármilyen ő. Csak a bajuszkáját le ne vágja, szép tüzű barna szeméhez milyen jól illik a komolykodó, ájtatos arc. Lassan lesüti a szemét, szemérmesen és tele buzgó hittel; ó, te huncut, hát úgysem hiszem... még hogy soha többé lányra nem néz ... Szégyentelen, hát még a szent hittel is képes bolondozni..

Bankó Virág köhintett egyet, és zavartan nézett körül. Uramisten, Majdnem hangosan beszélt; Úgy elálmodozott a kedvese képén!

És meg hogy Kartal bolondozik. Hát nem ő képzelet most az egészet?!

Istenem, milyen szép is volna, ha Kartal jönne érte a klastromba.. Nyílna a kapu, és ott állna Kartal. Vaskezével könnyedén szétfeszítené a kapu szárnyait, hiába sipítóznának; jajveszékelnének a nővérek. Megtörtént a szörnyű istentelenség, Kartal behatolt a zárda földjére, és íme, ahogy a kapukat szétfeszítve tartja, olyan a mozdulata, mintha ölelni akarná ... Akkor ő kilép a sorból, és hozzászalad. Itt vagyok, engem ölelj, te kedves!

És vigyél magaddal, vigyél el innen ..

Miért? Azt mondják, csodálatosan szép és nyugodalmas a zárdái élet." A nővérek munkával és imádkozással töltik napjaikat. Szelídek és jók. Az Úr Jézus áldása kíséri minden léptüket, és nem éri el őket soha a világ hiúsága, a csaták rettentő zaja; az ő csendes életük már a mennyország szép előszobája;. Jézus Krisztus, a Szűzanya és a szentek örök szeretetében élnek, és örök szüzességet Fogadva nem kíváncsiak a férfi csókjára, nem áhítoznak a családi életre sem

Amikor Bankó Virág idáig ért gondolatban, lesütötte a szemét, és nem mert se jobbra, se balra nézni. Mert istentelen gondolat fészkelt a fejében. Arra gondolt bizony, kell a csudának az a mennyország, hogyha nincsen benne Kartal

"No, majd meglátjuk, mi lesz, de hogyha Benedek nem jön értem, megszőköm én onnan. Meg ám!

" Harciasabbra váltott lélekkel fordult be kíséreeivel egy széles udvarra

A zsámbéki nagytemplom plébánosa alázattal és szeretettel fogadta, a ház körüli cselédasszonyok rögtön gondjaikba vették, szobát is kapott, ahol megalhatott éjszakára. Ételt hoztak neki, italt hoztak neki nagy tisztelettel. A plébános

pocakos, kopasz fejű bácsika -- meghívta, hallgasson reggel misét a nagytemplomban, amelyet megtéptak ugyan nem is régen bizonyos seregek, de hát mint minden, a megpróbáltatások korszaka is elmúlik ezen a világon, és lám, Isten segítségével megint békében dicsérhetik az egek urát

Bankó Virág bólintott, reggel misét hallgat természetesen, majd szobájába vonult, ahol az ágyával szemközt hatalmas feszület lógott a falon

Mielőtt elaludt volna -- észre sem vette --, imádkozott. Elmondott egy miatyánkot meg egy üdvözlégyet, ahogyan odahaza a papjuk tanította még kisgyermek korában. Aztán más nem jutott eszébe, még csak azt kérdezte volna meg a falon függő festett Krisztustól, vajon miért nem kérdezi itt senki sem a nevét, és vajon a katonák miért nem csodálkoznak azon, hogy ő nem Orsolya, hanem valaki más

Másnap elérték Buda várát. Virágnak megdobbant a szíve, amikor felnézett a falakra. A vörös kövekből rakott bástyák büszkén hirdették, hogy Buda ősi vára kiheverte a királyválasztási ostromot, és most már régi erejében vigyáz a tövében megbúvó házak sokaságára. Az országúton akkora volt a forgalom, mintha mindig vásárt hirdetnének errefelé. Nagy ökrös szekerek csikorogtak, szálfákat és köveket szállítottak; talán új templom épül a városban. Vízhordó csacsik lépegettek szaporán a Duna felé. Hátukon üres volt még a puttony. Poros kalmárok hajtották fáradt lovaikat, és nagy hangon vitáztak valami ismeretlen nyelven, öreg paraszt kondát terelgetett, dacos képű lógodi asszonyok tojást vittek nagy kézikosarakban, apácák siettek szemlesütve, máshol az árokparton fekélyes testű koldusok óbégattak. A házak között az út kettévált. Egyik ága a várba vezetett, másik ága a Duna partjára

Ők most az utóbbin haladtak tovább. Nem mentek a várba. Itt a Duna partján a vízi élet zajlott. Nagy, bőgős orrú bárkák álltak a parthoz kikötve. Mélyükből köveket, nagy bőröket rakodtak ki rabok. Hajó hozhatta a sót is, ami nagy kockákban a parton állt, és most rakták fel egy szekérre. Gyerkőcök állták körül, nyalogatták és nevettek, amíg el nem zavarták őket. Egy halászbárkából falapáttal öntötték az apróbb halakat egy nagy dézsába. A dézsát aztán ketten felragadták, és szaladtak vele a közeli csárda

felé, hogy estére halászlét főzzön belőle a csárdás felesége. Ahogy szaladtak, a teli dézsából egy-egy hal kiugrott, és boldogan ficáinkolt a nedves homokban. Azt hitte, megmenekült

Messziről már látszott a Nyulak szigete

-- Szép asszonyág ... vitézek!

Nézzék ezt a harcsát!

Olcsón adom

Mosolygós halász veszkődött egy irdatlan nagy, bajuszos vízi ragadozóval. Az állat már nem élt, de a súlyával is meg kellett birkózni. Sokan csodájára siettek, de egészben megvenni senki sem akarta

Melegen süttött a nap. A víz és a hínár szagába jófajta pecsenyék illata vegyült

Kopár, füves sziget volt a folyam közepén a Nyulak szigete. Fa jobbára csak a kolostor magas falai mögött lombosodott

A révész is mintha csak várta volna őket. Kalapját levéve eléjük sietett, és nem Virághoz, hanem a kíséret vezetőjéhez, a mogorva katonához beszélt

-- Vitéz uram, a lovakat nem tudom átvinni. Az apátnő őkegyelmessége megtiltotta. És... azt üzeni, csak két kísérő jöhet

-- Úgy is jó -- bólintott a katona

Leszálltak a lovokról. Bankó Virágot nagy csónakba ültették. Széles, nagy alkotmány volt ez a csónak, bársonyüléses, aranyszegélyű

-- A kolostoré -- mondta a révész, aki észrevette Virág csodálkozó pillantását

Amikor a csónak elszakadt a parttól, és a révész nekiveselkedett az evezőknek, Bankó Virág még egy pillantást vetett a parton maradottak felé. S észrevette, hogy az egyik katona önkéntelenül felemeli a kezét, és biztatóan, int

Ő volt hát, aki a Benedek üzenetét átadta!

Most sem szabad még megszöknie. Pedig ha most a vízbe ugrana, nehezen érnék utol. Úgy úszik, akár a csík, és hogyha gyorsan kibújna ebből a nehéz útiköntösből, pár perc múlva már odaát, a pesti parton lehetne. Az ám, de ott is házak vannak, emberek járnak, fényes nappal sehol sem rejtőzködhetne, menedéket sem találna senkinél

A csónak partra futott. Belevájta gerincét az iszapba, és megállt

Volt itt móló is, hogy a nagyobb bárkákat hozzáköthessék. A mólótól pedig keréknyomos út vezetett a falakig

Széles út volt, kocsik is járnak rajta olykor, hogyha hozzák, amit hozni kell, mert a fennkölt lelkek szolgagondokkal nem bíbelődhetnek. De hát hála a mindenható kegyelmének, a magyar urak nemcsak marakodnak, hanem a lelkük üdvösségével is gyakran törődnek. Lányukat hol csak

nevelésre, hol meg Krisztus örök szolgálatára az apácákhoz adják. S olyankor az ajándékozás szép szokásáról sem feledkeznek meg. Földek, falvak, egész birtokok kerülnek a kolostor tulajdonába, azokon aztán éppúgy folyik a gazdálkodás, mint akármely világi birtokon. Csak bizony jobban. Szolganépek és szegény szabadok egyaránt teszik a dolgukat, és a dézsma sem kisebb, mint máshol. S hogyha akad peres ügye a kolostornak nem is kevés, és hogyha a királyhoz, az érsekhez vagy a pápához sem restell panaszra menni -- az a sok élés meg a sok pénz legalább nem fegyverre kell, hanem Isten szolgálatára, templomok építésére, betegápolásra, drága szent könyvek másolására, füves kertecskék gondozására

S bizony úgy állt a kolostor a sziget közepén, akár egy vár. Messze futó szürke falait ostromló katonák talán könnyen ledönthetnek, de magányos ember aligha boldogul velük. Emberfia se befelé, se kifelé át nem hág rajtuk. Más világ ez idekünn, és megint más az odabenn

Milyen a világ idekünn? Mocsok és szenvedés, a bűnök légiója. A fal arra való, hogy őrizze azt a belső világot, a mennyeik előszobáját, ahol már e földi létben az üdvösségre készülnek a boldogok -- és kirekessze onnan a siralomvölgye külső életét, amely teli van a bűnök légióival, nyomorúsággal, szenvedéssel, mocsokkal. S lám csak, a kolostor szürke fala mintha nemcsak jelképe volna e két világ határának. A sziget körös-körül pusztaságnak látszott zsenge fűvén méla tehénkéek legelésztek --, ám a falon belül hatalmás, sötétzöld fák lombosodtak, ágaik közt madárkák csicseregtek

Pusztaság volt a sziget. Férfiember nem is járt rajta. A víz szélén három apácalány kosárnak való fűzveszőt vagdosott. Pogácsaképi idős soror vigyázott rájuk. Ahogy észrevette a kikötő csónakot, gyorsan odébb terelgette védenkeit

Bankó Virág úgy ment az úton a nagy kapu felé, mint vesztőhelyre az elítélt... O, drága Kartalom, hol vagy

Hol kése! Benedek, te kedves jó barát

Oszlopkötegekkel bélelt, csúcsíves kapuja volt a kolostornak. Cikornyás, nagy bronzbilincsek a kopogtatók. A Csák János katonája megragadta űL egyiket, és három akkorát-csattantott rajta, hogy csak úgy zengett tőle a sziget

Ettől a hangtól Bankó Virágnak torkába ugrott a szíve

Olyan izgalom lett úrrá rajta, hogy a térde is reszketett

Valami különös, soha nem érzett, síró alázatosság szorongatta a torkát. Lám csak, lám, ő, aki harcban, viadalban oly sokszor megállta már a helyét, ő, aki a király előtt is bátran, fennhangon beszélt, most úgy érzi, fél

Félt belépni a kapun, mert nem tudta, kiszabadul-e innen valaha

S félt attól is, vajon méltó-e rá, hogy belépjen ezen a kapun..

Magában gyorsan elhadart egy miatyánkot, mert attól tartott, hátha elfelejtette

A kopogtatásra kinyílt egy kicsiny kukucsáló ablak. Ráncos öregasszonyszem nézett ki rajta

-- Csák János nagyurunk küldött!

-- ordított a katona, mert a kukucsálót gyorsan becsapták előtte. Vártak. Nem is kevés ideig

Talán azért nyitnak itt oly sokáig, hogy aki bebocsátást kér, hátha meggondolja magát. Még van ideje

Végre ismét kinyílt a kukucsáló ablak -- és rögtön utána a kapu

Kitárult a két szárnya. Bepillantottak az Édenkertbe

Bankó Virág belesápadt e magasztosan szép látványba

Igen, valóban: olyannak látszott odabenn a világ, mintha csak a Paradicsomnak parányi részé volna. A hatalmas, gyepes udvart árkaodos folyosó vette körül. A folyosó padlózata fehér márvány, a falain szentek kőképei. Az oszlopocskák karcsúak, szépen faragottak. Ahány oszlop, annyiféle a mintázat. Az udvar gyepjét egyenes ösvénykék vágják keresztbe. Az ösvényeken fehér ruhás apácák lépdeltek szelíd komolysággal, hallgatagon

A kitárt kapu nagy szárnyai közt -- mintha csak maga a földre szállt angyal volna -- magas, nagyon szép nő állt. Büszke, okos arcát szoroson keretezte az apácafőkötő, elrejtve haját, a nők nagy ékességét. Mégis szép volt, s szokatlanul bájos. Mélyen ülő barna szeme vidám, érzékeny élénkséggel nézett a világba. Magas homloka, finom orra, arccsontjának, állának arányos harmóniája valahol, egy délibb, negédesebb tájon szobrászok ihletője lehetett volna. Keskeny ajkának szigorú vonalát szelíd mosoly enyhítette

Kitárta karját, és hosszú ujjú, finom kezével hívogatóan intett

-- Veni, Ursula, veni!

Bankó Virág nem értett latinul, de a hangsúly és a mozdulat rögtön elárulta neki: az angyalarcú szép nő Orsolyát hívogatja

Belépett hát

Mögötte döngve becsapódott a nagy kapu

Belereszketett

-- Nem vagyok Orsolya ... -- S elcsuklott a hangja

A szép apáca mintha meg sem hallotta volna, kézen fogta, és szelíd erőszakkal a templomkapu felé vezette. A falon belül templom állott ugyanis, egyik fala a külső udvar kerengőjét alkotta, másik fala talán egy másik kertre nézett

Beléptek hát az Isten házának nagy, hűvös csarnokába, ahol Virág egyszerre érezte a tömjénnek és a bazsalikom virágnak illatát

-- Nem vagyok Orsolya -- nyöszörögte

-- Isten hozott, nővérem!

A nevem Clarissa. Én vagyok e kolostor főnöknője. Jöjj, Orsolya, és ne félj!

Itt nyugalmat és védelmet találsz. A Mindenható kegyelme mindenkié, de lásd, rajtunk áll, mennyit érdemlünk ki belőle

Hangja úgy zengett a templom csodás boltívei alatt, mintha a mennyek országából szólna

Várakozóan nézett Bankó Virágra. Most már nem mosolygott, de tekintetében mégis valami derűs szelídség csillogott

-- Higgy, és ne félj ... Jöjj, és maradj velünk. Mondom, itt védelmet találsz, és Istenben bizodalmat. De kolostorunk szabályai alól nem veheted ki magad. E világi köntös helyett rendünk ruháját kapod. Látogatód, vendéged nem jöhet, csak ha én megengedem, legyen bár az maga a király is. Falaink között szabadon mozoghatsz, ájtatoskodhatsz, vagy munkát kérhetsz, könyvet is a nap bizonyos órájában, ha olvasni tudsz

Tudok!

-- Virág sértődötten kapta fel a fejét

-- Mindjárt itt lesz Perpetua nővér, ő majd megmutatja a celládat, és elmondja rendünk szabályait. Hallgass rá, és fogadj szót neki

Miközben beszélt, Clarissa apátnő átvezette új védencét a kolostor templomának oszlopos hajóján. Az oltár előtt térdet hajtottak, keresztet vetettek, ahogy kell, és már azon voltak, hogy egy oldalajtón át az előbbinél nagyobb és talán még szebb udvarra lépjenek ki, amikor a domonkosok csuhájában egy pap lépett elébük, és fejét meghajtva-üdvözölte az apátnőt

-- Páter Timót, a mi szeretett gyóntatóatyánk. Laudetur Jesus Christus!

-- In aeternum. Ámen

-- Ilyen korán itt hagy bennünket, Timót atya? Talán elégedetlen a kisleánykával

A pap aszkétaarcán éles mosoly látszott

-- A kicsik gyóntatása perfectum. Ártatlan, kedves gyermekek. Mirábilis spectáculum e sok csacsogó, kedves gyermek, ahogy elnémul, és csendben hallgatja az igét. De holnap már magammal hozom majd egy szerzetestestvéretem, mert a gyóntatás szent offíciuma túlságosan elhúzódná

Mosolygott. De oly merev volt a tekintete, mintha az a mosoly ráfagyott volna az arcára

-- Timót atya, bemutatom Orsolya nővérünket, aki a világ gonoszságai ellen nálunk keres menedéket

Timót atya helyeslőleg bólintott, és felemelte a kezét

-- Térdelj le!

-- súgta Clarissa apátnő, és gyengéd, ám mégis parancsoló mozdulattal Virág vállára tette a kezét. Virág letérdelt, hogy fogadja a pap áldását

-- Benedicat te, Ursula, omnipotens Deus, Páter ét Filius ét Spiritus Sanctus. .. Áldjon meg téged, Orsolya, a mindenható Isten, az Atya, a Fiú és a Szentlélek

-- Ámen -- vágta rá gyorsan az apátnő, mert méltatlankodva látta, hogy új védenca be sem várja az áldás végét, hanem feláll, és dacosan tekint rájuk. Bankó Virágban valóban felébredt a dac. Ha kérdezik, talán nem is tudja okát adni, miért. Talán iménti kishitűségét szégyellte meg hirtelen, talán az elhalasztott szökési alkalmat -- ha ugyan lett volna olyan --, talán e kenetteljes világ bőszítette fel: ugyan ki tudja!

Fura jószág az emberi lélek, szörnyű megpróbáltatásokat könnyedén elvisel, máskor meg egy tétova pillantás is felkavarja. Úgy látszott, a Nyulak szigeti zárdában már várták Orsolyát. Csak János úr jól előkészítette a felesége száműzetését. Ezért hát Virág nemcsak a maga nevében, hanem Orsolya helyett is háboroghatott

Ej, hát csak vezetgetik itt fel s alá, akár egy birkát!

-- Nem vagyok Orsolya!

-- mondta élesen

Szavainak mégsem az volt a hatása, amit várt. Az apátnő szelíden bólintott

-- Tudjuk ..

-- Az én nevem. Bankó Virág!

-- próbálkozott megint

-- Tudjuk ... -- hangzott ismét a meglepő válasz

-- Akkor hát miért fogadtak itt úgy ...

-- Ne kérdezz, leányom!

-- szólt közbe most Timót atya, és hangja jóval érdesebb volt, mint az előbb. -- Tanuld meg, hogy Isten útjai kiszámíthatatlanok. Mi pedig azért vagyunk, hogy az ő akaratát beteljesítsük. Ne kérdezz hát, hanem szállj magadba. Vizsgáld meg lelkiismeretedet. Tarts igaz és őszinte bűnbánatot!

-- Bűnös lélekkel nem maradhatsz e falak között!

Clarissa apátnő arcáról már eltűnt a szelíd mosoly. -- Ma még elnézem, hogy gyónás nélkül vagy, de holnap meggyónsz a többiekkel

Virág láng vörös arccal nézett rájuk

-- Nem vagyok bűnös!

-- vágta oda

-- Azt nem te döntöd el, gyermekem!

-- csattant fel Timót páter

-- Nincs mit meggyónnom

-- A bűnök önmagunkban vannak. Hiúság, nagyravágyás, paráznaság..

-- De én..

-- Azt mondtad, Bankó Virág a neved. Akkor hát van mit meggyónnod!

-- Ugyan miért

-- A te bűneidet ismeri az egész ország. Akárcsak a nevedet. -- Timót atya már nem volt sem szívélyes, sem kenetteljes. A harcos egyház ügyésze volt ő, aki kemény ítéletre készül... -- Mindenki tudja, hogy apád eltűri falvaiban a pogánykodást

-- Hazugság!

-- Mindenki tudja, hogy parázna módon férfiruhában jársz!

Férfiemberek közt tivornyázol

-- Hazugság!

Clarissa apátnő önkéntelenül hátralépett, mintha csak attól tartana, hogy a kemény szavak ütlegekké válnak, és őt is eléri

-- Mi hazugság, mi nem, nem te ítéled meg, gyermekem!

-- Timót atya imára kulcsolta kezét, mintha röpke fohászt küldene é lázongó lélek üdvéért az égbe

-- Megítélem már most is!

-- Kegyelmetek tudták, ki vagyok, mégis úgy szólítottak, Orsolya

-- Hallgass!

-- sziszegte az apátnő. -- Aki rendünkbe belép, nemcsak régi életét, hanem régi nevét is elveti. Akit ma Túrje Katalinnak neveznek, holnap már Benigna lesz a neve; akit ma Bankó Virágnak neveznek, holnap már Orsolya névre hallgat. Az én nevem sem Clarissa volt odakint ... De hiszen... de hiszen neked még sokat kell tanulnod ..

Méltatlankodó szigorában hirtelen elhallgatott. Villámló szemmel nézett Virágra, aki állta a tekintetét

-- Még nem léptem be a rendbe!

Azt sem kérdik, hogyan kerültem én ide ..

-- Védelmet kerestél!

-- Két katona vezetett. Kiknek a katonái

-- Neked kell azt tudnod

-- A Csák János úr katonái. János úr feleségét, Orsolya asszonyt hozták volna. Azért hitték itt, hogy Orsolya a nevem ... Ez nem hazugság? Ez nem bűn? Mert valakit, ugye, vártak ide, hát akkor kit?!

Égett az arca Bankó Virágnak. Mert így még nem harcolt. Karddal már sokszor, szavakkal csak ritkán, vagy talán soha. S most érezte csak igazán, hogy ez utóbbi a keményebb, ez utóbbi a veszélyesebb

-- Micsoda infernális rebellió egy lélekben!

Apage!

háborgott Timót atya, és a nyakában függő keresztet most már védekezően magasra tartotta, mintha bizony az ördögöt kéne elűznie maga elől. -- Leányom, sok imával és kemény böjttel készülj a holnapi szentgyónásra!

És kérd meg Clarissa apátnőt és szent életű nővéreidet itt, hogy segítsenek a súlyos penitencia végrehajtásában

-- Tudom, mit jelent ez a szó, penitencia. Bűneinkért a büntetést. De-hát vajon mi az én bűnöm? Hogy Bankó Virág vagyok, vagy hogy most kérdezek, de választ nem kapok. És kérdenék még valamit, tisztelendő atyám... ha már a bűnökről és a gyónásokról esik szó ... Él a mi falunkban egy pap. Mert jó keresztények vagyunk mindahányan, és nem pogánykodunk. A papunk adót fizet a káptalannak, a káptalan tovább az érsek úrnak, az érsek úr pedig a pápának. De jött ám Gentilis bíboros úr, hogy királyunk, Károly Róbert őfelségét trónra segítse. Jól tette, Isten áldja meg érte. Csak hát a mi papunk azt nem érti, miért kellett egyszeriben tízszeres adót fizetni a bíboros úr ellátására ... Éhen halt volna, ha mi nem tápláljuk

-- Jól tettétek, leányom!

-- bólintott Timót atya

-- Mármost azt kérdem én: miért kíván a bíboros úr oly sok adót a szegény papoktól? Hiszen az egész ország beszéli, és király urunk is háborog miatta, hogyan dőzsöl, lakomázik, tivornyázik őkegyelmessége. Az talán nem bűn

A pap arcán parányi mosoly suhant át

-- Jól mondod, bűn az leányom. A bíboros úr is csak gyarló ember. Csakhogy ő az egyház magasztos elméjű alakja, aki bizonyára nem késlekedik bűneinek töredelmes meggyónásával

-- Azt mondják, naponta tivornyázik

-- Bizonyára naponta meg is gyónja

Bankó Virágból felszakadt valami mély, sírhatnékos sóhaj. Akaratlanul is csípőre tette a kezét

-- Jól ki van ez találva, tisztelendő atyám!

-- Jól ki van találva, leányom -- bólintott vészjósló nyugalommal a szerzetes, és szótlan, de sokértelmű pillantást váltott Clarissa apátnővel

Máskor apró fohászt küldött az Istenhez Bankó Virág, valahányszor álmra hajtotta a fejét

Ezen az estén nem imádkozott

Nyitott szemmel feküdt keskeny ágyán, és a boltozatos mennyezetet nézte

"Nehéz nap volt a mai -- gondolta. Szeméből kibuggyant a könny, és lassan hátracsordult a párnára. -
- És tudom, érzem, hogy nem jön értem sem Benedek, sem Kartal. Valami nagy, szörnyű
összeesküvés folyik itt. Énmiattam történik az egész, vagy talán csak véletlen láncszeme vagyok? Ó,
Csák János helyettem akarta Orsolyát ideküldeni. Itt tehát engem vártak. De miért? És kinek a
parancsából? ... És Kartal?" Ó, jaj, drága Kartalom, mit nem hallottam rólad!

Nem igaz

Ugye, nem igaz?!

" Mert alighogy Timót atya elköszönt tőlük, és alighogy Clarissa apátnő nagy fejcsoválva magára
hagyta, megjelent Perpetua asszony, a korán meghalt Baglyas Márton várispán felesége, aki
Özvegységét töltötte a kolostorban. -- Isten hozott miközénk, hát te volnál az na jól van hát gyere és
hallgasd meg mert fontos szabály ki van ám írva a refektórium ajtaja fölé is igaz hogy csak latinul de
hátha nem tudsz olvasni hát figyelj: "Codices certa hora. Könyveket mindennapon egy bizony órában
kérjenek, üdő kívül kik kérendik, ne vehessék. Veternye meglévén, tartassék capitulum, vagy prima
után, vagy tertia után s mise után, ha mise prima után mondatik, némikor kedig el is hagyhatják, ha
priorissának tetszik. Konvent capitulomba hogy bemegyén, az leckeolvasó mondja meg az holdnak
napját és mit az kalendáriumból kell mondani, s az hetes mondja utána az pretiosát, annak utána
sororok leülvén, az olvasó mondja el az lekcét, vagy az szerzésből, vagy az idei evangéliumból" ... A
Domonkos-rendi apácák szabályai (Kéziratban fennmaradt szöveg 1474-ből.) -- Úgy hadart Perpetua
asszony, mintha nem is hitének, hanem a beszédének állandóságára tette volna az esküt

Aztán magával ragadta, és ő követte. Elvették ruháját, és földig érő albát, fehér inget kapott, amelyre
ráölthette a rend durvább szövetű ruháját. Haját még nem nyírták meg, de megfonva a fityula alá
kellett szorítania. Estebédre már őt is a nagy ebédlőterembe vezették, ahol fal mentén kicsi
padocskákon ültek sorban a sororok, az apácanővérek. Előttük hosszú asztal, az asztalon tányérok.
Szolgálányok és fiatal apácák, apácanövendékek szolgálták fel az ételt. Mielőtt azonban evéshez
láttak volna, imára kulcsolta kezét mindegyikük, és a termet a fennhangon mondott ima zümmögése
töltötte meg. Aztán csoszogás, a padok nyikorgása hallatszott -- az apácák leültek a helyükre, és
szótlanul, lehajtott fejjel ettek

Csupán ő nézelődhetett kedvére, mert az ő tányérja üres volt, üres is maradt

amit szokásától eltérően szótlan mosollyal vett tudomásul

Ahogy közös ima vezette be, közös imádkozás zárta is le a vacsorát. Utána halk zsisibongás támadt, az
apácák szabadon csevegtek, a fiatalabbja persze rögtön észrevette őt a szolgálányok asztalánál.
Körülvették, és izgatottan kérdezték

-- Isten hozott itt, nővérkénk. Honnan jöttél

-- Kinek a lánya vagy? -- Itt akarsz élni, vagy apád küldött, amíg férjet nem találnak

-- Ó, hiszen tudjátok!

ő a Csák János úr felesége

Kis pisze lány mondta ezt, és szavai nyomán meglepett csend támadt. Őt is meglepte ez a kijelentés, kedve lett volna Clarissa nővérnek odakiáltani: ehhez vajon mit szól, most már aztán mi a hazugság? De az apátnő éppen Perpetua nővérrel és a pogácsaképző idős sororral tárgyalt

Egy lányka leült melléje, és a kíváncsiság bűnével mit sem törődve, piruló arccal kérdezte: -- Ó, milyen ember az urad? Feleség vagy ... Istenem ... ugye, mesélsz majd?!

Úgy nézték fiatal szépségét, mint isteni csudát. Ámbár szépek voltak ők maguk is. Csupa szép, fiatal, bájos arc. Mosolygós, életvidám szemek. Mi lesz ezekből a lányokból? Hová veti őket az élet

-- Engem apám küldött ide, amíg férjei; nem találunk

-- Szüleim az Úr Jézus szolgálatára ajánlottak. Édesanyám nehezen hozott a világra. Akkor fogadták meg, hogy apáca leszek

• -- Nagy család a mienk

-- Ugye, a te bátyád az a szép ember? A Süveges Mikucska. Láttam ám egyszer

Úgy csipogták körül, mint a kis madárkák. S ő nem tehetett mást, megmondta az igazat

-- Tévedtek. Nem Orsolya a nevem, és nem is vagyok a Csák János felesége. Bankó Virágnak hívnak, és hogy miképpen kerültem ide, magam sem tudom

Ó, csak látni kellett volna a csodálóra változott arccskákat, az elkerekült szemeket, amíg ki-ki elrendezte a fejében, hogyan és miképpen. Amíg egyesek növekvő érdeklődéssel közelebb húzódtak hozzá, mások óvatoskodva hátráltak. Ámde mindegyik hallgatott. Jó sokáig. Mintha csak magukban imádkoznának

-- Ha a Kartal mátkája vagy, annál jobban szeretünk törte meg a csendet ismét a turcsi orrú. És megszorította a kezét

Ám akkor egy sápadt, szomorú szemű lány lépett hozzájuk. Álmatagon rátekintett, megragadta a kezét, és így szólt: -- Szánlak téged, drága nővérekém. És megértelek

-- Köszönöm -- mondta önkéntelenül

-- Lásd, sokat törődtél a világ hiúságával. Jaj, mi is oly sokat törődünk!

Mintha csak a világ Megváltója hiába szenvedett volna értünk... Ó, nagy a világ gonoszsága, és csak Istenben a remény!

Imádkozom majd érted

-- Köszönöm

-- Arra kérek, bocsáss meg az ellened vétőknek, ahogy az az Úr imájában van

-- Megbocsátok

-- És ne bánkódj, amiért Kartal lovag a Csák Máté úr zászlaja alá állt. Ne is háborogj, Ez a férfiak dolga, ők jobban is értenek hozzá. A mi kötelességünk, hogy híven szolgáljuk mennyei és földi urunkat

A sápadt leány elengedte kezét, majd messze révedő tekintettel lassan kiment a teremből

Ő pedig, mint akit fejbe kólintottak, elakadt sóhajjal nézett utána. -- Ki volt ez

-- Szelíd, jó lélek. Margit a neve, és szeretné követni a boldog emlékezetű Margit királykisasszony példáját. Ő is sokat imádkozik, naphosszat térdepel a Szűzanya oltára előtt, sokat böjtöl, és a legnehezebb munkákkal sanyargatja testét

-- És ... amit mondott

-- Margit nővérünk sokat tud a világról, noha megveti azt. Családja a nagy Amadékkal tart rokonságot, akik most a királlyal harcolnak. Csák Máté pedig Visegrádon tart nagy tanácskozást. O, Mátyus úr nagyon derék ember!

Azt mondják, hogy a nyitrai püspököt csúffá tette, engesztelésül mostanában sok adománnyal kedveskedett a mi zárdánknak

Aztán esti imára gyülekezett az apácák serege. Bevonultak a hűvös templomba, sokáig térdepeltek a köveken, és monoton zsolozsmájuk magasra szállt az ég felé

De sem az imádság, sem az éjszaka csendje nem hozott Bankó Virágnak nyugalmat. Úgy érezte, szörnyű verembe esett. Más élet és más világ ez, mint amit eddig ismert. Nem volt ideje még, sem hegy megszeresse, sem hogy megutálja. Mindaddig csak szépet és jót hallott róla -- mégis esküdni mert volna rá, hogy ez a világ és ez az élet nem az övé, mert taszítják egymást, mint tűz a vizet. Kartalom, drága Kartalom, mit hallottam rólad

Akár igaz, akár hazugság, nincs és nem is lesz, aki megszabadítson

Magamnak kell megtalálnom a módját!

Addig is meg kell tanulnom, hogy nemcsak a karddal, nemcsak szóval lehet vívni

Harcol a lélek is

TIZENHARMADIK FEJEZET

amelyben Kartal a nagy tettere készülődik

Te vitted utána a kardját

Hol találom Timót atyát?

Virág, vajon vársz-e rám?

Gyónni szeretnék

A két gazember

A folyó közepén

-- Hallod-e uram, csudára elbántál azzal a fajankóval

-- Kardot se vontál, úgy rúgtad ki. Iszonyú erőd van

-- Nemhiába mondják rád, hogy te vagy a rettenetes Kartal

-- Na, elég legyen, mert közétek csapok!

-- Már ami igaz, az igaz, uram

-- Engedd meg, hogy csodáljunk. Ilyen urunk még sosem volt. Micsoda sisak, micsoda öltözék!

-- És micsoda lő!

Hej, rongyos koldusok vagyunk mi melletted

-- Hát, kész csoda, hogy megtúrsz bennünket

-- Magam is csodálom -- mordult fel Kartal. -- Mit képzelték, mi vagyok én!

? Na, elég legyen!

Elég a szóból!

Ne hízelegjetez, mert azt ki nem állom

Lépésben mentek át a városon, jobbra azon az úton, amelyen előbb Virág és kísérői jártak. A város éppúgy zajgott, kavargott körülöttük is, de hát Kartalnak most kisebb gondja is nagyobb volt, hogysen nézelődjék

-- Szemócs, te!

-- Igenis, uram

-- Tegnap az a kapitány ..

-- Akivel elbántál, uram, nagyszerűen csináltad, uram, micsoda..

-- Kuss!

-- kiáltotta most már durván Kartal. -- Arra felelj, amit kérdezek!

-- Igenis, uram!

-- Te vitted utána a kardját

-- Én vittem ki

-- Mit mondott

-- Mit... hát káromkodott. A fogát szíttá. Esküdözött, hogy bosszút áll

-- Hát te, mit feleltél

Szemőcs megvakarta sebesült fejét, a butaságtól eltátotta a száját, és nem mert Pörkére nézni

-- Hát... én... semmit. Bizony isten nem mondtam semmit

-- Jól van. Ha tegnap nem mondtál... most majd mondasz

Kartal visszafogta lovát, nyugodtan megfordult, és a várfalak tövében megbúvó házak között egy kis térre mutatott. A tér közepén kőkereszt állt, a kereszt mögött pedig egy lovas várakozott. Nyakát csavargatta, mint aki a kéményeket számolja szörnyű buzgalommal

A Csák Máté kapitánya volt

-- Hallod-e, Szemőcs, most szépen odamégy ahhoz a jóemberhez, és megmondod neki, koslasson a cicája után, ne pedig miutánunk. Ha ki akar állni velem, szóljon, megvívhatunk. De ne kövessen ilyen alattomos módon már reggel óta, mert nem illik az akkora marhához, amilyen ő. Szemőcs, a derék szolga egy halk igenist rebegett, aztán rohant az üzenettel. S Kartal elégedetten láthatta, hogy talán szó szerint elismételte a szavait, mert az a kapitány egyszerre csak megfordította lovát, és nagy sietve eltűnt a sikátorok között

De hát milyen kár, hogy az ember nem képes a fülét megnyújtani, mert Kartal a következő párbeszédet hallhatta volna: -- Hé, te Pósa, az urunk észrevett!

-- Forduljon föl az urad. Tegnap azt ígérted, reggelre végeztek velem

-- Nem olyan egyszerű

-- Szamarak vagytok!

-- Elaludtunk, ő meg előbb ébredt..

-- Marhák vagytok!

-- Te se mernél hozzányúlni

-- Disznók vagytok!

Szemőcs megunt az egyoldalú társalgást

-- Pásztor voltál te, vagy mifene, hogy sorolod itt az állatokat. Tegnap még hálálkodtál, hogy így-úgy, szólsz majd rólunk a Mátyus úrnak a jó szolgálataink miatt..

-- Szólok, szólok

-- Mert rajtad áll ám. Lehetünk mi a Kartalnak is jó emberei. Aztán majd mi mondjuk el Mátyus úrnak, hogy miattad nem tudtuk dűlőre vinni a dolgot

-- Ne pofázz annyit!

-- Na, hát tudd meg, hogy Kartal meg akarja támadni a szigeti zárdát

-- Húha, mikor

-- Tudja isten. Lehet, hogy már ma!

-- Akkor sietek. Hát csak figyeljetek, jelezzetek. Ott leszek ... Ott leszünk

-- Csak aztán el ne feledd, amit kikötöttünk!

-- Jó, jó, a feje az enyém, a lova meg a fegyverei a tiétek

Ennyit mondott Pósa, a Csák Máté kapitánya, azzal megrántotta a lova zabiáját, és elügetett. Szemőcs pedig, mint aki jól végezte dolgát, visszatért urához

-- Szedte az irháját... Láthattad, uram. Jól megijedt... -- És futó pillantást váltott Pörkével

Kartal mosolygott. Megpödörte alig serkenő bajuszát

Később megparancsolta a két suhancnak, menjenek a Csuka csárdába, próbáljanak szállást is szerezni, aztán majd este alaposan megfontolják a dolgot, hogy holnap hogyan és miként lássanak munkához. Addig ő lemegy a szigeti révészhez, és megtudja tőle, őrzik-e vajon a zárdát. Mert meglehet ám, hogy katonák vigyáznak rá, főképpen ha valami nagyon rangos, nagyón gazdag főúr lánya van a falak mögött. Mármost, ha a szigetet nem őrzik, lehet, hogy még ma éjszaka megpróbálják a dolgot, de hogyha fegyveresek is vannak odaát, akkor a holnapi napot toborzásra kell szánni

Erre aztán Pörke is meg Szemőcs is lelkesen rábólintottak. Alig várták, hogy kissé magukban legyenek, és a maguk dolgát meghányj ák-vessék

-- Nehogy aztán két -szék között a pad alá essünk -- sziszegte Pörke

Kartal magukra hagyta őket, és továbblovagolt északnak. A sziget magasságában rátalált a révészre, aki egy nagy dereglyével meg két kisebb csónakkal közlekedett a partok között. Az egyik csónak aranyszegélyű, bársonyüléssel alkotmány volt. Ahogy Kartal rápillantott, szinte odaképzelte mátkáját arra az ülésre

Nézelődött egy darabig, majd leszállt a nyeregből, és a révészhez lépett

-- Mondd csak, barátom, hol találom meg Timót atyát? A templomban -- mutatott hátra kissé bizonytalanul Buda sok temploma felé -- azt mondták, hogy az apácákat gyóntatja

A révész kenetteljesen bólogatott, mert eltanulta gazdaitól

-- Közéleg a húsvét ünnepe ... Bizony ... Timót atya mára már befejezte a gyóntatást, Isten áldja meg érte!

Ha meg akarod őt találni; a szállására menj

-- Hol van

-- Timót atya nem a rendházban lakik. A Mária-templom mellett találod a könyvmásoló műhelyt. Ott van az ő lakása, amíg a műhely vissza nem költözik a kolostorba

-- Értem, értem; tudod, barátom, nem ismerem sem őt, sem Budát... Ugye, Timót atya Lógódon volt plébános

A révész hápogott zavarában

-- Ó, lovag úr, valóban ott volt plébános!

De hogyha valami buta mesét hallottál volna róla, hát felejtsd el

Kartal persze tüstént megígérte, hogy elfelejti azt a bizonyos mesét, ugye, amit ő el sem hitt amúgy sem. Aztán elfordult, gyorsan el is köszönt, nehogy a révész sokáig bámulhassa az arcát

Visszaindult a várfalak alá, a Csuka csárdához. Közben meg-megállt, és sokáig nézte a Nyulak szigetét, amelyet mostanság Szűz Mária szigetének neveznek inkább, mert a domonkos apácák nagy tisztelői a Madonnának

-- Virág, Virág ... -- suttogta maga elé Kartal a kedves nevet. -- Vajon most mit csinálsz odaát? Vajon hogy bánnak veled a szent nénék? Ó, talán látsz is engem, és talán én is látlak téged, és e messziségből mégsem ismerhetjük fel egymást. Lásd, én itt állok a felső parton, ahonnan széles ösvény vezet a révészig. Idenézel-e? Ki tudja, talán ott kapaszkodsz valamelyik ablaknál, és könnyes szemmel bámulsz ideátra

Várod, hogy megszabadítsalak

Ne sírj; és várj reám. Elmegyek érted, és kiszabadítlak. Ki én, hogyha a mennyek kapuját kell is kiemelnem a helyéből!

De hát vajon vársz-e rám? -- lett rajta úrrá a bizonytalanság. -- Hiszen oly kiszámíthatatlanok vagytok. Szeszélyesek, bolondosak, érzékenyek és bugyuták. Legalábbis ezt mondják rólatok mindazok, akik jobban ismernek titeket, mint én. Ámbár hogyan is ismerhetnék titeket, amikor téged sem ismerlek még igazán. Hej, ez a leányrablás is ... no jó, ne is beszéljünk róla

De ugye, nem járatod velem a bolondját? Mert képes vagy rá ... Az ám, meglehet, hogy tűzön-vízen át betörök a kolostorba, lekaszabolok mindenkit, aki az utamba áll aztán hogy végre megtalálalak az oltár előtt, tiltón felemeled a kezedet, és így szólsz: "Távozz, Kartal, e szent helyről, mert úgy döntöttem, hogy mégsem leszek a feleséged. Megtetszett nékem ez a szent élet, Istennek ajánlom hát magamat, és ezentúl az Úr Jézus lesz a vőlegényem." Belesápadt Kartal a puszta gondolatba. A szakállát markolászta, és mogorván kereste a Csuka csárdát

Nagyon vidám és nagyon készséges volt a két suhanc. Előre megrendelték a sült halat; mire ő megérkezett, már az asztalon illatozott a pompás lakoma. Bor is került hozzá, a borhoz meg lelkes tervezgetés

-- Ússzunk át a szigetre... -- javasolta Pörke

-- Fogadjunk fel néhány embert. Megrohanjuk a kolostort!

Talán nekünk is jut szöktetni való szüzcseke ... lelkesedett Szemőcs

Nem lehetett bírni velük. Egymásnak adták a szót

-- Ki kell szabadítani a szerelmes mátkádat, uram. Nem lehet túrni, hogy ott senyvedjen az ecetszagú banyák között. A te helyedben percig sem tétováznék

-- Uram, neked az ilyesmi semmiség

-- Engedd meg, hogy segítsünk ... Ismerek itt néhány embert

-- Az egyiknek Pósa a neve. Az derék ember. Rábízhatod magad..

-- Elmegyünk, szólunk neki. Ha csak tíz embert hoz. Sötétedés után ott legyen a révnél... No, ugye, jó ötlet

Kartal mogorván nézett rájuk

-- Maradjatok a feneketekeken!

-- mordult fel. -- Nem szabad az ilyesmit elsietni. Még csak az kéne, hogy Valaki megszimatolja a dolgot. Meg aztán gondoljátok csak meg, az a fránya kapitány is idáig követett..

-- Ó, hiszen azt végképp elijesztetted!

-- Az ördög nem alszik -- jelentette ki Kartal, és ásított is hozzá. Aztán megkérdezte, rendben van-e a szállás dolga. Rendben volt. Hát akkor most már hogyan üssék agyon a nap hátralevő részét

-- Sehogy!

-- mordult rájuk kurtán, mert a lelke mélyén még mindig Virággal vitázott, aki sehogy sem akarta elhagyni a kolostort. -- Mondtam már, nem jó az ilyesmit elsietni. És az sem jó, hogy együtt vagyunk ... Oly vészterhes pofákat vágtok, hogy csak a vak nem látja, miben sántikálunk. Különben is sokat beszéltek. Már zúg tőletek a fejem. Elég volt. Estig felnézek a várba. Ha nem jönnek vissza, úgy vegyétek, hogy megaludtam valamelyik régi cimborámnál. Szemőcs és Pörke kissé riadtan bámult rá

-"Gyalog megyek. Jólesne egy kis séta. Na... Hát lássátok el a Sárkányt, és nagyon vigyázzatok rá!

Itt a sisakom meg a kardom is. Dörzsöljétek át egy kicsit, mert már rozsdásodik

Könnyű törét a keze ügyébe húzta az övé, és felállt az asztaltól

-- Még valamit. -- Mondd, uram!

-- Ha estig nem jönnek, fizessétek ki a szállást, az élelmet meg az abrakot. És reggel legyetek a szigeti révnél. Ott várjatok még, mert akkor már egyenesen oda megyek. Lehet, hogy nem egyedül..

-- Bízzál bennünk, uram. Ott leszünk

A két fickó felugrott, és vigyorogva meghajolt

Kartal pedig, valahogy átvágott az udvaron, megpaskolta a lova nyakát, és így szólt hozzá

-- Sárkány, Sárkány mi mást tehetnék? Mosolyogva vágott neki a városba vezető útnak. Ki tudja, min mosolygott, talán elképzelte a két nyavalyást, ahogy nagy Örömmel egymás nyakába borul. No lám, ezt akartuk, megvan a fegyver is, megvan a ló is, mi kell még?..

Ha ezt képzelte, eltalálta az igazságot. Mert Pörke és Szemőcs valóban egymás nyakába borult, és nagy hehe és hohó közben elégedetten röhögtek. Megvan a fegyver is, megvan a ló is, mi kéne még

A feje -- mondta akkor egy hang a csárda asztalánál. A Csák Máté kapitánya, Pósa lépett hozzájuk

Különös dolgot figyelt meg Kartal

Valahányszor sokáig készült valamire, elfogta az izgalom

Magamagát bátor embernek tartotta. Ha ütni-vágni kellett, nem sokat tétovázott. Ha váratlanul ellenség tört rá, mindig készen állt a visszavágásra

Ha tudta, mit kell tennie, percig sem vonakodott

Csak hogy előfordult már nem is egyszer, hogy nem tudta, mit is kell tennie

Főképpen azt nem tudta, hogyan

Ha ilyenkor vakon belevágott a dologba, és nem sokat késlekedett, nem sokat morfondírozott, hanem cselekedett, hát fura módon rendszerint minden sikerült. Az ám, mert az ember nem akármilyen teremtmény, nemcsak ésszel, hanem az állatok ösztönével is rendelkezik. S az ösztön nem csal. Isten tudja, hogyan, és miképpen, a lelkünk mélyén, a zsigereinkben, a bőrünkben, az agyunkban rejtőzik ez az ösztön. S el sem lehet mondani, hányszor és miképpen jelentkezik

Félretolsz egy poharat -- s nem is tudod, hogy mérgezett bor van benne

Erdőben alszol, és hirtelen felriadsz -- a zajra zaj felel, vipera menekül a fű között

Kábultan, sebesülten támolysz egy csatatéren -- és íme, megtalálod a patak vizét

Hajnalban indulnod kell, s lehetsz bármilyen fáradt, kimerült vagy akár részeg is este -- hajnalban felpattan a szemed

Mi hát ez a különös erő? Az ember lelke talán

Hiszen akkor lelke van az állatnak is, amely vizet talál, ha szomjas; amely gyógy fűvet rágcsál, ha sebesült; vagy kikerüli a vermet, amit neki ástak

És ugyan miért van az, hogy ha az ember túl sokáig képzeleg, ha tudja, mit kell tennie, de a megoldás módján sokat ábrándozik, ilyen vagy olyan formában ezerszer is elképzeli, egyszerre csak elfogja az izgalom, majd a kishitűség, végül a reménytelenség, s bizony kis híja aztán, ha fel nem adja a dolgot

Íme, Kartal tudta, mit kell tennie. Megszökteti Bankó Virágot, szerelmes mátkáját

De hát hogyan? Nem vághat neki a dolognak hübelebalázs módjára. Bátorság, vitézség még nem minden. Könnyen póruul járhat

Apjának szomorú példája lebegett előtte

Hogyan? Hogyan, hogyan, hogyan

Sok minden kavargott a fejében. A sziget... a révészt. Pörke és Szemőcs nagy alázatossága ... Virág sorsa ... Timót atya ... hm, hm, Timót atya ..

Feldübörgött a szíve. És nyelnie kellett, úgy szorongatta torkát az a furcsa izgalom

"Hej' de ostoba fajankó vagyok én!

-- szidta önmagát. Mások habozás nélkül gazemberkednek, én meg tétovázom, noha igaz ügyben járok!

" Nagy haragosán összevonta szemöldökét, övén még előbbre csúsztotta a törét, és határozott léptekkel lépett be Buda városába. Úgy vélte, fiatal még az idő, hogy megkeresse Timót atyát, ezért a városi sikátorokban nézegetett, báméskodott. A kovácsoknál díszes kengyelt keresett, de nem talált kedvére valót; a szíjgyártóknál gondolt egyet, és egy kis köteg vékony szíjat vásárolt (málnát kötözni), a piactéren pedig, a kalmárok asztaláról egy csodálatosan szép, topázköves ezüstgyűrűt emelt fel. "Szerelmi rontás, bűvölés ellen" -- súgta a kalmár, és olyan arcot vágott, mint aki sajnálja eladni a legkedvesebb portékáját. Kartal visszatette a gyűrűt. Hiszen megbűvölte őt már a szerelem, és lám csak, semmi rosszat, semmi rontást sem talál benne. Az igazi szerelem szép és nagyszerű. Eh, szemétre kellene szórni az efféle gyűrűket meg mind a többi vénasszonyszereket

Az a buta izgalom közben egészen elhagyta

Megkereste a Mária-templomot. Körbesétálta, alaposan szemügyre vette a szomszédos épületet is, amelyben a domonkosok könyvmásolói dolgoznak. Megfigyelte, kik járnak ki és be. Szerencsére nem sokan jártak. Valóban csak ideiglenesen dolgozhatott itt a műhely. A ház kapuján egy parasztasszony lépett be, nagy kosárral a karján. A kosárban mosott ruhák voltak. Nemsokára üresen hozta ki a kosarat. Aztán két fiatal szerzetes távozott. Halkan beszélgettek. Mindkettőnek görnyedt volt a háta és vörös a szemhéja. Kartal ebből azt következtette, hogy csakis ők lehetnek a kódex másolói

Hát Timót atya

Jól ítélem meg őt? -- kérdezte magától Kartal. -- Bizonyára jól. Mert ugye, Virágot egyenesen a Nyulak szigetére hozták. Akkor hát a kolostor tudott a jöttéről. Az ám, de Benedek szerint Orsolya asszony helyett ment Virág a kolostorba. Igen ám, de Virágot mégis idáig hozták ... Vajon miért? ... A kolostorba is befogadták. Vajon miért

Meg kéne keresni a Csák János úr katonáit. Alig hihető, hogy tüstént visszafordultak volna

Ha Virágot befogadták a kolostorba Orsolya helyett, akkor tudtak az elrablásáról. Ha tudtak, tudott Timót atya is -- és ha tudott, egyetértett vele. Ha pedig így áll a dolog, akkor Timót atya a Csák Máté híve, ami annál különösebb, mert a papság inkább a királyhoz húz. Így parancsolja nekik a pápa nevében Gentilis bíboros

Lassan bealkonyodott

A házból ki, a házba be nem igyekezett most már senki

Lassan elcsendesedett, el is néptelenedett a város. A kereskedők összecsomagolták portékáikat, a mesterek behajtották boltjaik nagy fatábláit, elkésett inasok loholtak hazafelé. Kutyák ugattak távol. Egy közeli udvarban keservesen bögött egy gyerek. Kartal benyitott a ház kapuján

Alacsony, boltozatos kapualjban találta magát. Jobbra is, balra is kőpadok voltak a falba mélyesztve. A kis udvar közepén vasrácsos kút állt. Mellette hársfa bontogatta levelét

Kacska kezű szolgáló igyekezett kifelé. Majdnem egymásba botlottak

-- Timót atyát keresem

-- Jobbra, az udvar végében találod a celláját, lovag úr. Siess, ha még beszélni akarsz vele

-- Vendége van talán

-- ó, nem. A tisztelendő páter úgy él, akár egy remete. Már egészen üres a ház. De az esti ájtatossága után könyvet másol, és olyankor nem szereti, ha zavarják

Kartal bólintott. Elégedetten vette tudomásul, hogy most már nemcsak gyerekes izgalma, hanem előbbi tépelődése is füstté vált

Megvárta hát, amíg a szolga után becsukódik a nagy kapu. Aztán az udvaron jobbra fordult, és lassú, csöndes léptekkel lépve megkereste a szobácska ajtaját

Égy halk dicsértessékkal benyitott

-- Mindörökké, ámen -- felelt Timót atya, aki az ablaknál állva éppen egy nagy könyvet emelt az íróállványra. -- Mi járatban vagy, testvérem

-- Gyónni szeretnék, atyám -- kezdte Kartal, és pillantása gyorsan körberekent a szobán

-- Per amorem Dei!

Éppen most... és éppen nálam ... A templom nyitva van, keresd ott..

-- Én téged kereslek, Timót atya!

A szerzetes szoborkemény arcára kiült a szigorúság

-- Nem nézlek valami respectábilis személyiségnek, hogy miattad elszalasszam a munkámat. Lelked üdvéről gondoskodtam, vagyis még egyszer mondom, elkövetett bűneidet gyónd meg a templomban

..

-- Még nem követtem el azokat a bűnöket

-- Mit beszélsz? A szemedből látom, nagy malefactor lehetsz ..

-- Mi vagyok, mi nem, ne tépelődj, atyám. A nevem Kartal, és jólesne, ha előre feloldoznál bűneimtől, mert én ugyan fel nem oldozlak téged, jóllehet engedelmeddel meg is gyóntatnálak

Azzal hátranyúlt, és lecsapta az ajtó reteszét. Aztán lekapcsolta övéről az imént vásárolt kis köteg szíjat

Ronda kedvében volt Szemőcs és Pörke

Kartal nem jött meg estére, Pósa pedig kijelentette, ha elő nem kerítik azt az átkozottat, akkor megnézhetik magukat. Elveszi tőlük a lovat, a fegyvert, a sisakot, ráadásul Máté úr elé vezeti mindkettőjüket, abból pedig nem sülni ki semmi jó

Kartal reggel sem jelentkezett. Ellenben előállt Pósa, és kijelentette, találkozott a Csák János úr embereivel, Szemőcs és Pörke régi társaival, akik valami nőszemélyt kísértek volna a Nyulak szigetére. Hát most már elhiszi, hogy Kartal a Nyulak szigetére készül. Ezért elhozza a cimboráit meg a Csák János úr embereit is, hogy lesbe álljanak a révnél

-- Kartal urunk azt mondta ám, hogy nem lesz egyedül

-- Hát aztán!

-- hangoskodott a kapitány. -- Legalábbis megtanulja, hogy engem nem lehet csak úgy egyszerűen kirúgni a kocsmából

Hajaj, ebből olyan csihi-puhi lesz, aminek csak Pörke és Szemőcs ihatja meg a levét!

Ha Kartal győz, kiderül az árulás; ha meg veszít, akkor sem biztos a zsákmány

A két gazember tehát kedvetlenül készülődött. Most már értesítenék Kartalt a közelgő veszedelemről. De hogyan

A lovakat ellátta a fogadós embere, de már a fegyverek meg a sisak fényesítése az ő gondjuk lett volna. Hát mit tegyenek, nem volt kedvük hozzá. Kifizettek mindent becsülettel (pedig tegnap még a fizetés elől is meg akartak lógni), aztán felcihelődtek a nyeregbe, és megindultak a szigeti révhez. Az a ronda, vérmes pofájú kapitány meg ott követte őket jó tíz lóhossznyi távolságban. Az emberei pedig szétszóródva, szinte észrevétlen

-- Hejj!

-- Hallod-e, Szemőcs, cserben vagyunk!

-- Hallgass, imádkozom!

-- Azt jól teszed. Itt már csak az Isten segíthet

-- Én azt mondom, ha János úr megtudja ezt a dolgot, még talán meg is dicsér

-- Meg ám ... hogy szépen lógunk a kötélén

-- Hol marad Kartal

-- Hallgass, most én imádkozom!

Így értek a révhez. Megálltak a magas parton, egy nagy fa tövében, és, nyeregből nézték, mi folyik a vízparton. Ahogy lopva oldalvást pillantottak, Pósat látták a közelükben. Aztán még vagy hat bőrzekés, kardos, süveges elszánt legényt

-- Hát a mieink hol vannak? -- súgta Szemőcs Pörkének, mert nem látta a Csák János embereit. Furdalta a kíváncsiság, fogta magát, odalépett Fosához, és megkérdezte. A válasz nagyon rövid volt és nagyon csúnya, amiből Szemőcs sejtette, hogy a Csák-vár többi katonájának nem volt kedve a reggeli csíhi-puhihoz

Hűvös volt a reggel. A tiszta ég megint szép napot ígért, de a víz színén még vastagon, fehéren úszott a köd. Egészen eltakarta a szigeti partot

A révész egykedvűen üldögélt a csónakjában. Volt neki két öreg segítőtje is, azok a bárkán bajlódtak, a köteleket rendezték, szögeltek is valamit. Szekér közeledett az úton, liszteszsákokkal megrakodva. Azt kell majd a kolostorba átszállítani

A révész egy idő múlva elvesztette közömbösségét, és fel-felnézett. Sokáig figyelte a fegyvereseket meg az üres nyergű lovat. A nyeregre akasztva volt azon egy gazdátlan kard és egy sisak is. Aztán nem állta meg, felkaptatott Pörkéhez, és megkérdezte: -- Kire vártok, uram? Csak akkor vihetlek át benneteket, ha a kegyelmes apátnő megengedi

A vérmes képű Pósa hozzájuk ugratott

-- Mit pofázol itt, te nyavalyás?!

-- Azt kérdi, át akarunk-e menni -- mondta Pörke nagyon bután

-- Éppen hogy nem lehet, lovag urak. Lóval, fegyverrel senki sem mehet át!

riadozott a révész

-- Kartal bezzeg átmehet? -- vicsorgott a kapitány

-- Kartal, miféle Kartal? Nagy isten, csak nem arra a híres vitézre gondoltok?!

-- Az ám, hehe, és éppenséggel rá várunk. Hogy elkapjuk, mielőtt még átmerészkedne a szent nénékhez

-- Úgysem engedem át. Nem vinném át semmi pénzért, uram. Hát csak vigyázzatok, kérlek. Ha megmondom a kegyelmes apátnőnek, talán még meg is jutalmaz benneteket

Kissé ijedten, nagy sietve igyekezett vissza a csónakjához, mert a várból egy szerzetes közeledett. Bőrsarus lába sietve taposta a hideg homokot. Kámzsáját a fejébe húzta, kezét a mellén összekulcsolva tartotta a skapuláré széles szalagja alatt. Elhaladt a fegyveresek sorfala előtt, átlépett egy széles kátyút, amelyben még mindig maradt a kétnapi esőből, majd a csónak felé vette útját, ahol már várta őt a révész

-- Lóditr Jézus Krszts ... -- motyogta, amikor a csónakba lépett, és hozzátette: -- Timót atya előreküldött, testvérem, hogy kezdjem meg a gyóntatást

-- Jöjj, atyám Timót páter említette, hogy segítséget hoz a gyóntatáshoz

-- Na ugye? A révész ellökte csónakját a parttól, és nekiveselkedett az evezőknek. A jármű meglódult, orra alatt csattogtak a hullámok. A vízen érezhető szél fújt, és gyorsan hajtotta őket a folyó közepe felé

A révész tisztelettel vegyes kíváncsisággal nézte a fiatal szerzeteseket. Szerette volna megkérdezni, ki fia-borja, honnan jött, mi a neve. De hát egy pappal mégsem lehet úgy tereferélni, mint valami gatyás paraszttal. Végül mégis meglelte az első szavakat: -- Ronda népség a katona, atyám. Láttam, nem is köszöntek neked

-- Csak az úr várja el a szolgától. Én Isten szolgája vagyok

-- Már azt hittem, neked esnek, olyan bőszén méregettek

-- Isten kezében van az életünk, barátom

-- Már az igaz. Jobban is szeretem, ha az ő kezében van, és nem ezekében

Hallgattak egy sört. A révész lassan húzta az evezőket. Itt, a folyó közepén sűrű lett a köd, tej fehéren vette körül őket a hideg pára. Mintha repülnének, vagy felhőben úsznának, egyszerre csak a víz is mintha eltűnt volna alóluk, és azt sem éreznék, hol a lent és hol a fent

-- Ezek a nyavalyások egy híres vitézre várnak ám. Kartálra. El akarják fogni. Hogy miért, azt bizony nem tudom

A szerzetes bólintott. Furcsa bólintás volt ez, a révész megállt az evezésben. Hiszen nem sürgős a gyóntatás, várhatnak a kis apácák- -- Mi a neved, atyám, ha meg nem sértelek

A szerzetes megint bólintott. Köhintett is. Fázósan mélyebbre húzta fején a kámzsát

-- Benedictus ... Páter Benedictus, Isten kegyelméből

-- Ohó, ismertem ám egy Benedeket!

Derék fráter volt, jó pap lehetett volna. De hát nagy csalafinta ám... hohó!

Az apátnő kitiltotta a szigetről, mert a kis apácák mind beleszerettek. Tudod, tisztelendő atyám, ezek a kislányok, szegénykék... rab madárkák ők. Nem is tudom, a Jóisten így gondolta-e a sorsukat

A szerzetes most is hallgatott. Szűkszavú ember volt, ami fiatal kora ellenére nagy bölcsességre vallott. Most meg úgy hallgatott, mintha neheztelt volna, végtére is hogy jön egy hívő keresztény ahhoz, hogy kételkedjék a Mindenható rendelkezésében!

A révész legalábbis erre magyarázta a hallgatást, és bizonytalanul ismét nekilátott az evezésnek

-- Tegnap egy gyönyörű, fekete hajú lányt hoztak. Olyan szomorú volt szegény, egyre csak a vizet nézte. Azt hittem, menten beleugrik

De hát erre sem kapott választ

Egyszerre csak felszakadt körülöttük a köd, és szemük előtt kitárult a Nyulak szigete. A nagy füves legelő, a parti fűzbokrok, a tehénkék, a móló és távolabb, a nagy sziget mélyén a kolostor rengeteg kőfala

-- Félttem Timót atyát... azok a vitézek még majd bántalmazzák

-- Ne féltsd, jó helyen van

-- De... félek ám én is. Félek visszamenni

-- Istenben bízzál, és ne félj. Miért bántanának téged

-- Azt sem tudom, kinek az emberei. Mert lehet ám, hogy a Csák Máté csapataiból valók. Azoktól pedig félek ... ámbár a kegy elmés apátnő jó barátságban van a trencsényi gróffal. Mégis, ha megengednéd, Benedictus atya ... menjünk vissza talán, és inkább a nagy bárkán jöjjünk. Attól tartok, elragadják a bárkát, és lovastul fegyverestül jönnek át a szigetre. Abból pedig nagy baj És már húzta is az egyik evezőt, hogy azonnal visszafordul, de az ifjú szerzetes megragadta a kezét

-- Abból lesz baj, ha most azonnal ki nem teszel a szigeten. Bánom is, azután mit csinálsz. Timót atyát majd áthozza a bárka

-- És én ... és én ...

-- Nem értelek, testvérem, mi ez a nagy ijedség hirtelen. Hát ha már annyira reszketsz, bánom is én, evezd a sziget felső végébe, és ott várj. Ha végeztünk, a gyóntatással, majd ott megkeresünk. Timót atya a lelkemre kötötte ... Nem fejezte be a mondatot. A csónak felfutott a sziget menedékes partjára

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

amelyben Kartól belép a kapun

Timót atya küldött Mondd hát a bűneidet!

Rád gondoltam, atyám

Vezekelni akarok

Bankó Virág nagy változása

A víz közepén

Kitárult a kolostor kapuja., Clarissa apátnő mélyen meghajolt

-- Laudetur Jesus Christus

-- Hkm ... hkm ... ámen

Az apátnő felnézett a fiatal szerzetesre. És -- Isten bocsássa meg vétkeit

elpirult

Daliás, szép fiatalember állt előtte. Okos, magas homloka alatt mélyen ülő fekete szeme különös tűzzel csillogott. Erős vonalú, dacos arcán barnán feszült a bőr. Magyaros bajuszkája, serkedő szakálla olyan szívbe markolóan férfias volt, hogy az ember szinte azt kívánta, ne a durva kámzsa borítsa ezt a szép fejet, ne az esetlen csuha takarja ezt a nagyszerű alakot, hanem jelenjék meg inkább vasban, páncélban, s az a hosszú ujjú, erős kéz ne imára kulcsolódjék, hanem ölelésre nyíljon

-- Laudetur ... -- nyögte ismét Clarissa apátnő, és mélyet sóhajtott, hogy eltűnjön torkából a szorongás

Az ifjú szerzetes bólintott, még egyszer áment mondott és belépett

-- Timót atya küldött. Páter Benedictus a nevem

-- Már vártunk, páter Benedictus. Veni... -- Az apátnő felszegte a fejét, és előresietett. -- A tanulóklányokat tegnap már meggyóntatta a jó Timót atya. Most a novíciák és a fiatal sororok vannak a soron

-- Hallom, világiak is vannak

-- Egyelőre még világiak. De reméljük, hogy Isten akaratából...

nem fejezte be a mondatot. Hirtelen az a gondolata támadt, hogy a pesti domonkos páterok borotválják a szakállukat -- Még nem találkoztam veled, páter Benedictus

-- Éppen csak tegnap érkeztem a Bakony erdeiből, ahol néhányad magammal szent remeteségre készülődünk. És lám, a jó Timót atya máris megbízott e szent kötelességgel. Azt ígéri, óra múltával ő is utánam jön. Haldoklóhoz hívták

Clarissa apátnő megnyugodva bólintott. De ahogy továbblépkedtek a kolostor első kertjében, most meg az jutott az eszébe, vajon hová lesz a kis apácák lelki üdve, hogyha szemtől szembe találják magukat a szép Benedictus atyával. Hiszen máris észrevették, bizalommal és gyermeki kíváncsisággal közelednek ... Ó, hála a mennybéli Atyának, az ifjú szerzetes pillantásra sem méltatja őket. Férfias, szent áhítat sugárzik a szeméből, ahogy körberegben a tekintete a kerengőn, az oszlopos nyitott folyosón. Olyan ez az ifjú ember, akár egy angyal. Testében-lelkében ragyogóan tiszta, aki szép fiataltségében már remeteségre készül, akinek a lelke immár felmagasztosulva elszakadt e földi világ gyarló, a testi élet bűnös gyönyöreitől, akinek szép szeme mintha csak nézne, de nem látna, mintha örökösen egy túlvilági lényt keresne. -- Nincs itt -- mondta önkéntelenül páter Benedictus, és zavartan köhintett

(Istenem, ilyen lehet Mihály arkangyal, aki a lelkek ítélője. Szép homloka most bosszúsan ráncolódik.)
-- Jöjj, páter, a templomban gyóntass. Van egy fűtött kis cellánk ugyan, de azt hagyjuk inkább Timót atyának

A templom hideg volt és sötét. A nagy oltár előtt három apáca térdelt,, akik most hallgatagon fölkeltek és elvonultak. Az apátnő megmutatta Benedictus páternak a rácsos gyóntatózsámolyt, és lelkére kötötte, hogy szigorú penitenciát rójon a leánykákra

A páter beült a kis fülkébe, és várta a bűnösöket

Nem kellett sokáig várnia. Odakintről izgatott csiripelés, fojtott hangú beszélgetés hallatszott. Aztán egy idős soror szigorú hangja

Majd belépett az ifjú apáca. Lángvörös arccal térdepelt a gyóntató elé. És reszketett a hangja, ahogy elkezdte: -- Confiteor Deo omnipotent!

..

De a jó páter közbeszólt: -- Gyónjál, gyermekem

-- Bocsáss meg, atyám. Még nem fejeztem be az imádságot

-- Hát jó, fejezd be

A kis apáca folytatta, de csak a mea culpáig jutott, amikor a páter ismét közbeszólt: -- Gyermekem, a bűnbánatnak lelkünk mélyéből kell fakadnia. Mondd hát a bűneidet. Vagy nem mered talán

A kis apáca elrebegette a bűneit, és könnyei potyogtak zavarában, ahogy a farácson át a gyóntató arcába nézett. Az pedig felemelte kezét, keresztet vetett rá. És így szólt: -- Elmehetsz. Megbocsátok

-- És az ima

-- Imádkozz hát

-- Nem az én imám, tisztelendő atya. Hanem az, hogy Misereatur Tui omnipotens Deus ..

-- Deusz ... Dominusz ... svss ... rksss Krisztusz ... Ámen

-- És a penitencia

Hosszú hallgatás volt a válasz. Aztán egy bizonytalan sóhajtás. (Mi a csuda az a penitencia?) -- Az most elmarad. Küldd a következőt, gyermekem

A kis apácák között hamar híre ment, hogy egy angyalarcú páter a gyóntató. És lám csak, mit tesz a mély bűnbánat, azok is ott tolongtak a sekrestyeajtó előtt, akik tegnap már meggyóntak. Hiszen hosszú idő egy nap, a lélek pedig esendő

-- Nem hagyja, hogy imádkozzam.

-- A bűnbánatnak a lélek mélyéről kell fakadnia

-- Milyen szépen mondja

-- Nem ad semmi penitenciát

-- Nekem azt mondta: rád bízom, gyermekem

-- Láttad a szemét

-- Milyen szép keze van

-- Pszt!

Benigna nővér nagyon mérges

-- Jaj, istenem, most én következem!

Kis apácák. Az Úr Jézus szüzi jegyesei. Bűnük persze nekik is van. Kis hazugságok, hiúság, elvagyódás, különös álmok

Isten kegyelméből furcsa átváltozás történt a gyóntatás alatt

Kezdetben a kis apácák vérvörös arccal léptek a gyóntatószékhez, és a páter szelíd nyugalommal hallgatta őket. De ki tudja, talán túlságosan is őszinték voltak, ki tudja, mit mondtak el, s mit nem, később már a szép Benedictus páter arca vált égőpirossá, és a kis apácák távoztak szelíd nyugalommal, üdvözült mosollyal

-- Dominusz... deusz ... Krisztusz... pácem ... Mondd hát, gyermekem

És vallottak a kis apácák. A turcsi orrú lelkesen és őszintén, a bánatos zokogva és töredelmesen; az egyik akadozva, a másik mintha sosem akarná abbahagyni. És jöttek a félénkek, jöttek a butikák, jöttek a kétségbeesettek, és akik szólni sem tudtak. Veritékes kezük mintha össze volna kötözve az olvasó gyöngyfüzérével. Ott szuszogtak, hebegtek habogtak, és nem tudták mire vélni, hogy a jó Benedek páter miért pirul, miért nyeldékel, miért sóhajtozik olyan nagy zavartan

-- Hm ... ejnye ..

-- Ő, atyám, úgy szégyellem bűnös lelkemet!

-- Mondd hát, gyermekem... Vagy inkább ne is mondd. Dominusz ... Krisztusz ..

Rendben folyt a gyónás, nem volt semmi fennakadás. Egy idő múlva mégiscsak megjelent Clarissa apátnő, mért a folyosón nem akart fogyni a tömeg. Valami kis alamuszi odasúgta neki: -- Márta soror most van benn harmadszor

Márta soror addigra már csöppet sem pirult. Sápadt volt inkább, halotti sápadt

-- Bűnbocsánatért jöttem, atyám

-- Az előbb küldtelek el, gyermekem

-- Azóta vétkeztem, atyám

-- Mivel vétkeztél, gyermekem

-- Rád gondoltam, atyám

-- Dominusz ... krsss ... Krisztusz ... pácem ... spiritusz

-- Ó, tisztelendő atyám... segíts a lelkemen!

Oly bűnös vagyok én. Engedd meg kérlek, hogy veled imádkozzam. Ó, atyám, imádkozzunk együtt!

Veni, Sancte Spiritus, ét emitte coelibus lucis tuae rádium... Jöjj, Szentlélek Úristen, áraszd reánk kegyesen, mennyországból sugárid ..

A páter szigorúan ráncolta szemöldökét. És hallgatott

Margit nővér lelkesedésének Clarissa apátnő vetett véget. A sorort kiharcolta a templomból, aztán nemesen szép fejét felszegve, hidegen így szólt: -- Páter Benedictus. Kérünk, tarts egy kis pihenőt. Reggelizz velünk a refektóriumban.

Hirtelen elcsuklott a hangja. -- Előbb gyere a nagy fogadószobába. Én is szeretnék meggyónni

Sarkon fordult, és választ sem várva elvonult. Mihály arkangyal földi mása pedig gondterhelt némaságban követte, mert hallotta, amint az apátnő félhangon mintha így jajongana: "Kyrie eleison ... Christe eleisen... Uram, irgalmazz, Krisztus kegyelmezz..." Átvágtak az udvaron, hűvös ajtókon nyitottak be, és beléptek a nagyobbik kertbe, amelyben már tavaszi pompájukban virágoztak Isten virágai. Madarak csipogtak, galambok búgtak, a templomi tömjénillat a húsos káposzta izgalmasabb szagával keveredett

Clarissa apátnő hirtelen megfordult, és rajongva nézett Benedictus páter szemébe

-- Mielőtt meggyónnám neked bűneimet, kérlek, hallgasd meg új nővérünket, aki csak tegnap lépte át kolostorunk küszöbét. Nem lesz könnyű dolgod vele, mert konok és megátalkodott teremtésnek látszik. Hitbéli dolgokon is képes vitázni, mintha eretnek gondolatok tanyáznának benne. Inkább Timót atyának szántam volna e feladatot... de aztán... aztán, kérlek, adj nekem is lelki vigaszt

-- Megadom -- bólintott Benedek páter

Az apátnő odaszólt két kisleánynak, akik apácaköntösbe, öltözve, nagy komolyan gyomlálták a virágágyásokat

-- Szóljatok Ursula nővérnek

-- Bankó Virágnak

-- Ne vitatkozz, gyermekem. Ursula nővért mondtam -- Aztán visszafordult Benedictus tekintetéhez, mint gyöngye pille a gyertyalánghoz

-- Nyugtasd meg a lányt, kérlek... -- kezdte, de elakadt a szava örömeiben, mert most látta először mosolyogni az angyalképzű szerzetest

-- Megnyugtatom

Maradjunk még egy kissé a domonkos apácák kolostorának falai között

És fordítsuk vissza az időt hajnalok hajnalára, amikor Bankó Virág felserkent álmából

Mert Perpetua soror, amikor meglátta őt, nem akart hinni a szemének

A tegnap még vadóc, harcias, büszke szép lány mára szelíd szűzzé lett, akinek meleg, nagy, sötét szeme alatt árnyékos árkot rajzolt a szent virrasztás, akinek tegnapi határozott léptei fájdalmas vánszorgássá szelídültek, akinek tegnapi lázadozása mély alázattá változott. Csodálatos változás volt ez, ami Perpetua sorort Őszintén megrendítette. A kolostor új lakója oly szép és áhítatos jelenség volt hosszú köntösében, szorosan archoz simuló fej kendőjében, hogy alakja szinte kiáltott méltó szobrász, méltó festő Után

-- A szigeti Madonna -- suttogta maga elé a gyors beszédű soror, aki máskülönben és titokban a művészetek nagy csodálója volt. -- Szólok az apátnőnek, hogy Gilbert mester erről a lányról mintázza meg a templom új Madonna-szobrát

Bankó Virág halk dicsérettel köszöntötte a nővéreket, és velük sietett a templomba vecsernyére. Hajnali áhítat volt ez, hangos, közös imádkozás, amit a hideg kövön térdelve végeztek. S hiába volt az apácaruha vastag szövete, a kőpadló hidege elérte térdüket, elfagyasztotta testüket; Virágnak elzsibbadt a lába, a térde, mire végül is fölkelhettek. S arra gondolt, hogy lám csak, az áhítat is van olyan fárasztó, mint a gyomlálás vagy a marokszedés, s ki tudja, talán van, aki hasznát is látja

Ima után odaállt Perpetua nővér elé, és így szólt: -- Anyám, kérlek, adj valami nehéz munkát. Vezekelni akarok

Perpetua nővér ezúttal nem eresztette hosszú lére a mondandóját. Meghatottan bólintott

-- Segítsen az Isten!

Mosd fel a konyhát!

A konyha az épületsor végén volt. Jókora helyiség, teremnek is beillett volna. Virág nem sokat tétovázott, fogta a vedret, vizet mert az ajtó előtt álló hordóból, hamut, ecetet és sót hintett a kőre, aztán nekilátott a munkának. Könyékig feltúrta a ruhája ujját, fogott egy nagy súrolókefét, aztán mint aki ezt napjában csinálja, egykettőre felsikálta a konyhát. Olyan szép lett, hogy csodájára jártak

Akkor odaállt ismét a soror elé

-- Felmosnám a kerengőt is -- mondta

-- Hagyd el, leányom. Nemsokára itt lesz Timót atya. Készülj inkább a gyónásra

-- Hiszen arra készülök éppen

-- Nem értem

-- Sok gyónnivalóm van. Hagyjatok utoljára. És úgy szorítja valami a torkom. A munka könnyít a lelkemen. Kérlek, ne tagadd meg tőlem

-- Segítsen az Isten!

Mosd hát fel a kerengőt is!

Az már nem volt könnyű munka. Mert a konyha a kerengőhöz képest kicsiny fülke csupán. És a nagyobbik udvar kerengőjéhez fogott olyan hévvel, mint szolgál a szolgálak között. Perpetua nem állta

meg, ment a hírrel Clarissa nővérhez. Az is kijött a szobájából, Benigna nővért is magával hívta, és egy oszlop mögül sokáig nézték Bankó Virágot

-- Deo gratias -- suttogta Benigna nővér

-- Úgy örül a szívem ha látom mert úgy érzem én hogy Margit királykisasszony óta nem akadt még nővérke aki ilyen szelíd ilyen engedelmes és ennyire bűnbánó volna mert -hiába..

-- Igaza volt Csák Máté úrnak. Nem olyan kemény lány ez. Csak a híre nagy

suttogta maga elé Clarissa nővér, és visszasietett a kolostor nagy kapujához, mert most már minden órában várták a Timót atya érkezését

Bankó Virág pedig fogta a vödöröt, és a hordóhoz ment. De hát a hordóból kifogyott a víz, a konyhára már mind ellocskolta a nagyját

-- Nincs víz -- jelentette

Benigna nővér volt a közelben, ő intézkedett

-- Hozzunk a Dunáról -- mondta. S tüstént magához hívott két kis apácát, akik már tudták a módját, mert nem először hoztak vizet. Nagy ügyetlenül kerékre tették a hordót (Virág segített nekik), aztán négyesben kivonultak a hátsó kapun, ahonnan virágzó bokrok között vezetett az út a budai oldalra néző parthoz

Virág visszazaladt a vederért, mert hát mivel töltsék meg a hordót. Aztán nem engedte át másnak a munkát, hanem maga keresett a vízben álló fűzbokrok között tiszta vizű mélyedést, és nagy serényen onnan méregetett. A teli hordó visszavitele ennél jóval nehezebb volt. A menedékes parton fel kellett taszigálni a talicskát, rajta a súlyos hordóval. Bizony megizzadtak bele, de alázattal és komolyan csinálták, mert Benigna nővér mindig mindenben megkövetelte az ájtatos komolyságot

Virág folytatta aztán a munkáját, de elsiettek mellőle a többiek, mert híre jött, hogy megérkezett a gyóntató

-- Te nem nézed meg, Ursula? -- kérdezte tőle a szent szomorúság, aki Margit király kisasszony példáját akarta követni

-- Ó, testvérem, az én lelkemtől már oly messze van a kíváncsiság!

-- felelte Virág. -- Hiszen a Szűzanya kegyelméből előbb-utóbb úgymint találkozom veled

Hát jó, magára hagyták

Benigna nővér azonban sokszor bepillantott az átjáró kapun, amely a külső kertből a belsőbe nyílt

Bankó Virág szorgalmasan sikálta a kerengő kövét. Most senki sem akadt, aki a csodájára járt volna, micsoda munkát végez. Sőt, mintha hirtelen szélnek eresztettek volna minden nővérkét, egészen kihalt lett az udvar

-- Nincs víz -- jelentette nemsokára Bankó Virág, hogy ismét megpillantotta Benigna nővért

-- Hozzatok vizet

-- Nincs kivel

-- Küldök valakit

De hát nem tudott mást küldeni, csak két kis gyereklányt, amolyan tizenkét éves formát, akik csipogva, nevetgélve taszigálták az üres hordót. Virág megint csak segített nekik, fogta a nehéz talicska szarvát, úgy mentek le a Dunára. Ahogy a kapun kiléptek, Virág meghallotta a rendszerető Clarissa apátnő hangját: -- Ki hagyta itt ezt a vedret

Hát ő hagyta ott az útban persze. Vissza is szaladt érte, és Perpetua sororral találkozott, aki izgatottan és némileg gondterhelten figyelmeztette: -- Siess, Ursula, nemsokára te kerülsz sorra!

-- Igenis, anyám -- rebegette Bankó Virág. -- De kérlek, hagyjatok utolsónak

-- Bár mindenki ilyen volna, mint te

Most nem volt senki, aki a Dunára kísérje őket. Mire Virág a folyópartra ért, a két kislány már a földre állította a nagy hordót. Alig bírták szegénykéik, jó, hogy rájuk nem esett. -- Ó, ti csacsák, hát ha tele lesz, hogy mozdítjuk meg

Visszatették az üres hordót a talicskára, és Virág szorgalmasan merni kezdte a vizet. Beleállt a hideg folyóba, úgy méregetett, a teli vödör tartalmát pedig a két kislány öntötte a hordóba. Benigna nővér egyszer kinézett hozzájuk, de hogy látta, minden rendben van, magukra hagyta őket. Nem is volt mitől tartania, a sziget amúgy is néptelen volt, s a munka, ha lassacskán is, de rendjén ment

Egyszerre csak Bankó Virág zavartan mosolygott, és ijedten kilábolt a vízből

-- Jaj, testvérek, nem is tudom -- mondta, és kínlódva topogott

A lányok vihogtak

-- Szaladj vissza, ha nagyon kell

-- Megyek már... de jaj, nem bírom visszaig. Forduljatok el

Sarkon fordult, és szegyéllősen bebújt a sűrű bokrok közé

A kislányok kuncogva elfordultak. A dolgát végzi, gondolták, és egy idő múlva megkérdezték: -- Kész vagy-e már

-- Kész... kész -- felelte Bankó Virág

Hát abban a pillanatban csak azt látta a két kis apáca, hogy tegnap jött társuk anyaszült meztelenül szökken ki a bokorból, és futva megindul a vízbe

-- Jaj, fürödni bűn -- nyikkant az egyik, de Bankó Virágot már derékig körülfogták a hús hullámok

Még két lépés, és elszántan beleveti magát a Dunába

Fekete haja szétterül a felszínen, akár a tinta. Fejét feltartja egy darabig, aztán mintha lebukna, csak a karját látni, ahogy nagy erővel tajtékot kavar. Váltakozva mar bele a vízbe, két karja úgy jár, mint a motolla, és alig múlik el sóhajvásnyai idő, eltűnik a kislányok szeme: elől

A Duna közepén még a reggeli köd terjeng

Bankó Virág mint egy látomás, eltűnik

-- ó, Szűzanyácskám, miért nem tudok úszni?!

-- lehelte az egyik kislány

Egymásra borultak, és keservesen sírtak. Jó sokáig sírtak, hogy minél később fedezzék fel Virág szökését. A sírásért így is, úgy is megdicséri majd őket Clarissa apátnő, hiszen a bűnös lelket megsiratni szép erény

A víz hideg volt, szinte harapott

De nem törődött vele. Soha nem félt a víztől, és gyermekkorától úgy úszott, hogy senki sem érte volna utol. Válásággal repült a víz színén. S megszokta már a hideget is, télvíz idején nemegyszer megfürdött erdei patakok vizében

Egyenletes, nyugodt mozdulatokkal kavarta a folyó habjait

Mégis fullasztó, szorongató érzés, ha az ember ködben úszik. Alatta a titokzatos mélység. Legyen e lány elem bármily otthonos, ilyenkor titokzatossá és ezért ellenségessé válik. Hidegebb és melegebb áramlatok váltogatják benne egymást, olykor valami meglódítja az úszót, örvény talán, mely el akarná ragadni, keze elsodort faágakba kap, s hogyha felnéz, nem lát mást, csak a sápadt ködöt, amely habosán és félélmesen gomolyog a folyó felszínén

Virág beleúszott a ködbe, és már csak a szerencsésében bízt, hogy nem téveszt majd utat

Hiszen a víz áramlása jó irányjelző volt. Jobb kéz felé húzott erősebben, hogy ferdén és szembe kapja a sodrást. Csakhogy megérezte az éjszakai virrasztást, a reggeli nehéz munka jócskán kifárasztotta, mert hirtelen lankadni kezdett a keze, a lába. Nem, nem szabad pihenni, mert a víz magával sodor, levisz akár a vár alá, vagy még lejjebb, a sáros-fürdőig ott pedig jóval nagyobb a forgalom, semhogy feltűnés nélkül partot érhetne

Az ám, vajon hol ér majd partot

A víz most észrevehetően melegedett. Sőt hamarosan bántóan forróvá lett

A köd pedig hirtelen feloszlott, és Virág egyszerre csak a budai part előtt találta magát. Nagy fák alatt gőzölgő patak ömlött a folyamba. Az óbudai asszonyok mosták benne a ruhát

Virág néhány karcsapással kikerülte a meleg vizet, és az asszonyok előtt állt végre talpra. Kimerült volt, nagyon nagyon fáradt, ennyit még sohasem úszott egyfolytában

Az asszonyságok előbb még észre sem vették. Sulykolták a ruhát, csak azt nézték, hogy áztassák, verjék, megint áztassák, megint verjék, fűgén, ám mégse hamarkodva, és közben persze mondták a magukét mindazokról, akik a faluban maradtak

Egyszerre csak felsikoltott az egyik asszony, mert ahogy feltekintett, hát látta ám, hogy valaki kimagaslik a vízből, és támolyogva éppen feléje indul

Egy fekete hajú, ruhátlan leány

-- Jézus Mária, ne hagyj el. Lidérc!

-- Lidérc ám az eszed tokja!

-- Nézzétek már, hát ez honnan gyüött

-- Honnan, hát honnan!

Odaátról!

Hej, asszonyok, az isten szerelmére adjatok már inget, szoknyát nekem!

Az óbudai asszonyok nem voltak éppen szelíd lelkek. Eddig a maguk ángyikáit szapulták rendre, most meg itt ez a lány, azzal a gyönyörű hosszú hajával... Na, szép dolog!

-- Még hogy szoknyát, te szégyentelen!

Hát megszőktél az ájtatos nénéktől, most meg pucéran szaladgálnál, a fene vinné el a jó dolgodat!

Na megállj, te égetni való parázna, viszünk ám rögtön a plébános úrhoz!

... Majd adunk korbácsot!

Hadonászó, vicsorgó némberek. Miért ilyen haragosak? Ellenségük talán ez a lány, aki a vízből elébük bukkant? Ők maguk se tudják. De tele vannak szent felháborodással, mert tudják, hogy ilyenkor fel kell háborodni. Ezt az egyet a legbutább ember is hamar megtanulja. Hogy mikor kell, mikor illik megbotránkozni. Ezek most nem mulasztják el az alkalmat

S lám csak, más ártatlan lélek, aki komolyan veszi a világ hazugságait, talán halálra rémül a haragjukon. Aki sosem ítél, mégis mindig megítéltet, rémületében talán visszavetné magát a Duna habjaiba, vagy zokogva túrné, hogy a felbőszült asszonyok verjék és kínozzák

-- Te parázna!

-- Te kígyó!

-- Mész vissza azonnal, te ocsmány!

Bankó Virágot azonban férfi módra nevelte az apja, ő mindig is hitt a maga igazában, meg is védte azt. És mi tagadás, a hajnal óta tartó megalázkodás amúgy is nagyon elegendő volt

-- Hej, ti lepcsés szájú boszorkányok, hogy az isten bánjon, el veletek!

Halljátok-e, Bankó Virág a nevem, és úgy emlékezzetek rám, hogy a király vitézeivel jövök vissza hozzátok, és végigvágok mindazokon, akik most pimaszkodnak velem!

-- Nagy a szád, te alávaló!

-, visította az első asszony. És már sárral dobálják

Bankó Virág azonban csöppet se törődik velük. Megy, mint egy látomás. És villog a szeme. És noha szoborszerű testén nagy izzapcsomók csattannak szét, mégis mosolyog

Félelmetesen mosolyog

Aztán egy pillanat csupán. Felragad egy inget a mosott ruhák közül. Azonmód nedvesen magára ölti. Egy madzagot is lel, azzal a derekán megkötözi

-- Tolvaj, tolvaj!

-- üvölt a szörnyű asszonynépség, és mint a vércsék, körülveszik. Most már nem menekülhet előlük, mert két oldalról megragadják hosszú haját, ütik verik, ide-oda rángatják, valósággal eszüket vészük a nagy buzgalomban. Közben mindennek elmondják, szidják, gyalázzák, és mindegyik azt hiszi talán, ördögöt fogott, és most már nyitva az útja a mennyek országába

Bankó Virág se rest, mondja ő is a magáét, visszadobálja a sarat, üt és vág, rúg is, ha kell, mígnem a nagy asszonyverekedésnek bömbölő röhögés vet véget

-- Ha ... haha!

Üssétek egymást, boszorkányok!

-- Hohó, Pörke, micsoda vadmacskát fogtak a banyák!

-- Banya az öreganyád, hé!

-- rikkant most az egyik asszonyság

Az asszonyok nem szeretik, ha a férfiember gúnyolódik rajtuk. S lám, most egész kis csapat vitéz vonul el előttük. És mindegyik rajtuk röhög, ocsmány szavuk őket is éri, nemcsak az elfogott lányt

-- Tolvajt fogtunk, visszük a bíróhoz!

-- kiáltja oda az egyik, bár inkább ne is szólnának. Nagy szemérmesen takargatják magukat, mert a verekezés közben a lány bizony alaposan megrongyolta őket

Azt a lányt pedig gyengébben fogják, vagy el is eresztik, hiszen úgyse szökhet meg ennyi ember közül

Hanem a lány -- boszorkány valóban? -- egyszerre csak halk, éles hangon így kiált: -- Sárkány!

És íme, egy üres nyergű ló hirtelen kitör a sorból, elvágat a lány előtt. Az meg mint az ördög, kettőt lép és hármát ugrik, aztán máris a nyeregben van, akkor pedig nagyot kurjant, vadul felnevet, és máris vágat, vágat a reggeli napsütésben, akár a szélvész

S talán éppen ebben a percben jelenti a halottsápadt Benigna nővér Clarissa apátnőnek: Megszökött..

- Ki hagyta egyedül? -- rémül meg az apátnő, és már már ájulna is talán, hiszen van, aki elkapja elomló testét. De hát mégsem ájul, mert íme, Benedictus páter magából kikelve rohan át a kolostor udvarain, arra, amerre a sok kis apáca ijedt csoportosulása mutatja az utat

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

amelyben bekukkantunk Csókakő várába

Bolond lyukból bolond szél

Reszelt leves az ebédem

Csetepaté az erdőben

Fintor anekdotája

A koronákról akartál mesélni

Kartal parancsa

Hetyke kis vár volt Csókakő

Nevéhez híven úgy ült a Vértes hegység legdélibb sziklafokán, mint ahogy madár ülne ott. Hegyesen, begyesen, mégis egykedvűen

Erős falak, de kicsi udvar, kicsi kastély -- no, inkább csak emeletes kőház az -- a kapu sem nagy, fölötté a torony meg éppen csak akkora, mint süvegen a toll. Az egész mégis olyan, hogy aki ellenséges indulattal nézi, bizony kétszer is meggondolja, vajon meginduljon-e ellene. A vár körül nem volt irtás, csak a sziklaszakadék alatt egy jókora tisztás. Azon túl már szőlők és tovább a falu. S köröskörül, amerre csak a szem ellátott, gondosan megművelt földek nyúltak bele az ősi rengetegbe. Dél felé, Fehérvár irányában, főleg a lapályon és észak-északkeletre is, ahol azonban még inkább a fenyvesek uralkodtak

És tiszta volt Csókakő, nem mint akármely vár, amelynek fala alatt rohadék, szemét halmozódik és falairól nem mossák le soha a régi ostromok szörnyű vérfoltjait. A várbeli kőház fala festve volt. Csak az utóbbi időben festették, ha nem is éppen szakértelemmel, de annál nagyobb gonddal. Szép virágokat, madárkakat pingáltak rá, az ablakai köré meg szőlőlevelek folyondárait

Egyszóval színes, hetyke vár volt Csókakő

örült az ember szíve, ha ránézett

Annak előtte egy Rikalffia Kakas nevű rablólovag uralta, hanem aztán, idő múltával és szerencse fordultával, őkelme már annak is örült, ha nyakán marad a feje. Végül a király bölcs akaratából Kartalé lett Csókakő; s nemcsak a vár, hanem vele néhány falu is meg a hatalmas erdőség, amely a Vértes déli halmán zöldell

Csókakő várnagya az öreg Sur volt, védői meg Sur legényei, valamennyien szökött parasztok, akik a régi kalandokban együtt küzdöttek hős barátjukkal, Kartallal

Megszerette Kartalt Csókakő falvának népe is. Lám csak, egy várúr, aki nem száll a nyakukra, aki nem dolyfösködik, nem követel, hanem szót ért mindenkivel. Békeszerető úrnak látszott, mert nem hajtotta tüstént ilyen-olyan robotra a népet, hanem csak a vár némi romlásait javíttatta meg velük, aztán mehetett ki-ki a saját földjét művelni, saját házáat rendbe szedni, mert a rablólovag dolyfösködése idején ilyesmire nem jutott idő

Úgy látszott bizony, hogy a csókakői népre a magabízó, szelíd békesség napjai jönnek

Hanem aztán egy napon... de hát mikor és hogyan is kezdődött az egész? Ott talán, hogy Kartal úrnak mókás képű cimborája, Fintor belovagolt a falu közepére, és a templom kapujánál nyeregből hirdette: -- Halljátok-e, emberek!

A mi jó urunk és barátunk, Kartal lovag azt parancsolta, hogy készüljete!

Minden épkézláb ember fegyvert fogjon, fegyvert kérjen, aztán gyülekező holnap este a vár mögötti Selyem-tisztáson az erdőben!

Hogy a fehérnépek megnyugodjanak, annyit mondok: öldöklés nem lesz, de némi haddelhadd azért megeshet. Márpedig aki nem ügyes, azt a szekér rúdja is agyonvághatja. Ezért hát csak fél a fejjel, és mindenki ott legyen, mert jaj nektek!

Mire az öreg bíró előcammogott, már másodjára mondta. Mire mindenki összegyülekezett -- harmadszorra

Jót nevettek rajta

Mert Csókakő népe nem szokta még meg az effajta kihirdetést. Sokan az egészből csak annyit értettek, hogy ez a derék jó mókamester már megint bolondozik. S még nagyobb nevettek, amikor Fintor mérgesen felfújta a képét, és továbbvágatott a várba vezető úton

Nyomában egy hallgatag nemesúr ügetett a szolgáljával. Az bezzeg olyan vasvillaszemmel viggyantott rájuk, hogy a hideg borzongatta a hátukat

Az ám, az aztán az úr... Hm, annak a fél szavára is ugranának!

Szerencsére ott volt köztük a bíró, aki kijelentette, hogy amit az igris mondott, azt az uraság mondta, márpedig, az szent, az istállóját!

Ezért hát mindenki takarodjék haza, tarisznyázza fel magát, de tisztességesen ám, mert hogyha nem tudjuk, hova és merre, hát az legalább három napot jelent. Szalonna, hagyma, sódar meg friss kenyér mindenkinél legyen. Aki nemes, és fegyvere volna, hozza, aki meg szolgáléle, kaszát, vasvillát fogjon

Odafönn a várban pedig Fintor magához hívta Surt, az öreget. És így szólt hozzá: -- Hallod-e, komám, bolond lyukból bolond szél fúj!

-- Itt a közelben

-- Úgy van

-- És nem te vagy az

- Most nem
- Akkor csak egy lehet
- Eltaláltad
- Tudtuk, hogy egyszer csak rákapnak, mint légy a dögre
- Tudod, mit tégy
- Attól függ, sokan vannak-e vagy kevesen
- Tíz ember sem kell
- Máris kimennek
- Hanem vendégünk is van ám. Petőnye úr. Legyen gondod rá
- Neked is lesz
- Nekem is
- Akkor minden rendben van
- Még sincs!
- rikkantott Fintor, és nagy golyószeme, tömpe orrá és széles szája csupa nevetés volt
- Miért
- Mert a cimborám azt kívánja, menjünk Visegrád alá. Már ki is hirdettem
- Elég lett volna, ha a bíróval beszélsz
- Láttam rajtuk ..

Ebben maradtak. Az öreg várnagy szólt tíz embernek, azok szép lassacskán kisompolyogtak a várból, és mint akik bor után a fejüket szellőztetik, nagyot sétáltak az erdőben. Arrafelé sétáltak, amerre valamikor a vár alagútja vezetett. Azt egy helyen ugyanis Kartal berontatta, mert oda rejtette úgymond a választási háborúságokban készült hamis királyi koronákat

A hajdani alagútnak ott egy helyen szabadon maradt a nyílása

Azt nevezték a csókakői várnépek Bolond Lyuknak

Az a "bolond szél" pedig ezúttal nem volt más, mint Gyulafia Ivánka, hamis nevén Búsfia Mikucsa, aki nemcsak fújt, hanem dúlt-fúlt haragjában, amikor meglátta a pimasz Kevergét két markos legény társaságában

- A mennydörgős Krisztusát, mit keresel te, itt, Keverge?!
- Amit kend, uram!

-- Hogy merészeled orrod ütni olyasmibe, ami nem a te dolgod?!

-- Csak azért, uram, mert nékem is elkéne a dicsőség

-- Lesz neked dicsőség... Hozzád küldtem Kartalt. Vihetted volna tovább Csák Máté urunkhoz Visegrádra. Elég dicsőség az neked

Keverge bosszúsan legyintett

-- Kartal megszökött. Még engem is leütött

-- Nagy isten!

-- Ivánkának a meglepetéstől leesett az álla. Mint a szélütött, csak állt, állt, és szólni sem tudott

Reszkető kézzel fejéhez kapott, és messzire, dobta a üvegét. Feltépte az inge nyakát, és nehezen lihegett...

Végül is kitört belőle a gyilkos harag. Szisszent az acél, ahogy a kardját előhúzta

-- Megszökött?!

És még ide mered tolni a képedet?!

Ocsmány paraszt, senkiházi szolgát Előreugrott

Keverge legénye gyorsabb volt. Kivédte az urának szánt csapást

-- Hallod-e, Ivánka úr, ne olyan hevesen, mert meg járod!

-- kiabálta a volt várnagy, -- Te aztán ne kakaskodj, mert hogy ki a senkiházi kettőnk közül... Hohó, nesze ... arról elbeszélgethetünk. Nemesember volnék, házam is van, földem is van,, szolgám is van!

Hát neked mi van? Semmi!

Még neved sincs, te kis taknyos!

Keverge egy ideig nem folytatta a szitkozódást, mert Ivánka szinte esztét veszítve támadott. Mellette Mető, a csorba fogú zsvány próbálta magára vonni a két legény figyelmét. Régi, tapasztalt verekedő volt őkelme, meg se kottyant neki az a két kis kakas. Előbb még megjátszottá a hebehurgyát, hadd jöjjenek csak minél közelebb, aztán egy ugrás, egy oldalvágás, és Keverge egyik legénye máris sebesülten jajgatott. Mető kardja átdöfte a vállát

A sebesült ijedtében futni kezdett, majd megállt, és nyöszörögve lehuppant az erdei avarra

Ivánka sem ekkor tanulta a kardforgatást. Ha el nem borítja agyát a düh, talán egykettőre elbánik a nehézkes mozgású Kevergével. Így azonban csak vaktában hadonászott, s hiába járt a kardja, akár a motella, az erdei félhomályban inkább a bokrokat vagdosta, s nem az ellenfeleit -- Megmondtam -- sziszegte Mető vívás közben

-- Mit, te istenátka?!

-- lihegte Ivánka

-- Hogy nem jó velük kezdeni

Ivánka erre nem felelt, mert a Keverige kardja egy erős suhintással leszelt a prémes köntös ujjából egy darabot

-- Neved sincs, te taknyos!

- kezdte újra Keverige. -- A Király azt mondta, akkor lásson téged is meg apádat is, amikor a háta közepét. Nyavalyás férgek!

Te csaltad lépre Búsfia Mikucsát, most meg a nevét bitorlód

A sebesült jajgatott. A négy ember pedig nagy ordítózással, fenekedéssel csapkodta egymás vasát. Ropogott, a száraz gally a csizmájuk alatt, surrogott a sok levél, és itt, a szakadék mélyén, a felhőket kaparó nagy fenyőfák lábánál úgy visszhangzóit minden egyes kiáltás, mintha hatalmas templomban hangzana

Valamennyiük közül mégiscsak Ivánkának volt a legtöbb esze. Egyszerre csak hátraugratott és felemelte a kezét

-- Hagyjuk abba!

-- mondta. -- Hogyha Kartal megszökött, minden perc drága

-- Ez már beszéd -- morgott Keverige, és komótosan hüvelybe dugta a kardját

A sebesülttel nem sokat törődtek. Azt a társa vette gondozásba. Kicsi volt a sebe, nagyobb az ijedsége. Ők hárman azon tanakodtak, vajon hol rejtőzhetnek a királyi ékszerek

-- Emlékezz csak, Keverige. Annak idején legalább két hamis korona készült. Mindegyik csobolyóforma ládikóban ... bársonypárnán. A Szent István .király koronája. Amikor Károly Róbertet végül meg koronázták, Kartal eldugta a hamis koronákat. Az a hír járta, hogy Kartal a várának alagútjába rejtette, az alagutat pedig berontotta

-- így tudom én is, ámbár nem akartam hinni

-- Az alagút megvan, kérem -- szólt közbe Mető. -- Legalábbis a présháztól idáig járható

-- És itt a szakadás

-- Lássunk hozzá!

Addig kell a királyi koronával Máté úr elé jutnunk, amíg el nem kezdődik a nagy tanácskozás

-- Pedig már szétszaladtak a futárok -- jegyezte meg Keverige

-- Hát ezt meg honnan tudod? -- ámult el Ivánka

-- Az ilyesmit... tudja az ember -- dűnnyögte Keverige. Azt már nem mondta, hogy éppen a Csák Máté futára hozta meg neki a parancsot is: Ölje meg Petőnyét

Körüljárták a gödör alját. Újra megtapasztalták, hogyan is nyílik a járható alagút nyílása. Mető visszabújt, majd megint kilépett onnan, és kezével mutatta az irányt, merrefelé haladhatott a járat, amíg megvolt. Átcsörtettek hát a gödör másik oldalára, ott szaglászódtak. A gizgaz már alaposan benőtte az omlást, de sem fa, sem bokor nem kötötte még a talajt

-- Felülről kezdjük

-- Inkább a szakadás fala mellett. Te ott kezded a fenyő alatt, én meg itt a csalánok mögött. Ha így haladunk, előbb-utóbb el kell érnünk az alagút másik száját is. Ha azt elértük, már tudjuk, hogy a középső kupacban van a korona

-- A koronák... És mindegyik olyan, akár az igazi. Keverge jelentőségteljesen elhallgatott, és kihívóan nézett Ivánkára

Az ifjú nemesúrnak homlokára szaladt a szemöldöke

-- Az áldóját!

-- ámult el őszintén. -- Hallod-e, Keverge, a fene se tudta, hogy ennyi eszed van!

-- Csák Máté urunk csak annyit parancsolt, hogy keressük meg és hozzuk elébe az elrejtett koronát

-- Úgy van. Egyet. S ha több is van... az a miénk

-- Ahogy mondd, Ivánka úr. Méghozzá felesbe. Ivánka, aki most már csöppet sem játszott meg Búsfia Mikucsát, egy darabig keskenyre húzott szemmel gondolkozott. Nem sokáig fontolgotott, mert ez az ötlet igazán nem neki jutott az eszébe, s hogy Keverge a felezést ajánlotta, az már szinte főúri ajándék volt

Kezet nyújtott hát. Keverge is. Leparoláztak. A várnagy, akinek nagyobb gyakorlata volt az emberek dolgoztatásában, úgy számította, hogy egy óra alatt körbeáshatják a földomlást. Úgy értette, hogy Mető meg az ő két legénye dolgozik, ők pedig majd nézik. De Ivánkában jobban dúlt a kincséhség, nem szegye elité magát, megragadta a lapát nyelét. Hát akkor már Keverge is követte a példáját, s még a sebesült is csákányozott, legalábbis úgy tett, hogy ura haragját magára ne vonja

Lihegve, harákolva, szortyogva és nagyon bőszen így dolgozott az öt gazember. Belemartak az esőnyomta, megüledett omlásba. A csákány csak fellazította a földet, a lapát félrecepta -- úgy haladtak, mint a parancsolat

A sebesült legény -- hogy mégis hasznossá tegye magát -dalra gyűjtött: Árok is van, gödör is van, szép lány is van, csúnya is van, árok mellett ugorni köll, szép lány mellett hazudni köll, - A fene a jó dolgot!

-- heherészett Keverge. -- Ha már danolászunk, menj a lovakhoz, és hozd a kulacsokat

Előkerült a bor. Ilyesmire a mohó Ivánka nem gondolt örült, hogy most meghúzhatta a Keverge kulacsát. Persze a hiúságát bántotta a doíog, és miközben serényen dolgozott, még serényebben járt az agya, miképpen is járjon túl a borissza, vidám várnagy eszén

No,, nem kellett sokáig gondolkoznia

Szó se; róla, keményen dolgoztak. Ámbár csak nem szokták a munkát, mert alaposan beleizzadtak

-- Pszt, hallod-e, Mető?..

-- Igenis, Ivánka úr

-- Ha rávágnál a koronás ládikóra, egy szót se szólj!

-- Ejnye, Ivánka úr, hát minek nézel te engem

-- Jó, jó

És tovább fújták a nótát a többiekkel együtt: Nem bánom én, ha rám szakad is az ég, úgymint mindig reszelt leves az ebéd!

Reszelt leves az ebédem semmi más, a vacsorám egy keserves sóhajtás!

Az utolsó két sort megismételték, röhögtek is hozzá, mert ki hallott már olyat, hogy szolgadalt énekeljen két nemesúr!

Olyan nagy hangon voltak, csak úgy zengett tőlük az erdő, egészen elfeledkeztek róla, hogy más is lehet a közelben, hiszen csak nem messze van innen a Csókakő vára

Ivánka és Mető időről időre váltották egymást. Hol az egyik csákányozott és a másik lapátolt, hol meg fordítva. Ha Ivánka csákányozott, lassabban ment a munka, mert minden göröngyre, minden gyökérre megállt, hogy no most, most kapta el azt a nyavalyás ladikot

Énekeltek sokfélét, legtöbbit mégis a reszelt levest énekeltek, mert ugyancsak érezték már a gyomrukát. Harapnivalót persze egyikük sem hozott, arra már nem volt eszük

Az omladék túlsó oldalán Kevergéék abba hagyták az éneket. Na, ezek is biztosan eléheztek -- gondolta Ivánka, és éppen mondani akarta Metőnek --, hát, ahogy felegyenesedett, egy kard hegye meredt a mellének

-- Nocsak!

-- hördült fel

-- Aggyon isten, Ivánka!

Hát dolgozunk, dolgoztatunk

-- nevetett rá három vitéz. És negyediknek Fintor. Akkor látta, hogy az omladék másik oldalán Kevergééket ugyanilyen szívesen fogadták. Azért nem énekeltek

-- Rossz helyen dolgoztatunk, komám -- nevetett Fintor

-- A várfalat kéne javítani, nem pedig a földet túrni. Ezért arra kérlek, gyertek velünk. Jó dolgok lesz. Csókakőn nem reszelt leves az ebéd

Ivánka nem tudott mást kinyögni, csak ennyit: -- Dögölj meg!

-- ígérem, hogy megteszem. De nem siettetem a dolgot!

-- vigyorgott Fintor, -- Hát majd én siettetem!

-- hörgött Ivánka, akinek a mai napja sehogy sem sikerült. Csákányával félrevágta az orra előtt meredező fegyvert, elugrott a másik elől, és Fintor felé hajította a nehéz szerszámot. Nem is nézte, talált-e, hanem máris a kardját rántotta, és vadul hadonászva hátrált a vágatból. Mető fürgébb volt nála, ő már előbb kiért

Az erdő mélyét megint a kardok csengése-csattogása zavarta fel, Keverge sem adta meg magát egykönnyen. Szerencsésebb helyzetben volt, mert kissé hátrább állt, amikor Fintor legényei rájuk csaptak. Hanem azért ő sem tartotta magát sokáig. Előbb a sebesült fickó adta meg magát. Aztán a másik. Keverge egyedül maradt

-- Nem mondom, ügyes kis csákány ez -- rikkantotta Fintor, aki páratlan ügyességgel a levegőben kapta el a feléje perdülő szerszámot. -- De hallod-e, Ivánka, jobb lesz, ha eldobod a kardodat, mert ha ezt a csákányt visszahajítom ... Ide nézz!

A kis ember meglendítette a csákányt. Az meg pörögve repült, mígnem jó húszlépésnyi távolságban kemény csattanással belevágódott egy növendék fa vékony törzsébe

Mutatványra elkápráztatta a két kincskeresőt. Tátott szájjal bámulták a fát és benne a csákányt

Ez a pillantásnyi idő azonban elég volt; hogy végleg körülvegyék őket

-- Meg adom magam

-- Sajnos, komám, ez nem elég. Bilincset rájuk!

-- rendelkezett Fintor

-- Nemesemberek vagyunk... -- hörgötték vadul

-- Éppen azért

Megindult a menet. Az élen Fintor, mögötte pedig a tíz csókakői vitéz fogta közre a négy elfogott kincskeresőt. Lehajtott fejjel cammogtak, és igencsak sápadoztak. Mi lesz ebből? Semmi jó. Most már oda a korona, oda a dicsőség. Hej, ki fogja most Csák Máté úr kezébe adni a magas visegrádi várban a magyar Szent Koronát?!

Négyen voltak, mondom, a foglyok. Mert az ötödik, Mető kereket oldott a nagy zűrzavarban. Hogyan, hogyan nem, egy alkalmas pillanatban félreugrott, átszökkent a kiásott földkupacokon, átcsörtetett az avaron, és eltűnt ott, ahol nem is olyan régen kibújt Ivánka társaságában. Nem nézett, nem óvatoskodott, hanem rohant, ahogy csak a sötétségben tudott, végig a váralagút megmaradt részén. Közben azon fohászott, hogy üres legyen az a prэшáz

Szerencséje volt. A hajdani alagút végén nem talált senkit. Kibújt a hordóból, kilépett a prэшázból aztán meghajolva osont lefelé a szőlőtőkék között. Szükség volt rá, hogy bújva bújjon, mert az út kanyarulatán túl, amerre Csókakő vára meg a falu tornya látszott -- nagy tömeg népet vett észre

Minden jó, ha a vége jó. Mető megtalálta a hátrahagyott lovat. Az Ivánka lova volt, de hát nem azért volt ő rabló, zsvány, hogy az ilyen csekélységgel törődjék. Megpaskolta az állat nyakát, és így szól: -- Megmondtam. Nem is egyszer, hogy nem jó ujjat húzni velük. Velük van az Isten. Vagy inkább a becsület

Azzal nyeregbe ugrott és elvágtatott

Olyan volt Csókakő, akár egy felbolygatott méhkas

Mire Fintor a foglyaival belépett a kapun, már ott találta Benedeket. És Benedek oldalán a szép, szőke Orsolya asszonyt

No még csak ez kellett Ivánkának!

Valósággal megsemmisült. Hát még amikor Orsolya rámutatott, és könnyek között vádolta, hogy ő volt, aki bátyját, Búsfia Mikucsát a Csák-várba csalta, és aki azóta is jogtalanul viseli a nevét

-- Látod, komám -- fordult Fintor Ivánkához. -- Mégiscsak jó, hogy láncot raktam rád

-- Megéreztem, hogy minden szava hazugság -- bólított Benedek. -- De hát aki olyan sokat hazudik, annak az igazát sem hiszi el az ember. Ivánka azt állította, hogy Bankó Virág megy Budára, és te, maradsz a várban. Azt hiszem, ő maga sem gondolta volna hogy igazat mond

Ivánka nem felelt. Szava sem volt. Gyilkos szemmel méregette a körülötte állókat, aztán lehajtott fejjel megindult arra, amerre vezették. A börtönnek használt várbeli szemétdöörbe. (Hiszen híres volt már az a gödör, még Rikalffia Kakas idejében abban, raboskodott egy neves lovag, a Francia-honból érkezett Szavatartó Loránd, Meg is szökött onnan de, hát persze volt, aki megszöktesse ... Márpedig Csókakő várában aligha akad most olyan leány vagy asszony, akinek megessék a szíve a sunyi Ivánkán.) Vitték volna a Kevergét is, de a borissza várnagy térdre esett Fintor előtt

-- Kegyelmes igris uram, Isten látja lelkem, nem akartam én fejbe vágni, de hát tudja, azt hittem ám... no, a fene se tudja, mit hittem ... Biz' isten meghálálom, ha most meghagyja az életemet. Amit tettem, parancsra tettem!

Hát kérdem én, mindig csak a szegény ember igya meg a levét, amit a nagyurak főznek?!

-- Keverge, Keverge, szálljon rád az Atyaisten kegyelme!

-- rímelgetett Fintor, csak hogy megnevetesse a könnyes szemű Orsolyát. -- Hanem azt mondom, hamis ember vagy te. Azért ha a pöcegödörbe nem is ültetlek be, a lánc rajtad marad

A gonoszokat így elintézték, a jó barátok felmentek a vár felső szobájába

Nagy korsó bor mellett ott ült a vár másik vendége, Petönye. Lila volt a dühtől, mert imént az ablakból látta Ivánka és Keverge dicstelen bevonulását. Kedve lett volna a korsót Keverge fejéhez vágni, csak attól tartott, hogy nem találja el. Most azonban nem szólt, hanem fölkel, illedelmesen köszöntötte Orsolyát, aki hamarosan búcsút vett a férfiaktól, mert Lencse jelentette, hogy készen van a szobája meg a fürdővíze

Orsolya csókkal vált el Benedektől, és ezen nem botránkozott meg senki. Nagyobb regények is megesnek az életben, aztán ugyan ki vesz tudomást róluk!

És már úgy volt, hogy asztalhoz ülnek, mert fehér asztal mellett lehet legjobban megbeszélni a nehéz kérdéseket, amikor az őrég jelentette: nagy tömeg nép jelent meg a határban, és gyorsan közeledik a falu meg a var felé

-- Miféle népek? -- kérdezte Benedek

-- Hát... fegyverrel vannak

-- De a süvegükön virág van, igaz-e? -- nevetett Fintor

-- Az, az!

-- derült a legény. -- Virágosak, mint a farsangi bábu. És olyan zajosak, mint akik beboroztak

Hamarosan kiderült, kifélék a jövevények. Hát az ősz Bankó vitéz hozta el minden emberét. Lakodalmas nép volt ez, azzal a különbséggel, hogy asszonyok nem tartottak velük, és mindegyiknek fegyver volt a kezében. Elözönlötték a falut, Összelelkeztek az itteniekkel, sógornak, komának nevezték egymást és faggatóztak, mi hír van a mátkapárról

Őfelőlük kérdezett az ősz Bankó vitéz is, amikor belépett a nagy felső szobába, és sorra megölelte régi ismerőseit

Fintor is, Benedek is sorra-rendre elmondta, mi történt, és mit tudnak. Bizony könnybe lábadt az öreg szeme, amikor egyetlen, szép lányának sorsát hallgatta

-- Csák János foglyul ejtette? Ő, az átkozott!

Agyonütöm!

-- Ne fáraszd magad, Bankó bátyám. A guta már megütötte

-- Szegény lányom

-- Orsolya megmentette

-- Hála istennek!

Most hát hol van

-- A domonkos apácák zárdájában. Á Nyulak szigetén

-- Hiszen az jó hely, szép hely, csak nem neki való

-- Kartal is úgy tudja, azért hát megszőkteti

-- Egyedül

-- Vele van két legényé. Azokban megbízhat. Hirtelen egymásra nézett Fintor és Benedek. Hiszen hátha nem bízhat meg azokban a legényekben Kartal..

Bankó vitéz lehajtotta fejét, ősz haja előreomlott, sárgás, ősz szakálla szétterült a mellén. Életerős aggastyán volt ő, régi, vad kalandok emlékezője, vívásra mindig készen álló hadfi, Megvonta a vállát, és így sóhajtott: -- No, akkor Isten segítségével minden rendbe jön. Lassan haza is mehetünk. ÜzenjeteK, hogyha esküvőre kerül a dolog

-- Ne menj még, öregapám!

-- Fintor fél karjával átölelte az öreget. -- Nagy szükség volna rátok

-- Miféle

-- Hát csak afféle -- nevetett Fintor --, hogy az én Kartal komám nagyeszű ember, és kitalálja a mások gondolatát. Amikor Petőnye úr várában összetalálkoztunk (Petőnye itt kegyesen bólintott, mint akinek része lett volna abban a találkozásban), Kartal egy darabig gondolkozott, és így szólt. "Hallod-e, Fintor, édes egy komám, úgy vélem én, hogy nagyobb dolgok vannak itt készülőben, mint ahogy hinnénk. Gondolkozzunk csak. őfelsége Károly Róbert királyunk északra ment, hogy szembeszálljon a kiskirályok seregeivel. Csak az Amadékkal akar leszámolni, akik hitszegő módon hátat fordítottak neki. Isten tudja, hol jár most, talán Sáros várát vívja, talán már északabbra jár. Mondom, csak az Amadékkal harcol, de semmi kétség, ez a harc fogja eldönteni, király maradhat-e vagy sem. Csak Máté úr ezerhétszáz lándzsást küldött az Amadék segítségére. Nagy erő az. De ami ennél is fontosabb, azt terjeszti rólam, hogy átálltam volna az ő oldalára. Ez pedig nem igaz. Elfogatta mátkámat és én magamat. Ebben még nagyobb gazemberség rejlik..." -- Nem egészen értem, amit beszélsz -- szólt az ősz Bankó vitéz, és fáradtan nézett Fintor vigyori képébe. -- De ha segítség kell, itt maradunk

-- Bankó bátyám, tudja-e, hogy Csák Máté titkos megbeszélést hirdetett Visegrádra

-- Nem

-- Az ám, mert csakis a saját híveit hívja oda. Hogy miért? Nem tudom. De sejtek valamit. Néhány ebadta ugyanis itt a környéken az elföldelt királyi koronák után kutatott

Elhallgatott, és jelentőségteljesen nézett a körülötte ülőkre. Csakhogy az ő fizimiskája csöppet sem volt jelentőségteljes, sokkal inkább mulatságos. Akarta, nem akarta, mindenki nevetett rajta. Eszükbe jutott, milyen nagy garral hozta be a vár udvarára Ivánkát és Kevergét

Fintort csöppet sem bántotta ez a vidámság. Olyan ember volt ő, hogy a mások mosolygása éltette. Az öreg Sur felé intett a szemével. Az bólintott, és továbbintett a szolgálónak

Hozták az estebédet!

Szarvascombot, tárkonyos lében. Foszlós, fehér kenyeret hozzá. És néhány, szalonnával epékéit nyulat, ha van, aki szereti. Mindennek tetejébe finom magyalosi óbort

Nekilátott a társaság, nem sokat kérték magukat. Bankó vitéz komorsága is megenyhült, mert tudta, hogy a lányának nem történt baja. Még nevetgélt is. Fenéig itták a kupákat, egyiket a másik után, és felelemlegették a régi és a közelmúlt időket. A királyválasztás kemény harcait. Ivánka csalárdságait. Petőnye Kevergét szidta, és óvatosabb hangon Csák Mátét is. Bankó vitéz megkérte Benedeket, annak idején esketné össze Kartalt Virággal. Benedek azonban zavartan nevetgélt, még

el is pirult. Azt mondta, búcsút mond ő a szerzetesi életnek, s amúgy sem volt felszentelt pap. Annyit elárult, hogy egyszer régen nemesi leánykát gyónatott a domonkos apácák Nyulak szigeti zárdájában. Igen, igen, éppen ott, ahol most Bankó Virág raboskodik. Hát az a gyónás fura módon zajlott le. Mert Benedek meggyónta, hogy ő nem is gyónathat, és csak azért lopózott be a zárdába, hogy láthassa titkolt szerelmét. A leányka pedig elárulta, hogy őneki sincs más bűne, mint hogy szereti Benedek frátert, akit apja várában látott egyszer. No, hát a történet végét valamennyien tudták, és szeretettel bólogattak hozzá

Fintor előkapta lantját, és halk hangon énekelni kezdett: Erdő, erdő, sűrű erdő, jaj de nehéz bejárni, de nehéz a kislány szívét szerelemre kicsalni

Rejtve annak a szerelme, mint az erdő virága, a szerelmes legény szíve óhajtozhat utána

Fejükbe szállt a bor, vidám kedvük kerekedett, mert hiszen lassacskán minden rendbe jön. Kartal megszökteti Virágot (ugyan már, miért is ne tudná megszöktetni, Kartálnak az olyasmi semmisség), aztán itt vannak valamennyien, és ha Csák Máté úrnak nagyon viszket a fenéke odafönn a visegrádi várban, hát szívesen rávernek néhányat

Fintor abbahagyta az éneket

Ide figyeljete, komák -- heherészett borisszahangon. És titokzatosan forgatta a szemét. -- Jót röhögtem én egy történeten. Hadd meséljem el, mert eszembe jutott a koronákkal kapcsolatban. Tudjátok, ugye, hogy a magyar Szent Koronáról nem is egy hamisítvány készült, amikor egyszerre három királyjelöltje volt az országnak. Na, hát Isten akaratából kihalt a régi magyar uralkodóház, az Árpádok családja. Akkor aztán a magyar trónra áhítozott elsősorban a mi mostani kegyes királyunk, Károly Róbert, vagy ahogy olaszosan mondják, Caroberto. De volt még két fontos trónkövetelő. A cseh ifjabbik Vencel. És a bajor Ottó. Aztán mert e kettő tudta, hogy magyar király csak akkor király, ha a fejére kerül Szent István koronája, csináltattak egy-egy másolatot a megboldogult Gallicus Péter ötvössel. A magyarok királya végül is Károly Róbert lett, hanem a két korona a Karfái gondján volt. El is rejtette alaposan. S én tudom, hogy hova ..

Befaltak már valamennyien. A jó estebédnek csak a romjai maradtak a nagy tálakon. Csörgött a zsír meg a bor a bozontos szakállakon meg a hetyke, harcias harcsabajszokon

Fintor szavaira most elkerekedtek a szemek, és eltárultak a szájak. Nocsak no, hát hol lehetnek azok a hamis koronák

Fintor végignézett az asztali társaságon. Sur várakozóan nézett, Benedek szemöldöke kíváncsian szaladt a homlokára, Bankó vitéz az ujját felemelte, mintha mondaná, hogy no, hadd halljam azt a nagy titkot!

Petönye ellenben közönyösen bámult maga elé. Lecsípett egy darabot a szarvaspecsenyéből, és a szájába tömte

-- Hát eszembe jutott a koronáról, amit a derék Béla királyról mesélnek. Hogy magához hívatta volna Bőcsét, egy derék magyar embert, és így szólt hozzá: "Hallod-e, Bőcse, az apádat nemessé tettem, de jöttek a tatárok, és elpusztították az egész országot. Nekem megmaradt az elpusztult ország, de neked semmi sem maradt. Most már mihez kezdesz?" "Jó királyom -- felelte Bőcse --, ha

szerényen kezdünk, és beosztjuk, amink csak volna, hamar lábra állhatunk." "Már hogyan?" -- kérdezte a király

"Azt mindenki maga tudja" -- felelte Bőcse titokzatosan

No, erre meggémberedett a király kedélye, összevonta szemöldökét, és hogy próbára tegye Bőcsét, meghívta ebédre. Ott ült az asztalnál a király meg a jó királyné, aztán a két leányka meg a két fiúcska és persze Bőcse is mosolyogva

A király így szólott: "Lásd, mire jutottunk!"

"Azzal intett, és az étékfogók hatalmas tálon egyetlen kis kakast tettek az asztalra. Szépen sült kakas volt az, piros és ropogós a bőre, de hét embernek éppen csak kevés

"Na, Bőcse, azt mondtad, osszuk be, amink van. Hát tessék, itt ez a kakas, osszad el bölcsen." Bőcse mester mosolygott, és így felelt: "Kész örömet, királyom. Mármost nézzük, hogyan is kell ezt csinálni!"

Felsőged ugyebár az országnak és e szép családnak a feje. Fej a főnek, ahogy mondani szokás, legyen hát felsőgedé a kakas feje." Azzal lenyisszantotta szépen a kakaska fejét, és nagy akkurátusán odatette a király tányérjára

"Hát aztán -- folytatta Bőcse --, jól tudjuk, hogy a fej után a nyak következik. A nyak forgatja a fejet, és tartja is, tehát áldozatos feladata van. Legyen hát a nyak a felsőged asszonyé. A kakas két lába legyen a hercegkisasszonyké, hogy jól tudjanak majd táncolni, a szárnyakat pedig a hercegi fiáknak adom, hadd repüljenek majd a dicsőségben mennél magasabbra." így széjjelosztván a kakast, Bőcse mester fájdalmasan felsóhajtott

"Most, hogy mindenki megkapta a magáét, én már csak megelégszem a maradékkal!"

"Fintor szavait általános derűltség fogadta. Ide-oda dülöngélt a társaság nagy jókedvében. Nahát!"

Nahát, nagy esze volt annak a Bőcsének!

Ámbár mi köze van ennek a koronához? Mert a példázat akkor jó, hogyha a hallgatóság tüstént megérti, miről is szól. Ha meg nem, persze úgy is jó, csak elég bor legyen a kupákban. A csókakői asztalon volt elegendő bor, hát mindenki elfogadta a Bőcse históriáját, éppen csak Sur nem, aki már ismerte Fintort, és ezért nem hagyta annyiban a dolgot

-- Hej, Fintor, hát a koronákról akartál mesélni!

-- Az ám, hehe ... mit is akartam mondani? -- Fintor bizonytalanul nyúlt a kupa után, és fenékgig felhajtotta

-- Azt már nem tudom. De ha a magyar koronát is Bőcse mesterre bízod, mi maradna a királynak

-- Hát a hamis koronák. Amelyekre most Csák Máté vár. Ezt Petőnye mondta, és komoran vállat vont. Gondolni sem szeretett a trencsényi nagyúrra

-- Azokat a koronákat szerette volna megtalálni Ivánka és Keverige. Tudták, hogy van itt a közelben egy nagy gödör, és azt hallották róla, hogy annak a mélyén rejtőznek a drága ékszerek -- magyarázta

Sur. -- Hogy Kartal a föld alá rejtette volna a hamis koronákat. Ami persze igaz is meg nem is, nagyon jól tudjuk

-- Bizony, hehe -- nevetgélt Fintor, és úgy bólogatott, mint aki szintén ismeri az elrejtett koronák titkát. Végtére is miért ne ismerhette volna? A Kartal barátja volt, akárcsak a szomorú szemű Benedek fráter. De hát tudták ám tartani a titkot, mert csak egymásra villant a szemük, és nem beszéltek többet. Fintor új nótába kezdett, a többiek folytatták. Pajzán dalok a kesergőkkel váltakozva szóltak, inkább csak azért, hogy az ősz Bankó vitézt jókedvre derítsék, mert máskülönben senki sem volt közöttük duhaj kedvű ember. El is pilledtek hamarosan, a jó bor megtette a magáét, mindenki álmosan és bávatagon nézett maga elé, s a világ nagy gondjain méláskodott. Csak az igric motyogott tovább, mert az ilyen kis emberek mindig nagyon fontoskodóak. Odahajolt a Sur vállára, és rekedten suttogva magyarázta: -- Tudod, komám, Kartallal nem lehet beszélni... mert mondom neki ... te ... hallod-e, te, nem jó helyen vannak azok a drága ékszerek. Egyszer még nagy baj lehet abból, ha valakalaki... vakalami... egye meg a fene, szóval megtalálja. Azt feleli nekem: tudd meg, Fintor, a koronák jó helyen vannak. Mondom neki, nem- jó helyen vannak. Mondja, de igenis... mert mindenki az erdő mélyén keresi, ahol beszakadt az alagút. Hehe... de hát az nem az, mert az nem szakadt be, hanem ott vannak a koronák. A végében vagy hol. Mondom: és ha egyszer végigmegy rajta valaki? Már hogy menne, ha mindenki az erdőt járja, hehe... hát ami igaz, az igaz, az a két hülye is odalent az erdőt túrta, a gödörnél... pszt... pedig nem kell sokat számolni, csak háromig. A keresztől jobbra... hkm ... a harmadik présház ... de pszt!

Fintor a saját szájára ütött, és szemét forgatva nézett körül a társaságon. Jaj, istenem, ugye, nem hallotta senki a nagy titkot?!

Már az igaz, senki sem figyelt rá. Bankó lassan szedelőzködött, Benedek a mennyezetet nézte ábrándozva, Petönye pedig öklére hajtott fejével búslakodott Sur mellett

-- Hé... te komám, alszol

-- Mit? He? -- kapta fel a fejét Petönye

Na jó, hát mindenki aludni tért. Sur tudta a kötelességét, kiment az embereihez, az őrséget elosztotta (mozgalmas napok ígérkeznek), két legénynek pedig félhangon szólva meghagyta, sétáljanak megint a Bolond Lyuk felé, hátha találnak ott még valamit

Vagy még valakit. A bankófalvi népet befogadták a csókaiak. Mindenkinek jutott szállás, és nem akadt olyan ház, ahol ne beszélgettek, ne tervezgettek volna jóval éjfél utánig. Aztán elcsendesedett a vár, elcsendesedett a falu. Nagy, sötét árnyékok nőttek az erdőben, és szétterültek a világon. Csak az őrálló lándzsája villant a kapubástyán

Csend volt. Mintha az erdő is készülne valamire. Bagoly nem huhogott, madár nem pittyegett, nem sírt a mókus sem

Hajnaltól Sur várnagy két vitéze visszatért a Bolond Lyuktól

Egy embert vezettek, parancs szerint láncon, akit ott fogtak el.. Nagyon mocskos és nagyon dühös volt szegény, úgy forgatta a szemét, majd kiugrott a helyéből.

Petönye volt

Éjszaka gondolt egyet, kilopózott a várból, és szerencsét próbált ő is. Szorgalmasan végigjárta azt az utat, amit Ivánka. Végigjárta és megjárta. Hiába tervezgette, hogy mégiscsak kedvébe jár rakoncátlan urának, Csák Máténak, ha megtalálja a hamis koronákat

-- Jól sejtettem, hogy te is hamis ember vagy -- vidámkodott Fintor. -- Ülj hát oda, Keverge mellé a padkára. Jól meglesztek néhány napig. És tanuld meg, hogy nem mindig bolond, aki bolondozik

-- Beugrattál, te átkozott?!

-- Minek is tagadjam!

-- Csák Máté fejedelemnek lesz gondja rád

-- Ohohó!

Fejedelem? Nekünk is lesz gondunk rá, Petönye uram!

A reggeli evés-ivás után a vár előtti nagy tisztáson gyülekezett minden fegyverforgató ember. A csókaköviék, a bankófalvaiak. Árulótól most már nem kellett tartaniuk. A gyülekezők között ott volt Benedek. A derék, csalafinta fráter elvetette már a barátcsuhát. Láncinget öltött, és szomorú képe csöppet sem volt szomorú, mert mellette férfiruhába öltözve, karddal az oldalán, ott táncoltatta lovát a szőke Orsolya asszony. Elhatározta, nem hagyja el Benedeket soha. Ha csatába indul, elkíséri oda is. Hiszen nemcsak egy Bankó Virág lehet e hazában. Fintoron nem volt másfajta ruha, csak ami máskor. Lila zeke, piros szár, sárga csizma. A süvegében pedig kócsagtoll. A hátán meg a lantja

Felállt a kengyelben, hogy magasabbnak lássák

-- Halljátok, emberek!

Kartal parancsa. Elzárunk minden utat, amely Visegrádra vezet!

Elfogunk és hazakergetünk minden nemesurat, aki titokban oda igyekszik. A várba nem megyünk, mert minek. A Csák-katonákkal össze nem csapunk, hogyha nem kell. Semmi dolgunk Csák Mátéval ... de nem is engedünk hozzá senkit. Hallottátok? Értettétek? A Kartal parancsát mondtam

TIZENHATODIK FEJEZET

amelyben Kartál menekül

Hogyan lesz arkangyalból ocsmány féreg?

A budai asszonyság jóslata

Miért nincs könnyű dolga egy királynak?

Csák Máté gondjai

Kartal úgy akarja, ne legyen tanácskozás!

- Virág!-- kiáltozta Kartal, és átrohant a kolostor kertjein, ki a parti fűzekhez

Nagy sereg apácát talált a víz szélén, akik jajongva nézték a messziséget, a felszakadozó ködöt és a hullámokat. A két kislány meg zokogva magyarázta, hogyan történt, ami történt. Hogy vízért jöttek, a szép hajú, új sorornak segítettek. Aztán egyszerre csak felzokogott az új soror (ugye, Beáta, hogy zokogott szegény?) és azt kiáltozta, hogy jaj, nem vagyok méltó az Úr Jézus kegyelmére,, nem vagyok méltó, hogy magatok közé fogadjatok!

És ugye, Beáta, azt is mondta, nem elég a gyónás nekem, meg akarok tisztulni egészen!

Akkor levetette az apácaköntöst, és ahogy Isten teremtette, belevetette magát a Duna habjaiba. Imádkozva lépdelt egyre mélyebbre... a víz színén lépdelt egy darabig, és a végén hangosan felkiáltott, és akkor... akkor a habok elnyelték ... igen ..

Egymás szavába vágva, hangos zokogás közben így adták elő társuk eltűnését, és mire mindezt elmesélték, már maguk is hitték. Mindenki rájuk figyelt, csak őket hallgatta, senkinek sem tűnt fel, hogy a nagy izgalom, jajongás, kétségbeesés közben az ifjú szerzetes hatalmas hangja úgy zeng végig a vízen: -- Virááág!

Virááág!

Szerelmem, Virág!

Virág nem felelt, sehol sem látszott. Ellenben a kiáltozásra lassú evezéssel felbukkant a révész. Már jó ideje a két part között evezgetett, mert sehol sem volt mersze kikötni. A budai oldalon sehogya se, hiszen még mindig ott leselkedtek a marcona; katonák. Ráadásul hajba kaptak, veszekedtek, úgy lehet, hamarosan kardra megy majd a dolog. Timót páter sem tűnt fel a várból vezető úton. A révész tehát nem tudta, mitévő legyen. Lassan fölfelé evezett a sziget partja mentén, és mert felfigyelt az apácák csoportosulására, arrafelé fordította járművét

-- Isten nevében, mi baj van, nővérek

-- Hé, jóember, ide azt a csónakot, de tüstént!

-- Mit beszélsz, atyám? -- A révészt meghökkentette a kemény hang

-- Hej, atyád a budai rabbi, nem én!

-- Kartal egy szempillantás alatt ledobta magáról a barátcsuhát, és belegázolt a vízbe

A révész, hogy meglátta a fiatalember öltözékének harcias elváltozását -- a sodronyínget, az ékköves övet és rajta a tört --, ijedtében a Dunába vetette magát, és a sekély vízben rémülten kapálózva, négykézláb evickélt a partra

No, Kartalnak se kellett több!

Beleugrott a gazdátlanra lett csónakba, és megragadta az evezőket

-- Páter, páter!

-- kiáltozták az apácák

De hát a páterből nem maradt más, csak a vízben ázva lebegő szerzetesruha

-- Kartal a nevem, kegyelmes apátnő ... Hanem a további gyóntatást már Timót atyára bízom. Megtalálják őt a háza pincéjében, a Mária-templom mellett. Egy kissé megkötöztem ugyan, de Biz' isten nem bántottam, noha megérdemelte volna..

Kartal erős kezében felnyögtek az evezők

Azzal mint egy látomás -- ó, milyen gyönyörű, férfias látomás --, lassan eltűnt a sóbálvánnyá dermedt nővérek szeme előtt

A víz közepén járt -- a reggeli ködöt hirtelen támadt szél oszlatta el a Duna felett --, amikor eszébe jutott, hogy hát merre is megy ő igazán. Mert könnyen meglehet ám, hogy a két kislány igazat mondott. Hátha elnyelték a habok az ő kedvesét. Jó, hát nem akarta elemészteni magát, miért is akarta volna, nincs olyan reménytelen helyzete az életnek, hogy egészséges ember öngyilkosságra vetemedjék ... de meglehet ám, hogy ha úszva próbált menekülni, kifáradt, görcsöt kapott a hideg vízben, és elnyelte az örvény. Veszedelmes víz ez a nagy, lomha folyó. Az elsodort lomb is megpördül rajta, hogy aztán a mélybe lebukjon

-- Virág!

Virááág!

Evezős csónakban az ember háttal ül a menetiránynak. Hogy tudja, merre is irányítja a járművét, folyton a válla fölött kell előrepislognia

Kartal azonban nem annyira a túlsó partot fürkészte, inkább a vízen siklott folyvást a tekintete. Hátha meglátja valahol Virág fekete haját. Hátha észreveszi valahol segítségért nyúló kezét... és most, a reggeli fényben kitárult szeme előtt a Nyulak szigete is. Ahogy távolodott tőle, egyre többet láthatott belőle

Hiszen jó is, hogy otthagyta. Mért nem olyan pusztaság ez a sziget, mint amilyennek futó pillantásra látszik. Lám csak, északi fokán ott az esztergomi érsek erős kőháza, az apáca kolostortól jobbra és távolabb kicsiny házak is állnak. A cselédek viskói. Még délebbre megint valami kolostorszerű kőfal... csak itt, a rév körül olyan sivár a föld

Az apácák csoportja már jócskán megnőtt. A templom tornyában félreverték a harangot. A cselédek házaiból futva siettek elő az emberek

Délen, ahogy Buda vára felé néz az ember, kettévált a sziget. Jobbra homokos, bokros, kicsiny senki szigete állt a vízben

Bizony az meglehet, hogy Virág erre a kicsiny szigetre menekült

Csak hogy miféle menekülés az, ha nem akarunk minél messzebbre kerülni rabságunk helyétől

Kartal csak most vette észbe, hogy hiszen ő is menekül

A szigetről jelzőfütyögés hangzott. Valahonnan sajka került elő. S nem is egy

Jó lesz hát, ha minél előbb az óbudai partra érkezik

Nagyot rántott az evezőkön. A nehéz csónak szinte repült a vízben

Hogyan, hogyan nem, éppen ott ért szárazra, ahol nem is olyan régen Bankó Virág. A Dunába ömlő meleg forrás körül nagy sereg asszony kiabált, és kézzel-lábbal magyarázott néhány lovas embernek, akik mogorván és aggodalmas képpel hallgatták őket

Kartalnak valami azt súgta, neki is köze van ehhez a nagy izgalomhoz. Néhány evezőhúzással kizökkentette a csónakot a kavicsra, és partra ugrott

Vörös képű,1 kövér asszonyság vette észre legelőbb. Talán éppen az, aki sárral dobálta meg Bankó Virágot

ököllel mutatott rá, és rikácsolva hívta társait: -- Hej, ide, ide gyertek, asszonyok!

Nézzétek, itt van a merénylő!

Na, te átkozott, hát idáig evett a fene?!

Ó, hogy az Isten pusztítaná el, ahány férfiember csak van a világon!

Mert mindegyik csak a maga kedvét keresi. Mert eszüket vesztik, ha szoknyát látnak. Mert a pokolra valóknak még az apácaköntös sem szent. Nagy Isten, hát itt a merénylő, asszonyok. S mi még mocskoltuk azt az árvát. Hát nem a parázna vére üldözte szegényt, hanem ez az ocsmány féreg!

..

Kartal, aki alig fertályórával ezelőtt még arkangyal volt odaát a szigeten, most egyszeriben ocsmány féreggé változott, az óbudai asszonyságok szemében. A harcias amazonok tüstént körülvették, de hát férfiember volt, és hozzá vitézi, lovagi az öltözéke, azért nem mertek hozzányúlni. Csak szidták, mint a bokrot, szóhoz se juthatott, nem is kérdezhetett. Ámbár minek is kérdezett volna, a rengeteg szóözönből hamarosan minden kiderült. Hogy Virág itt ért partot, hogy az asszonyok nekiestek, hogy valami vitézek jöttek volna, hogy a lány csak egyet kiáltott, hogy "Sárkány", aztán egy táltos ló ugrott elébe, és ő azon elrepült

-- Azt kiáltotta, Sárkány? -- nevetett fel hirtelen örömeiben Kartal

-- Azt hát!

-- Hej, néném, isten áldjon meg a hírért!

-- Mit beszélsz? Miféle hírért

-- Hogy a mátkám megmenekült

-- Asszonyok, megveszett ez az ember!

-- Meg ám, az örömtől nénémasszony!

-- Még ilyet!

A mátkád volna... na, meséld az öreganyádnak!

Ki látott már olyat, hogy valaki a mátkáját meztelenül kergesse a Dunába... ámbár a férfiaktól minden kitelik

-- Hohó, ha egyszer visszatérek, megjutalmazlak!

Kartal a nevem, a király lovagja vagyok

Ez a név -- minek is tagadjuk -- túl sokat nem mondott az óbudai asszonyoknak. Hallottak ők énekekben, históriákban valami Kartal vitézről. De ki hinné, hogy aki az énekekben délcegen vagdalkozik, és aki most előttük mosolyog -- egy és ugyanaz az ember

Nos, ha az asszonyoknak nem is, mondott ez a név valamit annak a bőrmellényes, süveges katonaembernek, aki az országúton álló kis csapatból kiválva, a vízpartig követte a zsémbeskedő, magyarázkodó asszonyokat

-- Uram, Kartal volnál valóban? -- És tisztelettel megemelte süvegét

-- Én vagyok, barátom. És ti kik vagytok

-- Márton a nevem, A Csák János úr emberei vagyunk. Mi kísértük Bankó Virágot a szigeti zárdába. Amit kellett, megtettük, most azon tanakodunk, hogyan szabadíthatnánk ki onnan

-- Nem értem. Előbb odaviszitek -- Uram, a katona dolga, hogy a parancsot teljesítse. Csak ha már azt megtette, akkor használhatja a maga eszét. Megtudtuk, hogy a Mátyus úr kapitánya, Pósa összeszövetkezett Kartal uram két legényével. Rájöttünk aztán, hogy az a két legény nem más, mint a Csák János úr két embere. Pörke és Szemőcs. Régi társaink. Két bitang. Pósa, Pörke és Szemőcs kenduramat akarta volna foglyul ejteni, hogy Visegrádra, Csák Máté elé kíséresse. Most, hogy Bankó Virág megszökött a zárdából, őt üldözik

-- És ti? -- komorodott el Kartal arca

-- Mi meg őket üldöznénk. Éppen az asszonyokat faggattuk, merre mentek. De hogyha már te is itt vagy, uram, vezess bennünket. Van tartalék lovunk ..

Már az is sok volt, amit eddig beszéltek. Kartal nem sokat teketóriázott, nyeregbe kapott, és amerre az asszonyok mondták, a Csák csapata élén elvágatott. Útközben mégis volt ideje rá, hogy pár szóval elmesélje, mi is történt Csák Jánossal. Az emberek vidáman bólintottak, Márton pedig egyszerűen kijelentette: -- Akkor mi most már a te szolgálatodba állunk. Akár elfogadsz bennünket, akár nem

-- Elfogadlak, barátom

Vadul vágattak. A földekre siető szántóvetők, a szőlősgazdák, az országút mindenféle utasai rémülten ugrottak félre az útjukból. Sokan nem szóltak, csak némán mutatták előre az utat, hogy tudják ám, miben járnak a vitéz urak, arrafelé vágatott a másik csapat

Hát akkor csak utánuk!

A dombok között kanyargó úton

Át egy falun. A libák gágogva, kitárt szárnyal menekültek előlük. A kutyák vadul loholtak a nyomukban

Aztán Kartal meglepetésében hirtelen visszarántotta a ló kantárszárát. Az állat nyihogva felágaskodott

Előttük az úton, egy szőlődomb mögül gazdátlan ló ügetett feljük. A nyergében senki

-- A Pósa lova!

-- rikkantották Kartal új barátai. Kartal pedig akkorát nevetett, hogy majd szétvetette a jókedv. Ki más nyekkentette volna földre azt a Pósát, ha nem az ő harcias mátkája?!

Véget értek a szőlőföldek, a búzatáblák, az út megkeskenyedett, és befelé vezetett a nagy erdőségekbe. Egy helyen az árokszélen megtalálták Pósa. Lógott a fél karja. A könyöke tája csupa vér

Kartal hozzá ugratott

-- Merre vannak

-- A pokolban!

Átkozott vadmacska!

Vágtában jött négy hadfi. A képük csupa méreg, csupa ijedelem

-- Boszorkány az, te!

-- Láttad, mit csinált? Uramisten!

Borsózik a hátam!

Az ám. Amikor Szemőcs derékon kapta, hogy lerántsa, a kardjával még odavágott a Pörke fejére, Szemőcsöt meg csak a könyökével lökte meg

-- Nem is kel az fel többet, csak ha angyalok harsonáznak neki

Kartal csapatát ekkor vették észre. Megállították csatakos lovaikat -- ember és állat csak úgy gőzölgőit a napon --, és így szóltak Fosához: -- Hallod-e, kapitány, száradjon le a kezem, ha még egyszer fegyvert fogunk arra a leányra. Inkább megkapálom a földemet. Úgy is itt az ideje

Hát így üldözte Kartal a szerelmes mátkáját, pedig az nem is előle menekült. De hát megtörténik az ilyesmi sokszor. Hogy futunk, futunk a nagyvilágba, s nem is tudjuk talán, hogy attól futunk, akit a legjobban szeretünk

A Duna partján maradt asszonyságok aznap bizony nem sokat mostak. Visszacapták kosaraikba a nedves ruhákat, megvárták a szigetről érkező sajkásokat, meghányták-vetették a dolgokat, s abban maradtak, hogy a nők között sok a szemérmetlen, a férfiak között még több a ronda, hanem a szívük mégiscsak megenyhült a mátkapár iránt, ámde megkeseredett a világ sokféle gonoszsága és viszontagsága iránt, mert ugye, nekik most haza kell menniük, hiszen ebédfőzés is van a világon

Hazafelé menet azonban még sokszor elismételték, mi történt, hogyan történt a mai reggelen

-- Hallottátok, asszonyok? Azt mondta, ha visszatér, megjutalmaz bennünket

-- Az ám, a lány meg azt ígérte, végigvágat rajtunk

-- Az egyik ezt akarja, a másik meg azt. No, ezek biztosan egybekelnek

-- Honnan veszed

-- Máris van miről civódniuk

Nincs könnyű dolga a királynak

Legyen bár hatalma nagy, országa erős, híve sok, a legfontosabb dologban örök bizonytalanság gyötri

Nem tudja például, hogy ki a barátja

Vagy ha van is, hát meddig marad az

Nos jó, hát a király azért király, hogy parancsot adjon az alattvalóinak. Azok teljesítik is a parancsot.

Ez még nem barátság

Sokan vannak aztán, akik folyvást körülötte sündörködnek. Akik a pofájukat fürdetik a trón fényében. Akik bókolnak, hűtik a lét, mások gonoszságairól hoznak fülbegyónós híreket. Jaj neki, ha ezeket a barátainak hiszi!

Persze, hogyha baj van, akkor hamar kitetszik, ki a barátja, és ki nem az. De ez sem biztos, mert meglehet, hogy hamisan és elhamarkodottan ítélt, és olykor a legjobb barátait eltaszítja magától

Így volt hát a barátsággal Károly Róbert is, aki az 1300-as évek elején került Magyarország trónjára. Nem könnyen került oda, meg kellett Harcolnia érte. Három trónkövetelő marakodott egymással, és velük a magyar urak, ugyancsak három nagy pártra szakadva. Ámbár közöttük volt egyéb pártoskodás is, féltékenység, marakodás, egész kis háborúk. Vérre ment ám az is, főleg a jobbágyok, a szolganépek véérére

És hogy a király a trónra került, csöppet sem hihette, hogy övé is az ország

Pénze nem volt, földjeit, várait elajándékozták az elődei, és ami megmaradt, annak a hasznát is egyszerűen elvették (nem is rabolták, nem is lopkodták, hanem pimaszul elvették) azok a nagyurak, akik félországnyi területek felett uraskodtak

Helyesebben talán: uralkodtak. Hiszen élet-halál fölött rendelkeztek, olyan udvart tartottak, hogy a király sem különbet

László vajda volt akkor Erdély ura. Egyike a legvadabb kiskirályoknak. Még "uralkodása" előtt megostromolta és felgyújtotta a gyulafehérvári templomot. Kétezer ember égett meg abban. Erdélyt egyszerűen úgy emlegette: "területünk". Birtokának tartotta az egészet, a gazdag erdélyi bányák minden kincse az ő ládáiába vándorolt. Fiát püspökké választatta

A Kőszegi család (más néven Németújváriak) a Dunántúlon uraskodtak. Az Aba és Borsa család az észak-észak-, keleti nagy vármegyékben. Az Ákosok Borsodban. Ám a legnagyobb híre Csák Máténak volt. És a legnagyobb hatalma

Tizenkét vármegyében uralkodott

Harminc várából ki-kicsapott ellenségeire. Legfőképpen a Kőszegiek birtokaira, akiket engesztelhetetlenül gyűlölt. Magamagát fejedelemnek szólíttatta. Váraiban főképpen szlovák és cseh katonák őrködtek, de voltak magyarok is szép számmal. Sok magyar úrral is trafikált. Azok meg talán még azt is szentül hitték, hogy az az Árpád véreből való Csák Máté lehetne az igaz magyar király, mert micsoda keményen harcol az idegen király ellen!

Károly Róbertet ugyanis idegennek tartották sokan, nem tudván, vagy tudni nem akarván, hogy az a jó magyar király, aki a magyar nép javára őr szagol

Csák Máté jót röhögött a markába, és csak a maga hatalmával törődött

Bánta is ő, ha minden elpusztul is körülötte

A krónikások persze sorra-rendre mindenről beszámoltak. Már amiről tudomásuk volt. Beszámoltak arról, hogy Csák Máté nem fogadta el a felajánlott koronát. No, ez szép dolog. S tudták azt is, hogy Károly Róbert mindenféle címmel, ígérettel próbálta magához édesgetni őt. No, ez se csúnya éppen. Hanem aztán Csák megmérgekedett volna Gentilis bíborosra, ami nem szép tőle, ámbár lehet, hogy igaza volt. Hanem tüstént gyilkolt, égetett, ahol csak a király birtokát látta. Egészen Budáig elkalandoztak portyázó csapatai. Hát ez bizony megint nem szép dolog. Ekkor Gentilis kitagadta az egyházból, amiért a bíborosra haragudhatunk. Csák megtorlásképpen megrohanta Nyitrát, kiebrudalta a nyitrai püspököt, ami megint istentelen dolog volt tőle ... és így tovább, és így tovább

De hogyha csak egymással lökdösődtek volna a nagyurak!

Csakhogy meghaltak ám az effajta harcokban kismembek is. Szlovák katonák is, magyar katonák is. Azokat aztán mivel vigasztalja a mennyekben Szent Péter

Mondom, a krónikások sok mindent megírtak. Ám hogy mi járt a király fejében, és min morfondírozott a visegrádi várban Csák Máté, azt már soha meg nem tudja senki

Tény és igazság: Károly Róbertnek megtagadták az engedelmességet a Kassán "véletlenül" meggyilkolt Aba Amadé fiai (kassai polgárok verték volna agyon az öreget szóváltás közben, mivelhogy elégük volt belőle). Károly Róbert tehát megindult Aba Amadé fiai ellen. Úgy gondolhatta talán, hogy a sárkány fejeit is egyenként vágják le a mesében. Megostromolta. Sáros várát -- de az ostrom nem sikerült. Megjelent Csák Máté ezerhétszáz lándzsás vitéze, Károly Róbert pedig északra húzódott, a Szepességbe

Mondta talán közben: -- Hej, egy barátom volt nekem, Kartal!

És lám csak, az sincs most mellettem

De hát ki tudja? A krónikások nem jegyzik fel a királyok minden szavát

Azzal az ezerhétszáz lándzsással Csák Máténak az volt talán a tervé, hogy ő ugyan harcba nem bocsátkozik, de hadd kínlódjék csak a király két sárkányfejjel egyszerre. És felötlött talán benne az a gondolat is: hej, nem is volna butaság itt Visegrádon titkos gyűlést tartani, és miközben a király amarra a hegyek között vagdalkozik, kirántani a trónt alóla

Végtére is megbánhatta, hogy annak idején a felajánlott koronát nem fogadta el. Ki tudja

Mondom, sok minden megtörténhetett. Sok minden meg is fordulhatott az országgló fejekben. Arról a krónikások már nem írtak. Hiszen amit megírtak, az sem mindig igaz..

Kartal meghagyta Márton vitéznek, vigye az embereit a Szentendréről Visegrádra vezető útra. Ott előbb-utóbb egy sárga csizmajú lantossal találkozik, aki a Fintor névre hallgat. Jelentkezzék nála

Ő pedig nem nyugszik addig, amíg utol nem éri szerelmes mátkáját

No, nem lesz könnyű dolga, mert Bankó Virág a Sárkányon lovagol. Azt pedig egyhamar nem éri utol senki

Vágtatott tovább, amerre az út vezetett

A Pilis nagy őserdői felé

Itt még a budai hegyek megművelt dombjai között kanyargott az út. Kicsiny falvak követték egymást. Egyikben csupa kerékgyártó lakott, a másikban sok volt a kádár meg a tímár, egy harmadikban főképpen fazekasokat látott, no meg kötélverőket. Hát ezek mind valamely nagy uraság emberei voltak, és uruk telepítette őket, őneki dolgoztak, aztán ha mijük maradt, vásárnapon Budára vitték eladni

Egy faluvégen, patakhíd mellett rátalált a két ebadtára

Pörke úgy bőgött, mint egy gyerek. A fél füle odalett a Virággal vívott viadalban. Szemócs nyögött, harákkolt, a csalán között fetrengett. Most már nemcsak a homlokán nőtt dudor

-- Hát ti?!

-- mordult rájuk, és legszívesebben lekaszabolta volna mind a két zsványt

-- Ó, nagyuram ..

-- Merre ment

-- Bocsáss meg nekünk!

Nem tehattünk mást..

-- Arra felelj, amit kérdeztem, te nyavalyás!

Pörke halálra váltan elhallgatott. Helyette Szemócs felelt, mint akit most már semmi sem érdekel: -- Visegrádra ment, uram

-- Ne kezd, ne kezd!

Az uratok szerette volna, ha előbb utóbb Visegrádon kötök ki. Hogy mondhassa a világnak, Kartal az ő zászlaja alá állt. Hohó, de ebből nem eszik ám!

Kartalt igazán elfutotta a méreg. Hát még most is, még így is, megtépve, félig agyonverve is annak a gonosz Csák Máténak a malmára hajtának a vizet ezek az átkozottak?!

-- Igazat mondok -- nyögte Szemócs, és eltorzult az arca. Ahogy a lováról leesett, bordáját törhette, mert nehezeire esett a beszéd. -- Ez a marha

mutatott Pörkére -- nekiesett a lánynak. Úgy, vívtak, hogy az emberben megfagyott a vér. Ez a marha képes lett volna rá, és megöli. De hát azt sem kellett félteni, én aztán hogy védjem... a lányt

-- Hallod-e, Szemócs!

-- ordított rá Kartal, és úgy odatáncoltatta a lovat a bitang mellé, hogy majdnem agyontaposta. -- Hallod-e, engem többé ne hülyíts!

Istenemre mondom, elegendő volt az aljas hízelkedésedből, a hazugságaidból ... "Nézd ezt a kardot. Ha egykettőre ki nem nyögöd az igazságot, beléd mártom!

-- Kegyelem!

Pörke azt kiáltotta: "Hová szaladsz, kislány? Csak nem Kartalt keresed?" "De, éppen őt" -- felelte. "Ne itt keresd, hanem Visegrádon, mert oda ment, hogy a Csák Máté fejedelem lábát csókolgassa." Akkor csaptak össze. "Hazudsz!

" -- kiáltotta a lány. -- És Amikor földre kerültünk... akkor meg azt kiáltotta: "Elmegyek Visegrádra, de jaj lesz neki is, hogyha ott találom!

" -- Hej, ti isten átkai!

Kartal még csúnyábbat is mondott mérgében, aztán továbbhajtotta a lovát

Hatalmas völgyön vágatott végig. Egy magaslatról messzire beláthatta, de hiába meresztette a szemét, sehol sem vette észre Bankó Virágot. Nagy szántáson át faszor jelezte, merre van az országút. Egy kis templom is emelkedett arra, bánatos nénikék ültek előtte, és arcukat süttették a tavaszi napfényvel

-- Egy lány ... lovagolt-e erre

-- Szép lányka volt

-- Csaknem meztelen

-- Micsoda szép sisakja volt!

-- Kard a kezében

-- Merre ment

-- Hát csak arra. Egyenesen ..

Az öregek felemelték fájós kezüket, és bizonytalanul mutattak a nagyvilágba. Hogy merre van a merre. Csakis egyenesen. De merre van az egyenes..

-- Ej, fiam, menj csak, amerre a szíved húz

-- Ez már beszéd, néni!

Más helyen, öreg hársfa alatt, zömök kőkeresztnél kettévált az út. Az egyik északnak fordult, a másik tovább kigyózott, talán Győr felé. Kartal megállt, és körbeléptetett az elágazásban. Kereste a Sárkány csillagos patkójának a nyomát. Errefelé szerencsére kevesen jártak, hamarosan megtalálta

-- Na, hát akkor északra!

Hanem a lova nem Sárkány volt. Feleannyira sem bírta a vágát. Máris úgy remegett, akár a nyárfalevél. A szája habzott, és lógatta a fejét

Kartal sóhajtott és megállt. Leheveredett a kőkereszt árnyékába, és aludt egy sort. Ma nehéz napja volt. Kár, hogy üres a gyomra. A lovacskának persze könnyebb, szelíden legeli a fűvet. Csak úgy harsog a foga között

Valahol messze, a visegrádi vár valamelyik gerendamennyezetes, ólomablakos szobájában talán éppen ezen az estén Csák Máté úr aggodalmasan hajtotta álomra a fejét. Mert hiába várta már jó ideje ilyen és olyan hírhozóit, nem jött senki. Nagy aranyserlegből megitta esteli borát, s hogy attól elálmosodott, behívta szolgáját, aki aztán lehúzta ura sánta lábáról a csizmát, levette köpönyegét, ingét, vizes törülközőt adott neki, amivel letörölte arcát, végül mécesest gyújtott a szobai kis oltáron, hogy égjen és vigyázza az úr álmát egész éjszaka

Csák Máté azonban nem aludt ezen az éjszakán, és nem aludt a többin sem. Mert hiába volt a jó ötlet, a terv -- sehogy se akart sikerülni. Titokban, csak kis csapattal lovagolt ide, megült a fellegrádban, mint sas a fészken. Szétküldte hírvivőit, jöjjön minden igaz magyar nemesúr, meg kell beszélni az ország dolgát. A titkosság felől nyugton lehetett. Lándzsásai ott harcoltak valahol Sárospatak táján a király seregei ellen. Mindenki úgy hihette, ő is ott van velük. Aki meg mást tudott, hát azt tudta, hogy Csák Máté fejedelem úr Trencsén várában idegen országok követeit, fogadja

Jöjjön minden igaz magyar nemesúr

És kiadta a parancsot. Szép szóval, fondorlattal csalják Visegrádra!

azt a mesebeli vitézt, Kartalt. Legjobb volna, ha a mátkáját, a hős leányt foglyul ejtenék. Hogy azt kiszabadítsa, megtesz majd Kartál mindent. A szerelem a legjobb csapda. S hogyha valamiért mégsem jönne Visegrádra, legalább annyi haszna lesz a dolognak, hogy sem egyik, sem másik nem pompázhat a király seregében

És kiadta a másik parancsot. A hírnökök súgják meg minden barátjának vagy édesgetett ellenségének, hogy Visegrád, a titkos tanácskozás • színhelye. Mindenki titokban jöjjön hát. Csak annyi emberrel, amennyi testőrség gyanánt megteszi

-- Menjetek a Kőszegiekhez is. És mondjátok meg nekik... ej, hogy rohadnának meg ott, ahol vannak!

-- Megmondjuk, uram

-- Vissza, ti barmok!

Azt mondjátok meg: Csák Máté békejobbot nyújt nekik. Túszt most nem küldhetek. Hát jöjjön csak a követük, ha annyira nem bíznak bennem

A király pedig valahol messze, a zempléni hegyekben vonult seregeivel. Sáros várát nem tudta bevenni. Hiszen kémény legények az ellenség között is vannak. Ha nem is tud a titkos visegrádi találkozóóról, megsejti talán. Az ember megsejti az ilyesmit. De bizonyára nem törődött vele. Azt mondta: látom a sárkány fejét, és le kell vágnom. A többivel majd később törődöm

Csák Máté vár

De vendégei helyett egyik hírnöke tér vissza

-- Mi hírt hoztál

-- A, nagyságos uram öccse, János úr meghalt. -- Mit beszélsz

-- A vára meg egészen elnéptelenedett. Akik még ott vannak, mesélik, hogy egy napon foglyul hozták oda Bankó Virágot. János úr pedig továbbküldte a Nyulak szigetére

-- Menjetek a domonkos apácákhoz, hozzátok el azt a lányt!

És eltelik egy nap, eltelik talán kettő. Máskor vidáman tölti Csák Máté úr a napjait, csöndben várakozni nem szeret. Hol vannak hát azok a nyavalyás nemesurak?!

Még mit nem!

Hiszen valamennyi csak nem állt át a király oldalára. Mára már meg kell érkezniük. Egyiknek a másik után. Hé, te, te ottan, szólj a sütőknek-főzőknek, piruljanak a pecsenyék!

Mit tudja azt Csák Máté odafenn a fellegvári nagy szobában, mi történik igazán körös-körül a Pilis-erdei, Dunaparti utakon. Hogy a legkisebb ösvényen is, amely falutól faluig vezet, éber szemek vigyázzák az utat. A nagy országutakon szép lassacskán fel és alá ügetnek kisebb-nagyobb csapatok. Tudja isten, hogy kinek az emberei? Csöndesek, kedélyesek

Hanem ha meglátnak olyan fegyveres csoportot, amely közrefog, védelmez és díszesen kísér valami nagyúrfélét, előbb szétszóródnak hirtelen, majd rájuk csapnak, akár a villám

-- Hej, jó uram, egy szóra!

-- emeli fel kezét egy sárga csizmás kis ember.

Csák Máté úrhoz igyekszel a visegrádi várba

-- Szép, hogy eléem jöttél!

-- böki oda a körszakállas, zsíros ember. Vállán prémes köpönyeg, a nyakában díszes aranyláncon valami nehéz, nagy érem.

Szaladjatok, mondjátok uratoknak, hogy az Ákos nembéli Dezső örömmel siet elébe

-- Megmondanánk, uram -- nevet a kis ember, és társai abban a pillanatban lekapják vállukról és nyíllal feszítik íjukat. -- Hanem mi nem a Csák, hanem a Kartal lovag hívei vagyunk. És urunk azt üzeni, menjen haza kend uram, amíg jó dolga van. Nem lesz Visegrádon tanácskozás.

-- Állj, ki vagy, uram?!

-- Vagyok, aki vagyok!

Hogy merészeltek az utamba állni?!

-- Ha Csák Máté úrhoz igyekszel, kérlek, hallgass meg!

-- Félre az utamból!

Hé, lökjétek félre ezeket a kutyákat!

Majd megtanítlak, hogy levedd a süvegedet, ha Brebiri Pál, Szlavónia bánja előtt állasz!

Kiszalad a sok kard a hüvelyéből. A kíséret minden tagja előrerúgta, és úzóbe venné a lovát táncoltató keszeg vitézt, akinek szomorú arcán most a harag pírja fut át

-- Hej, ide hozzám!

-- kiáltja

-- Jövünk, Bencém!

-- hallatszik a kiáltás az erdő mélyéről, és egy férfiruhába öltözött szőke asszony vágta elő. Berbiri Pálnak leesik az álla a csodálkozástól, megtorpan a csapata is. De csak egy pillanatra. Mert az asszony mögött, mintha vihar zúdulna elő az ősi fenyvesek sötét mélyéből, a fegyvert fogott csókakői nép száguld elő. És csattognak a kardok, és süvöltenek a nyilak, és aki meg nem hátrál, annak odavágnak ám, és nincs kegyelem, és nincs ki vagyok, mi vagyok, mert itt a fegyverek szava dönt, meg a lelkes dühösség

Szerencsére erről sem írnak majd a krónikások. Hogy Brebiri Pál, Szlavónia bánja, Bosznia ura, az Adria menti városok kiskirálya menekül. Kísérete az út mentén óbégat, a díszes lovak, a csótáros nyergek a porban, és aki teheti, mint a csürhe, rohan, hazafelé

Száll utánuk a kiáltás: -- Kartal úgy akarja, hogy ne legyen Visegrádon tanácskozás!

Nem minden nagyúr hajlik a szóra. László Vajda füttyül a világra, füttyül Csák Mátéra is. A tisztesség kedvéért elküldi a követét tíz jó lovassal meg egy nagy árkus papirossal. Azon az üzenet. Hogy tisztelteti, meg hogy nem mehet és így tovább. Kaján ember László vajda, azt reméli, hátha elfogja követét Károly király. Aztán annál nagyobb lenne a skandalum

Hanem ahogy már lenni szokott, a követet senki se bántja. Szelíd ember, kicsit fél is az úttól (sok rosszat hallott már a Csák Máté haragos kedvéről), ezért szinte megkönnyebbül a lelke, amikor kis csapat élén- egy ősz hajú, agg vitéz léptet elébe

-- Visegrádra igyekszel

Nem is kérdés ez, csak megállapítás

-- Nem ... ugyan ..

-- Kinek az embere vagy

-- Béla deák vagyok. Az uram ... hm ..

-- Az én nevem Bankó vitéz. Talán hallottál is rólam

-- Bankó vitéz!

Hohó, tisztelet az úrnak, már hogyné hallottam volna hírét!

Kend uram mentette meg annak idején László király életét. És van ám egy lány. Híres lány!

Verses krónikát írok, kérem szépen, szeretném a nevét beleírni. Bankó Virág ... milyen szép név!

..

Az öreg mosolyog. Barátságos parolára nyújtja vaskesztyűs kezét

-- Hallod-e, Béla deák, akárki fia-borja vagy, menj szépen haza. Ha akarsz, megtépünk egy kissé, hadd higgye az urad, hogy alig menekültél. De vidd hírül, hogy Kartal parancsára nem lesz semmi a visegrádi tanácskozásból

A deák nem felelt. Lelkesen bólintott. Hiszen ő is éppen így akarta

Végtére az ura sem akart mást

Ám jönnek mások is. Kisebbségek. Nagyurak hí emberei, akiknek csapata talán ott harcol most a király seregében, ők maguk azonban köszvényre, kólikára, asszony szülésére, mire-másra hivatkozva szépen otthon maradtak. A Csák Máté üzenete elérte őket is, és most nagy titokban sietnek, hátha két lovat ülhetnek meg az egy fenekükkel

Akik az úton mennek, azokat könnyen elfogják Kartal barátai. Fintor már nem is kérdez, csak rájuk néz és integet: na, szedd a lábad, pajtás, hazafelé!

-- Micsoda hang ez?!

-- Egy szót se szóltam

-- Én..

-- Kartal úgy akarja, hogy ne legyen Visegrádon tanácskozás

Hát az más. Az alamuszi nyel egyet. Int bamba vitézeinek, megfordulnak, sarkantyúba kapják a lovaikat, és uzsgyi, mennek hazafelé. Még jó, hogy híre nem kél az ilyesminek

Ám vannak elszántak és ravaszak is. Azok megteszik, hogy parasztgúnyát öltenek, és hogyha visszazavarták őket Benedek csapatai, megpróbálkoznak a Fintor vagy a Bankó vitéz útjain. És ha ott sem sikerül, nekivágnak az erdőknek, és a favágók, vadászok közelítő útjain igyekeznek céljuk felé

Ej, hát miféle hatalma van Csák Máténak? Vagy talán döghús már az a hatalom, hogy csak a férgek gyülekeznek rája

TIZENHETEDIK FEJEZET

amelyben hőseink már ott bolyonganak a pilisi erdőkben A szénégetőknél

Mi a neved?

A merénylet

Hol vesztik el a csatákat?

Rövid párbaj

A két szerelmes egymást kergeti a Pilis vadonjában.

Bankó Virág szíve telve volt keserűséggel. Ó, hát annyi mindenki mondta már, hogy áruló lett az ő Kartalja!

Annyi mindenki, hogy azt már el kell hinnie. Tele volt a szíve bűsz haraggal is. Bizony ezer szerencséje Pörkének és Szemőcsnek, ha élve megmenekültek a kardja elől

Mit is mondok!

A Kartal kardja elől

Hiszen azt tartotta a kezében. És a Kartal sisakja volt a fején

És a Kartal lovának, a Sárkánynak nyergében ült

Úgy vágta az a ló, mintha valóban mesebeli sárkány volna. Ismerte a lovasát. Olyan az, mintha a gazdáját vinné

"... Elmegyek Visegrádra. Odaállok Csák Máté elébe. Megkérdem tőle, mire megy ez a gonosz játék. És megkérdem tőle: hová lett az én mátkám? Ó, hogyha ott látom az oldalán ... megölöm magamat

Mondjátok, mit ér az élet, ha nincs, aki szeressen? Ha elhagy bennünket, megcsalja szívünket, becstelen áruló lesz -- akiről azt hittük, ő a mi életünk. Mondjátok, mit tegyünk? Nézzük csak a világot, Isten napocskáját, hallgatjuk a madarak énekét, a fák susogását, pataknak csacsogását, de úgy érezzük, ez már nem a miénk. Oly mindegy, már, nappal van-e vagy éjszaka, oly mindegy, merrefelé megyünk, lassan összeomlik szívünkben a harag is, az elszánás is, jobb volna szép lassacskán kilépegetni a világból, kilépegetni bizony ebből a földi életből. Mert mondjátok, mit ér az élet, ha nincs, aki szeressen?" Így töprengett magában Bankó Virág, és bársonyos szép arcán végigfolytak a könnyei

Régen letért már a nagy utakról, és ahogy keseredett a szíve, úgy hagyta el a kicsiny ösvényeket is, hogy végtére a vadak csapásán, kanyargós bolyongással haladjon egyre csak észak felé, amerre Visegrádot sejtette

Ám ahogy egyre beljebb és beljebb hatolt a rengetegbe, és körülötte a nagy tisztások foltjai egyre fogytak, úgy fogyott az ő haragja is. Nemtörődöm szelídség lett úrrá rajta, sajnálta előbb csak saját magát, aztán már Kartalt is. Szánta, amiért ki tudja, milyen okból -- talán megették a drágát valami észrontó, szerrel --, otthagya zászlaját és szerelmesét

Sárkány is megérezte a szíve bánatát. Lassan lépegetett egy magaslat szélén

Jobbra a szurdok mélyén gyors vizű patak rohant köves zúgóin át

Egyszerre csak megállt a ló. Halkan nyihogott

Az erdő kristálytisztá levegőjében enyhe füst érzett

Arrafelé vette hát az útját Virág. Szénégetőket talált, akiknek nagy boksái sorban álltak egy vágás szélén, a víztől nem messze, akárha füstölgő hangyabolyok volnának. Nagy csupasz térség volt előttük, annak a szélén jókora rönkök heverték, távolabb ölfák magasodtak szép rendben felrakva, a boksák meg szorgalmasan füstölögtek

Három öreg szénégető lapogatta a vizes földdel-homokkal felrakott oldalakat, hogy a füst éppen csak szökdössön, de a láng fel ne lobbanjon igazán

-- Isten hozott, leány!

-- mondta az egyik öreg, hogy rájuk köszönt

-- Messze van ide Visegrád

-- Hát... sietősen közel, sétálósan messzi

Virág leugrott a nyeregből, a kantárszárat felcsapta a Sárkány nyakára, és szabadjára engedte. A derék állat megrázta a fejét, halkan nyihogott

-- Éhes vagy te is -- mondta neki olyan szájalommal, mintha árva kisgyerekhez szólna. Levette a nyeret, a szerszámot, még a csótárt is róla, és engedte, hadd kószáljon kissé a derék lovacska. Sárkány valóban olyan volt, mint akárhány kölyökkutya; bakkolt, ugrándozott, aztán lassan ügetve a közeli rétre szaladt, hogy legeljen

-- Úgy értem, nemcsak a lovad éhes. -- Az öreg szénégetőnek fekete volt az arca, akár az ördögöké, de a szeme hamiskásan és nevetősen villogott. -- Ha meg nem veted egy szolgáló ember főztjét, légy a vendégünk. Meg is alhatsz itt akárhol, mert hát mi is a szabad ég alatt alszunk. Légy hozzánk bizalommal. Idős emberek vagyunk, régen volt, hogy szép lányokra kacsingattunk... Hm, lásd, énnekem már rég meg kéne hálnom, de csak aszalódom itt a füstön, mint a sonka, amit a kéményben felejtettek

Az öreg felnevetett. Éles bagolynevetése volt. Száraz kezével barátságosan intett, tüzükhöz hívta Virágot

Virág fáradt szíve úgy áhítózott egy kis szerető mosoly után, mint még soha

-- Itt maradok, jó emberek

Vacsorára köleskását főztek neki. Megkérdezte, miért is nem vadásznak

-- Ó, isten mentsen tőle!

Nincs jogunk hozzá. Ez az erdő a Csák Máté úr erdeje -- Dehogyan a Csák Máté erdeje. Hát az érsek úré szólt közbe a másik

-- Dehogyan azé ... hát a királyé

-- Mindegy az. Ha vadorzáson kapnak, jaj nekünk. Tudod, kedveském, mi csak szolgák vagyunk. Rabszolgák, Mindenünk az úré. De hát tudom én, hogy élnek ám a városokban meg a nagyurak portáján olyan emberek, akik soha semmiféle adót sem fizetnek. Ohó. sokat jártam én a világot!

Még Budán is voltam. Bizony. Ott találkoztam egy nemesúrral... kereskedővel, aki elmagyarázta, hogy. ő, mint kassai polgár, nem fizet vámot, aztán mint a király barátja, nem fizet tizedet, aztán mint az érsek úr jó szolgája, fel van mentve az egyházi tized alól is, aztán mint... eh, tudja fene, hogyan és mint. De nagyon jókedvű ember volt ám!

-- Azt elhiszem, apóka

Csendben ültek a tűz körül. Virág arra gondolt, ha most íja volna, biz isten elmenne vadászni. Hiszen annyi ebben az erdőben az őz meg a szarvas, hogy úton-útfélen beléjük botlik az ember

De hát csak ette szépen a köleskását, cseréptáliból fakanállal, ahogy a másik három

-- Ej, hát leragad a szemed

-- Bizony elfáradtam, apóka

-- Takaród van-e

-- A lovam csótára

-- Szép takaró. Gazdag nemesleány lehetsz

-- Gazdag nem vagyok, de nemes. Bankó vitéz az apám. Az öregek zavartan vonogatták a vállukat

-- Nem harcolunk mi soha, kedveském

-- Úgy is jó

-- Úgy a legjobb

Ebben maradtak hát. A tűz lassan lelohadt, csak a parázs világlott még

-- Elcsatangol a lovad. Béklyó kéne rá

-- Nem, nem. Soha

-- Hát, te ismered

Egyszerre csak megzörrent az éjszaka. A sűrűből egy lovas ember vált ki. Parasztgúnya volt rajta. Leugrott a nyeregből, és a tűzhöz lépett

-- Adj isten jó estét!

-- Jó estét az Úrban. Ülj közénk, barátom!

-- mondta az öreg szénégető

-- Mondjátok, jó emberek, messze van ide Visegrád

-- Visegrád

-- Az hát

A három pokolképű jó ember várakozóan nézett Virágra

-- Mondd meg te, leányom

Nagy hallgatás támadt. Az idegen, fehér kezű, lobogó szemű férfi, akinek boglyas szakálla majd az egész arcát elfedte, kíváncsian nézte a tűz mellett ülő leányt. Nem türelmetlenkedett. Várta a választ. A tekintete néha körberekbent, mint aki attól tart, az éjszaka sötétjében mások is vannak

-- Én is oda készülök -- szólt végre Virág. -- Akkor hát... együtt is mehetünk

-- Ha igaz ügyben jársz

-- És te vajon

-- Majd meglátjuk

-- A vak is azt mondja, majd meglátjuk. -- Az idegen nevetett. Vicsorgó farkasnevetése volt, ínyére szaladt a szája

-- Úgy látszik, mindenki Visegrádra igyekszik. Ha jól nézlek, leányom, te nem lehetsz más, csakis Bankó Virág. Hidd el, sokat tudok rólad

-- Én meg úgy látom, te sem vagy paraszt

-- Nem is tagadom. Ezt a gúnyát kellett felöltennem, mert valami... kósza rablónépek járkálnak erre az utakon. Márpedig nekem Visegrádra kell jutnom, ott hirdet titkos gyűlést a jó Csák Máté urunk. Ha te is oda készülsz, jól teszed. Tarts velem, megvédlek, ha kell

-- Amíg kard van a kezemben, nem félek senkitől. Virág felkelt a tűztől. Félhangon, kedvetlenül jó éjszakát kívánt. Kiválasztott magának egy szélvédett farakást, annak a tövébe leterítette a Sárkány csótárát, és betakarozott vele. Fáradt volt, hát rögtön elaludt, de hajnalban oly korán ébredt, mint senki. Az idegen nem messze feküdt tőle, kócos haján megült a tavasz hajnali dér. ő is ébredezett

-- Mi a neved? -- kérdezte Virág. -- És miért öltöztél ilyen gúnyába? Az igazat mondd, kérlek

-- Fogságból menekültem

-- Kinek a fogságából

- A Németújvári grófok börtönéből. Máté úrnak akarok hírt vinni. A hír nem jó, de talán szívesen fogadja. Ha te is velem tartasz, biztosan megenyhül a haragja

-- És a neved? -- Petönye

Szótlanul lovagoltak egyre beljebb és beljebb a Pilis rengetegébe. Olyan utakon mentek, amelyeken esztendőszámra nem jár senki. Valami halvány csapás azonban, valami gyöngye nyom a tisztások fűvében -- no meg a csillagoké vagy a nap járása odafönn az égen, ez volt az útjelzőjük

Petönyének gyöngye lova volt. Sokszor kellett pihenniük

-- Miféle hírt viszel Csák Máténak? -- kérdezte Virág. Petönye ránézett a lányra, és tudta, hogy az igazságot is bátran megmondhatná. Hiába no, ilyenek a fiatal lányok, ha a szívük kesereg, ha a könnyük pereg, nem gondolnak azok sem Istennel, sem hazával. Petönye azt tartotta, hogy minden lány és asszony egyforma: megbocsát gyilkosságot, becstelenséget, hazugságot, képmutatást, megbocsátja bizony, ha százszor megcsalják is -- csak a kedvesét újra megölelhesse. Gondolatban elvigyorodott hát (mert a valóságban csak ritkán húzódott szét a szája), és noha igazság szerint arról vitt volna hírt gyilkos kedvű barátjának és urának, hogy üres ám a Csókakő vára, most kéne rámenni, csákánnyal, fejszével feltúrni, hogy hol vannak azok a hamis koronák, ehelyett csak ennyit mondott: -- Hát... hogy vigyázzon, mert sok az ellensége. És kevés a barátja

-- Ezt minden nagyúr tudja. Mondd meg az igazat!

-- Minek mondjam? Te se mondd!

Petönye oldalvást pislogott Virágra

A lány felsóhajtott

Füves nagy völgyön lovagoltak át éppen más erdők és más magaslatok felé. Fejük fölött kitérült a hatalmas kékség

-- Nem ismerlek én téged, Petönye úr. Lehet, hogy igaz ember vagy, lehet, hogy hamis. De hát én most már semmit se bánok. Veled tartok, pedig félhetnék is tőled. Rászedsz te is, foglyul ejtesz te is ..

-- Bízál bennem, kislányom. Hm, akkora lányaim vannak éppen, mint te

-- Veled megyek Visegrádra, de nem azért, hogy Csák Máté elé járuljak. Bánom is én Csák urat, gondom nincsen raja. Hanem úgy hallottam, hogy az én szerelmes mátkám, Kartal elhagyta királyát és becsületét... és a trencsényi nagyúrnak a pártjára állt. S látod, éppen akkor, amikor az esküvőre készülődtünk volna. Ó, mit nem tett... elfogatott!

Kiadott Csák János kénye-kedvére, örült ember az, az ördög beszél belőle... aztán zárdába bújtatott volna, hogy a gonoszságait meg ne tudjam. De hát mindenki tudja, és mindenki csak ugyanazt mondja. Megszöktem a zárdából, és most Visegrádra megyek. Addig nem nyugszom, amíg elébe nem állok, arcul nem ütöm!

A szemébe mondom: Kartal, Kartal, miért tetted ezt velem?!

Petőnye bólogatott és hallgatott. Meredt szemével közönyösen bámulta a tavaszi erdőt

-- Mátyus úrhoz kéne menned -- mondta nagy sokára. Ő sem szereti a család embereket

-- Hagyj békén a Mátyusoddal!

Semmi közöm hozzá!

Én csak a Kartalomnak akarom megmondani... hogy ... nem leszek már soha az övé

És Virág még hozzágondolta, hogy ha mindezt megmondja Kartalnak, ezután tüstént elemésztí magát. Tört dőf a saját szívébe, a Dunába ugrik, leveti magát a legmagasabb sziklászirtról, vagy meghal bármiképpen, mert ha már elvetette magától a kedvesét, ugyan miért is éljen tovább?!

-- De még megmondom neki... hogy nagyon fáj a szívem !

Nagyon fáj!

Ezt már sírva mondta Virág, ömlött szeméből a könny

Petőnye megértőén bólogatott. Magában meg így dohogott: "Még hogy hagyjam békén a Mátyusommal... de Mátyus nem hagy békét nekem, ha megtudja, hogy kicsúszott kezéből ez a lány. Hej, veszett vadmacska ez. Úgy látszik, egymaga szökött meg a szigeti zárdából, és nem tudja, hogy az a hősködő Kartal éppen őt keresi az ájtatos nénéknél. No, majd bolond leszek megmondani neki... Jöjjön csak velem szépecskén a Mátyus úr elébe. Hej, micsoda meglepetés lesz!

No, Mátyus, mondom, a dolmány helyett hoztam valami mást. A korona helyett is megteszi talán. Mert mutasd csak egyetlen jó emberedet, aki most át tud kecmeregni a nyavalyás csókakőiek őrzáratain. Befellegzett a te nagy, titkos tanácskozásodnak. De hogyha megfogadod a tanácsomat, a lányt lakat alá csukod, Kartalt azzal mégis Visegrádra csalod, én közben harminc legénnyel lefutok Csókakőre, szétcsákányozom a várat, és elhozom neked a Szent Koronát... ahányat csak találok ..." És hozzátette még gondolatban: "De legelőször is felakasztatom Kevergét a toronyba." -- Szóltál valamit? -- kérdezte felriadva Bankó Virág

-- Ő, nocsak? Magam sem vettem észre. Motyogok néha, néha ... öregemberes szokás

Pókos lován akkor már hol jobbról, hol meg balról kerülgette a lányt. Az meg észre sem vette, hogyan méregeti őt az átkozott. Éppenséggel nem úgy, mint akinek tetszik egy nőszemély, és kaján képpel bámulja formáit, sokkal inkább úgy, mint az orvvadász, aki azt vizslatja, hogyan lehetne foglyul ejteni a vadat. Petőnye százszor is elképzelte, hogyan üti vállon göcsörtös botjával Bankó Virágot, vagy kissé lemaradva, hogyan vág fejéhez parittyakövet

(Ez a két fegyvere volt mindössze; az egyiket egy koldustól rabolta el, a másikat egy parasztfiúnak a kezéből csavarta ki, miután megszökött Csókakő várából.) Csakhogy nem mert hozzákezdeni. Mert elég egy rossz mozdulat, és ha egyszer már elvétette a támadást, mindennek vége. Bankó Virág gyanút fog, sarkantyúba kapja lovát ... és azt a lovat ő soha nem éri utol..

Ej, hát nincs még itt az idő. Várjunk csak türelmesen

De ne sokáig, ne sokáig!

Mert Virág képes rá, és meggondolja magát. Eszébe jut, hogy mégse kívánja látni a Kartalját. Akkor aztán mi lesz

Úgy kéne rendezni a dolgokat, hogy semmiképpen se csúszhasson ki a kezéből Bankó Virág

Csak hát ez nem olyan könnyű

Dél felé egy patak partjára jutottak. Leszálltak a nyeregből, Petőnye tartózkodó volt, szótlan, ám nagyon szívélyes. Akár egy király. Lesegítette Virágot a nyeregből, és ő maga vezette vízhez a lovakat. Aztán serényen száraz gallyakat gyűjtött, és tüzet gyűjtött. Még hajnalban leterítettek parittyával egy bámez nyulat, azt most gyorsan kifejtette az irhájából, nyársra tűzte, és a tűz fölé tartotta. Lassan forgatta a nyársat, és hirtelen elvigyorodott, mert Bankó Virág így szólt hozzá: -- Petőnye úr, amott a patak kiszélesedik. Megfürödnék, mert ki nem állom, ha ennyire poros és csapzott vagyok, de arra kérlek, ne..

-- Menj csak!

Nem is nézek oda

Virág azt akarta ugyan mondani, hogy kérlek, ne forralj ellenem semmi rosszat, de ezzel a válasszal is megelégedett. Dehogyan vette észre a Petőnye meredt szemének szapora pislogásán, mit gondolt magában. Hogy most itt az alkalom. Nyugodtan elvonult, hogy megfürödjék. Biztonság okából magával vitte azonban a Kartal kardját. Azt nem szívesen tette le a kezéből. De hát kardosan megfürödni mégsem lehet. Ahol a patak parányi. Tóvá szélesült, akadt néhány sűrű bokor. A kardot elrejtette az egyik alatt, ő maga pedig belegázolt a vízbe. Ruhástul ment bele, mert akárhogy is, akár mint is, egy Bankó Virág is lehet szemérmes lány, aki bizony nem mutogatná magát akárki előtt. Jóllehet az a kis ing igazán semmi, térdéig sem ér. Nyakánál, derekánál csak madzag tartja össze, ujjja meg nincs. Keltett is akkora feltűnést odalent a falvaknál, hogy megtépték volna, ha tova nem száguld. A vénasszonyok talán nemzedékeken keresztül mesélik majd, hogy vágatott arra egy leány sisakosán, de csaknem meztelen. Mert ezt az inget a falusi asszonyok alsó ing gyanánt viselik. Annyi, mintha nem is volna. Erre jönne még egy ing. Aztán a derék körül egy hurkaszerű párnácska, és csak azután a temérdek szoknya, hogy olyan legyen az ember lánya, mint afféle úriasszony

Virág tehát ruhástul vetette magát a vízbe. Ázott volt az ing, amikor magára kapta, azóta meg a por lepte folyton, hát legalább az is megmosódik. Olyan könnyű, hogy úszni is lehet benne

Az utolsó pillanatban mégis lábujjhegyre állt, és visszafelé lesett. Megnyugodva látta, hogy Petőnye a tűz körül foglalatoskodik. De hát azt már nem tudhatta szegény, hogy gurgulaszemű útitársa dehogyan gondol a tűzzel. A nyulacska lába már majdnem feketére égett, mert Petőnye -- imádkozott. Mivel számolni nem nagyon tudott, háromszor elmondta a miatyánkot lassan. Akkor aztán levette a tűzről a nyulat, és felállt. A bokrok fölött a patak széles medre felé lesett. A vízen meglátta Bankó Virág fejét, a lány koszorúba fonta a haját, és a feje tetejére csavarta vidám és bájos kontyocskába. Úgy fürdött: Petőnye a lovakhoz osont. Azok a bodzabokron túli dús fűvön legeltek. A Sárkányhoz lépett, és megpaskolta a nyakát. Az okos állatnak megremegett a bőre. Felhorkant, a fejét rázta, és az ínyét mutatta

-- Harapnál, te ronda!

-- sziszegte a férfi, és békén hagyta a lovat

Mint a róka, ha nyulat közelít, mint a vadmacska, ha madarat prédái, úgy osont a tóhoz. Dehogyan nézett ő Virágra,, kisebb gondja is nagyobb volt annál, legfeljebb azt vigyázta, hogy a lány őt észre ne vegye. De hát attól sem kellett tartania, mert Virág úgy engedte át magát a hideg víznek, mintha azt várná tőle, hogy szívéből is lemossa majd a bánatot. Oda húzódtott, ahol legmélyebb a meder, és nagy, nyugodt mozdulatokkal úszott fel és alá

Petőnye a földre kushadt. A bokor alá kúszott, a keze kinyúlt a levelek közül, s hirtelen elrántotta onnan a kardot

Rohant a lovakhoz

Felkapta a sisakot is, és a fejébe nyomta. Felült a saját lova nyergébe, és a Sárkányt kantárszáron vezetve, szép lassacskán elindult egy rövid kaptatón, hogy a magaslat mögött mihamarabb eltűnhessen a Virág szeme elől

-- Visszajövök, madárkám, de nem egyedül -- vihogott magában. -- Addig bizony megvársz, ha akarod, ha nem!

Csák Máté leült hatalmas, sárkánylábás trónusára a visegrádi vár nagytermében

Előtte egy ember, fél térdre ereszkedve

Az ólomkarikás ablakokon bemosolygott a tavaszi napfény. Nagy, színes foltokat festett a márvány padlóra

-- Beszélj!

-- Uram, Bankó Virág megszökött a domonkos apácák zárdájából

-- Hát még

-- Nem jön el senki. Sokan és titokban ide igyekeztek, de Kartal megtudhatta a titkot, és elállta az utakat. Brebiri Fái megfutott, bár hallgat róla, mint a sír; László vajda követét egyszerűen hazaküldtek, de sok más nemesurat egyszerűen elpáholtak, és mire észbe kaptunk volna, szerteszéjjel hirdették, hogy Kartal parancsára a visegrádi titkos gyűlés elmarad

-- Hát még

-- Bizalmas emberek azt mondják, hogy Gyulafia Ivánka, Keverge várnagy és Petőnye úr megpróbálták megkeríteni azokat a hamis koronázási jelvényeket. De Kartal emberéi csúnyán becsapták őket, és most valamennyien foglyok Csókakő várában. Arra számítanak, hogy te megszabadítod őket

Csák Máté keserűen felnevetett. Olyan nevetése volt, mint a bagoly huhogása. -- Minek? Úgyis felakasztanám mind a hármat

-- Petőnye igaz híved, uram..

-- Fogd be a szád!

Petőnye a csillagokat is lehozhatja az égből, akkor is elegendem van belőle!

-- Van még egy hír. A király ..

-- Hagyd el... Azt a csatát elvesztettük

-- Hiszen még nem is volt csata

-- Eh, a csatákat nem a csatatéren vesztek el!

Szavaira az ember hosszan hallgatott. Csak nagy sokára mert megszólalni: -- Engedelmeddel, nagyságos fejedelem ... akkor hát miért csatázunk

-- Bizony, fiam, mostanság én is ezt kérdelem magamtól

Kartal elvesztett már minden nyomot, elvesztette hát minden reményét. Már ugyan hiába vizsgálhatta a talajt. A Sárkány csillagos patkószegeinek árnyékát sem fedezte fel rajta. Az út sziklás magaslatokon vezetett tovább, és hogy azokon is túljutott, összekeveredtek a ritka ösvények is: erdőjáró emberek, vadászok, szénégetők, makkoltató parasztkondások taposták azokat, és ki tudja, mikor és merre

Nagy fenyők között lovagolt tovább. Északra, egyre csak észak felé

Visegrádon majd megtalálja Virágot. Jaj, csak baja ne essék!

A fenyőerdő különös világ. Magasztos és félelmetes is egyszerre. Minthogyha hatalmas templom oszlopai között járnál, oly karcsúan, kiismerhetetlenül és fenségesen magasodnak fejed fölé a fák fekete törzsei. Kérgükön harkály kopog, hogy csak úgy csattog és zeng tőle a templom, ágaikon mókus lohol és szökken, mintha angyali látomás suhanna át a levegőn. És az örökzöld lombok fölött ragyoghat tán a napfény, ideleenn, ahol elszáradt fenyőtűk borítanak mindent lágy alom gyanánt -- örökös a hűvös félhomály

Távolabb barna árnyak, őzek csapata vág át a fák között. Itt könnyen szökken a vad, nincs bokor és más aljanövény, hogy akadályozná

Nem tudja, merre jár, és meddig még Visegrád, öt is csak a csillagok meg a nap járása igazította

Olykor, hogyha egy domb magasán, hegynek gerincén túljutott, kilesített a fák közül. Kitérult előtte a táj. Hatalmas, napsütötte völgyeket látott, telis-tele az erdők sötétzöld sűrűjével. A fák tömött lombjai fölött sólymok köröztek számító lebegéssel, és lecsaptak az ágak közé. Látott két vadászmadarat a levegőben összeakaszkodni a zsákmány miatt, összezsaptak, majd vijjogva zuhantak lefelé. Mielőtt, egy sziklaszirten szétzúzódtak volna mind a ketten, véres tollakat hullatván szétrebbentek. Az egyik tovaröppent a cefatokra szakadt hússal karmai köpött, a másik fordult egyet a levegőben, pár pillanatig kitérte szárnyal lebegett, aztán mint amikor a száguldó lónak megfeszül minden izma, a fejével bólogat a nagy erőfeszítésben, vágató repüléssel vetette utána magát

Majd véget ért a fény vas. Már lombos fák keveredtek a fenyők közé. Lassan ereszkedett a hegyoldal. Kartalnak hatalmas bozótokat tellett kerülgetnie. A sűrűből néha madár röppent föl, máskor vaddisznók egész csordája törtetett elő. Öreg koca jött, nyomában csíkos hátú malacokkal, de ügyet sem vetett a közelgő lovasra, noha máskor vad és igen ingerlékeny, hogyha kölykeit vezet

S bármennyire komor volt a Kartal kedve, nevetnie kellett, amikor egy rendetlen nagy tisztáson, ahol egymás hegyen-hátán heverték a vihar sújtotta fák, bundás mackót látott ülni egészen emberi módon. Úgy pihengetett ott egy rönkön, ültében felegyenesedve, mint valami kövér atyafi, aki letelepszik, nagyot sóhajt, valamit majszol és integet

Lám, a medve is felemelte mellső tappancsát. Barátságosan integetett

Legalábbis úgy látszott, mintha integetne

-- Isten áldjon, koma!

-- szólt félhangosan a mackóhoz Kartal. -- Mondd csak, nem láttad errefelé a mátkámat

A medve játékosan ingatta a fejét. Nem látta. Bizony nem

Csöppet sem zavartatta magát a lovas embertől. Lehet, ha szimatot fog, talán eliszkol, vagy éppen támadni kezd, de a szél éppen felőle fúj, és az ember puszta látványa nem hozta ki a sodrából. A ló bezzeg annál jobban riadozott. Remegett minden porcikája, és időről időre megtorpanva, idegesen kapálta a földet

-- Tovább!

-- sziszegte Kartal, és feszesen tartotta a kantárszárát. -- No, csak tovább, és ne ugrálj!

Nem sokkal azután kijutottak az erdő sűrűjéből. Nagy, lapályos völgyön jókora tisztás következett, amelyet itt is, ott is mesés szép lombos ligetek tarkáltak. A hegyekből patak sietett elő, Kartal annak a folyását követte fölfelé

Hirtelen az a gondolata támadt, hogy ebben a mérhetetlen, hatalmas vadonságban még sincs egyedül az ember. Hiszen oly teméntelen sok itt az őz, a szarvas, a nyúl, a medve, a farkas... és ki tudná elsorolni a sokféle vadat. Ez mind itt él, itt tanyázik, éli a maga életét. Az ágakon, a lombok között meg nem szűnik a madarak feleselgetése

S miért is érezné itt egyedülinek magát az ember? Ha élőlények veszik körül, soha sincs egyedül. Kedvét lelheti a báméskodásban, elmélázhat a sas röpülésén, a lepke részeg verdesésén, mackóval, kisnyúllal, madárral, teknőccel akár el is társaloghat, vagy ha úgy hozza a sora, életre-halálra megvívhat egy felbőszült vadkannal... Igen, igen, és az erdő barátságos, örökké bőséges éléstár is, aki jól ismeri. Bogyók, magok, gyökerek, gombák, mind-mind tányérra kerülhetnek. S akkor se bántsa az embert a lelkiismeret, hogy megéheztén a vérét ontja az erdő bármelyik lakójának. Hiszen egymás életéből él az erdő minden vadja máskülönben is; és aki ügyes, kézzel foghatja meg a nyulat; ha merész, leszúrhat egy medvét; ha íja van, vadászhat fűrjre, fácánra -- és végül friss vizet ihat a lakomára

De hát az ember, ha nincs is egyedül -- azért mégis magányos lehet

Mert a magány nem a puszta egyedüllét

Az ember magánya a várakozás

Meghúzta a ló zabláját. Megállt

Mozdulatlanul hallgatta az erdő csendjét. De hát zajos csend az erdő csendje. Lomb zizeg, fújja a szél. öreg fa ága roppan, harkály csőre koppan, valami kisvad tovasurran a fűben, és zúg a patak. Mégis..

Valaki van itt. Vagy éppen erre igyekszik. Ember megérzi az ember közelségét

Hiába próbált átlátni a sűrűsége, hiába igyekezett mozgást felfedezni a lombok között -- nem sikerült. Az erdő közel és távol kihaltan látszott. Ekkor lassan jobbra vezette a lovát, felkaptatott egy magaslát oldalán, amely mögött napsütötte, virágos mező látszott. Körülnézett ott is. Senki

Eszébe jutott, hogy gyermekkorában egy erdőjáró embertől azt tanulta, hogy ha valami gyanúsnak rémlik, ne a mozgást figyelje a lombok kusza szövevényében, hanem igyekezzék a lombok, ágak szövevényétől elütő formát felfedezni. A pacsirta színe beleolvadhat a földhányások, fonnyadt füvek, rétek keserű barna színébe -- de hogyha a pacsirta alakját keresi, hamar megtalálja. Lombok között is meglelheti a fa törzsén mozdulatlanul napozó kígyót, ha nem a siklását, hanem az alakját keresi

Ezúttal nem volt szükség az effajta vadásztudományra

Nem is messze tőle, a nagy tisztás szélén két ló állt. Az egyiknek nyergében ember. Az is a távot vigyázta, talán csak egy pillanatra állt meg, "mert riadtan vissza-visszanézett a sűrű felé

Aztán megindult

Ekkor már Kartal kivonta kardját

Aztán füttyentett

Áthatóan éles füttyentés volt ez, hosszan kitartó magas hang, amely hirtelen esik, hogy aztán mint a korbács vége, röviden és élesen pattogjon megint

Az egyik ló kitört. És vonta maga után az embert meg a lovát

-- Petőnye!

-- kiáltotta Kartal. -- Mit keresel te itt?!

Felismerte az ember fején a saját sisakját, kezében a saját kardját. És tudta, hogy mindkettőnek Virágnál volna most a helye. Átvillant az agyán valami rémes: hátha Petőnye is Virág nyomába indult, hátha... holtan találta, és csak azért vette magához e két fegyvert..

-- Téged, te átkozott!

És saját kardoddal váglak ketté!

üvöltötte ekkor a megrémült Petőnye, aki úgy érezte, mindig minden összeesküszik ellene

Úgy tett, mintha Kartalra rontana, pedig hát valójában a Sárkány vonszolta őt

-- Hej, az áldóját, hát megint nekem rontasz?!

-- Saját kardoddal váglak ketté!

-- Ezt már mondtad!

-- kiáltotta Kartal, és kölcsönkardjával kivédte Petönye csapását. -- Hol a mátkám

-- A pokol fenekén!

Oda küldtem!

-- vicsorgott a hajdani várúr

Azt hitte, ezzel a hazugsággal vad haragra gyújtja Kartalt, aki majd eszt veszve beleszalad a kardjába

De Kartal elsápadt, olyan fehér lett, mint a meszelt fal. Előreccapott, és elvágta a Sárkány kantárát, amelyet Petönye szorongatott. Aztán messzebb, táncoltatta a lovát, és nagy hirtelen átugrott a Sárkány nyergébe

-- Pusztulj!

-- mondta olyan egyszerűen, ahogy hóhér mondja: imádkozz!

Ettől a szótól Petönye elvesztette az eszt

-- Te pusztulj!

Viszem a fejedet Csák Máténak!

Haha!

Hiába álltad el az utakat. Te magad mégis oda jutsz!

Visegrádnál A. titkos tanácskozásra!

Petönye csak hátrább táncoltatta a lovát, hiszen úgysem menekülhetett. Pókos parasztlovát szempillantás alatt utolérné Kartal csodalova. Akkor inkább a harc!

-- Hát így állunk... Már nem félsz az uradtól? Tőlem bezzeg jobban. És megvan rá az okod!

Tudd meg hát, te nyavalyás, megparancsoltattam: Csák Máté nem tarthatja meg titkos gyűlését. Akármit főztetek ki mátkám és énellenem, tudja meg a világ és tudja meg az urad, Kartal így segítette harcában a királyt!

Kartal nem adja a becsületét, rontson rá akár az ég is!

Hatalmas hangja messzire zengett az erdőben

-- Gyere, ha mersz!

-- üvöltötte Petőnye

-- Azt mondtam, pusztulj!

Nem én ölök meg!

Megjelöllek csupán, hogy a hóhér szem elől ne veszíthessen

Azzal nekirontott Petőnyének

Más volt ez a viadal, mint azon az éjszakán a várbeli szobában

Ha valakit ekkora gyilkos indulat fűt, és mégis visszafogja a kardját, az Isten sem állhat az olyannak ellen. Most már nem kiáltottak

Mindössze kettőt-hármat sikongtak a vasak. S hiába volt Petőnye kemény és kegyetlen katona, csak hadonászhatott mint botos ember a vasvitéz ellen. S hiába volt kezében a Kartál híres kardja, nem sokáig markolhatta. Egy szörnyű csapás valósággal kiröpítette kezéből

-- Jaj!

-- Petőnye csuklóját elöntötte a vér. Erőtlenül lógtak az ujjai

Ám abban a pillanatban arcát is vágás érte. Kartal a kard hegyével végigkaparta homlokát, orrát, és mélyen belehasított a szájába

-- Pusztulj, te átkozott!

És vidd meg a hírt uradnak!

Nem is törődött tovább az aljas emberrel. Hagyta, hadd ragadja el a rémülettől megvadult ló

Leszállt a nyeregből, eldobta a fegyvert, és megindult a fák közé. Kapkodva szedte a levegőt, hogy vadul doboló szíve szét ne törje a mellét. Úgy vonszolódott, mint az álmokóros

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

amely, egyben az utolsó

Mire gondol az ember, ha háton úszik?

Hová lett a kard?

Hangok az erdőben

Csakhogy megvagy!

Ha a gombák szabályos körben bukkannak ki a földből

Csak megkérdezem Itt akár véget is érhetne Kartal kalandos esküvőjének históriája

Hiszen minden úgy történt, ahogy történnie kellett

A gonoszok zavaros összeesküvése kudarcot vallott. És a szerelmesek most már találkozni fognak. Találkozniuk kell, mert tavasz van, és a tavasz nagy törvénye, hogy egymásra találjon minden, élő

De hát vajon él-e még Bankó Virág

Kartal úgy lépett a fák közé, mint az álomkóros

Keresni a halottat. A kedvese tetemét

Bankó Virág előbb még lassú, nyugodt mozdulatokkal úszott a vízben, aztán úgy érezte, elhal a hidegben a kéze, a lába, s azt kívánta, bárcsak lassan lemerülne a kis hullámok alá. Lemerülne, és elaludna örökre. Minek is él ő már, ha nincs, aki szeresse? Ugyan miért is akarná még utoljára megbántani kedvesét, szemére vetni csalárdságát? Jobb volna lassacskán eltűnni, hogy sose lássák többé..

A hátára fordult, kinyújtott karjával maga alá hajtotta a vizet, szép kicsi lábával csillogó habokat fröcskölt. És ahogy hanyatt fekvé az eget nézte, elképzelte magát halottnak, ahogy a ravatalon fekszik, és körbeállják mind, akik szerették. Ott van a háza népe, ott van -édesapja, és fájdalmasan zokognak körülötte. De hiába keresi közöttük Kartalt, Kartal nincs, oda se jött el, mint ahogy nem sietett a megmentésére sem. Valahol messze, a trencsényi várban Csák Máté oldalán páváskodik, és ravaszul mosolyog hozzá

Milyen is lehet a Kartal arca, hogyha ravaszul mosolyog? Virág megpróbálta elképzelni Kartalt sunyin vigyorgónak -- de sehogy se sikerült

Napos helyre úszott, s ahogy -teste kibukkant a vízből, most érezte csak, milyen nagy ereje van már a napsugárnak. Felcsavart haja szétázott és szétterült a víz színén. Megfordult hát, lebukott, majd hátrahajolva emelte ki a fejét. Ha összekócolta, fésülje is meg a víz

Aztán gondolt egyet, és szépecskén levetette magáról az inget. Gondolta, kiteríti a bokorra. Mire végez a fürdéssel, talán meg is szárad

Körüllesett, de nem látott semmi gyanúsat. Távolabb egy szárcsa csattant a vízre, a párja mellé. Virág a partra lábalt. Közben jó erősen kicsavarta ingét, majd széthúzogatta, és néhány határozott mozdulattal simára rázta, hogy csak úgy pukkant

Aztán óvatosan a bokor felső ágaira terítette. Hadd érje a nap

És már vissza akart volna merülni -- amikor pillantása a bokor alá esett

A kard nem volt ott

Meghűlt, benne a vér... (Dehogyan gondolt most már a halálra!

) Eltévesztette volna, más bokor alá rejtette? De hiszen itt lépett a vízbe. Fertályórája sincs

A tűz felé pillantott. Nem volt: ott senki, A lovakat kereste, és nem találta

Mintha csak szörnyű gyanújára feleltek volna, egyszerre bőszi kiabálás ütötte meg a fülét. Az emelkedőn túl, ahol már véget ér a fák sora, két ember kiáltozott. A fulladva rikácsoló hang gazdája nem lehet más, csakis Petönye... hanem a másik ..

Mindenről megfélemezve rohant arrafelé

"Kartal!

Drága Kartalom!

" -- nyöszörgőit benne egy kicsike hang

Aztán, hogy a nagy tisztás szélére ért, mindent hallott, és mindent látott. Hallotta Petönye gyűlölködő fenekedését, és látta, hogyan válik halotti sápadttá a szerelmese arca. Hallotta ezt is: "Akármit főztetek ki mátkám és énellenem... Kartal nem adja a becsületét, rontson rá akár az ég is." De nem az ég rontott rá, hanem ő rontott Petönyére. Döbbenetes volt látni azt a vad kaszabolást. Ahogy a két ember egymásnak rúgtat, ahogy a két kard felmered, majd lecsap, ahogy a napfényben is láthatóan szikráznak a pengék, és ahogy a lovak kitágult orral, vicsorgó foggal ágaskodnak

Petönye fejét elöntötte a vér. Valamit habogott, rikácsolt, de nem lehetett érteni a szavát. Két kézzel kapaszkodott a nyeregkápába, mert a kantár kicsúszott a kezéből. A megvadultan bakkoló ló végül elrohant vele

Attól a perctől fogva Bankó Virág le nem vette szemét Kartalról. Látta, hogy elhajtja kardját, hogy leszökken a nyeregből, nagyot sóhajt, és éppen feléje tart

Olyan ez a pillanat, akár az álom

Az ember látja, hallja, tudja; mozdulni mégse képes

Virág szívére szorítja kezét. Úgy dobog az ő szíve is, majd kiugrik a helyéből

Kartal meg úgy tekint rá, mint mennyei látomásra. Hiszen halottat keresett volna, és íme, élőt talált. Az eleven szépet

A lány tekintete öröm és bánat. Éjfélpszemén könnyes szomorúság. Nézi, nézi daliás, kedvesét, az ajka reszket, szóra nyílna, de sírásra görbül. Két kezét feléje nyújtja, ujjai esdekelve hívnak, hangtalan is reszketve sírnak, majd lehullnak, mint szárnyatört madár

-- Kartal... -- rebegi

Suttogj rá a válasz: -- Virág

Kartal hozzálép, két kezébe fogja az arcát, olyan féltő áhítattal és olyan gyengéden, mint áldozópap fogja a kelyhet. És ráhajlik e kehelyre, hogy megcsókolja a reszkető ajkakat -- de váratlanul felsír Virág, félrefordul, s visszasírnak rá a fák és lombok közt a madárkák

-- Jaj, drága Kartalom, én drága kedvesem... Jaj, nem hittem én benned, és nincs arra bocsánat!

Zokogva elfut, kifut a mezőre. Ott éri utol a fiú. Megragadja karját, s magához húzza, maga felé fordítja, és átöleli szilaj szerelmesen, megcsókolja éhes boldogsággal, bársony bőréről lecsókolja a patak gyémántcseppjeit, és balzsamos szavakat lehel

-- Csakhogy megvagy, édes egyetlenem!

Csakhogy végre megleltelek!

Most már többé nem engedlek

Szorosan tartja Virágot; a tavaszról suttog neki, a szerelemről suttog a fülébe, aztán hogy az első mosoly kibontja szirmát azon az arcon, örömében felkapja, és két karjára fektetve, vidáman forog vele, mint aki mutatja a világnak: nézzétek hát, egek és földek, nézzétek, ti barikafelhők, szállongó madarak, ti komoly lombok és nevető virágok, nézzétek, ez az én szerelmesem, ez az én kedvesem!

-- Ó... tégy le már!

Nevetnek, kacagnak, mintha sose akarnák abbahagyni

Aztán újra szemben állnak. Oly szorosan, hogy érzik, egyszerre dobban a szívük. A viszontlátás öröme, a vigasztalás boldogsága, a féktelen, játékos szerelem lassan áhítattá változik szívükben. Észre sem veszik, letérdelnek a fűbe, akkor sem engedik el egymást, hanem egyszerre fordítják arcukat a nap felé, hadd simogassa langyos melegével

-- Esküszöm, hogy jóban-rosszban mindig veled leszek!

-- Esküszöm, hogy holtomiglan csak téged szeretlek!

Mintha minden-olyanná változna körülöttük, mint azon az első szép napon. Zeng-bong, dalol a világ. Harangozik az ég kupolája, kórust énekel a felhők sokasága, hárfázik a lombokon a szél. Döngicsél a sok méh, zizzen a zöld hasú légy, cirpel a tücsök, és cincogva kacarászik minden kicsi fűszál. Körülveszi őket a virágok jó szaga, fanyar-édes illatot sóhajt a tavaszi föld is, hogy előnti szívüket a forróság, és fátyolossá lesz a szemük fénye

Bankó Virág lány sóhajjal hanyatt dől a puha fűben, és maga fölé húzza a kedvese arcát. Kuncogva engedi bajuszos csókjait a nyakára kúszni

-- Ott vagy -- mosolyog, és felmutat egy ember formájú, habos felhőre

-- Itt vagyok -- suttogja Kartal

-- Szeretsz

-- Szeretlek, kedvesem

-- örökké? Mondd, hogy örökké!

A távolban gezemadár füttye szól. A fák fölött villognak a fecskék

Valahol a messzi magasban fekete pont köröz. Kíváncsi karvaly leselkedik rájuk

-- Mondd, hogy örökké..

Kartal nem mond semmit. Minek is mondana? Ez a pillanat az örökké

Olyan most már ez a tavasz, hogy nem úszik többé a nap elé felhő. Olyan ez a tavasz, hogy templommá válik az erdő

Ujjuk begyével cirógatják egymás arcát. A szerelem szent, kicsi jeleit írják rá reszkető, finom mozdulatokkal. És mennyi kis jel fér el egy szerelmes arcon!

A szép homlok nagy mezején, a sötét szemek csodás határain, a büszke orrocscsa nyergén, a csókoló ajkakon, mosolygó arcon a két kicsi gödörben. Olyan ez a cirógatás, mintha újra- meg újrarajzolnák egymás arcát. És ahányszor csak végigsuhan az ujjuk rajta, annyiszor teremődik újra meg újra minden mosoly, minden pillantás. Olyan művészet ez bizony, amire a legnagyobb festő sem képes

Bankó Virág mosolyog

Hallgatja, hogyan dalol a kedvese. Orgonamély hangja hogyan zeng messzire a pilisi erdőben: Teli kertem zsályával, szerelemnek lángjával, gyönyörű violám, gyönyörű szép rózsám

- Nézd csak!

Kartal arrafelé tekint, amerre a lány mutat. Nem messze tőlük hetyke, fehér kis gombák őrködnek

-- Ott is

Kartal kinyúl, a körmével lecsíp egy kicsi gombát. Szagolgatják. Finom illata van

-- Tojásgomba -- mondja Kartal

-- Szegfűgomba -- állítja Virág. Aztán készségesen hozzáteszi: -- Mindegy, hogy mi a neve

Ahogy körültekintenek, akkor látják csak, hogy köröskörül katonás sorban nőnek azok a gombácskák. Jókora, szinte szabályos kört alkotnak

-- Jaj, nézd csak, boszorkakörben fekszünk!

-- Annyi baj legyen!

-- nevet Kartal

-- De ... nem tudom, mit jelent. Hátha rosszat!

-- Csakis jót jelenthet

-- Micsodát

-- Hát... hogy ez nem is boszorkakör. Hanem szerelemkör. És azt jelenti, hogy te most már örökké az enyém vagy

-- Úgy legyen. Ámen -- bólint Virág, akárcsak, az apácák. Kartal mosolyog, eszébe jut, hogy hát mennyi kis apácát meggyóntatott ő. Vajon ha Virágot gyóntatná ... De hát nem is kell gyóntatnia kitalálja úgyszintén minden gondolatát. S hogy erről megbizonyosodjék, nem is kell sokáig várnia

Virág hirtelen felül. Fésűje nincs, játszva fonogatja nedves haját. Aztán gondol egyet, és Kartal sodronyos ingét kezdi hajtogatni, rakosgatni, mint a frissen mosott ruhát szokta a háziasszony. Hiszen jó lesz idejében beletanulni

Hanem az arca furcsán átszellemült. A szája szélén titokzatos mosoly. A szemében messzi gondolat. S Kartal hirtelen rájön, mire gondol most Virág

-- Ki ne mondd!

... -- kiált rá nevetve, és hanyatt vágja magát a fűben. Az eget nézi, és rázza & nevetés

Virág is nevet. Ráhajol, és mutatójja hegyével játékosan megérinti az orrát

-- Hadd mondjam!

-- kérleli

-- Nem, nem!

-- tiltakozik Kartal

-- De csak egyszer

-- Egyszer sem

-- Csak megkérdézem. Szépen kérlek... Egy percnyi kuncogó csönd támad

-- Hát jó, kérdezzed

Virág izgalmasan sóhajt. És megkérdi: -- Elrabolni miért nem akarsz

TARTALOM

ELSŐ FEJEZET

amelyben újra találkozunk a híres szerelmesekkel

Az a bolondos lánya

Az igric és a szerzetes

Utána!

Mit mondana Bankó vitéz?

Együtt a három jó barát

MÁSODIK FEJEZET

amelyben Kartal háborog

A Hunya mester nagy ötlete

A békesség oka

Nyughass, te barom!

A leányrablás szép szokása

Móka az egész!

Egy hallgatag nemesúr

Menjete!

HARMADIK FEJEZET

amelyben Bankó Virág kioson az öreg fűzfa alá

Én, aki azelőtt vértben, sisakban jártam

Ott viszik a Bankó vitéz lányát!

Az az átkozott bor!

Nem kell a pénze, lovag úr!

Petőnye várába vigyétek!

NEGYEDIK FEJEZET

amelyben a nyomkeresők végre nyomra lelnek Fiat piscis!

Virág elrablói

Hagyd el, Tege, ecetlány ez

Csak aztán megkapjátok a pénzt

A Csák-vár

A madárcú ember

Beléptél a kapun, és most már itt maradsz!

ÖTÖDIK FEJEZET

amelyben megismerjük Petönyét, a híres katonát Az agyafúrt emberek

A részeg várnagy

Nem lehetsz te magyar ember

Megszököm

A vár titka

A vajákos asszony

Párbaj a sötét szobában

Isten hozott

A váratlan meglepetés HATODIK FEJEZET amelyben Bankó Virág megismeri félelmet

Ne vágj ilyen buta képet!

Aludj, felejts el mindent!

Korbács lesz a délebéded!

A láda titka

Orsolya a nevem

Ne tétovázz!

HETEDIK FEJEZET

amelyben Benedek fráter igazságot tesz

Ejnye, hát mit látok

Búsfia Mikucska

Amikor az ördög a gyomrot kísérti

Micsoda hazugság!

MenjeteK csak Orsolya asszony után

NYOLCADIK FEJEZET

amely épületes párbeszéddel kezdődik

Ne bolondozz, te!

Parancsra tettük!

Mátyus úr az igazi

Mi az első?

Megostromoljuk a Csák-várat KILENCEDIK FEJEZET amelyben nem történik semmi különös

Hol van a magyar Szent Korona?

Izgalmas lopakodás -

Igenis elfogtam a királyt

Kár volt ujjat húzni velük

Keverge, hogy kerülsz te ide

TIZEDIK FEJEZET

amely megint csak egy alagútban játszódik

Ki is az a Csák János?

Ki vagy, testvérem?

Mi lesz a bosszú?

A föld alatt

Magas a víz!

Meg ne ijedj!

Tudom a titkodat!

Élhetnél volna, Orsolya TIZENEGYEDIK FEJEZET amelyben "Kartal Budára vágat

Nincsen ember hiúság nélkül

Gergely mester, a kovács

Megvár-e a munka?

A vadász meséje

Butaságot kérdeztél

Vigyázz, Kartal!

TIZENKETTEDIK FEJEZET

amelyben Bankó Virágot kísérik

Benedek fráter azt üzeni

Milyen is a zárdái élet

Csák János nagyurunk küldött

Nem vagyok Orsolya

Jól ki van ez találva

Drága Kartalom, mit hallottam rólad!

TIZENHARMADIK FEJEZET

amelyben Kartal a nagy tetre készülődik

Te vitted utána a kardját

Hol találom Timót atyát?

Virág, vajon vársz-e rám?

Gyónni szeretnék

A két gazember

A folyó közepén TIZENNEGYEDIK FEJEZET amelyben Kartal belép a kapun

Timót atya küldött

Mondd hát a bűneidet!

Rád gondoltam, atyám

Vezekelni, akarok

Bankó Virág nagy változása

A víz közepén

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

amelyben bekukkantunk Csókakő várába

Bolond lyukból bolond szél

Reszelt leves az ebédem Csetepaté az erdőben

Fintor anekdotája

A koronákról akartál mesélni

Kartal parancsa TIZENHATODIK FEJEZET amelyben Kartal menekül

Hogyan lesz arkangyalból ocsmány féreg?

A budai asszonyág jóslata

Miért nincs könnyű dolga egy királynak? Csák Máté gondjai

Kartal úgy akarja, ne legyen tanácskozás!

TIZENHETEDIK FEJEZET

amelyben hőseink már ott bolyonganak a pilisi erdőben

A szénégetőknél

Mi a neved?

A merénylet

Hol vesztik el a csatákat?

Rövid párbaj

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

amely egyben az utolsó

Mire gondol az ember, ha háton úszik?

Hová lett a kard?

Hangok az erdőben

Csakhogymegvagy!

Ha a gombák szabályos körben bukkannak ki a földből

Csak megkérdem

Tizenkét éven felülieknek , ISBN 963 11 2947 0

Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, Budapest Felelős kiadó: Szilvássy György igazgató Athenaeum Nyomda (81.2353), Budapest, 1981 Felelős vezető: Soproni Béla vezérigazgató Felelős szerkesztő: Tótfalusi István Műszaki vezető: Haas Pál Műszaki szerkesztő: Ágoston Katalin 65000 példány.
Terjedelem: 17,46 (A/5) ív. IF 4429